

Borger = B e n n e n .

Et Ugeskrift,

udgivet

af

Det forenede Understøttelses =
Selskab.

Fire og Fyrgetyvende Aargang.

Kjöbenhavn 1852.

Trykt hos Andreas Seidelin,
Hof- og Universitets - Bogtrykker.

05.6
Bo 66

1832
Aug. 44

17528

R e g i s t e r

o v e r

Indholdet af Bladet Borgervennen.

Fire og Fyrgetyvende Aargang.

No.		Side.
1.	Slutning af: Troglodyterne. — Om den af Debelleyme i Paris grund- dede Evangsanstalt	1:8
2.	Fortsettelse af: Den af Debelleyme ic.	9:16
3.	Fortsettelse af: Den af Debelleyme ic.	17:24
4.	Fortsettelse af: Den af Debelleyme ic. — Extract af fjerde Qvartals Regns- skab 1831	25:28

No.		Side.
5.	Slutning af: Den af Debelleyne ic.	29:36
6.	I Anledning af Striden om Sømagt og Landmagt	37:44
7.	Anmeldelse. — Trofskab og Taknem- melighed	45:52
8.	Fortsættelse af: Trofskab og Taknem- melighed	53:60
9.	Fortsættelse af: Trofskab og Taknem- melighed	61:68
10.	Slutning af: Trofskab og Taknem- melighed. — Blandinger. — Extract af General: Regnskabet for 1831 ..	69:76
11.	Bekjendtgjørelse	77:84
12.	Slutning af: Bekjendtgjørelse	85:92
13.	Hvorved vorder Alderdommen ærværdig	93:96
14.	Her bliver Alderdommen hædret. — De fattige Gamle	97:104
15.	Slutning af: De fattige Gamle ...	105:112
16.	Brudegaven	113:120
17.	Fortsættelse af: Brudegaven. — Ex- tract af første Kvartals Regnskab 1832	121:124

No.	Side.
18.	Slutning af: Brudegaven. — Religions Intolerance 125:132
19.	Om Skindød, Ligbesigtigelse, Ligbuse, o. s. v. 133:140
20.	Psychologiske Betragtninger over den, med Dren henrettede, Morder Søren Andersen Kagerup 141:148
21.	Fortsættelse af: Psychologiske Betragtninger 2c. 149:156
22.	Fortsættelse af: Psychologiske Betragtninger 2c. 157:164
23.	Fortsættelse af: Psychologiske Betragtninger 2c. 165:172
24.	Fortsættelse af: Psychologiske Betragtninger 2c. 173:180
25.	Slutning af: Psychologiske Betragtninger 2c. — Om Opførsel mod Tjenestefolk 181:188
26.	Fortsættelse af: Om Opførsel mod Tjenestefolk 189:196

No.	Side.
27. Slutning af: Om Opførsel mod Ejer- neste-folk. — Veskæmmet Skinsyge og straffet Uforskammenhed	197:204
28. Slutning af: Veskæmmet Skinsyge &c. — Redelighed og Høflighed	205:212
29. Fortsættelse af: Redelighed og Høf- lighed	213:220
30. Fortsættelse af: Redelighed og Høf- lighed. — Extract af andet Quar- tals Regnskab 1832	221:224
31. Slutning af: Redelighed og Høflig- hed. — Helbredet qvindeligt Hovmod	225:232
32. Persisk Retsfærdighed. — Et mærk- værdigt Skuespil. — Den danske Konge Christian den første's Besøg hos Paven i Rom. — Moderens Klædning	233:240
33. Fortsættelse af: Moderens Klædning	241:248
34. Fortsættelse af: Moderens Klædning	249:256
35. Anmeldelse. — Slutning af: Moder- rens Klædning. — Rødkjellerne	257:264

No.	Side.
36.	Slutning af: Rødkjellerne. — Skat- ten 265:272
37.	Anmeldelse. — Slutning af: Skat- ten. — De forslagte Dødningsbeem i Gallway 273:280
38.	Anmeldelse. — Fortsættelse af: De forslagte ic. 281:288
39.	Slutning af: De forslagte ic. — David Heinrich Chassé 289:296
40.	Slutning af: David Heinrich Chassé. — Emanuel, Marquis af Chaves . 297:304
41.	Slutning af: Emanuel, ic. — Emi- granternes Reise til Canada 305:312
42.	Fortsættelse af: Emigranternes ic. .. 313:320
43.	Fortsættelse af: Emigranternes ic. — Extract af tredje Kvartals Regnskab 1832 321:324
44.	Fortsættelse af: Emigranternes ic. .. 325:332
45.	Anmeldelse. — Fortsættelse af: Emi- granternes ic. 333:340
46.	Fortsættelse af: Emigranternes ic. .. 341:348

No.		Side.
47.	Slutning af: Emigranternes ic. — Tobakspungen	349:356
48.	Slutning af: Tobakspungen. — Bi- drag til Natur: og Menneſſekundſkab	357:364
49.	Fortsættelse af: Bidrag til Natur: og Menneſſekundſkab	365:372
50.	Fortsættelse af: Bidrag til Natur: og Menneſſekundſkab	373:380
51.	Fortsættelse af: Bidrag til Natur: og Menneſſekundſkab	381:388
52.	Slutning af: Bidrag til Natur: og Menneſſekundſkab	389:396

Borger = Bennen.

Fire og Fyrgetyvende Aargang.

Nr. 1.

Løverdagen den 7de Januar 1832.

Førlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos Andreas Seidelin,
Hof- og Universitets - Bogtrykker.

Trogloddyterne.

(En Advarsel mod den almindelige Billigheds Krænkelse.)

(Slutning.)

Deres hele Forsatning indeholdt kun tvende Bud, som de dagligen pleiede at affynge i visse Riim, for desto nøiere at rette sig efter dem. Det første hedde: Takker Gud, som har reddet os! og det andet: Hvad En gjør imod en Anden, det skee ham igjen! Ægtefolkene elskede hinanden, og deres eneste Omsorg var, at indprænte deres Børn disse Bud. De fortalte dem meget om deres forrige Landsmænds Grusomhed, og om deres Undergang ved Ubillighed.

Troglodhyterne, sagde de, ere blevne til Stamme, fordi den Ene ikke undte den Anden noget. De spurgte hverken om Gud, Dyrighed eller Ret; men gjorde hvad der lystede dem. Derved allene have de udryddet sig selv. Seer, kjære Børn! hen til den Ende, det tog med dem, og vider, at det koster mere Nøie at være ond, end at være from! Bliver ved den ærlige Eenfoldighed! Naturen har føiet det saa, at Kjærlighedsløshed mod Andre virker vor egen Fordærvelse, men at derimod Billigheds vilige Udøvelse er vor Opholdelse.

Den uskyldige Ungdom lagde Mærke til saadanne Formaninger fra deres Forældres Læber, og disse havde den Glæde, at see deres Børn med Tiden ligesaa dydige som sig selv. En Yngling sagde en Dag: Min Fader maa imorgen pløie denne Ager. Jeg vil staae nogle Timer op for ham, og gjøre Begyndelsen med Arbeidet; da vil han have desto mindre Nøie.

Man forkyndte en Anden: Røverne have bestjaalet din Hjord. Han svarede: Det gjør mig ondt for det skjønnede hvide

Lams Skyld, som jeg havde ifinde at ofre Gud imorgen. Nu vil jeg hen, sagde en Tredie, og takke alt Godes Giver, at min elskede Broder er bleven sund igjen. En Fjerde sagde: Min Naboe er gammel og fattig; jeg vil dele mit Korn med ham, at han maa have noget at stille sin Hunger med.

Den Almægtige velsignede dette ringe Folks Redelighed, at det voxede. Noverne i Naboes laugget misundte dem vel denne Seier, gjorde Indfald i deres Land og ranede deres Hjorder. Men de fromme Troglodhyter sendte tvende af deres Ældste til dem, som sagde:

Hvad Ondt have vi gjort Eder, eller naar have vi plyndret Eders Land? Vi ere ærlige og frygte Gud: hvad forlange I af os, at vi kunne give Eder det? Vilde I have Uld til Klæder, eller Korn til Spise? Medlægger Sværdene! kommer til os i Fred, og henter! Men agte I ikke paa denne Stemme, bryde I atter som Sjender ind i Landet; da ville vi ansee Eder for uretsfærdige Mennesker, eller meget mere for vilde Dyr.

De røverste Folk spottede de Affendte og deres Foredrag. Uble Folk, sagde de, som forsvares ved nogen Uskyld og Retfærdighed! Vi Araber bruge Spyd istedet for Ret, og Sværd til vor Billie.

De faldt derpaa atter ind i Landet; men de fromme Troglodyter havde rustet sig til Modværge. Qvinder og Børn stillede sig i Midten, og Mændene forskrækkedes mindre for Fjendernes Antal, end for deres Uretfærdighed. Uskyldigheden gav dem Hjerte og Mod. Den ene vilde døe for sine Forældre, den Anden for Hustrue og Børn, den Tredie for Brødre og Venner, men Alle for Landets Belfærd. Striden var heed, og enhver Faldens Plads blev vieblikkelig udfyldt af en Anden, som var bestemt til at hegne sin Vens Død.

Dette var Lasternes og Dydernes, Billighedens og Undertrykkelsens Kamp. De røverste Folk skammede sig endeligen ikke ved at flygte. De vege for Troglodyternes Dyd, uden ders ved at blive rørte eller bedrede. Kroniken tilføier, at de ikke aflode at ophidse dem saa længe, indtil endeligen Ondskaben blev tæmmet af Uskyldigheden, og underkastet det samme lille Folk, som det forhen pleiede at spotte.

N. G. Wolf.

Om den af Debelleyne i Paris grundede Evangsarbejdsanstalt.

Der har i den senere Tid ofte været talt om Nyttens og Nødvendigheden af en Evangsarbejdsanstalt. Som bekjendt eiede Kjøbenhavn en saadan Anstalt, hvori arbejdsdygtige Trængende, der istedet for at søge Fortjeneste gennem Arbejde, prøvede paa at ernære sig ved Liggerie og Betlerie, bleve tilholdte til Arbejde. Denne Anstalt tjente saaledes baade til at udrydde Liggeriet og til at forekomme Fattigdommens Forplantelse, thi af alle Aarsager, der udbrede Armod, er Liggeriet den virksomste, idet dette ikke blot gjør det fysisk og endnu mere moralsk umuligt for den, der har hengivet sig hertil, at løsrive sig fra Forarmelsen og dens demoraliserende Følger, men endogsaa næsten uundgaaeligen forplanter deres sørgelige Skjæbne og Skjændsel til deres Afkom. I Bombardementet i Aaret 1807 mistede Hovedstaden hiin nyttige og velgjørende Indretning, og Fattigvæsenet har upaatvivleligen siden den Tid ofte følt dens Savn, ligesom Publicum saa meget meer har havt Anledning til at beklage dette, som Fattigdommens Tilvæxt ikke mindre hos os end paa andre Steder i denne Periode af flere samvir-

kende Grunde har fundet Sted. Det vil maaskee derfor ikke være upassende at henlede Publicums Opmærksomhed paa, hvorledes i en anden stor Stad, hvor Trangen til en Evangsarbeidsanstalt ofte og længe havde været følelig, dette Savn er blevet afhjulpet, for størstedelen ved Publicums egen kraftige Medvirkning, samt paa Følgen og Indretningen af denne Anstalt.

I September 1828 lod den daværende Politis Præfect i Paris Debelleyne, med Indenrigsministerens Tilladelse, udgaae et strengt Forbud mod Bettlerie, der dengang næsten som Næringsvei dreves af meer end 500 Lediggjængere, der havde deres faste Stader og deres mellem sig til Brandskatning fordeelte Quarterer i Paris. Men for ogsaa at gjøre det muligt at overholde dette Forbud, og for at dette ikke som lignende foregaaende blot for en kort Tid skulde tjene som en vanmægtig Trudsel, lod Debelleyne tillige udgaae en Opfordring til Beboerne af Paris om Bidrag til Oprettelsen af en Anstalt, i hvilken de arbejdsdygtige Liggere og de, der foregive ikke at kunne erholde Fortjeneste, endskjøndt de ikke mangle Evne til at arbejde, skulde kunne være visse paa at erholde et til deres Kræfter passende Arbejde.

Var først en saadan Anstalt grundet, saa
 skulde enhver, som man traf tiggende, blive
 bragt til dette Arbeidshuus. Her skulde
 dieblifelig et Forhør optages over ham,
 og udviste sig i dette, at han havde sin
 Bopæl i Paris, saa skulde han bringes
 til denne, efterat man havde betydet ham,
 at han uundgaaeligen vilde blive afstraffet,
 hvis han igjen gjorde sig skyldig i den
 Forseelse, i hvilken man nu havde grebet ham.
 Kunde han ikke paavise nogen fast Bopæl
 i Paris, og hørte han til en Commune uden
 for Staden, saa skulde han blive afleveret
 til denne. Var han derimod forsørgelsesberettiget
 i Paris, men uden fast Bopæl, saa skulde
 han strax tilbageholdes i Anstalten, og
 forblive der, indtil han kunde udvise
 Muligheden af at forsørge sig selv saaledes,
 at han ei længer vilde falde det Offentlige
 til Last. Her skulde det blive ham
 paalagt, at arbejde saa meget som hans
 Kræfter tillode ham det, men var han
 svag eller syg, skulde han afgives til et
 af Stadens Forsørgelseshuse indtil hans
 Helbredelse var fuldendt. Hans Kaar i
 Arbeidsanstalten skulde være afhængige af
 den Grad af Slid og Lyst til Arbeide,
 som han udviste, og hans Underholdning
 skulde indskrænkes til det absolut
 Nødvendige, naar han ikke vilde forrette det

ham paalagte Arbeide, endskjøndt Kraften hertil ikke manglede ham. Blev Nogen, som engang havde været i Evangsarbeidsanstalten, og som var entlediget derfra, atter enten grebet alene i Bettlerie eller tillige i en anden dermed forbunden Forseelse, som Opsætsighed, Landstrygerie o. s. v., saa skulde han blive overleveret til Domstolene, for der at blive tildømt Fængselsstraf.

(Fortsættes.)

N. David.

Borger = Bennen.

Fire og Fyrgetyvende Aargang.

Nr. 2.

Løverdagen den 14de Januar 1832.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos Andreas Seidelin,

Hof- og Universitets - Bogtrykker.

Om den af Debelleyme i Paris
grundede Evangsarbeidsanstalt.

(Fortsættelse.)

Gavnligheden af en paa disse Grundsætninger bygget Anstalt indsaae den bemidslede Klasse i Paris, og Debelleymes Opfordring fandt langt mere Understøttelse end han maaskee selv havde ventet. Der blev af Private snart sammenskudt en Sum af 700000 Franker, hvad der udgjorde omtrent Halvdelen af hvad en saadan Anstalts Grundlæggelse og Underholdning vilde koste. Regjeringen og Staden Paris tilskjød Resten,

og Bygningen skred saa rask frem, at den ikke blot var fuldendt, men at ogsaa Anstalten var fuldkommen indrettet og organiseret omtrent et Aar, efterat den første Indbydelse til Understøttelse var udgaaen. I November 1829 aabnedes nemlig Stiftelsen, der ligger i Forstaden St. Marcel paa en af Mure omsluttet trekantet Grund, der har tilhørt et nedlagt Franciskaner; Nonnekloster. Samtlige Bygninger ere aldeles af Muursteen, fritstaaende, fire Etager høie. I de to største befinde sig 300 opredte Senge, hver til een Person; i de øvrige findes rummelige Bærfsteder, Kjøkkenet, Oplags- og Forraadskamre o. s. v. Til Stiftelsen, og indenfor Muren, som omgiver den, ligger en stor Hauge og adskillige Spadsferegange.

Den Undersøgelse, som Tiggernes Paagrøbelse foreløbigen foranledigede, bevirkede, at over 180 Tiggere, som ikke vare forsørgelsesberettigede i Paris, bleve sendte tilbage til de respective Communer, som skulde forsørge dem; og her fik man Leilighed til paa ny at overbevise sig om, hvor ofte Betleriet drives meer af strafværdig Hangend af Nød, thi ikke saa Tiggere vare istand til at leie Pladser i Dilligencerne for sig. 30 til 40 Tiggere bleve reclamationerede af deres bemidlede

Slægtninger, som ikke kunde finde sig i, at deres Navne skulde forekomme i de over deres Slægtninger optagne Forhør. 60 til 70 Andre bleve frigivne, fordi veldædige Bekjendtere forbandt sig til at forskaffe dem Arbeide og Midler til Livets Ophold, og indestod mod Caution for, at de ikke igjen vilde gjøre sig skyldige i Tiggerie. Endelig havde Politieanordningen cureret omtrent 50 hidtil som incurable ansete Krøblinger og Banskabninger, saa at Staden Paris, allerede førend Stiftelsen blev aabnet, var befriet for syv Tiendedele af hine 500, om jeg saa tør kalde dem, laugsnæssige Tiggere.

Til Evangsarbeidsanstalten, ved sin første Aabning, blev saaledes afleveret: af Gadetiggere kun 150, og af de i Anstalterne i Villers-Cotteret og i St. Denis for Tiggerie og Løsgjængerie indespærrede arbejdsdygtige Fanger omtrent 200. Disse 350 bleve optagne som faste Lemmer, men desuden var der i Anstalten Leilighed til at beskæftige og bespise 200 saakaldte Gæster, der, som oftest formedelt selvforskyldt Mangel paa Fortjeneste, ikke vare istand til at forsørge sig uden offentlig Understøttelse. Endelig var Anstalten forsynet med tilstrækkeligt Locale for at huse alle Paagrebne og dertil Transporterede i en kort Tid,

medens enten de selv, deres Familie eller det vedkommende Offentlige gjorde Anstalt for deres fremtidige Forsørgelse.

Fra 11 December 1829, da Anstalten traadte i Kraft, indtil 20 Februar 1831 vare 1003 Individer deri optagne og forsørgede; nemlig 281 mandlige og 164 qvindelige, i Alt 445 faste Lemmer, 170 mandlige og 90 qvindelige, i Alt 260 Gjæster; og 298 temporairt Forsørgede; nemlig 183 Mandfolk og 115 Fruentimmer.

De faste Lemmer faae Boepæl, Føde, Klæder og Badst. Af hvad de dagligen fortjene ved deres Arbeide, erholde de en Trediedeel udbetalt, den anden Trediedeel bliver oplagt for dem, og den tredie Trediedeel tilfalder Stiftelsen. Gjæsterne erholde blot Føde, og samme Andeel i Arbeidsfortjenesten som de faste Lemmer. De temporairt Optagne faae Føde og et Natteleie, indtil der med Hensyn til dem bliver truffen nærmere Forholdsbregler.

Stiftelsens Niemed: at komme de arbeidsføre Trængende og især de paa offentlige Steder paagrebne Tiggere til Hjælp, kunde ikkun sikkert opnaaes, naar Bærksteder bleve oprettede, i hvilke de i Anstalten Indsatte altid kunde blive beskæftigede. De bellegne troede, at det var

rigtigst, at opmuntre Mesterne i de forskjellige Haandværk, at forene sig med Stiftelsen til dette Niemeds Opnaaelse, thi saaledes undgik man baade at lade Værkstederne bestyre af egne Entrepeneurer, og at foranledige en Concurrence, der kunde give Haandværkeren Anledning til Besværing. Man tilbød derfor forskjellige Haandværksmestere Localer til Værkstederne uden Betaling, blot mod den Forpligtelse, at lade alt Arbejde udføre af de i Stiftelsen Optagne og mod de gangbare Arbeidspriser.

Paa denne Maade lykkedes det at faae 15 forskjellige Værksteder oprettede, i hvilke Lemmerne beskæftiges overeensstemmende med deres Arbeidsdygtighed og Kræfter. Da den ene Trediedeel af Arbeidslønnen bliver oplagt for dem, saa kan den Enkelte i Almindelighed efter 6 Maaneders Forløb have fortjent saa meget, at han igjen kan sættes paa fri Fod; thi hans Underholdning er derved sikret i een til to Maaneder, indet hvilken Tid han efter al Rimelighed maa have fundet det sikker Arbeidsfortjeneste. Den Levemaade, hvor til han har været vant i Evangsarbeidsanstalten, hvor han har høstet Fordelen af sin Flid og Bedholdenhed, maa ogsaa lade formode, at han alvorligen vil bestræbe sig efter at ernære sig paa

en lovlig Maade, og i alt Fald vil den Straf, der uundgaaeligen venter ham, naar han atter gjør sig skyldig i Liggerie, affkræffe ham fra igjen at tage fat paa sit forrige vanærende Haandsværk. Følgerne, paa hvilke man regnede ved de Doffre, som man bragde denne Anstalt, ere heller ikke udeblevne. I Februari 1831 var de faste Lemmers Antal i Anstalten 312, og Paris's Gader og offentlige Pladser vare befriede for størstedelen af de Liggere, der før faldt Befolkningen til Last ved deres vedholdende Tryglen og ved deres væmmelige Udseende.

I Spidsen for denne Anstalt staaer et Forvaltningsraad. Om dette hedder det i Reglementet. §. 1. Forvaltningsraadet fører Overopsynet med Anstalten, ansætter og affætter Betjentene ved samme, forfatter aarligen et Overflag over Indtægt og Udgift, og afgjør i dets Møder de løbende Forretninger. Dette Forvaltningsraad deciderer i alle de Tilfælde, hvor Anstaltens Forstander under Jagttagelsen af sine Pligter støder paa Vanskeligheder. §. 2. De af Forstanderen afsluttede Contracter ere kun gyldige, saafremt de erholde Forvaltningsraadets Sanction. §. 3. De med Forstanderne for Værkstederne i Anstalten afsluttede Contracter kunne tilbagekaldes, naar

vigtige Grunde tale derfor. Som vigtige Grunde, der kunne motivere en saadan Tilbagekaldelse, kunne ansees: flet Dpforsel, Udsvævelser eller Uordner, som forstyrre Tjenestens Gang og ere imod Forvaltningens Værdighed; Ikke: Dpfyldelsen af en i Contracten indgaaet Forpligtelse, og uregelmæssig Betaling til Arbejderne eller Anstalten. §. 4. Decisionerne i denne Henseende maae tages ved Pluraliteten af Stemmerne i Forvaltningsraadet, efterat den Arbejdsforstander, som det angaaer, er hørt og har forsvaret sig. Denne Clausul maa udtrykkelig anføres i Contracterne, og Arbejdsforstanderne maae have erklæret, at de indvillige heri.

Reglementet for Anstalten bestaaer desuden af 12 Hovedafdelinger, der i det Væsentlige ere af følgende Indhold.

Første Hovedafdeling Om det ved Stiftelsen ansatte Personale. Forvaltningsraadet overdrager til Anstaltens Forstander hele Tjenestens Detaille, og paalægger ham at vaage over Lovens Overholdelse. Denne afflutter alle Contracter og Overeenskomster, der vedkomme Lemmernes Arbejde og Bespiisning; han fører en nøiagtig Bog over Lemmerne, og besørger Alt, det indre Politie og Stiftelsens ydre Forhold vedkommende.

Under ham staaer det hele Personale, der inklusiv fve Skriver og Regnskabsfører beløber sig til 13 à 14 Personer. Disse blive antagne og affsedigede af Forvaltningsraadet, hvad der ogsaa er Tilfældet med Lægen og Præsten ved Stiftelsen. Underbetjentene og Værkmesterne kan Forstanderen foreløbigen selv antage, men Forvaltningsraadet maa bekræfte deres Ansættelse. Samtlige ved Anstalten Ansatte skulle i Alt, hvad der angaaer Anstaltens Tjeneste, vise Forstanderen Lydighed, og understøtte hinanden i Udførelsen af deres Pligter. Deres Løn bliver aarligen ved Budjettens Affattelse bestemt af Forvaltningsraadet.

(Fortsættes.)

N. David.

Borger = Bennen.

Fire og Fyrgetyvende Aargang.

Nr. 3.

Løverdagen den 21de Januar 1832.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos Andreas Seidelin,
Hof- og Universitets- Bogtrykker.

Om den af Debelleyne i Paris
grundede Evangsarbejdsanstalt.

(Fortsættelse.)

Anden Hovedafdeling. Om Optagelse og Løsladelse.

I Anstalten er et Cancellie, hvor der optages et Forhør over enhver Tigger eller Trængende, der enten frivilligen melder sig, eller bliver indbragt til Stiftelsen. Den Indkommendes Navn og Levnetsløb bliver her indført i en Protocol, hvoraf en Extract dagligen meddeles til den vedkommende Politievrighed. Denne kan forlange

et nyt Forhør optaget og nye Oplysninger indhente, naar han maatte ansee det for nødvendigt. Forvaltningsraadets Committee bestemmer derefter, om den Vedkommende skal optages i Anstalten eller bør afvises. Skeer det første, da faaer han inden 24 Timer sin Plads i Stiftelsen anvist, og i sidste Tilfælde maae Grundene herfor altid angives. Et hvert Lem faaer et eget Blad i Protocollen, der verificeres af et af Committeeens Medlemmer, og hvorpaa hans Signalement og vita anteacta, saa nøiagtigt som muligt, anføres. Optagelsens og Løsladelsens Datum bemærkes ogsaa herpaa, ligesom Nummeret, som de af ham medbragte og i Stiftelsen opbevarede Klædningsstykker og Sager have faaet.

Skal et Lem løslades af Anstalten, og hans Navn udstryges af Listen, maa Committeeen skriftligen have givet Befaling dertil. I de ugentlige Møder aflægger Forstanderen Rapport til Forvaltningsraadet over de Lemmer, som i Mellemtiden ere blevene løsladte, og i Fjerdingssaarsmøderne fremlægger han den verificerede Fortegnelse over Antallet af Dagene, som enhver Enkelt har tilbragt i Anstalten. Strax efter Optagelsen vifiteres den Ankomne af Hunslæggen, bades og renses; derpaa anlægger han den befalede Dragt.

Hans Haar affkjæres, og hans eget Løi gjemmes og opbevares paa den anførte Maade. Er han eller bliver han syg, sendes han efter Lægens Raad til et Sygehuss udenfor Anstalten eller bliver indlagt paa dets egen Sygestue. Med Hensyn til Kjon og Alder blive Lemmerne fordeelte i Soveværelserne. Fødes et Barn i Anstalten, er Forstanderen forpligtet til at gjøre en Anmeldelse herom til Maireriet, og at iagttage, hvad Lovene desangaaende foreskrive. Paa lignende Maade forholdes ved indtræffende Dødsfald; og Lemmernes Klæder, Effecter og øvrige Eiendomme tilfalde da Anstalten som Skadeserstatning.

Den tredie Hovedafdeling handler om Sengene, og foreskriver hvorledes de bør være beskafne og forsynede, forskjelligt om Sommeren og om Vinteren. I enhver Seng indlægges kun een Person, og Afstanden imellem Sengene bør være idetmindste 50 Centimetres (omtrent 18 Tommer.)

Den fjerde Hovedafdeling handler om Beflædningen. De efter Aarstiden forskjelligte Klædningsstykker, som udleveres til Lemmerne, skulle efter Bestemmelserne holde i to Aar; men ligesom Forstanderen efter sit Skjønnende kan tildele enkelte Lemmer, der under svært Arbeide have betydeligt Slid paa deres Klæder, hyppigere hvad

de behøve, saaledes er han ogsaa besejret til, efter skeet Udbedring og Reparation, at tildele til nye Lemmer de Udgangnes Klæder, naar disse endnu ere i taalelig Tilstand. Sommerbeklædningen bestaaer for Mandfolkene af Trøje, Vest og Beensklæder af Dvælk; Vinterbeklædningen af de samme Klædningsstykker af Klæde. Til Brug baade Vinter og Sommer 3 Nathuer af sribet Bomuldstøi, 3 Skjorter, 3 Lommetørklæder, 3 Halstørklæder, 3 Forklæder, 3 Par Strømper, 3 Bispekklæder, 2 Par Træskoe og en Filthue. Fruentimmerne faae om Sommeren Skjort og Livstykke af Dvælk og Underkjørt af Hvergarn; om Vinteren Livstykke af Klæde, Skjort af uldent Tøi og Underkjørt af Hvergarn, desuden til Brug baade Sommer og Vinter 3 couleurve Nattørklæder, 3 Halstørklæder, 3 Par Strømper, 3 Skjorter af Dvælk, 3 Særker, 3 Lommetørklæder og 3 Par Træskoe. Vinterbeklædningen anlægges den 1te November og Sommerbeklædningen den 1te Mai, men Forstanderen kan gjøre Undtagelser herved og tillade dem, hvis Sundhed synes at kræve dette, at anlægge Vinterdragten tidligere eller at bære den længere.

Den femte Hovedafdeling handler om Kosten. Denne er eens for alle i Stiftelsen Optagne,

undtagen at Børnene kun faae $\frac{2}{3}$ Portion Brød mod en Voksen. Der gives 2 Maaltider dagligen foruden 75 Decagrammer Brød til hver Person (omtrent $1\frac{1}{2}$ Pd.). Det første bestaaer af Kjødsuppe, det andet af Grønsager, desuden to Gange om Ugen skjært Kjød, hver Portion bestaaende af 25 Decagrammer, der er udkogt til 13 Decagrammer (omtrent 9 Lod). Maden bliver altid uddeelt i Skaaler eller Bakker til 6 Personer, og ethvert Lem faaer sin egen Skee, Kniv og Gaffel samt Glas, som Forstanderen anskaffer for ham, og hvis Beløb decorteres af hans Arbeidsfortjeneste.

Den sjette Hovedafdeling handler om Omsorgen for Lemmernes Sundhed, og fastsætter, at Lægen, som tillige sørger for Medicamenternes Anskaffelse, idetmindste to Gange om Dagen maa besøge Anstalten, for at visitere de Ankomende og undersøge Sundhedstilstanden der paa Stedet. Finder Forvaltningsraadet det nødvendigt, maa han lade sin Seng transportere til Anstalten. Klager et Lem over Ildebefindende, og er dette ubetydeligt, tages han i Kur i Anstalten, men er dette mere betydeligt eller dets Helbredelse langvarig, saa foranstalter Forstanderen, paa Lægens Raad, ham bragt til et Sygehuus uden for Anstalten. I dette Tilfælde aflægges Patients

ten de Anstalten tilhørende Klæder, og faaer sine medbragte. I detmindste een Gang om Maaneden foretager Lægen, efter Overenskomst med Forstanderen, en almindelig Visitation saavel af Locallet som af Personerne.

I syvende Hovedafdeling bestemmes hvor ofte og hvorledes den katholske Gudstjeneste skal holdes i Anstalten af den derved ansatte Geistlige, og at Troesbekjenderne af andre Confessioner ikke ville komme til at savne Bistand og Raad af Sjelesørgerne i deres Menigheder.

Den ottende Hovedafdeling handler om Sikkerheden, Ordenen og Reenligheden. I Nærheden af Anstalten oprettes en Vagt, med hvis Commandeur Forstanderen aftaler det Nødvendige med Hensyn til Skildvagternes Poster især ved Nattetider, og de øvrige Forsigtighedsregler, som Sikkerheden maatte gjøre nødvendige. Desuden har Portneren ved Anstalten at vaage over, at intet Lem forlader Anstalten, og at forhindre, at intet bringes ind eller bæres ud uden med Forstanderens Tilladelse. Førend Vinterens Begyndelse har Forstanderen at paasee, at Kaffelovnene saavel i Sovestuerne som i Arbejdsstallene blive behørigt reengjorte og satte i Stand, ligesom han ogsaa maa sørge for, at Skorstenene

blive feiede saa ofte som det er nødvendigt. Han bestemmer, naar der skal begyndes med at lægges i Kaffelovnene, og sørger for den størst mulige Reenlighed overalt i Anstalten. I Værkstederne, Sovestuerne, Spisefalene, Trapperne, Gangene o. s. v. maa derfor ryges med de nu brugelige Renselsesmidler, saa ofte han anseer dette nødvendigt, og disse Localiteter maa hvidtes idetmindste een Gang aarligen. Bordene i Spisefalene og Kjøkkenet maae skures med kogende Vand om Morgenens og Aftenen, og de fortins nede Kobberkar saa ofte dette er nødvendigt. Han maa holde Lemmerne til at rede deres Senge om Morgenens, at flaae Natpotterne ud og gjøre disse rene, og hver Løverdags at udlufte i Gaarden deres Madratsfer og Dækkener, og at udbanke og affstøve dem der, samt tourviis at feie og vadske Værkstederne, Sovestuerne, Gaarden o. s. v. Trapperne og Sovestuerne feies eengang, men de øvrige Localiteter to Gange om Dagen. I Sovestuerne tør Ingen komme om Dagen, ligesom Ingen uden Forstanderens Tilidelse tør komme i Kjøkkenet. Lægen bestemmer hvorofte de skulle bade dem, og Lemmerne af Mandkjønnet rages hver Løverdags.

Den niende Hovedafdeling handler om Ins

ventariets Bedligneholbelse, og fastsætter blandt andet, at Madratserne skulle opstoppes og Overtrækket vadskes eengang om Aaret, hvilket ogsaa er Tilfældet med Dækkenerne. Halmen i den underste Madratse fornyes 3 à 4 Gange aarligen. Nene Lagener gives een Gang om Maaneden, og rene Strømper, Lommetørklæder, Skjorter, Særker og Skjorter hver Uge.

(Fortsættes.)

N. David.

Extract

af

fjerde Kvartals Regnskab 1831,

for

det forenede Understøttelses Selskab.

I n d t æ g t.

	Sedler og Tegm.		Rede Søl.		
	Rbd.	§.	Rbd.	§.	
Beholdning fra forrige Kvartal, Restancer iberegnet	1262	74	1500	78	
A. Ugentlige Indkomster for Ugebladets 43 ^{de} Aargang No. 40—53	553	82			
B. Contingent for 3 ^{die} og 4 ^{de} Kvartal ..	1821	20			
C. Laans Afbetaling	12	48	1012	48	
D. Det kongelige Husets Gave	20		100		
E. Renter i December Termin	28	56	3424	15	
Renter for Caroline Legatet			50		
	Rbd.	3698	88	6087	45

U d g i v t.

	Sedler og Tegm.		Rede Søl.		
	Rbd.	§.	Rbd.	§.	
1. Pensioner for 4de Kvartal: til de sædvanlige Pensionister	755		150		
Pensionister for det Brockske Legat			44		
Dito for Caroline Legatet			25		
Liv; Rente			50		
2. Archiv Løse			30		
3. Afskrevne Restancer ifølge Generalforsamlingens Beslutning af 9 ^{de} November dette Aar			495		
4. Ugebladets Trykning med Papir	209				
5. Udskillige anviste Regninger	22	85			
6. Lønninger			355		
Restancer af udstedte, ei endnu indfrieede Qvitteringer:					
	<u>G. og T.</u>		<u>R. Søl.</u>		
for Laan	144	Rb.	304	Rb.	
for Contingent .	168	- 8 §.			
			312	8	304
Saldo	2399	91	4634	45	
	Rbd.	3698	88	6087	45

Kjøbenhavn den 31te December 1831.

C. G. Primon.

Overensstemmende med den af Administrationen førte Control.

Bentley.

C. Schram.

P. Friedenreich.

M. Bengen.

Borger = Vennen.

Fire og Fyrgetyvende Aargang.

Nr. 4.

Løverdagen den 28de Januar 1832.

Forlagt af Understøttelses- Selskabet.

Trykt hos Andreas Seidelin,

Hof- og Universitets- Bogtrykker.

Om den af Debelleyne i Paris grundede Evangsarbeidsanstalt.

(Fortsættelse.)

Den tiende Hovedafdeling afhandler Bærkstederne og Arbeidet. Det hedder heri, at Ledningen af og Politiet i Bærkstederne ligger under Forstanderen, som ikke maa lade arbeide for Anstaltens egen Regning, eller for den indlade sig i nogen Speculation. Haandværkere skulle derimod indbydes til at oprette Bærksteder i Anstalten, imod at erholde det dertil nødvendige Locale frit, og mod at Lemmerne, som alene skulle beskæftiges

i disse Værksteder, overlades til dem for en femte Deel under den gjængse Arbeidsløn. Heraf faaer Anstalten den ene Trediedeel, som Erstatning for Kost og Underholdning, den anden Trediedeel faaer det enkelte Lem til fri Disposition, og den tredie Trediedeel bliver skreven ham tilgode. Paa samme Maade betales den, der uden at være fast Lem i Anstalten, dog har søgt Arbeide der, og som af Forvaltningsraadets Committee har erholdt Tilsladelse til at optages som Gjæst. Ogsaa dette Slags Personer staaer under Forstanderen. For at kunne kontrollere saavel hvad Enhver har faaet som hvad han har tilgode, erholder hvert Lem en Bog, hvis Beføstning decorteres i hans Arbeidsfortjeneste, og hvori enhver Sum noteres. Saa snart nogen har samlet sig 30 Franker i Dplag, løslades han, da hans Underholdning derved maa antages at være sikket idetmindste i een Maaned, og han saaledes har faaet Maximum af Understøttelse, som tør tilstædes Nogen. Med Hensyn til denne Bestemmelse kan alene Forvaltningsraadet gjøre Forandringer. Alle i Anstalten Arbeidende erholde uden Undtagelse det Arbeide anvist, som man anseer at svare til deres Sjæles og Legemsfræster. Den Modvillige eller Doone bliver først sat paa Vand og Brød, og dernæst, naar dette

ikke hjælper, i eensomt Fængsel. Gjør han sig ikke destomindre igjen skyldig i Dovenskab eller Modvillighed, saa udstødes han af Anstalten, og straffes efter Lovene, isald han igjen gribes i Tiggerie. Læretiden bestemmes med Hensyn til ethvert forskjelligt Slags Arbeide i den Contract, som derom oprettes mellem Forstanderen og det enkelte Bærkstedes Driftherre.

I den ellefte Hovedafdeling bestemmes Reglerne for Regnskabsførelsen med Hensyn til Indtægt og Udgift ved Anstalten. Ingen Sum bliver ført til Indtægt, førend et Medlem af Forvaltningsraadet har verificeret den af Regnskabsføreren udstødte Qvittering, ligesom Cassereren ikke tør føre nogen Sum til Udgift, førend Forstanderens Anviisning paa Kassen er verificeret. For enhver betydelig Udgift vil Forstanderen give en særskildt Anviisning. I October Maaned hvert Aar fremlægger han for Forvaltningsraadet et Overflag over Udgift og Indtægt, i hvilket dette gjør de Rettelser, som det anseer for passende og hensigtsvarende. I sin Anviisning paa Kassen bemærker han, om Udgiften er sanctioneret af Forvaltningsraadet ved Budjettens Affattelse. Cassereren er pligtig til at fremlægge sine Bøger og sin Kasses beholdning, saa ofte Forstanderen eller det ved:

Dagen iforveien at have begjært og erhholdt Tilladelse dertil af Forstanderen, og at denne Tilladelse ikke tør tildeles nogen Enkelt oftere end to Søndage om Maaneden, samt at alle maae være hjemme om Sommeren Kl. 8 og om Vinteren Kl. 7 Eftermiddag. Det er i øvrigt en Selvfølge, og behøves neppe at bemærkes, at denne Tilladelse til Udgaan ingenlunde tør benyttes til at øve Liggerie.

Reglementet, som ovenfor er omtalt, indeholder 60 §. §.; og da det indre Politie i Anstalten bedst læres at kjendes af dette, vil jeg fluttelig gen meddele det.

§. 1. Lemmerne staae om Morgenens op, saas snart Klokken lyder førstegang, klæde sig stiltiende paa og rede deres Senge. §. 2. Efter given Befaling af Formanden i Sovesalen stille de sig ved Fødderne af deres Senge for at svare, naar de opraabes, og for at høre den Bøn, som een af dem, hvem Forstanderen dertil har bestemt, forelæser. §. 3. Naar Klokken lyder anden Gang, et Kvarteer efter den første Appel, forlade de Sovesalene for i Gaarden at vadske Ansigt og Hænder. §. 4. Imellem anden og tredie Appel maae de Lemmer, i hvis Tour det falder, slaae Natpotterne ud, og feie Sovesalene og Trapperne. §. 5.

Naar Klokken lyder tredie Gang, et Qvarteer efter anden Appel, begiver enhver sig til det Værksted, hvori han skal arbeide. §. 6. Om Aftenen, naar Klokken lyder første Gang, begive de sig i god Orden og stiltiende til Sovesalene. §. 7. Naar Klokken lyder anden Gang, et Qvarteer efter første Appel, maae de være i Seng, og alle Lysene slukkes paa et nær i hver Sovesal. §. 8. Hver Seng har sit Nummer, og hvo der borttager eller ombytter dette uden Forstanderens Tilladelse, bliver sat i Arrest. §. 9. Ethvert Brud paa Anstændighed og Sædelighed bliver strengt afftraffet, og kan endog blive gjort til Gjenstand for Domstolens Kjendelse. §. 10. Saasnart Opvaabelsen har fundet Sted om Morgenens aflagger hver Sovesals Formand Rapport til Opsynsmanden. §. 11. Alle de, som høre til en Sovesal, er dens Formand ubetinget Lydighed skyldige, og straffes naar de forsee sig herimod. §. 12. Det er forbudt at tale høit, at synge eller skraale i Sovesalene. §. 13. Tiden for at staae op og at gaae tilfængs er saaledes bestemt: fra 1te November til 1te April Kl. 6 $\frac{1}{4}$ om Morgenens og Kl. 8 om Aftenen; fra 1te April til 1te November Kl. 5 om Morgenens og Kl. 8 $\frac{1}{2}$ om Aftenen. §. 14. Signalet til Arbeide vil blive givet $\frac{1}{2}$ Time efterat

Morgenklokken har lydt. §. 15. Arbejdstiden hører til alle Aarstider og Kl. 8. Værkmesterne opraabe Arbejderne, saasnart de have indfundet sig i Værkstederne, og aflægge Rapport om dem, der ved Opræbet ikke vare tilstæde, og om Forandringerne i den daglige Mandtalsliste. §. 16. Mestrene maae have Forstanderens Tilladelse til at føre ind eller ind i Anstalten det Værktøi og de Materialier, som ved Arbejdet ere nødvendige. §. 17. Til de faste Lemmer skeer Brøddelingen i Sovesalene, efter Formændenes Rapport, til Gjæsterne, efter Mesternes Rapport, i Værkstederne. §. 18. To Maaltider gives dagligen. Fruentimmerne faae deres Mad Kl. 9 og Kl. 2, Mandfolkene Kl. 10 og Kl. 3. §. 19. Før og efter hvert Maaltid holdes Bøn, som fremsiges af et af Forstanderen dertil udnævnt Lem, og i denne Mellemtid maa den dybeste Taushed herske i Spisesalen. §. 20. For ethvert Maaltid og den derpaa følgende Hviletid er en Time bestemt, i hvilken Arbejderne tør spadserere i Gaardene og adspredde sig, men i Sovesalene og Værkstederne tør de ikke tilbringe denne Tid. §. 21. Arbejdstiden er saaledes bestemt: for Fruentimmerne fra Kl. 5½ om Sommeren og Kl. 6¾ om Vinteren til Kl. 9, fra Kl. 10 til Kl. 2, og dernæst fra Kl. 3 til Kl. 8 om Aftenen;

for Mandfolkene fra Kl. 5½ om Sommeren og Kl. 6¾ om Vinteren til Kl. 10, fra Kl. 11 til Kl. 3, og dernæst fra Kl. 4 til Kl. 8 om Aftenen. §. 22. Det er ikke Arbejderne formeent, at tale sammen under deres Arbeide, eller anstændigen at lege sammen i deres Fritimer, men det er dem paa det alvorligste forbudt at skrige eller at begaae nogensomhelst Uorden. §. 23. Naar Fremmede eller Anstaltens Foresatte besøge Værkstederne maa den dybeste Taushed iagttages. §. 24. Har en Arbejder noget at sige, saa maa han reise sig op, løfte sin Haand i Veiret, men blive paa sin Plads og vente indtil han af Vedkommende faaer Lov til at forebringe sit Værinde. §. 25. Arbejderne skyldte Mesteren i Værkstedet ubetinget Lydighed, og Ingen tør forlade sin Plads uden dennes Tillsættelse. §. 26. For at kunne vaage herover faaer hver Mester af Opsynsmanden et vist Antal Tegn, og til enhver, hvem Mesteren giver Lov til at forlade Værkstedet, flyer han et saadant Tegn, som denne da paa Forlangende maa forevise til Opsynsmanden eller til enhver anden af Anstaltens Betjente, som maatte møde ham. §. 27. Ingen maa opholde sig i længere Tid i Gaarden, paa Gangene o. s. v. end der er nødvendigt for at udføre det Værinde, for hvis Skyld Tillsættelsen til at forlade

Værkstedet er bleven ham tildeelt. §. 28. Antallet paa dem, som paa eengang kunne faae Tilladelse til at gaae bort, maa staae i Forhold til dem, der arbeide i dette Værksted. §. 24. Mesteren er ansvarlig for de ham leverede Legn. Han maa angive den, som forsømmer at give ham Legnet tilbage, og denne vil da ikke blot blive tilholdt til at erstatte dettes Værdie, men vil ogsaa blive straffet. §. 30. Kan den Skyldige ikke udfindes, maae samtlige i Værkstedet Arbeidende erstatte det eller de bortkomne Legns Værdie. §. 31. Opsynsmændene ere forpligtede til to Gange dagligen til bestemte Tider ved Optraad at forviisne sig om, at alle, de som skulle være tilstæde i Værkstederne, ere det. §. 32. Enhver, der bliver syg, maa derom underrette Opsynsmanden, som fører ham til Lægen eller denne til ham, for at hvad videre fornødent er kan skee. §. 33. Enhver, som Lægen forbyder at arbeide, maa blot opholde sig paa det ham til Hvile anvisste Sted, og det er ham formeent, uden udtryffeligg Tilladelse, at opholde sig i Værkstedet. §. 34. Saavel Lemmerne som Gjæsterne ere tilholdte at forebringe deres mulige Besværinger for Opsynsmanden eller Forstanderen. §. 35. Hvo der med Forsæt bedærver eller beskadiger Værktøi eller Maskiner, Materialier eller Inventariet bliver straffet med Arrest, og maa ved Afdrag i sin Arbeidsfortjeneste erstatte Skaden. Erstatningen decorteres ham enten i den tredie Deel af Arbeidslønnen, som ellers udbetales ham, eller i Dplaget. §. 36. Ingen Arbeider tør værgre sig for at udføre det ham paalagte Arbeide, naar dette ikke overstiger hans Kræfter. Forstanderen deciderer alle saadanne stridige Tilfælde, og sætter

Forvaltningsraadet i Kundskab om sin Decision.

§. 37. Hvo der vægrer sig for at arbejde, bliver straffet ved at sættes paa Vand og Brød, eller ved at sættes i eensomt Fængsel, eller ved, efter tre Gange at være bleven advaret derom, at jages bort.

§. 38. Begaaede Voldsomheder mod de Foresatte eller Medarbejderne straffes paa det eftertrykkeligste i Anstalten, eller henvises til Domstolens Kjendelse.

§. 39. Om Søn- og Fesrdagene maae Arbejderne bivaane Gudstjenesten, og under dens Holdelse iagttage den dybeste Tausshed. Enhver Forstyrrelse af Roligheden straffes med Fængsel.

§. 40. Enhver Afgift ved Indtrædelsen i Anstalten er paa det strengeste forbudt.

§. 41. Enhver falsk Anklage bliver straffet efter Omstændighederne.

§. 42. Klædningsstykkerne tør ikke bortbyttes.

§. 43. At laane Penge eller at handle med sin Mad er forbudt, og Forvaltningen vil ikke agte paa nogen derom indgangen Forpligtelse.

§. 44. Spil om Penge tør ikke finde Sted.

§. 45. Tobak tør kun ryges i Gaarden i Fritimerne.

§. 46. Tyverie bliver henviist til Domstolens Kjendelse.

§. 47. Da Anstalten er et Arbeidshus, er det forbudt at forlange eller modtage Almisse af dem, som besøge det.

§. 48. Drikkevarer tør ikke udenfra indbringes til Arbejderne, og disse maae have Forstanderens Tilladelse for at modtage de Spisevarer, som af Slægtninger eller Venner sendes eller bringes dem.

§. 49. Udsalget af Drikkevarer i Anstalten maae kun finde Sted under Fritimerne og i Spisefalen.

§. 50. Der maa ikke sælges til Nogen paa eengang meer end $\frac{1}{2}$ Litre Viin.

§. 51. Drukkenskab straffes med Fængsel.

§. 52. Arbejderne tør kun paa

det dertil bestemte Sted tale med de dem Besøgende. §. 53. Disse Besøg tør kun om Sognedagen finde Sted i Fritimerne. §. 54. Det er forbudt at spise og drikke paa andet Sted og paa anden Tid end i Spisefalen og i Spisetiden. §. 55. Det er enhver Kræmmer formeent at handle i Anstalten. §. 56. De som Gjæster optagne Arbeidere maae forpligte sig til at blive en vis Tid i Anstalten, med mindre de ville finde sig i, at deres Dplag enten ganske eller for en Deel ikke udbetales dem. §. 57. Disses Løsladelse maa saa meget som muligt finde Sted ved Maanedens Udgang eller hver 10de Dag, for at lette Regnskabet. §. 58. Enhver Arbejder, som forlader Anstalten førend den Tid, i hvilken han har forpligtet sig til at blive der, er udløben, erholder et Løsladelsesbeviis, hvorpaa det bemærkes om han er Anstalten Noget skyldig. §. 59. Formedelst slet Dpførsel og Ulydighed kan enhver Arbejder til enhver Tid bortjages, og han maa løslades, saasnart hans Dplag er tilstrækkelig for at kjøbe ham en Seng og leie ham et Logis. §. 60. Enhver, som undviger fra Anstalten med Ting eller Gjenstande, som tilhører denne, bliver efter Paagræbelsen afleveret til Domstolene og straffet efter Loven.

N. David.

Borger = Vennen.

Fire og Fyrgetyvende Aargang.

Nr. 6.

Løverdagen den 11te Februar 1832.

Forlagt af Understøttelses- Selskabet.

Trykt hos Andreas Seidelin,

Hof- og Universitets- Bogtrykker.

I Anledning af Striden om Sømagt og Landmagt.

Denne Strid har i længere Tid tiltrukket sig Publicums Opmærksomhed, og den har allerede fremkaldt fem særskilte Smaa skrifter, foruden en Mængde Artikler i de offentlige Blade. Det turde, netop fordi Sagen alt har været debatteret saa længe og af saa Mange, ikke være uden Nytte, i al Korthed at fremstille Stridens egentlige Gienstand, omhyggeligen adskilt fra alle de Hovedsagen enten ganske uvedkommende eller dog kun lidet interesserende Biting, som under en

Pennefeide sjelden udeblive, men formere sig efter: haanden og ofte trænge sig saa ivrigt frem, at Hovedsagen kommer til at staae i Baggrunden, eller vel endog af mangen Læser tabes ganske af Syne.

Allerførst bør det bemærkes, at dette er en Strid om, ingenlunde imellem Sømagt og Landmagt. Hovedsagen bestaaer hverken i meer eller mindre, end det militair: videnskabelige Spørgsmaal: fra hvilke Grundideer bør Systemet for Danmarks Forsvarsvæsen udgaae? et Spørgsmaal, hvis Besvarelse er aldeles uafhængigt af enkelte Udtryk, som den ene Forfatter troer at kunne bebreide den anden, eller det større eller mindre Quantum af Fortjenester, som den ene Etat skal have eller ikke have fremfor den anden, eller den Begunstigelse eller Tilfærdigelse, som den ene eller den anden Etat skal kunne rose sig af eller troer at maatte klage over, være sig med Hensyn til den offentlige Mening, eller til noget Solidere, idetmindste mere Materielt.

Vi ville derfor, uden videre Hensyn til disse og lignende Biting, forsøge paa, at angive den naturlige Retning for Udviklingen af hine Grundideer.

Armeer, Flaader og politiske Forbund ere Hjælpemidler til Opretholdelsen af en Stats Selvstændighed; men den væsentligste Garantie herfor kan uden Tvivl kun søges i Folket selv. Dette gjelder allerede om større Stater, og i en endnu langt høiere Grad om de mindre. Folkevæbningen er og bliver Grundpællen for den mindre Stats Forsvar; thi ved Hjælp af den kan en saadan Stat, om den end kun formaaer at sende en liden Hær ud fra sine Grændser, dog tilveiebringe, indenfor disse, en saa betydelig Stridsmagt, at den Armee, en mægtigere Fjende affender, for paa en fremmed Jordbund at betvinge det i sin Hjemstavn, under saamange begunstigende Forhold kæmpende Folk, vanskeligen kan træde frem med afgjørende Fordeel. Krigshistorien giver her paa mange og store Exempler.

Da nu Tælen her er om en mindre Stats Forsvar, saa antage vi, som første Grundidee, at dette Forsvar bør baseres paa en Folkevæbning. Denne er upaatvivleligen Landmagt, endog i det Tilfælde, at den hele Stat var en eneste Ø.

Men i Forening med Nationalvæbningen bliver en Armee næsten altid nødvendig: deels for, i paakommende Tilfælde, strax at have en væbnet Magt ved Haanden, som kan forskaffe Massen

af Folket — hvis Anvendelse til Landets Forsvar isøvrigt bør være til enhver Tid omhyggeligen forberedet, navnlig ved gode og rigtigt placerede Fæstninger — Tid til at komme under Vaaben, uden at unødvendige og skadelige Alarmeringer finde Sted; — deels som et af de Lodder, Staten har i Beredskab til at kaste, naar Omstændighederne kræve det, til Fordeel for sig i den politiske Vægtstaaal; — deels endelig som en Normalstole for Krigsvæsenet i Fredstid og som den væbnede Nations Elitetropper og Ledere, naar en fjendtlig Invasion virkelig skulde fremkalde Folketrigen. Har Staten en vigtig Landgrændse at forsvare, da bliver en Armee naturligviis saameget uundværligere.

Har Landet en udstrakt Søgrændse, eller bestaaer det endog tildeels af betydelige Der, da bliver en Væbning til Søes ligeledes nødvendig, især for at sikke Forbindelsen imellem de adskilte Dele; tillige kan dette Søeværn, mere eller mindre, blive vigtigt med Hensyn til Handelens Beskyttelse, og ønskelig, deels som et offensivt Vaaben imod en paa Havet sig nærmende Fjende, deels som et Middel mere, til at give Staten Vægt i politisk Henseende. Til sidstnævnte Diemed bør vistnok i Almindelighed store Skibe foretræk-

kes, til det førstnævnte derimod mindre og lettere. Hvad Handelens Beskyttelse angaaer, da behøves dertil sikkert ingen Linieskibe, men kun det større Slags af dem, hvis Hovedbestemmelse er at sikre Forbindelsen imellem Derne indbyrdes, samt imellem dem og Fastlandet. En Stat af anden Rang vil aldrig forsøge paa, at beherske fremmede Have, og vilde den beskytte Handelen med en stor Flaade, saa maatte denne kunne bemandedes uden at trække Matroser fra Koffardifarten, hvilket vanskeligen lader sig tænke. En ganske anden Sag er det, naar der i dette Niemed udsendes enkelte Skibe for at holde Sørovere i Ase, varetage Koffardifartens Tars, samt til Understøttelse for og nærmere Forbindelse med Colonier paa hiin Side af Havet. Men saavel hertil, som til Vagtskibe o. d. l. ere sikkert Brigger, Corvetter og lette Fregatter tilstrækkelige.

Resultatet blev altsaa, med Hensyn til en Stat som Danmark:

1) Hovedforsvaret maa baseres paa en velorganiseret Folkevæbning, hvoraf Armeen er en integrerende, kun mere slagfærdig Deel. Ved Landmagt forstaaes altsaa Folkevæbningen, Armeen indbefattet.

2) Et Søværn af lette, til Landets Farvande

passende Skibe, bliver ligeledes uundværligt, for at lette og sikre Forbindelsen imellem de ved Havet adskilte Provindser, ligesom det ogsaa vil kunne afbenyttes til, saavidt behøves, at beskytte Handelsdelen og assistere Colonierne.

3) Et Søværn af store Skibe kunde vistnok have sine Fordele, dersom man turde forudsætte, at Staten var istand til at anskaffe, bemande og vedligeholde det ved Siden af de to første, uundværligere Defensioner, og uden Indskrænkning for disse.

De samme Grundideer vil man ogsaa erholde som Resultat af den førte Strid, naar Grundene fra begge Sider sammenlignes og drøstes. Alt det Ubehagelige uagtet, som denne Strid, i sin Egenkab som saadan, kan have medført eller maaskee endnu vil medføre, turde den dog drage uberegnelige Fordele efter sig, isald den kunde bidrage væsentligt til at berigtige den offentlige Mening med Hensyn til Danmarks Forsvar. Længe nok er dets Provinders, ved Belterne affondrede Veliggenhed beklaget som en uovervindelig Hindring for et kraftigt og paalideligt Forsvar. Det er paa Tiden at erkjende, at vi netop heraf kunne drage Fordele, at vi ogsaa kunne betragte vore Belter som vældige Terrainforhins

dringer, hvorved Hovedaffnit dannes imod en indtrængende Fjende. Men det bør da tillige erindres: at Konsten maa række Haanden, for at skabe en Forbindelse, som i Krigstid alene kan komme os, ikke Fjenden til Fordeel; — at hertil udkræves Kystbefæstninger, tildeels med gode og velforsvarede Havne, især anlagte for at udelukke Fjendens Skibe fra de snevrere Farvande, og navnlig fra det lille Belt, dog tillige med Hensyn til Forsvarssystemet for det Indre af vedkommende Provinds, hvortil muligen ogsaa et eller andet særskilt Fæstningsanlæg kunde behøves; — at endeligen det bevægelige Søværn maa bringes i den nøieste Forbindelse med Forsvaret til Lands, da det vissest — hvad det end i Fortiden kan have udrettet ved selvstændig Virksomhed — saaledes vil i Fremtiden kunne blive Fædrelandet til langt større Nytte, end paa nogen anden Maade. To nyere Opfindelser blive herved særdeles vigtige, og kunde anvendes med større Fordeel af os, end af Fjenden, om han endog var istand til at føre Krigen saavel til Søes, som til Lands: nemlig Dampskibe og Bombekanoner. Hvad Bekostningerne ved Fæstningsanlæg angaaer, da bør det bemærkes, at Hovedmaterialerne dertil ere Jord og Muurværk, at Muursteen og Kalk høre til Landets egne Frembringelser, samt at Arbeidet for største Delen kun udkræver Mennesker

med sunde Arme. I Felten bygges Skanser, uden at derved nogen særegen Udgift forarsages. Hvad herom mere kunde være at sige, maa paa dette Sted forbigaaes; men saare ønskeligt er det vistnok, med Hensyn til Danmarks fremtidige Forsvar, at dets System og vigtigste Gjenstande maatte, fra Tid til anden, nærmere blive afhandlet paa en for den Ikkemilitaire indlysende Maade, og uden at betragtes som Landetatens eller Søetatens Sag, end mindre som Landofficerens eller Søofficerens, men udelukkende som Fædrelandets. Det nationale Forsvarsvæsen bør allerførst baseres paa sunde nationale Begreber; have disse begyndt at fæste Rod, da er det ingen Tvivl underkastet, at de jo, om end langsomt og i Begyndelsen umærkeligt, ville søge at virkeligjøre sig. Vel kan, i Farens Stund, Begeistringens electriske Gnist forvandles til en Lynstraale; men under Fredens rolige Færd bør man henvende sig til Folkets Forstand og ved denne søge at fremkalde en paa Indsigt grundet, fornuftig Selvtillid. Den militaire Skribent, som i dette Niemed skriver for Folket, kan hverken vente eller fordre, at hans Ord strax skulde finde practisk Anvendelse; thi han vil jo kun forberede; Hindringerne skjule sig ikke for hans Blik, og han indseer fuldeligen, hvor dybt enhver omfattende Reform i Forsvarsvæsenet maa gribe ind i Statens indre Liv, i alle sociale Forhold; han veed desuden, at der letteligen kan gives andre, kun Statsmanden bekjendte Hindringer, hvis Indflydelse han ikke kan vurdere.

S. N. Fibiger.

Borger = Bennen.

Fire og Fyrgetyvende Aargang.

Nr. 7.

Løverdagen den 18de Februar 1832.

Forlagt af Understøttelses- Selskabet.

Trykt hos Andreas Seidelin,

Hof- og Universitets- Bogtrykker.

A n n e l d e l s e.

Fredagen den 24de Februar d. A., om Eftermiddagen Kl. 5, holdes Generalforsamling paa Prindsens Palais bag Slottet, til hvilken Tid de Herrer Repræsenteranter behageligen ville møde.

Administrationen for det forenede Understøttelses-
Selskab.

Schram. Friedenreich. Bentley.

M. Bentzen.

Trostab og Taknemmelighed.

(Efter Zeitung für die elegante Welt.)

Da Fyrsten af * maatte forlade sit Land, som Franskmændene havde taget i Besiddelse, udvandrede ogsaa Baron v. H. og begav sig med sin Gemalinde til N., hvor Ægteparret levede stille og eensomt, i Haab om, at deres Fyrste snart igjen vilde faae sine Stater tilbage og Baronen da atter indtage sin forrige, ærefulde Stilling som Oberst, uden at have nedværdiget sig til at hylde de fremmede Magthavere. Men efter et Aars Forløb døde Baronen; hans Gemalinde befandt sig i et fremmedt Land, hvor hun, uden Venner eller Paarørende, saae sig givet til Priis for alt det Stræffelike ved en eensom og hjælpeløs Stilling. Hun besad ingen Formue; hendes Ægtefælles Officeersgage havde tidligere givet dem et anstændigt Udkomme, og Overbeviiisningen om, at hans Kone efter hans Død vilde erholde en tilstrækkelig Pension, havde dengang beroliget Obersten i Henseende til det Tilfælde, at hun skulde blive Enke. Men nu kunde hun ingen Pension vente fra sit Fædreland; hun skrev derfor til Fyrsten og de Mænd, som nærmest omgave ham. Fra Hiin, uagtet han længe havde kjendt og agtet

Obersten som en gammel og tro Tjener, kom intet Svar; Disse, omendstjøndt de i mange Aar havde kaldt sig Baronens hengidneste Benner, svarede kun med kolde, tomme Udflugter, som intet Haab kunde levne den med Hoffsproget ikke ubekjendte Enke.

Hendes Stilling var nu høist sørgelig; allerede under Mandens Sygdom havde hun seet sig nødsaget til at sælge sit Sølvtoi og adskillige Kostbarheder, saa at alle hendes Hjælpesilder vare saa godt som udtømte, da hun endnu kun havde meget Lidet af Værdi tilbage. Sygelighed og Lyst til Censomhed havde afholdt hende fra, at knytte Bekjendtskaber i den hende ganske fremmede Stad; det feilede hende derfor nu saavel paa Benner, som paa ethvert andet Haab om Hjælp og Understøttelse; i en Alder af 55 Aar saae hun den bittreste Fattigdom og Nød imøde. Religionen alene kunde give hende Mod til at bære sin Skjebne med Standhaftighed. Knæende bad hun Gud om Trost og Hjælp; styrket og hævet over enhver timelig Lidelse reiste hun sig igjen; en stille Fred udbredte sig over hendes Sjæl, og hun var nu istand til, med et fast Blik at betragte den Elendighed, som truede hende. Det jordiske Liv maa jo dø, sagde hun

til sig selv, eengang blive Dødens Nov, og det kan altsaa være mig ligegyldigt, om Sygdom, eller Mangel ender det; maaskee vil jeg døe lettere paa Straaleiet, end om jeg hvilede paa Edderduun, og i min sidste Time, som ikke kan være langt borte, ingen Trost, ingen Formaning behøve; thi jeg har da intet Offer at bringe, men vil med Glæde forlade Jorden, for at vende tilbage til min himmelske Fader, som giver rigelig Gjengjeld for enhver Taare, vi uden egen Brøde have fældet.

Hun hensant i en stille, from Grublen, hvoraf hun igjen blev udreven da hendes Tjener traadte ind. Johan var 36 Aar gammel og havde i de ti sidste Aar været i den afdøde Barons Tjeneste; han kunde ikke skrive og kun til Nød læse. Imod Husets øvrige Tjenestefolk havde han stedse viist sig frastødende og uselskabelig, og Herskabet selv havde han aldrig søgt at indtage for sig ved forekommende Opmærksomhed; men hans Troskab, hans Kjærlighed til Orden og hans moralsk gode Opførsel havde, til Trods for hans frastødende Yderside, tilbendt ham Herskabets Gunst og Tiltro. Baronessen havde, allerede førend hendes Gemal døde, affædiget sin Kammerjomfrue, og foruden Johan endnu

kun beholdt en Koffepige i sin Tjeneste; nu var det Tidspunkt kommet, da hun ogsaa maatte skille sig ved begge Disse. Hun havde netop fattet den Beslutning, at gjøre dette jo for jo hellere, da Johan traadte ind med en Kurb Brænde til Kaffelovnen. Du kommer som Du var kaldet, begyndte hun, thi jeg har noget at sige Dig. Hendes Sjæls dybe, veemodige Bevægelse røbede sig i hendes Stemme; Johan satte Kurven hurtigt fra sig, saae paa hende og spurgte bekymret: Min Gud, naadige Frue, hvad er der da hændet Dem? — Johan, hvormeget af sin Løn har Koffepigen endnu tilgode? — Kun for denne Maaned; det er imorgen den første og ved Slutningen af forrige Maaned betalte den naadige Frue os jo vor Løn. — Desto bedre; jeg maa affskedige Koffepigen, ogsaa Du, min kjære Johan, maa see Dig om efter en anden Tjeneste. — Jeg skulde forlade Dem, naadige Frue? Nei, i Deres Tjeneste vil jeg leve og døe. — Johan, Du kjender ikke min Stilling. — Nu, dersom De ogsaa i denne Tid kun erholder en ringe Pension, og De derfor maae affskedige Koffepigen, lad saa være! men mig bør De derfor ikke jage bort. — Jeg er fattig, Johan, ganske fattig; jeg har allerede solgt alt mit Sølvtoi og hvad jeg ellers kan und-

være, og jeg tør intet Haab gjøre mig om nogen Pension eller anden Understøttelse. Det er ethvert Menneskes Pligt at underkaste sig med barnlig Hengivenhed Forsynets Tilskikkelser, og ikke at knurre, hvilket Lod man end modtager. Gud har skjentet mig en stor Trost i min Ulykke, nemlig Mod til, standhaftigen at bære den. Hvor mange tusende Familier ere ikke i en ligesaa haabløs Stilling, og hvormeget bitterere er ikke Ulykken, naar vore Elskede maae dele den med os! Hvorledes vilde det ikke have sønderrevet min Sjæl, dersom jeg skulde have seet min salige Ægteherre kæmpe med Nød og Mangel! Du træffer Ulykken kun mig alene, og Gud vil ei paa lægge mig mere, end jeg kan bære. — Nei, raabte nu Johan med bevæget Stemme, De skal ikke være ulykkelig, ikke lide Nød! jeg har Arme og kan arbeide. — Kjære Johan, afbrød den rorte Baronesse ham, jeg har aldrig tvivlet paa Din Hengivenhed, men jeg vil ikke misbruge den; alt hvad jeg ønsker, at Du skal gjøre for mig, er, at Du i en affides Gade vil leie mig et lille Tagkammer; jeg har endnu saamange Penge, at de, som jeg haaber, ville strække til i de første tre Maaneder. Jeg kan strikke og har Færdighed i

sin Syning; jeg vil søge at skaffe mig Arbeide og Gud vil da hjælpe videre.

Johan saa alvorligt paa sin Frue; pludseligen udbrod han i Taarer og svor med foldede Hænder, at han aldrig kunde forlade hende, men vilde tjene hende saalænge de Begge levede, og det med endnu mere Iver og villigere, end hidindtil. I ti Aar, tilsviede han, har De og salig Baronen klædt og ernæret mig; jeg har altid i Dem havt et godt Herskab, omendskjøndt jeg ofte har misbrugt Deres Dverbærelse og Taalmodighed; nu beder jeg Dem, naadige Frue, at tilgive mig mine begaaede Feil, jeg skal forbedre mig, søge at gjøre Alt godt igjen, og bede den kjære Gud, at han dertil vil skjænke mig Liv og Kraft. Uden at oppebie sin Frues Svar, forlod han hurtigt Bærelset. Baronessen følte, at ingen Ulykke er saa stor, ingen Smerte saa bitter, at den jo kan formindskes ved Trost og mildnes ved Yttringen af en fint og ædelt førende Sjæls Taknemmelighed.

Efter nogle Minutters Forløb kom Johan tilbage og lagde en lille Pengepung paa Baronessens Arbeidsbord. Dem og min kjære salige Herre, sagde han, maa jeg takke for, at denne Pung indeholder tredive Louisdorer; disse Penge

komme fra Dem og tilhøre Dem. — Hvorledes, Johan, Beløbet af Dine tiaarige Besparelser! — Da De havde Penge, gav De mig af Deres, og altsaa er det jo naturligt, at jeg igjen nu, da De ingen har, giver Dem nogle tilbage, thi hvortil gaves der ellers Penge i Verden? Vel veed jeg, at denne ringe Sum ikke kan hjælpe Deres Raade, men jeg har ogsaa allerede betænkt, hvorledes det Hele kan indrettes. De veed jo, at jeg er Smed af Profession, og jeg har ikke glemt min Haandtering; thi naar mit Herskab var ude gif jeg ofte til min Fætter, som var Smed i Byen hvor vi dengang boede, og hos hvem jeg ofte, for Morsskabs Skyld, deltog i Arbeidet. Men nu vil jeg drive det for Alvor. Jeg har her fundet en Landsmand, der har stor Næring og gjerne vil antage mig som Svend. —

(Fortsættes.)

S. A. Fibiger.

Borger = B e n n e n.

Fire og Fyrgetyvende Aargang.

Nr. 8.

Løverdagen den 25de Februar 1832.

Forlagt af Understøttelses - Selskabet.

Trykt hos Andreas Seidelin,

Hof- og Universitets - Bogtrykker.

Troskab og Taknemmelighed.

(Fortsættelse.)

Det er formeget, udraabte Baronessen, hvilken ædel Sjel blev hidindtil skjult for mig under dette nansfeelige Udvortes! Din Troskab, Johan, er mig en sand Trost i min Ulykke, men hvorledes skulde jeg kunne tillade, at Du arbeidede for mig! Du er desuden nu vant til en beqvemmere Leve- maade, ikke til et saa haardt og anstrengende Arbeide. — Med det skal jeg snart blive fortrolig, udraabte han ivrigt, naar kun den naadige Frue kan vænne sig til Forandringen i sin Stilling.

Imorgen tidlig begynder jeg mit Arbeide; Mester Techel vil sikkert ikke lade mig, som hans Landsmand, savne Fortjeneste; desuden veed jeg, at han netop nu behøver en duelig Svend. Deres Raade skal faae at see, hvor godt Alt vil gaae.

Næste Morgen blev Koffkepigen affkediget; Johan leiede et lille, men dog lyst og venligt Bærelse, hvor Baronessen, da han førte hende derhen, fandt en god Seng, en beqvem Lænestol, et Sybord, som tillige indeholdt et Skrivertoi, hendes Bøger, et stort Skab til hendes Klæder og Lintoi, og endeligen Pungen med de 30 Louisdorer. I et Hjørne af Bærelset stod, bag et Forhæng, det nødvendige Rjokkentois ziirligt opstillet paa nogle Hylde. Bedre, sagde Johan, har jeg ikke kunnet indrettet det Hele, for den Leie, som Deres Raade vil give; det er rigtig nok kun et Kammer, med en lille Camin der udenfor til at fuge i, men Pigen vil kunne sove paa Matrasen i det under Fruens Seng anbragte Udtræk. — Pigen? spurgde Baronessen forundret. — Ja Du min Gud! Deres Raade kan dog ikke undvære en Pige til at tænde Ild, hente Vand og holde Bærelset reent. — Men, kjære Johan — Den lille Løs vil iøvrigt ikke koste Deres Raade synderligt; hendes Fader er en

Skoflikker, som har sex Børn at ernære, og det vil for hende være en Velgjerning, naar den naadige Frue tager hende til sig, uden anden Løn, end Kosten. Hvad mig selv angaaer, da har jeg, ganske efter Ønske, faaet Ansættelse hos Mester Techel. Jeg sover i hans Huus, spiser ved hans Bord og faaer desuden 2 Rigsdaler udbetalt om Ugen, hvormed, som jeg haaber, Deres Naade vil kunne behjælpe sig, da De har nogle Penge ved Haanden til overordentlige Udgifter. Jeg kunde ikke sige Dem alt dette i den lille Susannes Nærværelse, men nu vil jeg hente hende. — Han gif hurtigt bort og kom snart igjen tilbage med en ret vakker trettenaarig Pige, som han forestillede for Baronessen, hos hvem han derpaa anbefalede sig, efter at have paa det alvorligste formanet Susanne til at føre sig godt op.

Saa levende og inderlig den Taknemmelighed endog var, som denne Handlemaade opvakte hos Baronessen, saa blev den dog forhøiet og blandet med en vis Grad af Forundring, efterhaanden som hun fik Tid til at bemærke den Forandring, der fra nu af foregik i Johans hele Væsen, i hans Uttringer og Opsørsel. Efterat han var bleven sit Herstabs Velgjører, syntes han for

vandelt til et ganske andet Menneske. Hans raae, opfarende Væsen var forsvundet; det Heltmodige ved en sig ubetinget opoffrende Trostkab havde i hans Sjæl opvakt den ædleste Skaansomhed, som lærte ham at iagttage ethvert Hensyn, man skylder den Ulykkelige; den ubevidste Følelse af en, ved ingen tilfældig Aandsdannelse eller Aandsudvikling fremkaldt, sand Dyd lod ham erkjende Helligheden af de Pligter, vi skyldte Dem, der have beviist os Velgjerninger; han følte, at man ikke er virkeligen høimodig, naar man ydmyger den Ulykkelige, som behøver vor Hjælp, og tvinger ham til at rødme over sin Trang. De paafølgende Dage viste Johan sig ikke for Baronessen, men næste Løverdag Aften indfandt han sig, og efter at have bedet hende at lade Susanne gaae ud af Bærelset, kom han frem med sine i Papiir omhyggeligen indviklede 2 Rigsdaler, lagde dem paa Bordet, kaldte igjen Susanne ind, uden at give Baronessen Tid til Indvendinger, og vendte derpaa tilbage til sin Nester.

Den ophøiede Pligt tro, hvortil han havde opoffret sig, kom Johan stadigen hver Løverdag til Baronessen, for at overrække hende sin suurt fortjente Arbejds løn for den Uge. Ikkum ved Slutningen af hver Maaned fragik en Smaating

for at betale hans Vask og nogle Flasker *Al*, som han om Søndagen drak i Selskab med sine Kammerater; og ikke engang disse saa Skillingen traf han selv fra, men udbad sig dem hver Gang som en Gave af Baronessen. Forgjeves anvendte Denne, for hvem det var piinligt, at berøve ham næsten alt hvad han fortjente, sin hele Veltalenshed, for at overtude ham om, at hun kunde behjælp sig med færre Penge; enten horte han da slet ikke paa hende, eller ogsaa gjorde han det med et Udtryk af Fortrydelighed og Bekymring, som snart tvang hende til Taushed. I det Haab, at kunne bevæge ham til at anvende mere af sine Ugepenge paa sig selv, arbejdede hun med den meest anstrengende Flid; men hun besad ingen Færdighed i de finere Modearbejder og hendes Syn var desuden saa svagt, at hun snart maatte opgive al Syning og indskrænke sig til det, hun kunde fortjene med Spinderokken og Strikkedindene. Imod en bestemt Andeel af Gevinsten maatte Susanne hjælpe hende; men saa ofte hun for Johan roste sit Erhverv som betydeligt, svarede han kun med et kort: desto bedre, Deres Raade, og dreiede strax Talen hen paa andre Gjenstande. Tiden medførte ingen Forandring i hans Opførelse; i hele fire Aar fornegtede hans Sjæls

ophoiede Uegennyttighed sig end ikke for et Dieblif, faalidet som hans ydmyge Sind nogensinde tiltjendegav en forfængelig Bevidsthed om Værdien af hans Handlemaade. Men nu indtraf et for Baronessens taknemmelige Hjerter ligesaa smerteligt, som for hendes Fremtid uheldvarslende Tilfælde. En Loverdag Aften traadte, istedet for Johan, en af Mesterens Læredrenge ind til Baronessen, for at underrette hende om, at Johan var syg og kunde ikke forlade Sengen. Hun bad Drenge, paa Diebliffet at føre hende hen til den Syge, og sendte til samme Tid Susanne efter en Læge. Mester Techel blev ikke lidet forundret, da Baronessen, som han aldrig før havde seet, traadte ind til ham og forlangte at see til hans Svend Johan. Det er ganske umuligt, Deres Raade, svarede han i en Tone, der bekræftede hans Overbeviisning om denne Umulighed. — Og hvorfor? — Man maa klavre op af en Stige, for at komme paa Loftet, hvor han ligger. — Det gjør intet til Sagen, før mig til ham. — I Sandhed, Deres Raade løber Fare for at komme til Skade og desuden vil De ikke engang kunne staae opreist i det lille mørke Hul. Ved disse Ord kunde Baronessen ikke tilbageholde sine Taarer; hun gjentog sin Bøn, og Mester Techel førte

hende endeligen til en smal, steil Stige, paa hvilken hun med megen Noie klavrede op indtil under Tagryggen, hvor hun i et lille Afstykke fandt Johan paa et usfelt Leie. O Johan, udraabte hun med Smerte, i hvilken Tilstand finder jeg Dig! Hvorledes kunde Du forsikre mig, at Du var tilfreds med dit Opholdssted og at intet manglede Dig! — Johan var ikke i Stand til at svare, han laae uden Bevidsthed i et heftigt Feberanfald; dybt rystet-knælede Baronessen ved hans Leie og bønfuldt Gud om Hjelp og Redning. Da bragte Susanne endeligen en Læge, som ikke blev lidet overrasket ved at finde en fattig Smedes svends Sygeleie bevogtet af en Dame, hvis Alder og ædle Anstand paabød Agtelse, ligesom hendes Sorg og trøstløse Angst indgød Medlidenshed. Han nærmede sig den Syge, undersøgte noie hans Tilstand og erklærede derpaa, at man havde kaldet ham for sildigt, den Syge vilde neppe leve Natten over. Hvo kan beskrive det Indtryk, som denne Erklæring gjorde paa Baronessen! — Ja, begyndte Mester Techel, det er hans egen Skyld; han har alt i flere Dage været syg men ikke villet ophøre med at arbeide, og jeg har ikke kunnet overtale ham til at lægge sig, førend han faldt om som død i Bærkstedet. Altid

vilde han fortjene dobbelt saa meget, som enhver anden Svend og har saaledes arbeidet over sine Kræfter; jeg har tidt nok sagt ham, at det vilde blive hans Død, thi at savne No saavel om Natten, som om Dagen, kan Ingen holde ud i Længden. — Ethvert af disse Ord var et Dolkestik for den ulykkelige Baronesse. Under en Strøm af Taarer bønfuldt hun paa det bevægeligste Lægen, ikke at forlade den Syge, saalænge hans Liv var i Fare. Til Lykke for hende slog i Lægens Bryst et ædelt og sølsomt Hjerte; alt, hvad han saae, indgød ham den meest levende Deeltagelse, og han lovede, at tilbringe en Deel af Natten ved Johans Leie, for at iagttage den Crisis, han ventede, omendstjondt han befrygtede, at den vilde medbringe Døden.

(Fortsættes.)

S. A. Fibiger.

Borger = Bennen.

Fire og Fyrgetyvende Aargang.

Nr. 9.

Løberdagen den 3^{die} Marts 1832.

Forlagt af Understøttelses- Selskabet.

Trykt hos Andreas Seidelin,

Hof- og Universtets- Bogtrykker.

Troskab og Taknemmelighed.

(Fortsættelse.)

Baronessen lod fra sin Bolig hente Sengesklæder til Johan, og redte selv et beqvemt Leie, hvorpaa Lægen og Mester Techel lagde ham; hun sank nu udmattet ned paa en Træstol og lod sine Laarer have frit Lob. Lægen aarelod den Syge og gik først bort ved Midnatstid, med det Løfte, at komme igjen om Morgen. Dette skete, men Lægen fandt endnu Johans Tilstand lige betænkelig; først paa den tredie Dag, efterat Baronessen i tvende Døgn ikke havde veget fra

Johans Side, indtraf gunstigere Tegn, og Dagen derpaa erklærede Lægen, at Faren var overstaaet.

Med uudsigelig Glæde modtog Baronessen denne Efterretning; hun havde ogsaa villet vaage over ham den tredie Nat, men Johan, som imidlertid igjen var kommen til Bevidsthed, havde paa det alvorligste sat sig derimod. Udmattet vendte hun tilbage til sin Bolig; Lægen indfandt sig næste Morgen hos hende, for at spørge til hendes Befindende. Hans menneskekjærlige Omhu for Johan, den agtelsesfulde Deeltagelse, han beviste hende, vandt hendes Tillid. Da han yttrede det Ønske, at blive bekendt med de Omstændigheder, som havde sat hende i en saa ublid Stilling, tog hun ikke i Betænkning, at opfylde hans Begjæring; den Bevægelse, hvori Skildringen af Johans Trostak satte ham, beviste at hans Hjerte var istand til at paastjonne en saa ædel Handlemaade.

Johan kom sig, dog kun langsomt, og Baronessen begyndte nu at føle Armodens Tryk og den bittre Mangels hele Vægt. Den saa misfommelige sammensparede Rødstilling var for største Delen anvendt til Pleie og Lægemidler for Johan; det, som endnu var tilovers, kunde kun strække til i nogle saa Dage, og Johan havde endnu langt fra ikke vundet Kræfter nok, for

snart at kunne paany tage fat paa sit Arbeide. Hun skjælvede af Frygt for, at Nøden skulde friste ham til, ved en alt for tidlig Anstrengelse, at udsætte sig for et Tilbagefald af Sygdommen. Nu følte hun først ganske det Skrækkelige ved sin Stilling, og bittert bebreidede hun sig, at have antaget Johans ædelmodige Understøttelse. Uden mig, sagde hun til sig selv, vilde hans Glid have gjort ham velhavende, og han havde da levet lykkeligt; hans Trofskab imod mig giver ham til Priis for Mangel og Kummer, ja vil vel endnu koste ham Livet, og jeg kan intet gjøre for ham, jeg har aldeles ingen Gjengjeld at tilbyde! Men om ogsaa alle Jordens Skatte tilhørte mig, kunde jeg dog ikke gjengjelde ham, hvad han har gjort for mig; nei, Gud alene kan afbetale min Gjeld og værdigt belønne en saadan Dyd!

En Aften, da Baronessen, efter at være kommen tilbage fra et Besøg hos Johan, sad alene paa sit Kammer, fordybet i smertelig Grublen over Fremtiden, hørte hun Nogen storme op af Trappen, og ganske aandeløs styrtede nu Susanne ind, med den Efterretning, at en smuk og fornem Dame vilde besøge hende. Du drømmer vel, mit Barn, sagde Baronessen, Du veed jo selv, at jeg aldrig faaer Besøg og ingen Bekjend-

tere har. — Nei, nei, svarede den Lille ivrigt, jeg stod just dernede ved Gadedøren, da en deilig Vogn med fire Heste for holdt stille ved Hjørnet, og jeg hørte Damen sige til sin Tjener, at han skulde melde hende hos Baronesse H., som boede paa anden Sal i Huset Nummer 125. Hun boer her, Deres Naade, sagde jeg. Nu mit Barn, svarede den smukke Dame mig, saa gaae og siig Baronessen, at jeg gjerne vilde besøge hende. Og saa løb jeg da alt hvad jeg kunde. — I dette Dieblik blev der banket sagte paa Døren, Baronessen stod op for at aabne den, og saae en ung og yndig Dame, som med en undseelig, men deeltagende Mine traadte nærmere. Det glæder mig ret inderligt, sagde hun til Baronessen, at kunne bringe Dem den Efterretning, at vor Mor narfinde, som er bleven underrettet om Deres Stilling, ønsker at give Dem nogen Erstatning for Lykkens Uretfærdighed. — Vi ere altsaa hjulpsne? udbrød Baronessen, idet hun med Udtrykket af den gladeste Overraskelse og dybeste Taknemmelighed hævede sine Hænder og sit Blik imod Himlen. En Taare perlede i den Ubekjendtes Die, med Deeltagelse greb hun Baronessens Haand og bad hende at følge med, for at tage en for hende indrettet, ny Bolig i Besiddelse.

Det er mig, svarede Denne, umuligt at udtrykke Dem mine Følelser; men naar De vilde tillade mig — naar jeg turde bede Dem — jeg har en Belgjører, hvis Edelmod har i fire Aar og med den sjeldneste Selvopoffrelse forsorget mig; lad det være mig forundt, at ile til ham og underrette ham om vor Lykke. — Jeg vil altsaa, svarede den Ubekjendte, kjøre iforveien alene hen til Deres nye Bolig, for der at bie paa Dem; men lad mig først følge Dem til Deres Bogn. — Min Bogn! — Ja, Frue Baronesse, dog vi ville ikke tøve længere, kom De. — Med disse Ord tog hun Baronessen ved Haanden og førte hende ned af Trappen; ved Gadedøren ventede en Tjener, som paa hendes Bink lod en simpel, men beqvem Karreet kjøre frem. Hun bad Baronessen at stige ind i den og at befale Kudsken, som var klædt i det Livree, Baronens Folk havde baaret, hvor han skulde kjøre hen, hvorpaa hun sagde hende Farvel for en kort Tid. Baronessen troede at drømme; med bævende Stemme betegnede hun Kudsken Mester Lechels Hus; hurtigt aabnede hun selv, da hun holdt der udenfor, Bogndøren, og ilede med bankende Hjerter ind i Bærkstedet. Det første, hun her fik Die paa, var Johan, som, til Trods for sin Afkræftelse, var i Begreb

med at forsøge, igjen at tage fat paa Arbeidet. Synet af ham var for Baronessen ligesaa rørende, som glædeligt; han arbeidede for hende, og nu kom hun for at udrive ham fra den selvvalgte Trældom og befrie ham for al Bekymring og Nød. I dens fuldkomneste Reenhed følte hun den høie Glæde, som Tilfredsstillelsen af den dybeste og stærkeste Taknemmelighedsfølelse kan forskaffe en skjøn Sjæl. Min kjære Johan, raabte hun til ham, kast Hammeren bort! Vor Skjebne har taget en bedre Vending, jeg kommer nu for at afhente Dig. — Forgjebes bad Johan om en Forklaring, forgjebes bad han om Tillædelse, dog først at maatte iføre sig sin Søndagskjole; Baronessen var hverken istand til at høre, eller svare ham, men hun bemægtigede sig hans Arm, trak ham usfortøvet bort med sig og tvang ham til, al hans Modstand uagtet, at stige med hende i Vognen. Tjeneren spurgte, om hun nu befalede at kjøre til sit Huus? — Ja, svarede hun, bævende af Glæde og med Taarer i Dinene, idet hun saae paa Johan, vi ville kjøre til vort Huus.

Underveis fortalte Baronessen Johan om den Ubekjendtes Besøg, hvilket han hørte med en imod Frygt og Tvivl kæmpende Glæde; en saa

pludselig og stor Forandring forekom ham saa usandsynlig, at han ikke kunde fatte Lid til dens Virkelighed. Endelig holdt Bognen udenfor et i Forstaden, midt i en Have beliggende, lidet men særdeles pynteligt Huus; de steg af og traadte ind i et Bærelse, hvor den Ubekjendte allerede ventede dem. Hun overrækkede Baronessen et Papiir. Her, ædle Frue, sagde hun, er det Blad, som min Monarkinde har befalet mig at aflevere i Deres Hænder; det tilsikrer Dem en aarlig Indtægt af 1000 Rigsdaler, og tillige den Tilladelse, at kunne lade Halvparten deraf, efter Deres Død, tilfalde den Person, som De maatte troe værdig til en saadan Testamentering. — Hvilken usfatteerlig Belgjerning! udraabte Baronessen. — Her staaer denne Person, det dydigste, meest trofaste og ædelmodigste Menneske; han alene har gjort sig værdig til Deres ophøjede Monarkindes Raade og Belgjerninger. — Disse Ord forøgede Johans Forlegenhed. Ved Synet af den fremmede Dame havde han undseelig søgt Skjul bagved sin Frue; nu traadte han bestæmmet nogle Skridt tilbage, og uagtet hans Glæde over Baronessens Lykke, piinte det ham dog, at høre sig saaledes rose, og han skammede sig over, at lade sig see i Skjortearmer og med sit smudsige

Skjodskind for en fornem Dame. Han havde givet meget til at have havt sin Søndagskjole paa. Den Ubekjendte nærmede sig til ham. Tillad mig at see paa Dem, sagde hun; jeg vilde gjerne indpræge disse Træk i min Hukommelse. — Min Gud, fremstammede Johan ængsteligt, med nedbøiet Hoved og idet han dreiede Huen omkring i Haanden, jeg har jo ikke gjort andet, end hvad der ganske forstod sig af sig selv. Jeg maatte jo have været et elendigt Menneske, dersom jeg havde kunnet see paa, at mit naadige Herskab — Her afbrød Baronessen ham, for med en sand og dyb Følelses hele Betsalenhed at fortælle den Ubekjendte, hvad han havde gjort for hende.

(Fortsættes.)

S. H. Fibiger.

Borger = Bennen.

Fire og Fyrgetyvende Aargang.

Nr. 10.

Løverdagen den 10de Marts 1832.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos Andreas Seidelin,

Hof- og Universitets - Bogtrykker.

Trostab og Taknemmelighed.

(Slutning.)

Den unge Dame hørte rort til og udbrod, da Fortællingen var til Ende: Hvor lykkelig er jeg ikke, at have lært to i Sandhed folsomme og taknemmelige Hjerter at kjende! Lev De vel Frue Baronesse! Dette Huus, med Alt hvad det indeholder, er Deres Eiendom, og De vil endnu i Aften faae Deres Pension udbetalt for det første Kvartal. — Hun hilste derpaa ogsaa Johan vensligt og vilde forlade Bærelset, da Baronessen, overvældet af sine Følelser, sank ned for hendes

Fodder, uden at kunne finde Ord til at takke hende. Den Ubekjendte løstede hende i Veiret, omfavnede hende med Omhed, og gif bort. Strax efter kom derimod den værdige Læge, som havde frelst Johans Liv, og tillige, som Baronessen allerede havde gjettet, været den første Aarsag til den lykkelige Vending, hendes Skjebne havde taget. Hun aflagde ham derfor sin hjertelige Taksigelse, og erfarede af ham, at den Ubekjendte var den skønne, rige Fyrstinde A., Monarkindens fortroligste Veninde. Fra hendes Barndom af, vedblev han, har jeg været hendes Læge, jeg kjender hendes ædle Hjerter og var sikker paa, at Fortællingen om Deres Skjebne vilde forskaffe Dem hendes virksomme Deeltagelse. Hun har kjøbt og indrettet dette Huus til Dem og har hos Monarkinden udvirket den aarlige Pension, hvor paa hun nyligen har givet Dem et sikkert Document.

Tjeneren traadte nu ind og meldte Baronessen, at der var anrettet. Hun bad Lægen at gjøre dem Selskab og indbød Johan til at tage Plads ved hendes Side; men Denne, forskrækket over en saadan Anmodning, svarede, at sligt ikke stikede sig for ham, men at han, naar hun tillod det, vilde gaae ud for at spise med de andre

Tjenestefolk. Hvorledes, svarede hun, troer Du da, at jeg nogenstunde igjen kunde betragte min Belgjører og Ben som en Tjener. Iffun som Søn af Huset skal Du herefter leve hos mig, og dele med mig ethvert Gode, Himlen lader falde i min Lod. Johan maatte adlyde og Baronessen følte sig især lykkelig ved at kunne bevise ham hele sin Taknemmeligheds Fylde. Som Opsynsmand over hendes lille Eiendom lagde han sig efter Gartnerkonsten, og blev derved istand til, betydeligen at forhøie Indtægterne af Haven, som aldeles var overladt til hans Indsigt og Godtbefindende. Baronessen tvang ham til at beholde, hvad denne hans Virksomhed indbragte. Ogsaa havde han den Glæde, fremdeles at see den lille Susanne under Grevindens moderlige Veiledning og Beskyttelse; hun fik ham og Erindringen om de svundne, mørke Dage at takke for den velgjørende Omhu, Grevinden beviste hende, og hvorved tillige hendes Fremtids Held blev sikret.

Efter et Par Aars Forløb blev Baronessens Lykke forøget ved at see sin tro Johan som en vakker Borgerpigets Ægtefælle. I Skjødet af en mod trykkende Sorger betrygget, ved indbyrdes Kjærlighed, ved Flid og Noisomhed lykkelig Familie, tilbragte hun Resten af sine Levedage, og

saae sig pleiet med en Omhu og ærbødig Hengivenhed, som stedse gjorde hende Dem, til hvem hun havde testamenteret sin Eiendom og halve Pension, endnu kjærere. Hun er nu gjenforenet med sin tidligere hedengangne Ægtefælle; den Familie, hvis Lykke hendes Taknemmelighed grundede, vil stedse ære hendes Minde.

Blandinger.

(Morgenblatt für gebildete Stände. 1820. 1ter Band.)

Da Napoleon, i Aaret 1815, atter maatte forlade Frankrig, var General Gilly iblandt Tallet af dem, som havde særdeles Aarsag til at befrygte den fornyede bourbonske Regjerings Hevn. Han var født i Departementet du Gard, og omendkjøndt han selv var Catholik, saa kjendte han dog de i denne Egn boende Protestanternes menneskelige kjærlige Tænkemaade, og betænkte sig derfor ikke paa at søge Tilflugt hos en af disse, nemlig en Daglønner ved Navn Perrier i Toberargue, en Landsby i Districtet Anduze. De Ulykker, som dengang alt længe havde hjemsogt Frankrige, og

som endnu i vore Dage synes rodfæstede der, havde gjort det til noget Sædvanligt, at see Mennesker, som vare forfulgte og søgte Beskyttelse; man spurgte derfor ikke Generalen om hans Navn, men aftalte med ham, at han indtil videre skulde opholde sig forklædt hos Familien og udgives for Perriers Fætter. Han levede saaledes flere Maaneder i Toberargue, dog i bestandig Uro og Bekymring, da Øvrighedens bevæbnede Patrouiller ofte, og især hos Protestanterne, indfandt sig uventet for at anfille de strengeste Huusundersøgelser. Gilly maatte da — ofte midt om Natten og kun halv paaflædt — flygte ud af Hytten, for at skjule sig paa Marken eller i Skoven, indtil Faren igjen, for den Gang, var forbi. Denne Tilstand forekom Generalen saa piinlig, at han ikke kunde tilbageholde sine Klager derover, hvilket ogsaa skete engang, da den ærlige Perrier netop var kommen tilbage fra den lille Stad Anduze. ”J har dog,” bemærkede Perrier, rimeligviis for at trøste ham, ”kun liden Aarsag til at klage, i Sammenligning med de stakkels Mennesker, paa hvis Hoveder jeg idag har hørt Priser udraabe, ligesom paa andre Markedsvarer, som for Exempel paa Præsten Brières Hoved 2400 Francs, paa den forhenværende Maire Bresses ligesaa

meget, paa General Gillys 10000 . . .” ”Hvorledes?” raabte Denne overrasket.” Nu ja, 10000!” gjentog Perrier.

Man kan let forestille sig Generalens Følelser; dog søgte han at skjule dem, og for at prøve sin Bert, som han dog ikke saa ganske troede — thi Ulykken gjør mistænkelig — sagde han, efter nogle Dieblikes Løusshed: ”jeg er alligevel kjed af, at friste Livet længere paa denne Naade. Du er fattig og maa være glad ved at vinde en Slump Penge. Jeg kjender General Gilly og veed hvor han holder sig skjult; vi ville forraade ham, jeg forlanger til min Belønning kun Tilgivelse og Sikkerhed, og Du skal derimod beholde de 10000 Francs.”

Bed disse Ord stod Perrier som forstenet og maalløs; men hans tilstedeværende Søn, en syvogtyveaarig Mand, som havde staaet i det 47de Linieregiment, tog nu pludselig Deel i Samtalen, traadte tæt hen foran Generalen og sagde med truende Stemme: ”Herre, vi have hidindtil holdt Eder for en ærlig Mand; men er I en af disse nederdrægtige Angivere, som bringe deres Medmennesker i Fordærvelse, saa see I der en Dør, skynd Eder ud igjennem den, hvis I ikke hellere vil kastes ud af Vinduet.” Gilly vægrede

sig ved, strax at gaae bort, og vilde forklare sig; men forgjeves! for at undgaae Soldatens kras-
tige Favntag maatte han tilraabe ham: "Nu saa
hør da, jeg er selv den General Gilly, paa hvis
Hoved man har sat 10000 Francs til Belønning!"

Der opstod nu en Glædestummel i hele Famis-
lien; Soldaten faldt den Vanlyste om Halsen;
Faderen, Moderen og Børnene trængte sig om-
kring ham, kjærtegnede ham, kysfede hans Klæ-
der og tilsvore ham Sikkerhed; de bønfuldt ham
om at blive hos dem, og lovede, med deres Liv
at staae inde for hans. Ogsaa blev Gilly endnu i
lang Tid skjult hos dem, og da han omsider forlod
dem, var det ham umuligt at bevæge dem til Mod-
tagelsen af nogen Gjengjeld for deres Gjæstfrihed;
thi for deres tro Hengivenhed vovede han ikke at
tilbyde nogen Belønning af dette Slags. Først
længe efter lykkedes det ham at give denne fattige
Familie velgjørende Beviser paa sin Taknemme-
lighed.

Emiren Babu var falden i Unnaade hos Sultan
Achmet og forviist fra Hoffet. Dybt bedrøvet
vandrede han omkring i en øde Egn og klagede
sin Smerte for Klipperne. Dette hørte engang

en Hofmand, der havde forvildet sig paa Jagten. Han traadte frem for Emiren, som havde troet sig alene, og sagde med bitter Haan;

Taabelige og Kleinmodige Mand! en Viis maa taus bære sin Sorg; veed du da ikke, at disse Klipper ere ugjennemtrængelige for dine Sukke, føleløse ved dine Klager?

Babu slog sine Dine til Himmelen og svarede i en stolt Tone:

Vistnok ere disse Klipper haarde, som Dit Hjerter, dog have de endnu aldrig forstyrret mine Klager.

Sir Izaak Newton sagde kort førend sin Død: Jeg veed ikke, hvad Verden mener om mig; men jeg forekommer mig selv som en Dreng, der har leget ved Havbreden og glædet sig overordentligt ved nu og da at have fundet en glat Flintesteen eller en broget Muslingeskæl, medens Sandhedens store Ocean har ligget udforsket udbredt foran ham.

S. A. Fibiger.

Contract

af

General-Regnskabet

for

det forenede Understøttelses-Selskab

for Aaret 1831.

	Egen.		Sølv.	
	Rbd.	ß.	Rbd.	ß.
A. Kasse:Beholdning fra forrige Aar, Restancer iberegne	2438	93	5511	74
B. Ugentlige Indkomster for Ugebladets 43 ^{de} Aargang	2104	49		
C. Kvartals:Contingent for dette Aar	3623	88		
D. Laans Afbetaling	75		4262	
E. Aarlige Indtægter:				
1) Det kongelige Huses Gave	20		100	
2) De overordentlige Medlemmers Contingent	109	48	20	
F. Renter af Selskabets Capitaler	300	80	4000	15
Renter, Caroline:Legatet vedkommende			100	
G. Optaget Laan i Banken			1500	
H. Tilfældige Indtægter:				
Børlø 1200 Rbd. r. Sølv à 212 pCt.	1272			
dito 700 Rbd. r. Sølv à 209 pCt.	731	48		
	Rbd.	10676 22	15493 89	

Overensstemmende med den af Administrationen førte Control.

Bentley.

Schram.

Friedenreich.

M. Benzen.

	Egen.		Sølv.	
	Rbd.	ß.	Rbd.	ß.
1. Ugebladets Trykning med Papir	786			
2. Lønniger, Buddenes 2 pCt. Indcassations Salair	117	26	1565	41
3. Pension og Livrente:				
De almindelige Pensionister og Livrente	2995		700	
Pensionister af det Brockske Legat			236	27
Pensionister af Caroline:Legatet			100	
4. Gratificationer, Buddenes iberegnet	2610			
5. Laan til 28 Medlemmer	150		4050	
6. Til Fondet indkjøbt £ 200 Sterling i Dansk : Engelske Obligationer, med Renter for	1200	52		
7. Det i Banken optagne Laan med Renter				1508 72
8. Afskrevne Restancer og Contingenter ifølge General:Forsamlingens Beslutning den 9 ^{de} November d. A.	25	36	495	
9. Tilfældige Udgifter:				
Børlø mod Repræsenteriver				1900
Anviste Regninger	80	1		
10. Restancer	312	8	304	
11. Contant	2399	91	4634	45
	Rbd.	10676 22	15493 89	

Kjøbenhavn den 31de December 1831.

C. G. Primon.

Borger = Bennen.

Fire og Fyrgetyvende Aargang.

Nr. 11.

Løverdagen den 17de Marts 1832.

Forlagt af Understøttelses ; Selskabet.

Trykt hos Andreas Seidelin,

hof. og Univerfitets • Bogtrykker.

Bekjendtgjørelse.

Fredagen den 24de Februar afholdt det forenede Understøttelses ; Selskab en Generalforsamling paa sædvanligt Sted, i hvilken blev foredraget, om: handlet og besluttet som følger :

- 1) Administrationen fremlagte en almindelig Udfigt over Selskabets Virksomhed i det forløbne Aar 1831 og dets Tilstand ved samme Aars Udgang, hvoraf fremgik, at Selskabets Fond, iberegnet de under dets Bestyrelse staaende Legater, bestod af 110,837½ Rbd. deels Sølv, deels rede Sølv, i forskjellige Statspapirer,

foruden 200 Pd. Sterling i det dansk: engelske Laan som i Løbet af Aaret vare indkjøbte, samt rentefrie Obligationer af Beløb til Nest 7756 Rbd. rede Sølv og 269 Rbd. Sedler, udstædte af Medlemmer som derpaa maaned: lig betale Afdrag. I et Administrations: Møde som fandt Sted den 20de Januar d. A. vare samtlige Statspapirer og Obligationer, over: eensstemmende med Lovens 48 §., foreviste de 3 Herrer Repræsenteranter som i Generalsfor: samlingen den 9de November f. A. havde erklæ: ret sig villige til dette Hverv, nemlig Urtes: kræmmer H. W. Petersen, Grosferer Fæster og Klædekræmmer H. H. Schmidt, og befundne paategnede samt noterede som Selskabets Eiendom.

Ved Aarets Udgang 1830 var Medlemmer: nes Antal 1886 og Afgangen i Aaret 1831 havde været 28 døde, 24 udmeldte og 6 udsets: tede, i alt 58; derimod vare 109 tilkomne, hvorefter Antallet var 1937, altsaa i det Hele en Tilvæxt af 51 Medlemmer.

I Pensioner og Livrente var udbetalt 1036 Rbd. 27 §. S. M. og 2995 Rbd. Sed: ler, samt i Gratificationer 2610 Rbd. Sedler. Som rentefrie Laan var anvendt 4050 Rbd.

rede Sølv og 150 Rbd. Sedler. Antallet af de saaledes paa forskjellige Maader understøttede Medlemmer var 315. Iblandt dem der ved Døden vare afgaaede befandtes 8 Pensionister, hvorved et Pensionsbeløb af 235 Rbd. Sedler var indbundet.

- 2) General Extract af Regnskabet for Aaret 1831 blev fremlagt til videre Bekjendtgjørelse i Ugesbladet, og nærmere underkastende Revision.

Ifølge den derhos, overensstemmende med Lovens 17 S., forfattede Status, bestemtes til nye Udlaan imod rentefrie Obligationer og 2 pCt. maanedlig Afbetaling en Capital af 4300 Rbd. rede Sølv og til Uddeling som Gratificationer 2465 Rbd. Sedler.

- 3) Samtlige om Laan og Understøttelse indkomne 249 Ansøgninger over hvilke Betænkninger forud vare indhentede fra de vedkommende Repræsentant ; Classificationer, bleve foredragte, og derefter tildelees 26 Medlemmer fornævnte til Udlaan bestemte Sum fra 50 til 200 Rbd. rede Sølv, hvorimod 20 saadanne Ansøgninger maatte efter Omstændighederne forbigaaes. Efter de øvrige 203 Ansøgninger der angif Gratificationer bevilgedes 172 Medlemmer den til Uddeling bestemte Sum fra

- 10 til 20 Rbd. Sedler; men de øvrige 31 kunde af forskjellige Grunde ikke tages i Betragtning.
- 4) Efter Ansøgninger bevilgedes Selskabets 4 faste Budde den sædvanlige aarlige Gratification af 35 Rbd. Sedler hver, hvorimod 2de affkedigede Budde der ligeledes havde ansøgt om Understøttelse, og af hvilke det ene nyder passende Pension af Selskabet, foruden Halvdelen af hans Estermands Indkomster, ikke kunde tilstaaes det Ansøgte.
 - 5) Administrationen anmeldte at næstefter afdøde Cancellieraad og Apotheker Groth der med de fleste Stemmer valgtes den 9de November f. A. til Repræsentant for 6te Kassification, havde Doctor Medicinæ Drejer Stemmesleerheden for sig, og at dette Valg er af Hr. Doctoren antaget.
 - 6) Efter Administrationens Forslag bifaldtes, at den ved de 8 Pensionisters Død i forrige Aar indvundne Sum af 235 Rbd. Sedler aarlig, skulle fornemmelig anvendes til Pensionsforhøielse for nogle af de ældre og trængende Pensionister, og at kun 3 hidtil med Gratificationer understøttede Medlemmer skulle overgaae paa Pensionslisten hver med 25 Rbd. Sedler.

Som Følge heraf antoges som Pensionister
fra 1te April d. A.:

Cancellieraad Nathenborgs Enke 50 Aar gammel,
hvis afdøde Mand indgik i Selskabet dets Stift-
telseaar 1788.

Urtekræmmer Kjerungaards Enke 58 Aar, og
Medlem fra 1792, og

Brændeviinsbrænder C. Hansen 71 Aar, og Med-
lem fra 1812.

Efterskrevne 19 Pensionister tildeeldes For-
høielse i Pensionen:

	Pension.	Tillæg.
Stræder Meyers Enke, 83 Aar	45 Rbd.	5 Rbd.
Snedker Harrens Enke, 82 Aar	40 —	10 —
Handskem. Reizels Enke, 83 Aar	40 —	10 —
Parykm. Bernhardts Enke, 84 Aar	40 —	10 —
Stræder Kolbecks Enke, 80 Aar	40 —	10 —
Isenkræm. Proms Enke, 76 Aar	40 —	10 —
Bogbinder Graaes Enke, 81 Aar	40 —	10 —
Toldbetjent Krogstad, 83 Aar	30 —	20 —
Hattem. Petersens Enke . . .	35 —	5 —
Gjørtler Hainsens Enke, 72 Aar	30 —	10 —
Guldmægt. Lassens Enke, 80 Aar	35 —	5 —
Sergeant Ronnings Enke, 74 Aar	35 —	5 —
Klokker Gylcks Enke, 74 Aar	30 —	10 —
Fabriqneur Würck, 82 Aar . . .	30 —	10 —

	Pension.	Tillæg.
Jomfrue Furst, 72 Aar	25 Rbd.	5 Rbd.
Bogholder Heilbuths Enke	30 —	5 —
Soldbetjent Greithers Enke, 68 Aar 25 —	—	5 —
Bogholder Strandgaards Enke,		
66 Aar	30 —	5 —
Graver Muths Enke, 76 Aar	25 —	10 —
	Tilsammen 160 Rbd.	

- 7) Administrationen anmeldte endvidere at Oplaget af Lovbøgerne var udsolgt, hvorefter det besluttedes at lade 500 Exemplarer trykke aldeles saaledes som de ældre, der allernaas digst ere confirmerede under 28 Januar 1812; men at disse skulde tilføies et Anhang der indeholder de senere i Generalforsamlingerne vedtagne Bestemmelser og Forandringer som Tidsomstændighederne have givet Anledning til, hvilket Anhang ogsaa særskilt skulde indrykkes i Ugebladet til Efterretning for de nuværende Medlemmer, og saaledes, at det uden at skade Aargangen kunde derfra adskilles og vedføies de Lovbøger hvoraf Medlemmerne ere i Besiddelse.
- 8) Generalforsamlingen sanctionerede efterskrevne nye Medlemmers Optagelse i Selskabet:

- Hr. Candidatus Chirurgiæ H. Gottschalk
 — Justitsraad, Kasferer Hjelm
 — Major, Stads-Conducteur Schlegel
 — Commerceraad J. Suhr
 — Havne-Controlleur J. P. Petersen
 — Apotheker J. S. Baagøe
 — Copiist C. D. Bruun
 — Sadelmagermester P. E. Thorball
 — Klædehandler Georg Blof
 — Grosferer Levin Weill
 — Grosferer N. Gerson
 — Klædehandler M. Vallentin
 — Urtekræmmer C. D. Hellefen
 — Urtekræmmer Johannes Boesen
 — Capelmusikus Theodor Hornbeck
 — Snedkermester Victor Jerndorf
 — Jøsenkræmmer J. M. Schoulund
 — Urtekræmmer J. H. Schoustrup
 — Klædehandler J. J. Bolck
 — Capt. og Grosferer J. K. Schou
 — Bogholder D. E. Borgen
 — Snedkermester Niels Carlsen
 Fruken S. J. Selmer
 Frue C. M. Torbjørnsen
 Hr. Kongl. Suldmægtig, Capt. C. Naby
 — Klædehandler Constantin Berg

- Hr. Skibs- og Ankersmed C. L. Hoylund
 — Skibs- og Ankersmed J. H. Hals
 — Bud ved Sundheds Collegiet F. L. Saarup
 — Skomagermester P. Vollesen
 — Bataillons- Chirurg H. C. Kruse
 — Tracteur Berthel Christensen
 — Viinhandler A. Christensen
 — Skrædermester H. Andersen
 — Skomagermester H. P. Hansen
 — Tilfjævermester J. Giers
 — Smedemester H. J. Helverschou
 — Licentiat Christian Grupp
 — Bagermester F. Tøpfer
 — Controlleur J. P. Sommersted
 — Fuldmægtig H. J. Møller
 — Kartefabrikant N. Seerup
 Gomsfrue Hansine Severine Wilsker
 Hr. Candidatus juris B. H. Borgen
 — Klædehandler Lassen
 — Liigtornlæge Weill
 — Hof- Medailleur Conradsen.

(Fortsættes.)

Borger = Bennen.

Fire og Fyrgetyvende Aargang.

Nr. 12.

Løverdagen den 24de Marts 1832.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos Andreas Seidelin,
Hof- og Universitets = Bogtrykker.

Bekjendtgjørelse.

(Slutning.)

9) Efterstrevne 172 Medlemmer tildeeldes den til Uddeling som Gratification bestemte Sum saaledes:

1. Justitsraad Hansens Enke . . 20 Rbdlr.
2. Consumtionskriver Holst's Enke 15 —
3. Kammerfouereer Ipsens Enke . 15 —
4. Havneskriver Hansens Enke . 20 —
5. Overkrigscommisfair Paulis Enke 20 —
6. Birkeskriver Gøtjes Enke . . 20 —
7. Havnefoged Møllers Enke . . 15 —

8.	Inspecteur Reichs Enke . . .	15	Abdr.
9.	Revisor Umbders Enke . . .	15	—
10.	Forvalter Ballings Enke . . .	20	—
11.	Assistent Beders Enke . . .	15	—
12.	Administrator Fortlings Enke . . .	20	—
13.	Fuldmægtig Gluds Enke . . .	20	—
14.	Fuldmægtig Alminds Enke . . .	10	—
15.	Jomfrue J. Røck	15	—
16.	Commissionair Sorterups Enke	15	—
17.	Fæstemand v. Støckens Enke . . .	15	—
18.	Jomfrue Kompse	15	—
19.	Cancellieraad Nathenborgs Enke	20	—
20.	Madamme H. H. Schmidt . . .	15	—
21.	Portner Truelsen's Enke . . .	10	—
22.	Fabrikmester Lorengens Enke . . .	15	—
23.	Fyrbøder Petersens Enke . . .	10	—
24.	Brager Stubbs Enke	15	—
25.	Controleur Benzens Enke . . .	10	—
26.	Soldbetjent Meyers Enke . . .	15	—
27.	Soldbetjent Nielsens Enke . . .	15	—
28.	Torvemester Hegums Enke . . .	15	—
29.	Collecteur Brorsens Enke . . .	15	—
30.	Soldcasserer Heibergs Enke . . .	15	—
31.	Jomfrue M. S. Diedrichsen . . .	10	—
32.	Cancellieraad Lunders Enke . . .	20	—
33.	Assessor Ravnkildes Enke . . .	10	—

34.	Professor Lems Enke	20	Rddr.
35.	Controleur Marriagers Enke .	15	—
36.	Justeermester Hofstrups Enke .	20	—
37.	Bandmester Sorensens Enke .	15	—
38.	Registrator Dyrhages Enke .	10	—
39.	Laqvai Smiths Enke	10	—
40.	Politiebetjent Lohmans Enke .	15	—
41.	Secretair Fabritius's Enke . .	15	—
42.	Jomfrue Skanke	10	—
43.	Fuldmægtig Bays Enke	15	—
44.	Raadmand Lunds Enke	20	—
45.	Forvalter Keymerts Enke . . .	20	—
46.	Ovsigtsbetjent Aagaards Enke .	15	—
47.	Bandmester Hjorths Enke . . .	15	—
48.	Jomfrue D. E. Frederichsen .	15	—
49.	Controleur Lieutenant Wildenraths Enke	10	—
50.	Sergeant Smiths Enke	15	—
51.	Ovsigtsbetjent Paulsens Enke .	15	—
52.	Capitain Bilgravs Enke	15	—
53.	Capitain Groves Enke	20	—
54.	Capitain Vosbeins Enke	15	—
55.	Capitain Havns Enke	20	—
56.	Lieutenant Steenbergs Enke . .	15	—
57.	Capitain Hansons Enke	15	—
58.	Provst Kobbes Enke	20	—

59.	Skolelærer Mortensens Enke	10	Rbdlr.
60.	Pastor Ryndes Enke	15	—
61.	Graver Grundtvigs Enke	15	—
62.	Lærer Lyders Enke	10	—
63.	Graver Bircks Enke	10	—
64.	Klokker Jerndorfs Enke	10	—
65.	Graver Quist's Enke	15	—
66.	Organist Johansens Enke	10	—
67.	Skolelærer Bisby	15	—
68.	Cantor Klingbergs Enke	10	—
69.	Cantor Lopp's Enke	15	—
70.	Lærer Oluffens Enke	15	—
71.	Jomfrue M. M. Loft	10	—
72.	Translateur Andersons Enke	15	—
73.	Translateur Bohses Enke	10	—
74.	Institutbestyrer Behers Enke	20	—
75.	Profesør Rasmussens Enke	20	—
76.	Chirurg Schwarzkackers Enke	10	—
77.	Candidat Bjørns Enke	20	—
78.	Candidat Medens Enke	20	—
79.	Chirurg Beckmans Enke	15	—
80.	Lærer Clausens Enke	15	—
81.	Institutbestyrer Quistgaards Enke	10	—
82.	Grosserer L. Nissens Enke	15	—
83.	Jomfrue C. D. Larsen	10	—
84.	Grosserer Krossings Enke	15	—

85.	Großferer P. G. Meyers Enke	20	Rbdlr.
86.	Fabriqueur Wenzels Enke . .	15	—
87.	Tomfrue C. J. Hansteen . .	10	—
88.	Revisor Schmidts Enke . . .	20	—
89.	Capitain Stages Enke . . .	20	—
90.	Capitain Bumands Enke . .	15	—
91.	Bogholder Hofgaards Enke . .	15	—
92.	Rjobmand J. C. Lund . . .	20	—
93.	Bogholder Lynge	10	—
94.	Raffinadeur Meyers Enke . .	20	—
95.	Capt., Rjobmand D. Guldberg	15	—
96.	Rjobmand J. Thortsen . . .	20	—
97.	Tomfrue N. S. A. Young . .	10	—
98.	Legnelærer Grønlunds Enke .	10	—
99.	Fuldmægtig Hermes Enke . .	15	—
100.	Urtekræmmer J. E. Hansen . .	15	—
101.	Viinhandler Liunges Enke . .	20	—
102.	Viinhandler Zimmerman . .	20	—
103.	Grønhandler Sandbergs Enke .	15	—
104.	Hørkræmmer Olsens Enke . .	10	—
105.	Tracteur J. Møller	15	—
106.	Brændevbr. P. Petersens Enke	10	—
107.	Urtekræmmer Gulstrups Enke .	15	—
108.	Urtekræmmer Casse's Enke . .	15	—
109.	Urtekr. H. D. Holms Enke . .	20	—
110.	Brændeviinsbrænder P. Hansen	15	—

111.	Porcellainsh. W. Jonas junior	15	Rddr.
112.	Glasshandler Werneckes Enke	. 15	—
113.	Klædehandler Jegstrups Enke	. 15	—
114.	Fiskehandler Larsens Enke	. . 15	—
115.	Urtekr. Kierrungaards Enke	. 20	—
116.	Langsbud Diederichsens Enke	. 15	—
117.	Brændeviinsbrænder Fieldsted	. 20	—
118.	Meelhandler Hagens Enke	. . 10	—
119.	Urtekræmmer Brocks Enke	. . 15	—
120.	Kræmmer Thunes Enke	. . . 20	—
121.	Jomfrue Peterman	. . . 10	—
122.	Parykmager Gundels Enke	. . 10	—
123.	Agalsmed Mortensens Enke	. 20	—
124.	Skraeder Ziegler	10	—
125.	Skraeder Wibergs Enke	. . . 10	—
126.	Sadelmager Lunds Enke	. . 15	—
127.	Skraeder J. H. Møller	. . . 10	—
128.	Maler J. Olfens Enke	. . . 10	—
129.	Skomager Lars Holm	. . . 15	—
130.	Skomager N. Petersen	. . . 10	—
131.	Skomager Westman	10	—
132.	Jomfrue M. Bahn	10	—
133.	Skraeder D. C. Møllers Enke	. 15	—
134.	Guldsmed Ebbesen	20	—
135.	Bæver Krusemarks Enke	. . 10	—
136.	Sommermester Robertsens Enke	10	—

137.	Slagter Hans Møllers Enke	10	Rddr.
138.	Possemymtmager Mehrs Kone	20	—
139.	Skomager Ole Bergs Enke	10	—
140.	Friseur Knudsens Enke	10	—
141.	Maler Jacobsens Enke	10	—
142.	Skraeder E. Dalberg	10	—
143.	Maler Bergmans Enke	10	—
144.	Linnedvæver Caspersen	15	—
145.	Skomager J. A. Broen	10	—
146.	Skomager Søren Schmidt	20	—
147.	Madam Dedite	10	—
148.	Muurmester August's Enke	10	—
149.	Garver Røeds Enke	20	—
150.	Parfykmager Weidemans Enke	15	—
151.	Juveler Luthersens Enke	15	—
152.	Bogbindersvend Jørgensen	10	—
153.	Blarmester Lohmans Enke	10	—
154.	Blikkenslagersevend Rudolphi	10	—
155.	Jomfrue P. Rasmussen	10	—
156.	Skomager N. Christensen	15	—
157.	Snedker Buschs Enke	15	—
158.	Factor Rosenbergs Enke	15	—
159.	Uhrmager Kielsens Enke	10	—
160.	Jomfrue Lederthoug	15	—
161.	Skomager Hoyers Enke	10	—
162.	Skomager A. Olsens Enke	10	—

163.	Snedker Schwark's Enke . . .	15	Rbdlr.
164.	Madam Brænnse	15	—
165.	Guldsmed Ole Smith	15	—
166.	Robbersmed Thrane	10	—
167.	Strømpevæver Bøschens Enke	10	—
168.	Skomager Lilliendahl's Enke .	10	—
169.	Garver Ryhnel	10	—
170.	Parykmager Dyhring	15	—
171.	Bertschuusholder P. Halvorsen	10	—
172.	Kræmmer Bøgild's Enke . . .	15	—

Tilsammen 2465 Rbdlr.

Kjøbenhavn den 7de Marts 1832.

Administrationen for det forenede Understøttelses-
Selskab.

Schram. Friedenreich. Bentley.

M. Bentzen.

Borger = Bennen.

Fire og Fyrgetyvende Aargang.

Nr. 13.

Løverdagen den 31te Marts 1832.

Førlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos Andreas Seidelin,

Hof- og Universtets - Bogtrykker.

Hvorved vorder Alderdommen ærværdig.

Et Foredrag, fremsagt til Underholdning i et blandet
Selskab, af B.

(Meddeelt.)

1. Hvo der vil hædres som Olding, maa være religiøs; ikke overtroist, ikke vantroist. Hans hele Liv har saa mange Beviser paa det alt styrende, høiere Forsyn; af ham venter man, han bør holde sig til Gud; den Ældste i Huset bør lyse for Familien med sit fromme Exempel; ærværdig ved det gamle, graae Hoved; er han det end mere, naar hans Tale og Handling viser dyb Grefrygt for den Evige.

2. Hvo der vil hædres som Olding, yttre en alvorlig Tænkemaade i Henseende til det For: disse og Forg ngelige. Denne Verden er for ham snart forbi; han har ei brændende Længsel efter den. Han maa snart forlade Alt; det anstaaer ham ikke, at samle Skatte; den gamle Gnier er altid latterlig. Han skal snart ifores D dninges Dragt; det er taabeligt, at han pynter sig som et ungt Menneske. En gammel Laps er et for: agteligt Væsen. Som Menneske, der snart skal tiltræde den store Reise, har han alvorligere Gjens: stande end ungdommelige Forlystelser; det er unaturligt, at see den skjælvende Olding gribe efter det skummende, berufende Gl desb ger.

3. Hvo der vil hædres som Olding, være saa nyttig som muligt for sin Slægt. Er han ei istand til at arbejde, saa meddele han nyttige Raad; hvortil hans lange Erfaring gav ham Dues: lighed. Saaledes blev den Gamle ofte anseet som det fortjente Medlem af Familien, og hans Familie beklager hans Død som et uerstatteligt Tab. Den gamle Raadgiver leder den Unge i Familien; og har han ellers vidst, at betrygge sig Ugtelse, saa ville de vist høre ham, lade sig underviise af ham, og end i Graven velsigne ham.

3. Hvo der vil være anseet som Olding,

T i l l æ g

til

Lovene for det forenede Understøttelses
Selskab.

Efter de i Generalforsamlingerne vedtagne Beslutninger ere følgende Forandringer fastsatte.

§. 4.

Selskabets Love betales med 48 §. Repræsentativer.

§. 10.

De Selskabet tilhørende Statspapirer skulde enten lyde paa dets Navn eller være paategnede og i vedkommende Contoir noterede som dets Eiendom, samt af Administrationen bevares i den med 3 forskjellige Laase forsynede Jernkiste, hvortil hver Administrator har sin Nøgle.

§. 11.

Contingenterne hos de Medlemmer, som betale kvartaliter, indkræves i April for det første Halvaar, og i October for det sidste Halvaar.

§. 17.

Den aarlige Beregning over Selskabets Indtægter og Udgifter forfattes ved Bøgernes Afslutning til 31te December.

§. 18.

Den fastsatte Repræsentations; Forsamling, hvori Uddelingerne bestemmes, afholdes, paa Grund af forestaaende §., i Løbet af første Kvartal det paafølgende Aar.

§. 19.

Ansøgninger om Laan eller Understøttelse maae være indsendte inden September Maanedes Udgang hvert Aar.

§. 21.

Ingen kan erholde høiere Laan end 200 Rbd. Sølv.

§. 26.

De tilstaaede Pensioner betales enten i Sølvmynt eller i Repræsentativer, efter hvad Generalforsamlingen bestemmer.

§. 37.

Repræsentant; Forsamlinger holdes, saa ofte som det udfordres, hvilket Administrationen bestemmer.

§. 52.

Administrationen samles, saa ofte som Sagerne's Gang udfordrer det.

§. 67.

Bogholderen nyder i aarlig Gage 520 Rbd. Sølv.

§. 78.

Kassereven stiller antagelig Caution for 2000 Rbd. Sølv.

§. 81.

Administrationen er bemyndiget til at antage Reserve: Budde.

§. 84.

Saa vel de faste Budde som Reserve: Buddene stille antagelig Sikkerhed for 200 Rbd. Sølv.

§. 86.

Reserve: Buddene erholde ingen Løn, men, naar de forrette Tjeneste, nyde de ugentlig 3 Rbd. Sølv.

§. 95.

Commissionen for Ugebladets Udgivelse vælger selv, ved Vacance, dens Medarbeidere, men indberetter det skeete Valg for Administrationen, til videre Bekjendtgjørelse for Selskabet.

bør være selskabelig i sit Huus. Hvorledes kunde han forlange, at man gjerne omgaaes med ham, naar han var vanskelig i Omgang? Man vil sikkert behandle ham billig, og ved hans Luner kjærligen have Hensyn til hans høie Alder; men han bør ikke overgive sig til sine Luner, han maa arbejde mod dem. Unge Menneſker ere lystige — det har han ogsaa været; saa vil deres Lystighed ikke være ham besværlig, men han vil opmuntres ved den. Har han ikke Sands for Dette og Hiint, som de ynde, saa betænke han, at han engang har yndet det. Han forstyrre ei deres Glæde, som gammel Gnav, men smile derved. Og de ville elske den Gamle, der ikke er misundelig, fordi han ei kan nyde, som Andre, og de ville venligen tænke paa hans Opmuntring.

5. Hvo der vil hædres som Olding, læmpe sig efter sin Tidsalder. Hver Tidsalder har sin Smag, sin egen Troe, Sæder, Skikke, Moder. Som man ei kan forlange af ham, han skal forynges, saa bør han ei heller forlange, at man for hans Skyld skal forældes; som han venter, at man skal bære over med Alt, hvortil han har vænnet sig, saa være han ogsaa overbærende med Baner, der opkomme ved hans Dages Ende. Det er jo meget for ham, at han lever saa længe.

Verden gaaer sin Gang ogsaa uden ham; saa være det ham kjær, ogsaa at bemærke den. Han bør ikke nophorlig hovmesterere den yngre Slægt; han vise sig ikke uvillig over den. Derfor vil hans Efterslægt, den unge Verden, gjerne see ham hos sig, og Afgtelse for hans Person vil gaae over til hans gamle Skikke, saa Ingen vil tillade sig, at spotte over dem.

6. Hvo der vil hædres som Olding, bør viise Tilfredshed med sin hele Stilling. Det sidste Tidsløb i Livet har nu engang sine Besværligheder; han bære dem med Bærdighed og Ro. Han maa stundom vænne sig til at være sig selv nok, og fængsle ei Sine for meget til sig og til Huset. I sliq eensom Stund underholde han sig med et Blik over sin lange Levetid, glæde sig over det meget Gode, han har virket, og velsigne og prise Gud for det meget Gode, han har nydt. Saa trøstes Hjertet i hans uvirkfomme Stilling. Han lade sig nøie med den Pleie, man yder ham, gjøre ingen Forskrift og ingen Fordring, der overstiger Husets Kræfter, og modtage hvert lidet Gode, hans Elskede yde ham med hjertelig Taknemmelighed. Saa ofte de samles om ham, viise han sig munter, og, foranstalte de nogen Fornøielse for ham, saa lønne han dem ved Venlighed under dens Nydelse. Han være stedse et Mynster paa Taalmod og stille Hengivenhed under Naturens sidste sorgelige Optrin; saa ville de vist gjøre Alt for at lette det for ham.

N. L. Nissen.

Borger = Bennen.

Fire og Fyrgetyvende Aargang.

Nr. 14.

Løverdagen den 7de April 1832.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos Andreas Seidelin,

Hof- og Universitets - Bogtrykker.

Her bliver Alderdommen hædret.

Et Foredrag, fremsagt til Underholdning i et blandet
Selskab, af B.

(Meddeelt.)

1. Alderdommen hædres, naar man stedse giver den et Fortrin i Huset, og lader den mærke, at den har det. De vare i Familien de første, der betraadde Livets Skueplads, have arbejdet meest, lidt meest. Den høie Alder er et Beviis paa, hvilken Livskraft den menneskelige Natur besidder, men vidner ogsaa om, at de holdt til Raade med denne Kraft, og vare maadelige i Rydelsler. Som lønnede Dydige staae de der —

ærbørdige ved Graahaars; Kronen, end ærbørdigere ved velført Liv.

2. Oldinge hædres, naar man med Glæde seer dem hos sig, og stræber at overtøye dem derom; man bør ei mere end nødvendigt lade dem alene, blive gjerne hos dem, være gjerne i deres Selskab. De have fortjent det, og skjonne derpaa; naar alle derimod løbe fra dem, saa troe de, de have Grund til at slutte, at de leve for længe i Familien, og ere den til Byrde. Men Umgangen med dem maa være hjertelig; ellers tænke de, Enhver længes efter det Dieblif, da Tvangen, at være hos dem, horer op.

3. Oldinge hædres, naar man horer paa dem, medens de give gode Lærdomme og gode Raad. De føle sig ærede, især naar man spørger dem om Raad. De betragte det, som en Hylдинг, man yder deres Indsigt og gode Villie. See de da, at deres Lærdomme gjøre Indtryk, deres Raad følges, og stifte Nytte og Betsignelse, saa giver det dem en værdig Selvsølelse. Deres Hoved, der sank, ei saa meget under Aarenes Byrde, som under de sørgelige Tanker, at de ei mere ved deres Virksomhed kunne være Husets nyttige, hæver sig ved den Forestilling, at vorde deres Slægt gavnlig, ved at lede dens Virksomhed.

4. Oldinge æres, naar man lader i Fred dem, der hore til de forrige Tider, og finder Smag i disse Tiders Grundsaetninger, Saeder og Skikke. Istedensfor at lee over dem, lade man, som om man ei agtede paa den mærkelige Contrast, der findes mellem Fordum og Nutiden. Ja, man hore endog med Beskedenhed, naar det falder dem ind, at holde sig op over Nutidens Smag, Saeder, Grundsaetninger. Alderen maa her have noget forud, og man maa betænke, at man, naar man selv bliver gammel, maaskee ei fandt den nye Verden bedre. Allermindst maa man indlade sig i alvorlig Strid over slige Gjenstande; man vilde ellers, naar det er aabenbare, gamle Svagheder, let lukke Dinene til for og glemme den Ugtelse, man skylder de gamle Forsvarere for deres Person.

5. Man hædrer Oldinge, naar man har Saalmodighed med den begyndende Uandsvaghed. Man maa være overbærende, naar de dadle bittert, dadle ogsaa det Klogeste og Bedste, der kan skee i Huset og for Huset, give efter, saa vidt muligt, naar de holde fast ved det endog af Egenfindighed. Selv naar de i Dag anordne Noget, og i Morgen, naar det skeer, nægte det, vel endog blive misforviede, at det er skeet, soge man blot, at oplive deres Erindring, lade Tingen gaae ogsaa

ved det mislykkede Forsøg. Man bør godmodig
gen bære over med det Mismod, som over-
vælder dem ved Følelsen af aftagende Kræfter.
Ogsaa naar de atter vorde Børn, behandle dem
som agtværdige Paarørende, der før ved Aand og
Hjerte vare saa agtværdige og elskede.

6. Man hædrer Oldinge, naar man letter
dem den høie Alders Byrder. De ere maaskee nu
ikke, men have dog været Husets nyttige; de kunne
vente Opmærksomhed, og ville modtage den som
det sidste Beviis paa Afgtelse. Man bør ei lade
dem savne Pleie, tænke paa at styrke og veder-
qvæge dem. Skjøndt de ei mere kunne tage Deel
i de fleste Fornøielser, og ikke have Sands for
dem, ere der dog nogle, som de ynde. Man
studere sine Gamle, og forunde dem, hvad de
ønske; selv den aandssvage Olding har dog gjerne
Noget, som for et Dieblif morer ham. Men alle
Gamle forlyste sig høiligen ved Synet af Ester-
slægt; man samle stundom den hele Slægt, store
og smaae om Oldingen, han vil derved føle sig
opmuntret, meget hædret.

De fattige Gamle.

Behageligt tonedede i det Sjerne Klokkernes Lyd fra mangt et landligt Naboe; Taarn; Hoimesse; Ringningen var just ophørt i den lille Kjøbsted, og den forsamlede Menighed begyndte hjerteligt at opløste sin andægtige Sang, da den gamle Müller med Taarer i Diet stod sørgende ved Vinduet i sin lille Hytte. Eensomt stod hans fattige Hus, ligesom forladt af Byens andre Gaarde, som et enkelt hentørret Straa ved den haarde Bei.

Med kummerfyldt Hjerte, men uden nogen Soelse af Misundelse, havde Oldingen med sin bedagede Hustru seet flere velklædte Mænd og Qvinder fra Nabogaderne vandre forbi til Kirke, og ved dette Syn fordybet sig i bittre Erindringer om de forsvundne bedre Dage. Ingen, som for ti Aar siden omgikkes med Müller, vilde nu have kunnet gjenkjende ham. Da skinnede dagligen Ilden paa hans Arnested; da dampede fulde Fade paa hans Bord; da vare Kisterne fyldte med Klæder; da rakte han stedse den bedende Trængende et stort Stykke Brød ved Døren, medens hans Kone skjænkede den nøgne Armod mangt et ikke afflidt Stykke Linned.

Hvo formaaer at gjennemskue din opdragende Wiisdoms Tilfikkelse og Hensigter, kjærlige Forsyn? Hvor var nu alt blevet ganske anderledes! Under en ødelæggende Krig, der alle vegne udsugede ved forhøiede Afgifter, havde Jordens Mægtige ogsaa medtaget hans lille Formue; han var kommen i dyb Gjæld, og, efterat Freden var vendt tilbage, havde en Pldebrand, som udbrød hos hans Naboe, fortæret Alt, hvad der var blevet tilbage af hans Velstand. En rig Mand havde med Bebyggelsen af hans Tomte overtaget hans Gjæld, og en Ven givet ham en Stav, støttet til hvilken han for sex Aar siden med sin Kone ved Haanden vandrede til denne Hytte, i hvilken man, som det gaaer saa mangen Nybygger, lod ham veite mere end han fandt. De stakkels Gamle medbragte, naar undtages det, hvormed et Par velgjørende Mennesker havde fyldt deres Hænder, Intet under deres Straatag uden udlevede og afkræftede Lemmer, som kun formaaede at tilbeiebringe Lidet, og en ædel Tænkemaade, som forbød dem at samle sig Noget ved at gaae omkring i Byen og tigge. De vilde være omkomne af Hunger, dersom ikke de Formuende i Byen fra Tid til Anden havde forsynet dem med Levnetsmidler, uden at de forlangte Noget.

Men just nu manglede det dem, som aldrig hidtil, paa Alt; derfor græd de ogsaa idag hjertesligere end nogensinde. Da de hørte Klokkerne lyde til Høimesse, og saae Folk gaae derhen, jante rede de lydeligen over, at de ikke kunde gaae i Kirke, fordi de ingen Klæder havde. Konens rystende Hoved hvilede i Hænderne, som styttede sig paa hendes Knæer. I Forklædet, som hun holdt for Ansigtet, skjulte hun sin Hulken, og Ordningen stod estertænkfom ved det mørke Vindue. En Tid lang stirrede han ud over den vide Mark; derpaa hævede hans Blik sig asinægtigt mod Himlen; men atter sank hans Hoved for over, saa at hans sølvgraae Haar faldt ned over det blege Ansigt, og vædedes paa hans forgrædte Kinder. Et dybt Suk trængte sig frem af hans Bryst, og hans bævende Haand bladede i en laant Psalmebog efter et Vers om Forsynet, i hvilket han erindrede sig at det hed, at Gud bespiser Fuglene under Himlen, og har talt Haarene paa vore Hoveder, da just en rask velklædt ung Mand satte sig ned for at udhvile sig lidt paa den uden for hans Hytte paa Høien værende Græsbænk. Unglingen aabnede sin Mantel, fremtog noget Løi og derpaa et Papiir, pakkede Hiint bedre sammen, gjennemlæste Dette, lagde det sammen, gjenfemte det

igjen, saae fremad, kastede Rantselen paa Ryggen, reiste sig fra Græsbænken, og fortsatte sin Veien ad Landeveien.

Man veed, hvorledes Ulykkelige, som, uden Kraft til at hjælpe sig selv, ganske overladte til deres Kummer, kun forholde sig lidende, følge ethvert nyt Indtryk ved at betrakte een Gjenstand efter den Anden, ret som om den kunde adsprede deres Sorg, hvorledes de dreie alt, hvad de saae fat paa, omkring i Hænderne i den flygtige Forventning, derover at glemme deres Nød, snige sig snart hid snart did, som om Stedet kunde forandre deres Sindsstemning, og snart vælge sig hiint, snart dette Sted, som om den nye Plads kunde forskaffe dem Nøe.

(Fortsættes.)

N. L. Nissen.

Borger = Bennen.

Fire og Fyrgetyvende Aargang.

Nr. 15.

Løverdagen den 14de April 1832.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos Andreas Seidelin,
Hof- og Universitets-Bogtrykker.

De fattige Gamle.

(Slutning.)

Saaledes gik det nu Müller. En dunkel Tanke om den friske Lufts styrkende Paaaanden og den dunkle Tanke, hvor en anden fandt Hvile, der vilde han ogsaa kunne finde den, drev ham til Græsbænken. Og see! paa den Side af Græsbænken, hvor Høien skraanede ned imod Veien, skimrede ham Noget hvidt imøde. Han tager det op; det forekommer ham tungt; han vikler Papiret op, og, — hvor forbauses han! — to store Guldstykker skimte ham i Dinene.

Moder! Moder! raabte han, kom dog herud!

Moder! vedblev han, da hun nu stod for ham, see, hvad en Vandrer just i dette Dieblif har tabt her. Kjender du endnu saadant Noget?

Konen. Gode Gud! seer du, Fader! Gud forlader os ikke; naar Nøden er størst, er Hjælpen nærmest. Jeg var meget sulten, Fader! men jeg vilde ikke sige det; du var det vist ogsaa; og see din Kjole; dette er meer end nok til en ny og til et Livstykke til mig, saa kunne vi gaae i Kirke! Gud hjælper!

Müller. Han hjælper, ja han hjælper, Kone! men ikke ved disse Penge; jeg siger dig jo, de tilhøre en Vandrer. Han maa endnu være nær herved bag Krattet.

Konen. O! — han behøver dem vel ikke.

Müller. Det er vel mueligt; (han besinder sig) men, Kone! de tilhøre ham.

Konen. Han bryder sig vist ikke om dem; ellers havde han været forsigtigere med dem; han veed ikke, hvor han har tabt dem.

Müller. Moder! men Gud veed det. Fat dig, og lad dig ikke blinde af Guldet.

Konen. Men kjære Fader! vor Nød, vor store Nød!

Müller. Ja vist nok. — Mener du? (besinder sig) Nei, nei! — see kun, hvor skjønt Sæden

der staaer! lige for os Herredsfogdens Hvede, der Sognefogdens Byg, hist Præstens Rug; de kunne sandeligen ikke ene fortære det; de ville betænke os med Noget deraf. Og see kun, her blæser Vinden allerede over Årene, og driver mig Ulden af de afblomstrede Tidselkroner i Ansigtet; Høsten er nær, og denne Høst kunde vel ogsaa tage os bort med sig fra Verden. Snart gaaer Vinden over vor Grav, og saa nær ved Graven skulde vi tilbende os Noget uretfærdigen? Jeg bliver bange, Moder! jeg forfærdes. Bort, bort med dette Guld! det forekommer mig, som var jeg allerede død, og som om jeg stod for Verdensdommeren, og som han sagde til mig: Du bar dine graae Haar med Ære, og for et Par Guldstykkers Skyld har du bestjæmmet dem; skam dig!

Konen. Herre Jesu! vi ville hellere hungre ihjel. Du har ret, Fader! det er Samvittigheden. Du gjør mig angst og bange; jeg skjælver og bæver, som om jeg allerede havde stjaalet; løb, løb, at du kan blive Guldet qvit! løb alt hvad dine gamle Been formaae! jeg vil bringe dig din Stof; Herre Gud! blot at du kunde indhente Vandrerens.

Skjælvende løb Konen ind i Huset, og skjælvende og utaalmodig gik Oldingen, snart frem,

snart tilbage, og vendte sig ængstelig hen ad Veien til. Held den, som skjælver og bæver, for at vogte sig for Uret! — Der, Fader! sagde den gamle Kone, idet hun rakte ham Staven, og nu saa hurtigt, som mueligt! Vandrerens er gaaen ad Veien omkring Krattet, sagde du; der bugter Landeveien sig stærkt; dersom du følger Fodstien gennem Herredsfogdens Havre, saa faaer du en saa meget kortere Wei, og du maa da træffe ham ved Enden af Krattet; skynd dig for Guds Skyld! naar du dog blot maatte træffe ham!

Hun raobte dette efter ham; thi han var allerede ved Fodstien. Vøiet forover anstrængede hans vaklende Legeme sig; saa hurtigt, som nu, havde hans Fodder ikke bevæget sig, siden hans Gaard brændte; hans sneehvide Haar svævede frit i Luften, og Vinden bevægede de sønderrevne Steder paa hans Kjole. Dersom han kun træffer ham, tænkte Konen, og vendte sig først mod Hytten, og dernæst mod Manden, der forekom hende at gaae for langsomt; beklemt ilede hun efter ham, naaede ham, og greb hans Arm. Jeg er dog noget rørigere end du, sagde hun; jeg kan understøtte dig; hold dig kun ved mig! Arm i Arm stønnede nu de Gamle hurtigere end tilforn frem ad Veien. Og havde Noget været

Vidne til dette Optrin, havde han vist maattet viske en Taare af Diet, folde sine Hænder, og tænke: Lovet være du, o Gud! som gav dine Menneſter Kraft at ſtaaе fast paa ſaadan Hvide af ſædelig Værdighed, at Guldets Glands ikke kan drage ham ned, Hungersnøden ei ſtøde ham ned derfra!

Snart havde Egteparret tilbagelagt Fodſtien; snart ſtode de ved Enden af Krattet, og ſaae med Glæde, at de vare komne ſaa langt forud for Ynglingen, at han nu forſt nærmede ſig dem, da de allerede igjen vare komne lidt til Aande og Kræfter.

Min Herre! ſagde Oldingen, her ere to Guldſtykker, ſom De hiſt henne paa Græsbænken uden for det ſidſte Huus i Byen tog ud af deres Randsel.

Forundret betragtede Ynglingen de Gamle; med Hjertelighed og Ugtelſe faldt hans Dine paa deres Klæder, der maatte vække Medlidenhed. I ſynes at være fattige, ſagde han eſter nogen Betænkning.

Müller. Meget fattige, min Herre!

Konen. Men vi ville gjerne forblive ærlige Folk, — der har De Deres Penge.

Ynglingen. (betænker ſig noget, med alle

Segn paa Ubestemthed i Afsyn, og tager dem) Jeg tager mod dem, fordi jeg kan bruge dem der, hvor jeg vil hen. For idag vil jeg give Eder, hvad jeg kan undvære; men snart kommer jeg tilbage, og da skulle I erfare, at der gives Mennesker, som vide at paaskjønne Redelighed hos Trængende. Hører, I gode Mennesker, hvortil jeg nødvendigen maa have disse Penge, skjøndt I ere mange Gange mere værde end de. Det er nu tolv Aar, siden jeg som en ung Haandværks-svend forlod mine Forældre og i elleve Aar har jeg ikke hørt et Ord fra dem.

Müller. Moder! hører du? — —

Ynglingen. Dengang lod jeg mig overtale til at gjøre et Par Søreiser med. Jeg har intet Svar faaet paa flere Breve, maaskee fordi mine Forældre ikke have modtaget dem. Til sidst levede jeg nogle Aar i Batavia. Gud i Himlen har rigeligen skjænket mig sin Velsignelse. For sex Uger siden kom jeg igjen tilbage til Hamburg. Den Mesters Datter, hos hvem jeg arbeidede eet Aar, var imidlertid fra et lille Barn bleven til en blomstrende Skjøn og ret god Pige. Hendes Fader kjendte mig; jeg har mit Udkomme; Datteren fattede Kjærlighed for mig, og inden to Maaneder bliver hun min Kone. I min Lykke manglede

mig nu intet, naar jeg kun vidste, hvorledes det gaaer mine Forældre.

Konen. Fader! — —

Ynglingen. Paa et Brev fra Hamburg har jeg atter intet Svar modtaget; derfor er jeg paa Veien til mit kjære Hjem for at sige det mit Farvel for sidste Gang; og Gud give, at jeg endnu maatte træffe mine Forældre, og at de vilde beslutte sig til at følge med mig og dele med mig, hvad Gud har bestjæret mig. Paa Tilbagereisen kommer jeg igjen her igjennem, og — —

Müller. (som flere Gange havde kastet betydningsfulde Blik til sin Kone og tilvinket hende) Moder! forekommer det ogsaa dig saaledes? — — (til den Fremmede) Og om jeg tør spørge, min Herre! hvor langt har De endnu til deres Hjem?

Ynglingen. Man har sagt mig hist i Landsbyen, at jeg endnu har fire Mil til Brocksted.

De Gamle. (med udbredte Arme) Ak Brocksted, Brocksted!

Ynglingen. Gud, hvad gaaer der a Eder? Skulle I være kjendte der? min Fader hedder Müller.

De Gamle. (Idet de fra begge Sider kaste sig om hans Hals) Ak Wilhelm, min Son, min gjenfundne Wilhelm!

Meer formaaede de ikke at fremstamme. Ynglingen sank som beruset fra den Enes i den Andens Arme; længe bragte deres salige Følelsers overvæltendes Magt de Henryktes Tale til at forstumme, og endeligt overtlydedes Vandrerens, mere ved de korte Svar paa nogle afbrudte Spørgsmaal end ved de af Kummer ganske forandrede Ansigtstræk og ved den af Alderen svækkede Stemme, om at han laae i sine Forældres Arme. Min Fader! min Moder! fremstammede han, fastede sig paa sine Knæ, fæstede sit Blik mod Himlen, opløstede og foldede sine Hænder, og bad med bævende Stemme: O Gud! hvormeget Godt tilskikker du mig! Gud været lovet!

Müller. Moder, fald paa dine Knæ! Vi ere jo vel i Paradiis, og gjensee der vor Søn. Paa Jorden haabede jeg ikke mere en saadan Salighed.

Konen. Jeg kan heller ikke endnu troe det.— Men, dersom det ikke var Wilhelm! saa stor og stærk, saa smuk var Wilhelm ikke; og dog er det ham. — O min Wilhelm!

Ynglingen. Jeg var neppe atten Aar, da jeg forlod Eder og har i fremmede Lande meget forandret mig. Af min Moder! af min Fader!

Müller. Moder! Wilhelm! takker, priser Gud; det forekommer mig som var jeg i Paradiis.

Ynglingen. Ja vi ere der. Hvo der, som J, er from og redelig, han er allerede her i Paradiis.

(Af Starkes Gemålde, 3 Sammling.)

N. L. Riisen.

Borger = Bennen.

Fire og Fyrgetyvende Aargang.

Nr. 16.

Løverdagen den 21de April 1832.

Forlagt af Understøttelses- Selskabet.

Brykt hos Andreas Seidelin,

Hof- og Universitets- Bogtrykker.

Brudegaven.

Alt vare flere Timer af Wilmers Bryllupsaften gladeligen henrundne, og henrykt sad den unge Mand ved Siden af sin skjonne Brud, der lige saa meget straaede af Ungdom og Sundhed, som af sin glimrende og rige Pynt, ved det prægtige Bord. Salen var saa stærkt oplyst, at de fleste Forbigaaende bleve staaende uden for Huset; Vordet oplystes af funklende Bortlys, duftede af Spisfer og Vine, og gjenslød af de talrige Gjesters Udbrud af Glæde og Latter ikke mindre end af Glas-senes Klang. I et Sideværrelse lød fra Tid til

anden, uden at forstyrre Samtalen, en sagte, henrivende Musik. Bittig og uvittig Ekjemt afløste hinanden, og mangen Spøg slagrede paa frie Binger saa utvungen over paa Sandselighedens Grund, at nogle blandt de unge Piger rødmede af Skamfuldhed, andre trak mere skjelmst paa Smilebaandet, end en Pige burde smile ved dristig Spøg.

Mangen een af Gjefterne holdt sig overbeviist om, at Maaltidet mere var foranstaltet for hans end for Brudeparrets Skyld; hos Mange overveiedes Glæden af Nydelsen, hos andre Nydelsen af Glæden; Mangen een var stille og rolig men glad, Mangen een høirøstet og lystig, men ikke munter, ja Mangen een gjorde hos sig selv den Bemærkning, at en Bryllupsgjests Fornøielse dog ikke var saa forfækkelig stor, som han af Festens Tilberedelse kunde have formodet. Allerede havde man leet nok over flere sindrige, hentydende og forudbetydende Gaver, beskuet dem og ladet dem gaae omkring; allerede var en Mængde om just ikke velkrevne saa dog velmeente Digte forelæst, hvilke fandt Tilhørerne saa vel stemte for disse Venstabs, Høfligheds og Velvilligheds Gaver, at Glassene begyndte stedse mere støiende at klinge til Lak eller til Sindsforskriftning.

Her er endnu en Tidende fra Kjærlighedens Land, sagde den beredvillige, længe trættede, Forelæser med et dybt Suk, og, med et langvarigt Blik paa sin fulde Tallerken og det suldtkrevne Blad, styrkede sig ved et Glas Viin og begyndte at oplæse de vidtløftige Beretninger, da just en Tjenestepige traad ind og overrakte Noget med de Ord: Her kommer endnu en Brudegave, men jeg veed ikke fra hvem. Hvem bragte den da? spurgte Brudgommen. En Opvarter fra Den Gylde Love her i Gaden, lod Svaret. Fra Gjestgivergaarden! gjentog den unge Ægtemand; det er dog besynderligt; saa snart det begyndte Stykke er læst, maae vi dog see, hvad det er. Han var mere spændt end han lod sig mærke med; og Gjesterne vare mere nysgjerrige end ved alt hvad tilforn var givet til Priis. Havde det Stykke, som Forelæseren havde begyndt at oplæse, ikke havt een af de fornemste Gjester til Forfatter, saa vilde det være blevet lagt tilside; og vist nok blev aldrig nogen virkelig Tidende hørt med inderligere Ænske, at den dog snart maatte være til Ende, end denne Tidende fra Kjærlighedens Land.

Nu er den til Ende, lod det endeligen, og Alles Opmærksomhed hæftede sig igjen paa den

uventede Gave. Gjesternes Deeltagelse forøgede den Barme, hvormed Wilmer holdt det pakkemigt sammenlagte Papiir, som tilsyneladende skjulte noget i sig, i Haanden, og havde til Udskrift: "at tage forsigtigt paa, for at det Indlagte ikke skal gaae itu." Smilende viste han det til sin blussende, med opspilede Dine forover sig bøjende, Brud, og dernæst til alle Sider af Bordet. Enhver kjendte i Udskriften et Fruentimmers Haand; thi den hele Begivenhed tildrog sig for længe siden paa en Tid, da man ved første Dierfast endnu kunde kjende et Fruentimmers Haand og Skrivemaade. Alt var Dre, og der hørtes intet uden den Støi, hvormed Flere tømte og igjen fyldte deres Glas.

Forsigtig aabnede Wilmer det yderste Papiir. Et nyt Omslag skjulte det Indsluttede, og gjorde ham alvorligere. Under flere Tilhørelser skjuler ofte en Spotter et Drillerie, tænkte han flygtigt. Men en betænkksom Mand kan ogsaa derved ville advare om, at man ombifler Gift meer end een Gang, foer det ham med mere Eftertryk og Alvor gennem Tankerne. Hvad kan det være? tænkte han, og løsnede forlegnere det andet Omslag; men endnu et Tredie standsede og ængstede ham, indjog ham Skræk og gav Tanken om Giften,

den, som han hos sig selv kaldte den, forunderlige Tanke, endnu mere Styrke. Utaalmodig og ængstelig rev han det tredie Omflag itu; et fint tyndt Stykke Løi, sammenhæftet med sorte Naale, faldt ham i Hænderne. Løiet var hvidt; ifkun i dets Midte var syet med sort Silke et simpelt Kors, om hvilket, broderet med Silke af samme Farve, slyngede sig Ordet: "har været", i en Halvcirkel. Hans Bryst blev stedse mere beklemt, stedse mattere hans i det sidste Omflag indviklede Haand, hans Blik stedse mere betydningsfuldt; og hans Skjælven forraadede de Nærmestsidende hans Hjertes heftige Banken.

Hurtig men skjælvende rev han Naalene ud, og dvælede saa igjen, uden egentligen at vide hvorfor, skjøndt Erindringen om Meget fra Fortiden randt ham ved Klædets Aabning heelt uvelkomment bebreidende i Tanker, indtil den hulde Brudsvenlige Opfordring: "Nu, min Elskede!" indgjød ham Mod til at udfolde det længe sammenholdte Klæde. See! da laae der uden al Ledfagelse af Vers eller Prosa et Buntt visne Forglemmigei, saa pøent tørret, at ingen tog Feil af de visnede Smaablomster, der vare sammenbundne med et Stykke smalt rødt Baand, som var temmeligen afbleget — man veed jo, hvor hurtigt Rosenfar-

ven bleges. — Wilmer blev tilmode, som om han skulde synke i Jorden; han blev bleg som et Liig; hans Die stirrede uafsladeligen paa Loftet; hans Haand sank ned, stødte det høstaaende fyldte Viinglas om; og langsomt lænede han sig tilbage paa Stoleryggen, idet et sagte Suk: "O Gud!" hændede paa hans Læber.

"Hvad er det?" vilde mangen een spørge; "hvad er det?" fremstammede Bruden. Brudgommen taug. Skjælvende opløstede den skønne Elskende med Beemod og Forbauselse Bouqvetten. Hentorrede Forglemmigeier? "hvad skal det betyde?" tænkte hun, fik dernæst Die paa den Elskedes velkjendte Haandskrift paa Baandet, og læste med Bestyrtelse: "Aldrig forglemmer din Wilmer dig." Saa pludseligen, som om Noget havde kastet hende Ild paa Armen, lod hun Bouqvetten falde, saa at de visnede Blade knittrende udbredte Støv, og kastede sig bleg og taus tilbage paa Stolen som et Menneſke, der søger efter en Tanke. "Hvad er det?" spurgte nu Flere lydeligere; en sagte, næsten uhorlig, udforskende Hvidſken sneg sig Bordet om. Opvarterne gik snart frem, snart tilbage, tvivlsraadige om, hvad de skulde foretage sig, stode derpaa stille med nedhængende, adskilte, Arme og med oppilede Dine,

nikkede og vinkede ad hverandre, medens den Enes frygtsomme Udbrud, "det er ubegribeligt!" hvo forklarer os dette?" den Andens Forlangende! "et Glas Vand!" Noget Styrkende at lugte til!" lød ubemærket imellem hinanden.

Imidlertid var Pigen, som havde overrakt den skrækvoldende Brudegave, atter traadt ind, og nærmede sig, forundret over den almindelige Forvirring, Brudgommen med de Ord: "Neppe havde jeg før overleveret Dem dette Papiir, før Dpvarteren fra Gjestgivergaarden kom ilende tilbage, og spurgte, om jeg allerede havde afleveret det. Jeg svarede ja. Hvorpaa han skyndte sig bort, og kom nu igjen med dette Brev til Dem. Det foer iisnende igjennem alle hans Lemmer, og han gyste for Brevet, som for en Slange. Men opmuntret ved de Tilstedeværendes utaalmodigen speidende Diekast, der forekom ham at være lige saa mange Bebreidelser, og ved dunkle Dnster og Ahnelser om Dplysning og Befrielse fra den piinslige Uvished, greb han endeligen Brevet, ret lige som en Mand, der vakt af Søvne griber en paa hans Bryst sig snoende Slange. Dog neppe holdt han Brevet mellem Hænderne; neppe havde han betragtet Udskriften, før han blev kastet tilbage, som om en Lynstraale slog ned for hans

Dine. Saaledes forlod den Emule Rodme, som var vendt tilbage, ham ganske, og en saa forfærdelig Dødsbleghed foer over hans Ansigt som et Menneske, der ved et svagt brændende Lys ligner en tilbagevendt Dødning. Hans Dine vare ængstelige hestede paa Døren, som om han ventede et skrækkeligt Besøg, og saae dernæst forvirrede omkring i Bærelset, som naar et overtroist Menneske i Midnatsstunden gruer for et Spøgelse.

Endeligen fattede han sig, greb saa fortrædelig og med saadan Voldsomhed Brevet, at han knugede det sammen mellem Fingrene, stødte med en Fortvivlets Mine Stolen tilbage, og styrtede med de Ord: Ak Julie! som kun den lyttende Brud kunde forstaae, ind i Sideværelset.

(Fortsættes.)

N. L. Nissen.

Extract

af

første Quartals Regnskab 1832,

for

det forenede Understøttelses Selskab.

I n d t æ g t.

	Sedler og Tegn.		Rede Solv.	
	Rbd.	ß.	Rbd.	ß.
Beholdning fra forrige Aar, Restan- cer iberegneede	2712	3	4938	45
A. Ugentlige Indkomster for Ugebladets 44 ^{de} Aargang No. 1—13	532	64		
B. De overordentlige Medlemmers Con- tingent for dette Aar	103		20	
C. Renter af 6600 Rbd. Sølvs, Bank- Obligationer er Sølvs 264 Rbd. à 206 $\frac{1}{2}$ pEt.	272	24		
D. Laans Afbetaling i første Kvartal	12	48	948	48
E. Bøxlet 500 Rbd. Sølvmynt à 211 pEt.	527	48		
	Rbd.	ß.	Rbd.	ß.
	4159	91	5906	93

U d g i v t.

	Sedler og Tegn.		Rede Solv.	
	Rbd.	ß.	Rbd.	ß.
1. Pensioner for dette Kvartal: til de sædvanlige Pensionister	730		150	
Dito for det Brockske Legat			44	
Dito for Caroline Legatet			25	
2. Gratialer til 172 Medlemmer	2465			
3. Dito til Bøddene	140			
4. Laan til 26 Medlemmer				4300
5. Bøddenes Indcasations Provision for forrige Aar	118	34	91	66
6. Bøxlet imod Representativer				500
7. Ugebladets Trykning med Papir	236	24		
8. Lønninger				355
9. Tvende anviste Regninger	23			
Restancer af udstedte, ei endnu ind- friede Quitteringer:				
	<u>S. og T.</u>		<u>R. Sølvs.</u>	
for Laan	136	Rbd.	320	Rbd.
for Contingent .	91	36ß.		
	Rbd.	ß.	Rbd.	ß.
	227	36	320	
Saldo	219	93	121	27
	Rbd.	ß.	Rbd.	ß.
	4159	91	5906	93

Kjøbenhavn den 31te Marts 1832.

C. G. Primon.

Overensfæmmende med den af Administrationen førte Control.

C. Schram.

P. Friedenreich.

Bentley.

M. Wengen.

Borger = Bennen.

Fire og Fyrgetyvende Aargang.

Nr. 17.

Løverdagen den 28de April 1832.

Forlagt af Understøttelses - Selskabet.

Trykt hos Andreas Seidelin,

Hof- og Universitets - Bogtrykker.

Brudegaven.

(Fortsættelse.)

Alt reiste sig fra Bordet; Bruden fulgte ham vaklende, bleg som et Lig og med halvt aabne, blaalige Læber; hende fulgte ængsteligen de næsten bedøvede Forældre, og en Beslægtet paatog sig, efter den endnu noget fattede Faders Begjering, at beroelige Gjesterne, og at bede dem at spise og drikke. Men ingen hverken spiste eller drak; dyb Stilhed rugede over Bordet; Frygt og Nysgjersighed lurede rundt omkring, og ifkun Brudens, af en Nærvedsiddende bemærkede, Ord: Bee mig,

af vee mig! snege sig, under hemmelighedsfuld Hviſken, fra Mund til Mund rundt omkring Borden. Alles Dine vare hæſtede paa Døren til Sideværelſet, hvorfra man hørte, uden rigtigheden at kunne forſtaaee Noget, førſt en forvirret Støi, en Tummel og en Løben imellem hverandre, derefter en ſagte Talen, dernæſt en hæſtigere Allarm, ligesom Udbrud af Bredde og Bebreidelſer, nu og da en Hulken, et Par Gange et lydeligt Skrig af Bruden: "O Gud! o Gud!" derpaa en ſagtmodig Samtale, ligesom det kunde være Forsøg paa at berolige, eller formildende Kjærtegn, og endeligen, efter en neppe hørilig Hviſken, en ofte ſtandſet Læſning. Wilmer læſte nemlig, efter en kort Bekjendelſe, martret af de mangſoldigſte Lidenſkaber, og af Nødvendigheden tvungen til at tage et Mod til ſig, ſom forekom ham ſelv næſten uforklarligt, følgende Brev.

"Min dyrebare, men herefter kun ſom Ven elſkede Wilmer!"

Imod min Billie er der ſteet Noget ſkrækkeligt, der jager en kold Skjælven over alle mine Lemmer. Hør derfor allerførſt den Erklæring: "Ven! De er fri; jeg løſer Dem fra det Løfte, ſom De engang gav mig; fat De kun Mod; Alt kan endnu blive godt. Jeg er uſkyldig i den ulykſalige Over-

sendelse af Blomsterkosten; De vil ei heller troe mig istand dertil; De kjender min Tænkemaade; De maa frikjende mig. Jeg vilde ikke have forstyrret Deres Glæde ved nogen eneste Linie; men nu er jeg nødt dertil. Læs De mine sidste Ord, mine flygtige Ord; thi allerede er Posten bestilt, og inden en halv Time skal jeg reise. De har elsket mig; men jeg gjentager det: De er fri fra ethvert Løfte. De veed, hvor lykkelige vi følte os for sex Aar siden, da De opholdt Dem i min Fødestad. De erindrer, hvorledes De lovede mig ved deres Bortreise, at De vilde afhente mig, saasnart deres Omstændigheder tillode Dem at ægte mig. Jeg er bleven mit Løfte tro, og har for fire Aar siden afslaaet en meget værdig Mand's Tilbud. Det skal ikke være nogen Bebreidelse, i Sandhed, det skal det ikke. En tyve Miles Bortfjernelse har forandret Deres Følelser for Julie og Deres Hensigter. Deres Brevvevling med mig kjølneedes efterhaanden, og endeligen afbrødes den ganske. De har for et Aar siden, til Svar paa mit sidste Brev, saa fiint og skaanende, som det var Dem mueligt, underrettet mig om Umuligheden af vor Forbindelse, — og for fire Maaneder siden erfoer jeg af en Gjennemreisende deres Forlovelse, som ikke kunde være mig tvivlsom, da den, som

har givet mig denne Underretning, strax efter har været sammen med Dem og Deres Brud paa et Bal.

De veed, at jeg intet Forsøg har gjort paa at hindre eller vanskeliggjøre deres Lykke; jeg fandt mig i min Skjebne, tilgav Dem af mit ganske Hjerte og tænkte: den, som jeg stedse ansaae for en ædel Mand, som altid viste sig for mig som den Rettskafne, maa ved Skjønheds Magt eller ved Omstændighedernes Trang paa en saa forunderlig Maade være bestormet til at bryde sit Løfte, at man kan undskylde ham, eller at i det mindste den bør undskylde ham, som stedse inderligen ønskede hans Lykke og nu gjerne under ham en større Lykke.

(Slutningen følger.)

N. L. Nissen.

Borger = Bennen.

Fire og Fyrgetyvende Aargang.

Nr. 18.

Løverdagen den 5te Mai 1832.

Forlagt af Understøttelses - Selskabet.

Trykt hos Andreas Seidelin,

Hof- og Universitets - Bogtrykker.

Brudegaven.

(Slutning.)

Jeg skjenker altsaa en agtværdig Mand, som i Forretninger opholdt sig nogle Maaneder i min Fødebye, og begjerede mig til Ægte, min Haand, hvis han vil være tilfreds med en Piges mindre heftige Barme, der ikke elsker første Gang. Jeg reiser just med en Veninde, som i fem Aar med mig har deelt alle mine Skjebner, alle mine Tanker og Følelser, til min Forlovedes Forældre, til en lille Stad, som ligger 12 Meil herfra, og hvor vor Forbindelse skal fuldbyrdes om en Maaned.

For to Timer siden kom vi hertil paa vor Gjennemreise. Det i Nærheden liggende Huses Oplysning og flere Vognes Forbirullen vakte vor Nysgjerrighed, og paa vort Spørgsmaal svarte Berten i Gjestgivergaarden os, at De idag havde Bryllup. At dette greb mig selsomt og bragte mit Jnderste i Bevægelse, at de mangfoldigste vemodige Erindringer med afvejlende Tølelser frydsede sig hos mig, og at jeg gav mine Tølelser Luft for min ømme Beninde, vil De ikke undre Dem over. Jeg fremtog af min Kuffert en lille Kiste, der indeholdt flere af Deres Breve, som jeg har opbevaret til en alvorlig Erindring, tilligemed den Blomsterkøst, hvis Omslag jeg, efter at være tilforladeligen underrettet om Deres Forlovelse, i kummerfuldt Sværmerie havde betegnet saa betydningsfuldt. Jeg forelæste min Fortroelige nogle af Brevene, og fortalte hende, hvorledes vi engang sad hos hinanden i Haugen, hvorledes De plukkede friske Forglemmigeier, sammenbandt dem med et undværligt lille Baand af min Pynt, og skrev i det nærliggende Haugehuus et Par Ord paa Baandet, — og med Laarer i Diet beklagede mig da sagtmodigen over Mandfolkene's Ubestændighed og over de menneskelige Forhaabningers Intethed, og tilføiede Alt, hvad der kan beroelige

mig, et Par bebreidelsesfrie, Hjertet lettende og næsten saa milde Taarer, som om det var Glædes-
taarer.

J samme Dieblif traad en Kjøbmand ind, hos hvem jeg havde ladet mig mælde for at udrette et Ærende fra een af mine Bekjendtere, for at afhente mig til sit Huus. Hvad jeg havde taget frem, lod jeg ligge uden at gjemme det. Hvo kunde vel falde paa, at Venfkab kunde spille Een et værre Puds end det værste Fjendskab formaaede? Jeg gif, og min Veninde lod sig ved sin Barme for mig, over hvilken den beroeligende Fornuft ikke tilbørligen vaagede, ved falsk eller eensidig Bedømmelse af Deres Handlemaade, som opflam- mede hende til den meest tankeløse Lidenfkap, hen- rives til, ved Overfendelsen af Blomsterkosten, at begaae en mig næsten ubegribelig, mit Indre fonderrivende, Ubesindighed, som hun nu selv, efter min Tilbagekomst, ængftet af mine Bebrei- delser, bejamrer med i hinanden sammenknugede Hænder, og for hvem jeg ved disse Linier beder om Forladelse og hvis Overilelse jeg herved søger nogenlunde at gjøre god igjen.

De leve vel, og være forsikkert om, at jeg intet Nag bærer til Dem, at jeg føler mig tilfreds i den Tanke, at Han, som styrer vor Skjebne,

ikke fandt vor Forbindelse tjenlig for os, at jeg haaber at leve ret lykkelig med min tilkommende retskafne og duelige Ægtefælle, og at jeg stedse vil af Hjertet glæde mig over Deres og Deres Hustrues Vel! Lev da vel, og lad os for Fremtiden i vor lille Kreds advare unge Menneſker, blandede af Kjærlighed, ikke at forlove sig tidligere end naar Omſtændighederne love ægteſtabelig Forbindelse, eller i det mindſte ikke uden det omhyggeligſte Overlæg og betænksom Overveiſe af ſaa mange Begivenheder, der kunne forandre alt! Vi ville derved forebygge mange huuslige Sorger. Gid de maa leve vel, og tænk aldrig anderledes end med Roelighed og med Overbeviſningen om mine bedſte Følelſer for Dem paa

Deres Veninde "Julie".

Paa Brevets Dplæſen fulgte en ſagte Hvidſken, under hvilken Gjeſterne troede at høre forſt en indſtændig Tiltale og en Trøſten, der bønlig vilde indgyde Roelighed, derpaa afvejlende Samtale ſom af Veraadſlaende, der syntes tilſidſt at tabe ſig i en almindelig Beſluttet og Aftale. Nu traad Bruden, noget mindre bleg end tilforn, men med ſynlig Kummer i ſit Aſyn, og Wilmer med glødende Kinder igjen ind i det forladte Værelſe, og meer eller mindre forvirrede fulgte For:

ældrene efter, og indtog de deres forrige Pladser ved Bordet. Alle bade om Tilgivelse, foregav noget om en fortrolig Ven af Brudgommen, som var død, hvilket dog ingen troede, opmuntrede til at spise, drikke og være glade, tvang sig til at være muntre, men kunde ikke blive det, vilde være glade, men vare det ikke. Nye Retter bleve fremsatte og Glasene fyldte. Et Par af Gjesterne, opfordrede ved Sidevink, opmuntrede til Drikken og Spøgen, og enhver anstrengte sig for at bringe Noget paa Bane, og at være lystig, og alle pønsede paa at sige Noget; men netop, fordi de pønsede derpaa, vendte ofte den ubehagelige, fortrædelige Taushed tilbage.

Hør engang, begyndte een, for at afbryde Tausheden, da der samlede sig Folk under Vinduet. Ja hör engang, svarede en Anden, og da blev alt igjen saa tyst, at man tydeligen kunde høre et Posthorn lyde og Allarmen af en igjennem Gaden rullende Vogn. Hvem mon der, begyndte een af Gjesterne, for dog at sige Noget, reiser saaledes om Nattetid? Wilmer, af Wilmer vidste det; en ny Skræk gjennemfoer ham; han blev atter bleg. Pludseligt stod han op, ilede ud, kom snart tilbage med Dine, der syntes Een og Anden forgrædte, satte sig igjen, anstrengte sig mere

end tilforn for at frembringe Lystighed blandt Gjesterne, og jog saa ængsteligen og saa tydeligen efter Spøg og Skjemt, at det ikke blev ubemærket af Noget, hvorlunde begge flyede ham.

Endeligen stod man op fra Bordet, og Dands og Musik begyndte at larme og tumle sig; men sjældent blev der vel ved noget Bryllup dandset under en saa besynderlig Stemning og under saa megen Hvisten; og indtil Selskabets sildige Udskillelse sporede tydeligen en forvirrende Mystelse, ikke ulig Odelæggelsen paa den Alger, hvis Arammedes af et Hagelveir, om ogsaa Solkin og vederqvægende Barne fulgte strax derpaa.

Dagen derpaa vidste den hele Bye den besynderlige Tildragelse ved Wilmers Bryllup, og der blev da og talt og spurgt derom paa mange Maader. Man udledede de meest forskjelligartede Forsmodninger; man sammensatte de meest modsigende Historier, og just ikke alle til Brudgommens Roes, om Damernes Gjennemreise igjennem Byen, som var bleven bekjendt, om det, hvad de havde oversendt Brudgommen, og om Virkningen, det havde frembragt, indtil endeligen, da man ingen Visshed kunde faae i Sagen, disse Gissninger, Forsmodninger og Omdømmer, ligesom det pleier at gaae med al Byesnak, efterhaanden tabte sig.

Om just Følgerne af den fortalte Begivenhed aldeles forsvandt hos de Nyegiste, veed jeg ikke, og neppe vilde jeg troe at kunne svare bejærende paa dette Spørgsmaal. Til al Lykke endte Alt sig bedre end det i tusinde lignende Tilfælde vilde have faldet ud. Ja hvad vilde vel Mangen een gribe til, naar han ved sit Forhold havde gjort det mueligt, at lignende Optrin kunde møde?

I Sandhed ikke enhver Pige, som havde været forlovet, vilde paa samme Maade erindre sig en saaledes kjentet Blomsterkorf; ikke enhver vilde som Julie have tiet om sin Kummer, sine søvnløse Nætter, sine hentærede Rinder, sin afblomstrede Skjønhed, sine svundne Blæder, sine tilintetgjorte Forhaabninger, sine forstyrrede Planer for Livet og sine retmæssige Fordringer, eller, som hun, kunnet trøste ved beroeligende Efterretninger om sin Skjebne; ikke allevegne vilde en Forvikling, lig den beskrevne, løse sig saa tilsyneladende rolig. Thi indvortes blev det vistnok ei heller her roeligt; og hvo veed, om ikke Bryllupshoitidens Forstyrrelse efterlod sig for hele Livet i Wilmers Hjerte, i Brudens Barm og i de Beslægtedes Gemytter en giftig Braad.

(Af Starcks Gemählde, 3 Sammling.)

Religiøs Intolerance.

I Bladet l' Echo du Nord for Aaret, om jeg ikke husker feil, 1830, under 10de April, læses efterfølgende Beretning, indeholdende saadanne Beviser paa religiøs Forfølgelsesaaand, der lige saa lidet skulde ventes at kunne finde Sted i vore oplyste Dage, som tænkes muelig i et saa oplyst Land, som det, hvori den har tildraget sig. Sagen var denne, i hvis Meddelelse her jeg vil beholde Beretningens egne Ord, som ere følgende.

”Under de allierede Troppers Ophold i Frankrig i 1815, mistede en dansk ** af protestantisk

Troe, da han laae i Cantonement i Esqverchin, i Nærheden af Douai, ved Døden sin Hustru. Han erholdt, mod Betaling af en vis Summa, Tilladelse til at nedsætte hendes jordiske Levninger i en hvælvet Grav, som han lod opføre paa Kirkegaarden, og deels bedækkede med en smuk Gravsteen, deels omgav med et Jern; Gitterværk. Dette Mindesmærke, opreist af ægtefællig Kjærlighed, har siden flere Gange været besøgt af den Afdødes Børn; den 5te i ovennævnte Maaned indfandt sig, efter Befaling, Arbeidere, for at nedbryde dette Mindesmærke; og det Barbarie, hvormed denne Handling udførtes, dreves til den Yderlighed, at den Ulykkelige's Lig opgroves i det Haab, blandt hendes Been at finde nogle Kostbarheder, med hvilke man formodede at hun var bleven begravet. Det er ei blevet bekjendt, hvo det var, som har kunnet give Befaling til en saadan Vanhelligelse af dette en Afdøds Hvilested."

Hvor ere vi dog lykkelige her i vort kjære Danmark, hvor det dog vist nok er utænkeligt at en saadan Skjændsel og Forgribelse paa de Dødes Gravfred skulde af religiøs Forfølgelses-syge kunne begaaes!

N. L. Nissen.

Borger = Vennen.

Fire og Fyrgetyvende Aargang.

Nr. 19.

Løverdagen den 12te Mai 1832.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos Andreas Seidelin,

Hof- og Universitets-Bogtrykker.

Om Skindød, Ligbesigtigelse, Lighuse, o. s. v.

(Tillæg til mine Afhandlinger herom i Borgervennen
1827, No. 34 o. fl., 1829, No. 15—18, 1830,
No. 45 og 46.)

Efter at have, som ovenmældt, til forskjellige
Tider, nemlig 1827, 1829 og 1830, troet at burde
betjene mig af den Leilighed, min Stilling, som
Medarbejder i dette Blads Redaction, dertil giver
mig, til noget omstændeligen at drøfte denne Ma-
terie, hvis Vigtighed for Borgersamfundet jeg
ogsaa synes at have fundet i Almindelighed og
tilfulde erkjendt, anseer jeg det for passende, ogsaa
i dette samme Blad at nedlægge et Uddrag af Inds

holdet af de Foranstaltninger, som fra det Offentliges Side ere, til Forebyggelse af Mueligheden af Skindødes Begravelse, i den sildigere Tid truffene, og de Forsigtighedsregler, som i denne Henseende ere befalede at skulle iagttages.

Det vil da ei alene for dem af dette Blads Læsere, som have interesseret sig for Sagen, men ogsaa for Andre, som kunne være blevne ubekjendte med hvad saaledes herom er foranstaltet og befalet, være ei uvelkomment, her at have Underretning om disse Foranstaltninger, ogsaa til fornøden Iagttagelse i forekommende Tilfælde.

Det, som da i denne Henseende hidtil er foranstaltet, og hvis væsentlige Indhold jeg saaledes denne Gang vil meddele, er bekjendtgjort ved tvende gjennem det Kgl. Danske Cancellie udfærdigede Placater, af 26de Juni 1829 og 13de Januar 1832.

1.

I den førstnævnte Placat af 26de Juni 1829 for Kjøbenhavn angaaende Foranstaltninger til at hindre det muelige Tilfælde af Skindødes Begravelse m. m., befales allernaadigst i §. 1., at Præsterne i Kjøbenhavn ikke maae kaste Jord paa noget Lig, for:

end det ved Attest fra en autoriseret Læge er godtgjort, at sikke og utvivlsomme Tegn paa Døden have viist sig. Det befales ligeledes i §. 3., at, naar den Afdøde ikke har været under Behandling af nogen Læge, skulde de ved Fattigvæsenet ansatte Districtslæger være pligtige til at besigtige Liget og meddele Dødsattest, imod at de i de Tilfælde, hvor den Afdødes Begravelse bekostes af Familien eller andre Private, derfor nyde 40 Rigsbankskilling Sølvs; hvorimod de med Hensyn til Lig, som jordes for offentlig Regning, skulde meddele saadan Attest uden Betaling.

2.

Den under 13de Januar d. A. udfærdigede allerhøieste Placat indeholder for de øvrige Kjøbsteder i Danmark og for Landet følgende allernaadigste Bestemmelser til Betryggelse mod Skindødes Begravelse, nemlig:

1) At intet Lig maa jordes, førend det med behørig Attest er godtgjort, at sikke og utvivlsomme Tegn paa Døden have viist sig.

2) At denne Attest bliver i de Kjøbsteder, hvor en Læge er ansat, at meddele enten af denne eller af en anden autoriseret Læge; men i Landdis

stricterne, saa og i de Kjøbsteder, hvor ingen Læge er ansat, skulle Eigene, forsaavidt de Vedkommende ei hellere ville desuagtet forskaffe Attest af en Læge, eller Øvrigheden af særdeles Marsager maatte finde en Læge; Undersøgelse fornøden, undersøges af tvende paa Politimesterens Forslag til deslige Forretninger af Amtmanden udnævnte gode og oplyste Mænd, og Attest af disse meddeles. Til at udføre saadanne Forretninger blive fornemmeligt Skolelærere, Sognefogder og Fattigsforstandere at udnævne; men Øvrigheden kan ogsaa udnævne andre paalidelige Mænd, som der til ere at formaae; og, for at ei nogen Vanskelighed skal indtræde, om nogen af de udnævnte Mænd maatte være forhindrede, skulle i enhver Kjøbsted, som ingen Læge har, samt i ethvert Sogn paa Landet udnævnes flere end to Mænd, i Henseende til hvilke det overlades til Øvrighederne at bestemme, hvorvidt de i en bestemt Orden skulle fordele Forretningerne imellem sig, eller om Forretningerne ordentligviis skulle tilfalde Enkelte, og de øvrige blot bruges i deres Forsald; dog at udstrakte Landsbyesogne stedse deles i flere Districter, saaledes at der i intet Tilfælde bliver nogen lang Vej mellem Eighuset og de Mænd, som have at syne Liget og derom at afgive Attest.

3) At en trykt Anviisning, indeholdende de sikreste Kjendetegn paa Døden, og udarbejdet af det Kgl. Sundhedscollegium, og derhos denne Kgl. Anordning vedføjet, bør tilligemed Samme meddeles de af Øvrigheden til at foretage Ligsbesigtigelse udnævnte Mænd, og disse i de Attester, de herom udstede, udtrykkeligen bevidne, at de have overveiet Anviisningens Indhold og med Hensyn dertil finde den omhandlede Persons Død aldeles utvivlsom; da det iøvrigt overlades til Øverøvrighederne, under indtræffende Epidemie at bestemme, om og hvilke yderligere Forholdsregler der desaaarsag ved Ligsynene og Attesternes Udstedelse blive at iagttage paa de Steder, hvor Epidemien hersker, og saalænge Samme vedvarer.

4) At Lægen, for at undersøge Liget og derom udstede Attest, nyder 40 β . Sølvs, og, hvor Undersøgelsen i Medhold af det Foranførte foretages og Attesten udstedes af andre dertil autoriserede Mænd, erlægges samme Betaling til Deling mellem begge. Dog bliver, hvad enten det er Lægen eller andre, som udføre denne Forretning, kun halv Betaling at udrede, hvis den Døde var Huusmand, Jnderste, Haandværkssvend, Dagleier, Ejenestetjende, eller hørte til en anden Stilling, der ikke kan ansees fordeeltigere, ligez

som og al Betaling bortfalder, hvor Fattigvæsenet skal besørge Begravelsen.

5) At, hvor Attest ei meddeles af en Læge, bør altid i det mindste 3 Dage fra den Tid, Døden viste sig, oppebies, inden Liget nedlægges i Kisten, med mindre tidligere umiskjendelige Tegn paa Forraadnelse maatte vise sig; dog at der i Tilfælde af smitsom Syge forholdes efter de derom i Særdeleshed givne Anordninger.

6) At disse Allerhøieste Befalinger træde i Kraft med Begyndelsen af April Maaned d. A., inden hvilken Tid de Mænd bør være udnævnte, som have at foretage de befalede Ligsyn og udstede de fornødne Dødsattester i Landdistricterne og i de Kjøbsteder, i hvilke ingen Læge er ansat.

Ann. Det er i §. 5. desuden allernaadigst befalet, at, dersom der ved bemældte Ligbesigtigelser maatte være Anledning til at antage, at Dødsarsagen fortjener Justitsvæsenets Opmærksomhed, der da bør derom gøres Indberetning til Politiet o. s. v., cf. Plac. 26 Juni 1829, §. 2.

Den ovenfor ommældte Anvisning, udarbejdet af Sundhedscollegiet, til Veiledning for dem, som ikke ere Læger, til at bedømme, hvorvidt et Lig med Sikkerhed kan begravnes o. s. v.,

indeholder følgende, som de sikreste, Kjendes tegn paa Dødens Virkelighed.

1) For at bedømme, om et Lig med Sikkerhed kan begraves, bør lægges Mærke til følgende Omstændigheder:

- a) at den bekjendte Liglugt bemærkes paa Stedet, hvor Liget findes, og ved Liget selv;
- b) at Legemet er overalt iiskoldt, og, efter at have været stivt, atter er blevet slapt og bøieligt; hvorhos dog maa tages Hensyn til, om det skulde henligge i saa streng en Kulde, at det kunde være stivfrosset;
- c) at Dinene ere indfaldne, og den midterste Deel af Samme (Hornhinden) ikke længere blank og gjennemsigtig, eller at Dinene, som det i Almindelighed kaldes, ere brustne;
- d) at der sees store grønne Steder paa Underlivet og blaaforte paa Ryggen;
- e) at Underlivet udspændes, og at der flyder stinkende Vædske ud af Næsen, Munden og Endetarmens Åbning;
- f) at Overhuden gaaer af i store Stykker saavel paa Underlivet som flere andre Steder af Legemet.

2) Af disse Tegn maae i det mindste de under a. b. c. d. være at see paa Liget, naar Døden

har været en Følge af nogen Sygdom, der ei pludseligen eller efter udbortes BOLD er opstaaet.

3) Er derimod et Menneske død pludseligen, f. Ex. efter et Fald, Stød, Saar, der have blødt meget, eller efter anden Blodstyrtning, efter Krampe; Slag eller andre krampagtige Sygdomme, saasom Modersyge, Besvimelse og deslige, eller efter hvilket som helst Tilfælde, naar det træffer et Menneske, der ellers ansaaes for frisk og sundt, da bør saadant dødt Menneskes Lig ei begravet, førend alle her ovenfor nævnte Tegn paa Døden tydeligen have viist sig.

Ann. Det er under §. 4. bemærket, at, naar Smitte kunde være at befrygte af Ligets Besigtigelse, bør de, som foretage Samme, strax efter denne Forretning skylle Munden og vadske Ansigt og Hænder med en Blanding af Edike og Vand.

N. L. Nissen.

B o r g e r = B e n n e n .

Fire og Fyrgetyvende Aargang.

Nr. 20.

Løverdagen den 19de Mai 1832.

Forlagt af Understøttelses- Selskabet.

Trykt hos Andreas Seidelin,

Hof- og Universitets- Bogtrykker.

Psychologiske Bemærkninger over den,
med Dren henrettede, Morder Søren
Andersen Kagerup.

Tirsdagen den 1ste Mai indeværende Aar henrettedes paa Amager Lugthuuslivsfangen Søren Andersen Kagerup, ved første Dietkast et Udskud af Menneskeheden og høist farlig Forbryder, ved nærmere Betragtning et temmeligt almindeligt Menneske, der ved en almindelig Skæbne vilde være bleven som tusinde andre, men ved Skæbnens eensidige Indvirken paa et enkelt Træk i hans Character blev en For-

bryder af det meest frygtede Slags. For dem, som ikke af Collegialtidenden kjende Beskaffenheden af hans Misgjerning, vil en kort foreløbig Fremstilling af hans Liv og Levnet, saaledes som jeg, deels af Sagens Acter, deels af hans egne Udsagn under mine seneste Samtaler med ham, har lært det at kjende, ikke være uden Interesse.

Han er født den 22de Marts 1811 af Huusmændsforældre i Strøe ved Frederiksborg. Hans Forældre bleve i hans og hans Sødsfendes tidlige Barndom skilte fra hinanden, hvortil, efter hans eget Sigende, Faderens Drifvældighed fornemmelig skal have givet Anledning. Sidstnævnte giftede sig igjen og bekymrede sig derefter aldrig mere om Børnene; disse forbleve derimod hos Moderen, der ernærede sig høist kummerlig og synes kun at have kunnet anvende ringe Opmærksomhed paa deres Opdragelse. Af hans Sødsfende har en Broder været straffet med Fængsel paa Band og Brød for begaaet Tyveri, og en Søster født et Barn udenfor Ægteskab. Han selv kom, endnu før han blev confirmeret, i Tjeneste hos Præsten Bjerregaard i Tjæreby, og var der i Vinteren 1824—25. Foraaret 1825 confirmeredes han af ham og var dernæst i Tjeneste hos forskjellige Gaardmænd i Omegnen. Siden tjente

han i nogen Tid hos tvende Brødre i Slangerup, Thomas og Anders Rugaard, hvilken Sidstes Tjeneste han forlod 1te Mai 1829 og siden arbejdede i dagviis. Den 15de Mai, om Aftenen mellem 10 og 11, skaffede han sig gennem en ulaaset Port Udgang til hans Gaard, uden at Hunden, som kjendte ham, gjorde nogen Allarm. Han nærmede sig derpaa en Muur, som gik ind til Krambodsvendenes Soveværelse, og som var opført af brændte Muursteen, forenede, uden Kalk, med Leer og Grus. Uden andet Hjælpemiddel end de blotte Hænder, hvormed han rokkede og brød paa de slet befæstede Stene, aabnede han sig et trekantet Hul, fløttede derpaa en tom Lønde hen, krøb op derpaa og ind igjennem Hullet, hvor han paa den anden Side satte Foden paa en Saltkiste, og kom saaledes ind i Soveværelset. Her passerede han tæt forbi de sovende Krambodsvendes Senge ind i Contoiret, som befandt sig ved Siden af Kramboden. Af en ulaaset Skuffe udtog han her 12 Rigsbankdaler; nogle andre, som tillige vare revne op, fandtes om Morgenen paa Gulvet og gave, tilligemed Aabningen paa Muren, om Morgenen Kundskab om det forøvede Tyveri. Af de sjaalne Penge betalte han 1 Rigsbankdaler til sin Broder, af hvem han tidligere

havde laant den; med Resten begav han sig tidlig den næste Dag paa Kroen, hvor han snart havde drukken sig fuld og i denne Stemning pralende fremviste de to 5 Rigsbankdalere. Da Rygtet om det, hos Anders Rugaard forøvede, Tyveri allerede var hele Byen over, fattede man strax Mistanke imod Søren Ragerup. Brødrene Rugaard lode ham derfor bringe for sig, og efter at have afvunget ham Tilstaaelsen med Prygl, overgave de ham i Rettens Hænder. Han blev nu bragt til Arresten i Frederiksborg og yttrede, under Transporten derhen, at naar han engang kom løs igjen, vilde han stikke hele Slangerup i Brand. En af Mændene, som eskorterede ham derhen, ved Navn Frederik Bæver, fortalte dette i Forhørene og paadrog sig derved hans uslukkelige Had, endskjøndt Yttringen i og for sig selv ikke kan antages at have forværret hans Skæbne. For det ovenomtalte Tyveri, der betragtedes som forøvet ved Indbrud, blev Søren Ragerup ved Hviesteretsdom af 23de October 1829, i Overensstemmelse med, hvad der ved Over og Underretten var tilkjendt ham, dømt til at stryges til Ragen og hensættes i Kjøbenhavns Lughuus for Livstid. Ragsfrygningen blev ham imidlertid ved Kongelig allernaadigst Resolution eftergivet.

Da han i Efteraaret 1829 afleveredes til Tugthuset og første Gang i Forening med de andre, sidst indkomne, Fanger blev fremstillet for mig, opmuntrede jeg ham til at vise et godt Forhold, at forholde sig rolig og stille, ikke at indlade sig med de ældre, ryggesløse Fanger, og saaledes ikke selv forspilde sig den Raade, som vel ellers, efter en Deel Mars Forløb, paa Grund af hans store Ungdom og af, at det var første Gang at han var straffet, endnu kunde blive ham til Deel. Jeg gik herved ud fra den Grundsætning, at man, for at forbedre et Menneske, maa lade ham beholde Haabet, og at det, hos raae og udannede Mennesker, ikke er nok at vise dem hen til Haabet i en Verden, paa hvilken den færreste Deel af dem oprigtigen troer, men at man tillige maa vise dem Muligheden af, ved en Forbedring i deres moralske Forhold tillige at kunne opnaae en Forbedring i deres timelige Stilling. Hvorvidt disse Forestillinger gjorde den tilsigtede Virkning paa ham, kunde jeg dengang ikke bemærke. Imidlertid kaldte han dem selv, ved en Samtale kort før sin Død, tilbage i min Erindring, og erklærede, at han vel en Tidlang havde tænkt paa at blive benaadet, men at han aldeles havde opgivet dette Haab, da han saae, hvorledes denne Lykke

kun blev saare Enkelte til Deel og, efter hans og Fangernes Mening, endda sjelden dem, der meest fortjente det. *) Hans Forhold i Omgang med de øvrige Fanger var vel ikke egentlig exemplarisk; imidlertid er han dog ingensinde bleven straffet i sin Fangestand; ei heller er der klaget over ham af Noget for denne Sags Skyld. Han havde forøvrigt, førend den Forbrydelse blev begaaet, der bragte ham paa Retterstedet, det Nygte blandt sine Medfanger, at han var hidsig, aabenmundet og stridig, saa at han helst gjorde, hvad der var ham forbuden, og tidt udstødte pralende Trudsel, som dog Ingen tænkte, at han vilde iværksætte.

Den 19de November sidstafvigte Aar forefaldt der paa en af Arbejdsalene i Tugthusets Bygning temmelig alvorlige Uordener, idet Lyset paa Galen slukkedes, og den største Deel af de tilstedeværende Fanger flokkede sig om en Fange ved Navn Johannes Davidsen, der temmeligt

*) Det vilde her være ufornuødent at bemærke, at Fangernes Forhold i Straffeanstalten ingenlunde kan eller bør afgive den eneste Regel for Benaadninger, da ogsaa Bestaffenheden af deres Forbrydelse og Rimeligheden af, at de igjen ville kunne komme i en nyttig Virksomhed, bør komme i Betragtning.

alvorligen mishandlede af dem med allehaande Hug, Spark og Slag, saa han blodig og afmægtig maatte bæres over paa Sygestuen. Skjøndt denne Affaire, efter Søren Ragerups udtryffelige Forsikkring til mig, ikke havde været aftalt forud, men en Folge af deres fælleds Had til den omhandlede Fange og nærmest foranlediget ved, at Johannes Davidsen Dagen i Forveien havde gjort Angivelse til Opsynet om et misligt Forhold af en iblandt hans Medfanger, følte de dog samtligen, at Deeltagerne vanskeligen vilde undgaae haard Straf, hvis de bleve opdagede, hvorfor der indbyrdes skeete de stærkeste Formaninger til Taushed og udstødtes frygtelige Trudsel, hvis Noget vovede, i Tilfælde af Forhør, at røbe de Skyldige.

Under 30te November blev dette Forhør af Straffeanstaltens Direction, i en Skrivelse til Actuarius begjæret optaget. For at bevæge de fremkaldte Fanger til desto frimodigere at sige Sandheden, lovede Actuarius dem, hver for sig, at han om muligt skulde fritage dem for at confronteres med de øvrige, saa at det, hvis de ikke selv røbede sig, kunde blive gandske ubekjendt for de øvrige Fanger, hvad eller hvorm meget de havde vidnet. Dette blev naturligviis bekjendt blandt alle Fangerne, som deraf uddroge den Slutning,

at de, der overbevistes om at have taget Deel i Slagsmaalet, vilde, for at sikkre Angiverne mod deres Hævn, blive hensatte i Krudttaarnene i Castellet, hvilken Skæbne af Fangerne, skjøndt meget urigtigen, benævnes og sættes ved Siden af at blive levende begravet.

Søren Ragerup havde taget en meget virksom Deel i Overfaldet paa Johannes Davidsen: ikke fordi han personligen havde Noget imod denne, men fordi han overhovedet ikke kunde lide noget Angiveri, og derhos bar Nag til alle gamle Livsfanger, der, efter hans Forsikkring, naar de selv havde tabt Haabet om at komme løs, gjorde sig al Umage for at forspilde dette Haab for de Yngre, deels ved at sætte Ondt for dem hos deres Foresatte, deels ved at forlede dem til Forseelser, der maatte paadrage dem disses Ugunst. *)

*) Han yttrede derfor ogsaa gjentagne Gange for mig, hvad jeg af gandske Hjerter istemmer, "at det er Synd, at de unge Livsfanger skulle være sammen med de gamle."

(Fortsættes.)

C. H. Wisby.

Borger = Bennen.

Fire og Fyrgetyvende Aargang.

Nr. 21.

Løverdagen den 26de Mai 1832.

Forlagt af Understøttelses- Selskabet.

Trykt hos Andreas Scidelin,

Hof- og Universitets- Bogtrykker.

Psychologiske Bemærkninger over den,
med Øren henrettede, Morder Søren
Andersen Kagerup.

(Fortsættelse.)

Dengang de andre Fanger stimlede sammen om Johannes Davidsen, kom Søren Kagerup derfor strax springende til med et Koffestkast, som han dog satte fra sig, og med de blotte Næver bibragte ham flere Slag i Ansigtet, indtil han blev kastet til Jorden, hvorpaa han, tilligemed de Øvrige, endnu yderligere mishandlede ham, idet En iblandt dem stod op og traadte paa ham, Andre fosedede til ham med Fodderne, og atter Andre toge deres

Trætofter af og sloge ham med i Ansigtet. At Søren Ragerups Navn vilde blive nævnet i Forhørene var derfor saare rimeligt, og at han, dersom dette skeete, vilde blive sat ud i Kasketten, ansaae han selv for utvivlsomt. Han besluttede derfor strax ved sig selv, at dersom Nogen vovede at nævne ham, skulde han døe. Hændelsesviis havde han 14 Dage i Forveien havt en Trætte med en gammel 70 aarig Livsfange ved Navn Morten Christiansen, der endog var gaaet saa vidt, at Sidstnævnte havde slaaet ham paa Øret. Søren Ragerup havde derpaa grebet ham i Brystet og bøiet ham baglænds over en Bælv, for at slaae ham i Ansigtet, men var bleven forhindret deri af adskillige blandt de andre Fanger, der imidlertid vare komne til og havde forestillet ham, at det var upassende at slaae en gammel Mand. Imidlertid havde Morten Christiansen ved samme Leilighed yttret, at han nok skulde finde ham, hvortil Søren Ragerup, efter sit eget Opgivende, i sit stille Sind tænkte, at han snarere skulde finde ham.

Forhørene, som vare begyndte den 2^{den} December, continuerede indtil den 5te samme Maaned, uden at det imidlertid i mindste Maade blev bekjendt imellem Fangerne, hvad de Afhørte havde forklaret. Sidstnævnte Dag skulde Morten Chris-

stiansen om Eftermiddagen forhøres. Han sagde da foreløbigen til Søren Ragerup, at han vilde nævne ham som den, der med et Koftefast havde flaaet Johannes Davidsen. I Forhøret selv udsagde han derimod blot, at han havde seet ham med et Koftefast i Haanden, uden at paastaae, at han havde brugt det til at flaae med. Da han efter Forhøret igjen kom op paa Salen og gik forbi Søren Ragerup, kastede han et Blik til ham, hvori denne troede at læse Stadfæstelse paa, at han virkelig havde udført sin Trudsel. Han spurgte ham derfor ikke engang, om han ogsaa virkeligen havde vidnet Noget imod ham, men besluttede, da han dog nu ikke saa nogen Udsigt til at slippe for at komme i Castellet, hellere at hævne sig paa Morten Christiansen og faae Ende paa sit eget Liv.

Allerede i længere Tid havde han været i Besiddelse af en spids Kniv, som han brugte til at istandsætte enkelte Smaating paa den Bælv, ved hvilken han sad og arbeidede. Han har selv forklaret, at han egentligen havde anskaffet sig den for, hvis det lykkedes ham at undvige — som han dog aldrig har gjort noget Forsøg paa — da at flygte til Slangrup og stikke Frederik Bæver ihjel dermed; imidlertid var dette dog kun en flygtig

og vieblikkelig Idee hos ham, som han selv mener, at han mere har angivet af et Slags Praleri, end virkeligen vilde have fuldført, om Leilighed dertil var bleven ham given. Denne tog han om Aftenen op med sig paa Sovesalen, men opsatte at bruge den til om Morgenens, da han frygtede for, at den ikke skulde kunne trænge rigtig igjennem, saalænge hans Fjende havde de tykke uldne Klæder paa. Om Natten sov han næsten aldeles ikke og var meget urolig, dog ikke af Samvittighedsnag eller Betænkeligheder ved sit Forehavende, men af Blodets uvilkaarlige Oprør. Tidlig om Morgenens, da Fangerne stode op for at paaklæde sig, og Morten Christiansen netop stod og vilde knappe sine Beenklæder, kom Søren Ragerup og stødte ham Kniven ind i Maven, saa at Spidsen overskar den store Arterie ved Rygraden. Med et eneste kort Skrig styrtede den Trufne baglænds om paa Sengen, hvorpaa Morderen endnu gav ham tvende Stik i blindt Naseri. Det sidste gik igjennem Armen, som den Saarede havde lagt over Brystet, og ved dette Stød blev Kniven krummet. Han tog nu meget rolig sin Trætoffel af Foden og bankede den lige igjen, da det imidlertid var falden ham ind, at en anden, af Fangerne almindeligen forhadet, Person ogsaa borde døe. Enkelte

af de øvrige Fanger nærmede sig ham, men fore frygtsomme tilbage, da han truede dem med samme Skæbne, hvis de ikke forholdt sig rolige. Kun en tro Ven, Wilhelm Broemann, hvem den Myrdede havde lovet 40 til 50 Rbd. af sine for Overarbejde oplagte Penge, i det Tilfælde at førstnævnte skulde blive benaadet med Friheden, kom springende til, for om muligt at staae ham bi; men da han tog ham i Haanden og fandt den gandske slap, ligesom der ibrigt ingen Livstegn var at spore, lagde han kun hans Hoved til rette paa Sengepuderne, løftede hans Fødder op i Sengen og gik derpaa tilbage til sin Plads. Søren Kagerup havde imidlertid røbet sit Forsæt at dræbe den ovenantydede Person, idet han pludseligen udraabte "ha! jeg glemte Slangen!" som var denne Persons Ogenavn mellem de andre Fanger. Han ilede derfor hen imod Udgangen, da han ventede at finde ham paa den fælles Trappe; men han var i Tide bleven advaret og havde trukket sig tilbage. I sit Raseri kastede Kagerup sig nu mod en paa Trappen værende Gangdør, af hvilken han brød Syldingen ud og styrtede derpaa ned ad Trappen, uden egentlig selv at vide i hvad Hensigt; "thi," som han selv sagde til mig, "efter at jeg havde gjort det første Stød, veed jeg ikke

mere, hverken hvad jeg gjorde, eller hvad jeg sagde." Paa Trappen mødte han en Mestersvend, til hvem han strax, og paa egen Tilskyndelse, levede den blodige Kniv, og derpaa roligent fulgte ind i Contoiret, hvor han blev staaende hos ham, medens de øvrige Fanger passerede ned til deres Arbejdsstuer. Derpaa nedsattes han i Arresten og Sagen mældtes Actuarius, som derpaa optog de fornødne Forhører, under hvilke han viste en meget rolig Udfærd, lige langt fra Trækthed og Forsagthed.

Kort Tid efter talede jeg første Gang med ham. Jeg havde ventet at finde ham, om just ikke angerfuld, saa dog i det mindste bedrøvet og forknyt. Men han var intet mindre. Da jeg spurgte ham, om han ikke fortrød, at han havde dræbt Morten Christiansen, svarede han: Nei! han havde fortjent sin Skæbne; thi han havde været en Forræder og løiet ham paa. Skjøndt jeg forestillede ham, at han ikke paa eengang kunde være begge Dele, da han jo, hvis han havde løiet, ikke havde forraadt Noget, og hvis han havde forraadt Noget, jo maatte antages at have talt Sandhed, lykkedes det mig dog ikke at bevæge ham til at opgive mere tilfredsstillende, mindre usandsynlige og mindre selvmodsigende Grunde til

sin Udfærd. Han følte aldeles ingen Medynk med den Myrdede og vedligeholdte en næsten mager løs Kulde, da det blodige Liig forevistes ham. Med Hensyn til sin egen Skæbne var han ikke bekymret; han vidste vel, at den vilde blive Døden; men saaledes som han levede, foretrak han denne for Livet.

Ved en i Forbedringshuset nedsat Ret, bestaaende af Straffeanstaltens Actuarium og 2 Udsesforer i Hof og Stadsretten, blev den 14de Januari fældet den Dom, at Søren Andersen Kagerup borde miste sin Hals og hans Hoved sættes paa en Stage. Dommens Forkyndelse gjorde aldeles intet Indtryk paa ham. Han ønskede endog, at Sagen maatte kunne blive beroende ved denne Commissionsdom, uden at den skulde have nødig at stadfæstes i Høiestret, da han dog saaledes desto før fik Ende paa den lange kjedelige Arrest. Dommen gik imidlertid sin sædvanlige Gang i deslige Sager, og blev stadfæstet i Høiestret: hvornæst der i Overensstemmelse dermed udfærdigedes en Kongelig Resolution til dens Fuldbyrkelse. Denne sidste berammedes til den 1te Mai.

De sidste 14 Dage af hans Liv var jeg næsten daglig hos ham. Da jeg forkyndte ham — hvad han endnu aldeles ikke vidste — at Dommen var falden i Høiestret, at Kongen havde resolveret, at det skulde forblive derved, og at han nu efter

Rimelighed kun havde 14 Dage tilbage at leve i, svarede han, uden Frækhed, men meget fattet: "Gud ske Lov! det var et godt Budskab, som De der bragte mig! saa faaer jeg da Ende paa det!" Denne samme Rolighed bevarede han uforandret. Kun da han Dagen før sin Henrettelse communiserede sidste Gang, fældede han nogle Taarer.

Hans Religionsbegreber vare ikke saa mangelfulde, som man skulde vente hos en Person, der var opvoxen næsten uden Underviisning. Bibelhistorien kjendte han endog temmelig nøie. Men det viste sig her paa en saare paaafaldende Maade, hvor lidet det kan nytte at indprænte Hukommelsen Lærdomme, som man ikke tillige bliver anvist til at anvende. Den Tid, hvori jeg besøgte ham, omfattede just Ugen før og efter Paaske. Jeg spurgte ham da, om han vidste, hvad Langfredag og Paaskefredag havde at betyde. Han svarede mig, at paa Langfredag var Jesus korsfæstet og Paaskefredag var han opstanden fra de Døde. Desuagtet røbede han ved flere Leiligheder en meget stærk Tvivl, om der ogsaa virkelig var et Liv til efter dette: Noget, som man neppe skulde vente, at den, der troer paa Christi Opstandelse fra de Døde, endnu skulde kunne bære mindste Tvivl om. Den største Deel af mit Arbejde under hans Forberedelse til Døden gif ud paa at udrydde disse Tvivl; men hvorvidt det er lykkedes mig, veed kun den, der læser i Hjerterne. Dog haaber jeg det.

(Fortsættes.)

C. H. Wisby.

Borger = Bennen.

Fire og Fyrgetyvende Aargang.

Nr. 22.

Løverdagen den 2^{den} Juni 1832.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos Andreas Seidelin,

Hof- og Universtets - Bogtrykker.

Psychologiske Bemærkninger over den,
med Dren henrettede, Morder Søren
Andersen Kagerup.

(Fortsættelse.)

I sine timelige Ønsker var han meget nøisom. Da jeg første Gang efter Mordet paa Christiansen talede med ham, og spurgte ham, om der var Noget, som han ønskede, bad han kun om at blive forflyttet til en lysere Arrest og at faae noget Mere at spise. Da begge disse Ønsker bleve ham opfyldte, lod han ikke til at have flere tilbage. Ved min første Sammenkomst med ham efterat

den kongelige Resolution om hans Henrettelse var indløben, spurgte jeg ham atter, om han ikke havde nogen Begjæring at gjøre, da saavel hans Foresatte som jeg selv naturligtviis gjerne vilde indrømme ham Alt, hvad der lod sig forene med hans Stilling og Bestemmelse. Han bad nu kun om, at det maatte tillades ham en Gang om Dagen at komme ud i Gaarden og faae frisk Luft. Af egen Godhed lod Inspecteuren, Hr. Cancellisraad Lund, hver Dag koge Middagsmad til ham i sit eget Kjøkken. Denne tog han vel med megen Taknemmelighed imod, men da jeg spurgte ham, hvorfor han da ikke havde bedet derom, svarede han: "at det havde syntes ham at være for meget at bede om." Den friske Luft var i den Grad en Bederqvægelse for ham, at han endog efter Communionen den sidste Eftermiddag bad den vagt havende Betjent at spadserere med sig et Par Timers Tid i den indelukkede Gaard.

Saa paradox denne Paastand endog maatte synes, maa jeg dog vidne — og der er Ingen, for hvem hans Sjæl har ligget aabnere, og som tillige har havt næiere Kjendskab til hver enkelt Omstændighed i hans Liv — jeg vidner, efter min fulde Overbeviisning og i Henhold til alle hans Uttringer og enhver Gjærning af ham, at, hvad

man skulde troe ham meest blottet for, at netop Retsfølelsen var Grundtrækket i hans Character: den var den fornemste Kilde til alle hans Misgjerninger.

Jeg spurgte ham, hvorfor han havde stjaalet fra Anders Rugaard. Svaret lod, at han jo nok vidste, at det ikke var saa gandske Ret; men at han dog ikke heller troede, at det var gandske Uret; thi denne havde Nok af Pengene og brød sig ikke mere om dem, end at han lod en Skuffe, hvori der laae saa mange Penge, staae gandske ulaaset.

Jeg spurgte ham fremdeles, hvorfor han, hvis han var kommen løs, vilde have dræbt Frederik Bæver, men ikke Brødrene Rugaard, som dog egentligen vare Uarsag i hans Ulykke. Han svarede, at Brødrene Rugaard havde han fornærmeth, og de havde altsaa Ret til at forlange ham afstraffet; men Frederik Bæver havde han aldrig gjort noget Ondt, og det viste et nedrigt Sindelag af ham, at ville angive de tomme Trudsler, som han i sit første Raseri havde udstødt, men som Frederik Bæver dog selv nok havde vidst, at han ikke mente Noget med.

Han paastod indtil sit sidste Aandedræt, at Morten Christiansen havde fortjent Døden, da

han havde vidnet om ham, at han havde seet ham slaae med Koftekaftet, da han dog havde sat det fra sig, førend han slog. Paa min Bemærkning, at jeg havde læst Forhøret, og at deri Intet stod om en saadan Forklaring af Morten Christiansen, svarede han, at han i saa Fald havde løiet paa sig selv og var falden paa sine Gjerninger.

En af Opsynsmændene, tilstod han mig, havde han ogsaa engang havt i Sinde at dræbe, fordi denne, ved Uddeling af nye Klædningsstykker havde forbigaaet ham, skjøndt han trængte mere end de, der fik. Derimod bar han intet Nag til Opsynet i det Hele, hvor strængt det endog var; "thi," sagde han, "det gjør kun sin Pligt." Om sine høiere Foresatte yttrede han i det første Forhør, "at Dyrigheden derinde ikke gjorde Fangerne Noget; men at det meeste Onde var det, som de gjorde hinanden selv."

Jeg spurgte ham, hvorfor han havde villet dræbe den under Navn af Slangen bekjendte Fange, som dog aldrig havde gjort ham noget Ondt, men meget mere ofte deelt sit Brød med ham og viist ham megen Belvillie. Han svarede, at han var en Forræder imod de andre Fanger, og at det var for deres Skyld, at han havde villet dræbe ham.

At han for sit første Tyveri, endnu kun 18 Aar gammel, blev dømt til Ragsstrygning og Tugthuusarbejde for Livstid, ansaae han for en stor Uret; thi han havde kjendt Mange, der havde begaaet flere og, som ham syntes, langt værre Tyverier, og dog kun vare komne derind paa 3 Aar. At Indbrud efter vore Love dømtes saa strengt, fordi man formodede, at den, der om Natten brød ind i anden Mand's Huus, vel ogsaa vilde have Forbovenhed nok til at bruge Bold, hvis han mødte Modstand, og altsaa ei allene blev farlig for sine Medmenneskers Eiendom men ogsaa for deres Liv, kunde han slet ikke finde Ret. Han meente, at det da ogsaa maatte være beviist, at Tyven virkelig havde i Sinde at sætte sig til Modværge og derfor var forsynet med Vaaben; men han fandt det i Særdeleshed med Hensyn til sig Uret at tiltroe ham en Hensigt, som han var sig bevidst ikke at have havt, og paa Grund af denne Hensigt at dømme ham saa strengt. Han følte derfor siden denne Dom ingen ret Ugtelse for Loven eller Øvrigheden og bestyrkedes under sit Ophold i Straffeanstalten endnu mere deri ved Sangerne, som høiligen berømmede dem, hvem Dommeren ikke havde kunnet naae, medens de bespottede dem, der, som de udtrykte sig, havde været

dumme nok til at tilstaae eller til at lade sig overbevise. Jeg følte under hans Raisonnements over denne Gjenstand dybt, hvor nødvendigt det er, at en Forbryder ei blot føler sig dømt efter juridisk men ogsaa efter moralsk Ret. Og jeg kan ikke undlade at benytte denne Leilighed for atter at bevidne, hvorledes saa Ting mere have hindret og standset mine Bestræbelser for at gjøre Fangerne det begribeligt, at de vare dømte med Rette og Alle paa sig borde anvende, hvad Røveren sagde paa Korset: "vi faae, hvad vore Gjerninger have forskyldt!" end netop den Omstændighed, at hvor en Arrestant var dømt gennem 3 Instantser, disse 3 Domme da ofte vare himmelvidt forskjellige; thi dette berøvede Øvrigheden den Useilbarheds Glorie, som vi vel vide, aldrig kan smykke menneskelige Doms mere, men som dog er saa saare nødvendig for at skaffe Lovene og deres Haandhæveres Agtelse og ubetinget Lydighed hos de lavere Klasser. Det vilde derfor være af en høist velgjørende Virkning til at bevirke Lydighed ei blot for Straffens men ogsaa for Samvittighedens Skyld, om de criminelle Love lode mindre Spillerum for Dommerens individuelle Anskuelse af en Forbrydelses Strafverdighed eller af et Bøvises Fuldstændighed og Tilstrækkelighed. Skjøndt Soren Ragerup ikke

funde paaberaabe sig det her Anførte, efterdi han gjennem alle 3 Instantser var idømt samme Straf, vidste han dog af Andres Fortællinger, at den høiere Domstol ikke sjelden forandrede den underordnedes Dom, og var derfor af den Formening, at hvis han havde kunnet appellere sin Sag til en 4de Ret, vilde han bestemt have faaet en mildere Dom. Med hvad Sind nu en Forbryder maa gaae i Straffeanstalten, der ei blot paastaaer, men i sin Sambittighed virkelig føler sig overbeviist om at være dømt for haardt, overlader jeg enhver Sjelekjender at bedømme. Men at Bitterhed og Had til Menneskene, naar det ovenikjøbet ideligen næres og opflammes ved Drillerier og Spot af de ryggesløse Gamle iblandt Livsfangerne, omsider skaffer sig Lust paa en saa voldsom Maade som hos Søren Ragerup, vil Ingen, der kjender den menneskelige Natur, finde stridende derimod.

Denne hans brændende Uvillie mod sine Medfanger yttrede sig ogsaa paa andre Maader. Den indelukkede Gaard, i hvilken det de sidste 14 Dage var ham tilladt at tage frisk Luft, stødte op til en af Straffeanstaltens Bygninger. Medens han nu gik i Gaarden, hændte det sig stundom, at enkelte Fanger stode op i Vinduerne for at see ned til ham. Dette opvakte altid hans høieste Forbittrelse og

han udbrod hver Gang i de grueligste Forbandelser over dem: han kunde ikke engang taale at see dem; ja det gik saa vidt, at den Betjent, som ledsagede ham i Gaarden og var Vidne til det Kaseri, hvori han geraadede ved Synet af dem, maatte bede Fangerne i de Sale, som vendte ud til Gaarden, ikke at komme i Vinduerne til den Tid, da Delinquenten fik sin Gaardtour.

(Fortsættes.)

C. H. Bisby.

Borger = Vennen.

Fire og Fyrgetyvende Aargang.

Nr. 23.

Løverdagen den 9de Juni 1832.

Forlagt af Understøttelses- Selskabet.

Trykt hos Andreas Seidelin,

Hof- og Universitets- Bogtrykker.

Psychologiske Bemærkninger over den,
med Dren henrettede, Morder Søren
Andersen Kagerup.

(Fortsættelse.)

Han sympathiserede i denne Henseende med en anden gammel Livsfange, hvis Mundheld, hvers gang der var tilstødt en eller anden Fange Noget, altid var: "saa! nu har jeg da faaet min Hævn over ham!" hvilket han selv forklarede saaledes, at han hadede alle Mennesker og i sit Hjerte ønskede dem alt muligt Ondt: naar nu N. N. var død af en smertelig Sygdom, eller havde

faaet Rat, eller var sat ud i Castellet, eller deslige, betragtede han det altid, som om Skæbnen nu havde opfyldt hans Bøn og hævnnet ham paa den Forhadte. Ogsaa til Søren Ragerup havde han ofte, aldeles uden Anledning og blot for at drille ham, sagt: "ja, jeg faaer nok min Hævn over Dig med!" hvilket denne Sidste selv en af de sidste Dage fortalte mig med Udtrykket af den højeste Afsky og det Tillæg, at ovenomtalte Fange dog i Grunden var den største Skurk i hele Tugt-huset, hvori jeg just ikke var meget uenig med ham. Imidlertid følte han ikke, at han selv i visse Maader var skyldig i det samme.

Et andet Hovedtræk i hans Character var fuldkommen Eige gyldighed for Livet. Da jeg førstegang efter Mordet talede med ham og spurgte ham, om han vidste, hvad hans Skæbne nu vilde blive, svarede han meget rolig: "ja, jeg kan vel tænke, at jeg kommer til at miste Hovedet." Han tilføiede, at han desuden foretrak dette for at hensidde sin hele øvrige Tid i Fængsel. Det anede mig den Gang endnu ikke, hvad jeg senere erholdt subjectiv Overbeviisning om, at een af Hovedaarsagerne til Mordet paa Morten Christiansen netop var: ved Døden at undgaae at komme til at sidde i Castellet. Jo næiere jeg imid-

Iertid lærte ham at kjende, desto usandsynligere forekom det mig, at Hævnjerrighed mod Christiansen virkelig, saaledes som han selv i Forhøret havde angivet, og som det syntes af Dommerne at være antaget, skulde kunne være en Hovedbevæggrund til den begaaede Forbrydelse; thi der maatte dog være et vist Forhold mellem Aarsag og Virkning; og den Grund til Had, som Christiansen havde givet ham, forekom mig at være aldeles utilstrækkelig til at motivere en Misgjerning, som den, der skulde ansees at være en Følge deraf. Ved hyppigere Samtaler blev det mig efterhaanden klart, at Hovedgrunden til hans Forbrydelse meget mere maatte søges deri, at han var kjed af sin Stilling: Livet havde aldeles intet Tillokkende for ham; ingen Baand bandt ham dertil: han havde endnu ikke lært dets Glæder at kjende og havde saaledes end ikke i Phantasten Noget at holde sig til. Nu saae han sin Stilling ei allene ikke forbedret, men endogsaa i høi Grad forværret: der var al mulig Sandsynlighed for, at han vilde komme ud i de saameget frygtede Castelstaarne: Haabet om nogensinde at komme fri igjen var rykket hen i et ubestemmeligt Fjerne, eller, rettere sagt, reent betaget ham. I denne Forsatning forekom Tanken om Døden ham ei

allene ikke forførdelig, men endogsaa høist ønskelig. Jeg tør ikke paastaae, at han har myrdet Morten Christiansen i den udtrykkelige Hensigt at miste Livet: han har i det mindste stadigen benægtet, at dette har været hans Hensigt, og jeg har ingen Grund til at tvivle om hans Oprigtighed imod mig; men han har dog tilstaaet mig, at dengang det faldt ham ind at dræbe ham, og det derhos randt ham i Tankerne, at han rimeligviis vilde komme til at bøde med Livet derfor, var denne Tanke saalangt fra at affrække ham fra hans Forehavende, at den meget mere i høi Grad bestyrkede ham deri, da han saaledes saae sig istand til at opnaae et dobbelt Gode: baade at faae sin Hævn tilfredsstillet og at blive sit Liv qvit. Da jeg spurgte ham, om det ikke, medens han sad i Arrest i den sidste Tid, var falden ham ind at bryde ud, svarede han: "nei! nu er det ikke værd at gjøre flere Narrestreger!" Paa mit Spørgsmaal, om han ikke ønskede at blive benaadet, svarede han, at han kun ønskede det, naar han maatte blive fri for at komme i Castellet: ellers vilde han hellere døe. Da det ifølge mine senere Samtaler med ham forekom mig næsten utvivlsomt, at han havde begaaet sin Forbrydelse af Kjede til Livet, i hvilket Tilfælde, som bekjendt,

Lovene forbyde Anvendelse af Dødsstraf, sagde jeg til ham, at hvis jeg gjorde en Anmeldelse om hans Ytringer til mig i denne Anledning, vilde der maaskee blive optaget et nyt Forhør, og at det da var tænkeligt, at han vilde blive forskaaet for Dødsstraffen; men han bad mig meget indstændig ikke at gjøre dette. Og da jeg endeligen erklærede ham, at jeg var i Tvivl om, hvorvidt det lod sig forene med min Embedspligt at fortie det, forstikkede han mig med megen Alvorlighed, at han i saa Fald, naar han kom i Forhør, vilde fragaae hvert eneste Ord: "for jeg vil døe!" lagde han til. Denne Eigegyldighed for Døden forlod ham intet Dieblif. Nogle Dage før sin Død gif han forbi nogle Medfanger nede i Gaarden, da han bragtes op paa det Værelse, hvor jeg pleiede at tale med ham; jeg stod just i det aabne Vindue og hørte ham med megen Munterhed at tilraabe den Ene iblandt dem: "ja, nu er det snart forbi med mig, Fredrik! hils Brylle og de andre Kammerater!" hvorhos han, da den Tiltalte kom hen til ham, tog ham i Haanden og rystede den saa trohjertigt og venfskabeligt, som om han gif til en Dands. Naar jeg ved Slutningen af disse Bemærkninger berører hans Dpforsel under Henrettelsen, vil man see, at han i denne

Henseende blev sig selv liig indtil det sidste Dieblif. Imidlertid var denne hans Nolighed langt fra Frækhed og Trods. Den var en fuldkommen Frygtløshed, men vistnok mere grundet paa naturlig Disposition, end paa Grundfætninger. En eneste Gang forekom det mig, som om han var angest for Døden; men da jeg udspurgte ham nærmere, var det egentlig kun Dødsmaaden, som forfærdede ham. Han spurgte mig nemlig, om jeg troede, at det gjorde ondt, naar Hovedet blev hugget fra Legemet; og da jeg havde beroliget ham i denne Henseende med den Forsikkring, at Livet vilde være ophørt, inden Sølelsen endnu kunde begynde at yttre sig, syntes det sidste Ansæt af Frygt at være forsvunden.

Denne hans egen Egegylldighed for Livet gjorde ogsaa, at han ansaae Mordet paa Christiansen for mindre betydeligt. Han berøvede ham jo kun en Ting, som, efter hans Mening, ikke var værd at sætte nogen Priis paa! Derhos mente han — ifølge sin Retsfølelse — at naar han gav Liv for Liv, havde Ingen mere at fordre. Jeg svarede ham derpaa lignelsesviis, at hans Tale i denne Henseende var, som om Mordbrænderen, der havde opbrændt sin Naboes Huus og Eiendom, vilde sige: "nu kan Du brænde mit

Huus og min Eiendom igjen; saa gaaer det lige op!" og gjorde ham opmærksom paa, at han ved at hengive sit eget Liv, dog ikke kunde gjøre den Myrdede levende igjen. Men hans Svar, at Christiansen neppe vilde ønske sig sit Liv igjen, om han kunde give ham det tilbage, viste, at han dog ikke havde nogen ret levende Følelse af sin Uret imod ham.

Ogsaa i andre Henseender viste sig denne Mangel paa Følelse. Naar han talte om sine Forældre og Søskende, røbede han aldrig den mindste Bevægelse. Aftenen før hans Henrettelse sagde jeg til ham: "naar Du nu er død, og det spørges ude i Din Fødeegn, hvorledes Du er kommen af Dage, saa kommer maaskee engang Din Moder eller En af Dine Søskende op til mig og spørger, hvorledes Du havde det i de sidste Dage, og om Du ikke har givet mig nogen Hilsen til Noget iblandt dem: hvad skal jeg da svare? eller er der da Noget, som Du vil, at jeg skal sige den Ene eller den Anden iblandt dem?" Jeg troer ikke, at Een iblandt Tusinde vilde være forbleven ligegyldig ved disse Tanker. Jeg skulde troe, at de fleste vilde have havt Noget at sige, om ikke andet, saa dog en venlig Hilsen. Men Søren Ragerup svarede uden ringeste Bevægelse: "Nei!

det er ikke værd, at De siger Noget til dem." Det Fornuftigste var endda, hvad han tilføiede: "jeg var forresten tilfreds, at de aldrig fik at vide, hvordan jeg er kommen af Dage!"

Da jeg fremdeles spurgte ham, om han da ikke havde nogen Ven iblandt Fangerne, med hvem han ønskede at tage Afsked, nævnede han den samme Brylle, hvem han, som ovenfor er fortalt, bad de andre Fanger i Gaarden at hilse. Med Inspecturens Tilladelse blev denne da den sidste Aften, efter Communionen, bragt op til ham paa Bedesalen.

(Fortsættes.)

C. H. Wisby.

Borger = Bennen.

Fire og Fyrgetyvende Aargang.

Nr. 24.

Løverdagen den 16de Juni 1832.

Forlagt af Understøttelses - Selskabet.

Drykt hos Andreas Seidelin,

Hof- og Universitets - Bogtrykker.

Psychologiske Bemærkninger over den,
med Dren henrettede, Morder Søren
Andersen Ragerup.

(Fortsættelse.)

De talede kun kort sammen; imidlertid var dette den Leilighed, hvor Søren Ragerup forekom mig at lægge meest Følelse for Dagen. Efterat han gjentagne Gange havde omfavnet og kysset ham, og den Anden allerede var gaaet fra ham, kaldte han ham endnu tilbage for at give ham et Stykke af en Chocoladefage, som han havde faaet af den Betjent, der pleiede at ledsage ham nede i Gaar.

den. Det forekom mig endogsaa at være et smukt og rørende Træk! Man havde indbildt ham, at naar en dødsdømt Forbryder paa Dretterstedet bad om Naade for en Fange, kunde han derved forhverve ham Friheden. I denne Indbildning betroede han mig, at han havde i Sinde at bede for Brylle, naar han var kommen paa Schafot: tet. Det gjorde mig ondt, at jeg maatte rive ham ud af en Bildfarelse, der lod til at være ham til megen Trøst, og jeg kunde kun berolige ham ved den Forsikkring, at hvis min Erklæring om Brylles Opførsel nogensinde skulde blive indhentet, eller jeg overhovedet skulde kunne bidrage Noget til hans Løsladelse, saa skulde jeg gjøre det. Imidlertid havde hiin forudfattede Idee endnu saa megen Magt over ham, at han, dengang hans Hoved allerede laae paa Blokken, endnu engang vendte sig om til mig og sagde: "Glem ikke Brylle!" Mig synes, at om ikke andet, saa i det mindste denne hans Opførsel viser, at der dog var en Gnist af ædlere Følelser hos ham!

Naar jeg nu kaster Blikket tilbage og spørger, hvorfor han begik en Forbrydelse, der i og for sig selv betragtet synes at stemple ham som et Udskud af Menneskeheden, saa mener jeg at torde svare: det var ikke, fordi det Onde havde

Overbægt i hans Sjæl, men fordi der var for Lidet af det Gode, til at det kunde danne nogen Modbægt! Han faldt ikke, fordi Fristelsen var for stor, men fordi Evnen til Modstand var for ringe! Støtterne for hans Dyd vare tagne bort, een efter een, og nu behøvedes der kun et Pust, for at kaste den omkuld. Hans første Forseelse, da han brød ind hos sin forrige Huusbond, var frivillig og fuldkommen tilregnelig; men efterat denne først var begaaet, fulgte de senere i en naturlig Følge, og saaledes at de næsten maatte kunne være forudseede af den, der kjendte hans Character tilfulde. Thi hvad skulde afholde ham fra Mordet paa Christiansen, efterat Tanken derom eengang var opstegen hos ham? Religionen? — dens Læresætninger fandtes til Rød i Hovedet, men Hjertet var uden Religion! Samvittigheden? — den lod sig bedrage af den vildfarende Forstand, som kaldte det Ret at hævne sig paa en Forræder! Gode Exemplers Magt? — han havde havt et slet Exempel i sin Barndom, han havde slettere endnu i sin Ungdom: det Onde havde han tidt seet udøvet, endnu tiere berømmet; men til det Gode kjendte han Intet i sine egne Omgivelser, og Dyden var til Spot og Haan for dem, mellem hvilke han levede! Frygt for

Døden? — han søgte den! Hensyn til sin egen Stilling? — den forekom ham tvert imod at vinde derved! Medlidenhed med den Gamle? — han hadede ham, som alle de Gamle iblandt Fangerne, og troede at gjøre Menneskeheden en Tjeneste ved at befrie den for ham! At et Menneske uden Opdragelse, uden Grundsaetninger, uden levende Følelse for Ret og Pligt, et Menneske, der Intet har at tabe, et Menneske, der næsten værgesløs er udsat for Lastens Angreb og fra Morgen til Aften kun seer og hører Udskud: det af sin Art, at et saadant Menneske er istand til Alt, hvad der falder ham ind, vil ikke undre Noget. Men havde han haft en bedre Opdragelse, havde han fra Barnsbeen af mindre været overladt til sig selv, havde han fundet Overbærelse, hvor han fandt ubøielig Strængighed, og havde han været i et godt Selskab istedet for i Lugthuset, saa vilde han aldrig være bleven nogen Forbryder. Med det Gode kunde man bevæge ham til Alt; men saasnart han troede, at man gjorde ham den mindste Uret, blev han trodsig, og brugte man Magt, tillod hans hæftige og voldsomme Character ham ikke at vælge mellem Midlerne til Modstand. Som et Exempel paa dette Sidste kan jeg anføre hans Opførsel i den første Tid, da han

var nedsat i Arresten. For at faae frisk Luft brækkede han Laasen fra Dørren til sin Arrest, og gjentog dette saa ofte, til man ikke længer lukkede den for ham. Ogsaa de Lænker, som man lagde paa ham, behagede ham ikke. Ved Hjælp af et frumt Søm tog han dem hver Aften af sig og om Morgenen, naar Arresten blev visiteret, igjen paa. Da dette mærkedes, gav man ham andre Lænker paa, for hvilke han paa samme Maade befriede sig. Da han endelig fik et Par paa, som han ikke kunde faae op, slog han Laasene istykker mellem to Stene. Han erklærede Opsynsbetjenten, at han ikke vilde ligge med Lænker paa om Natten, men forsikrede, at naar man gav ham Lænker paa, som han selv kunde tage af sig, skulde han ikke misbruge denne Frihed. Jeg veed ikke, om Betjenten tog nogen Notice af denne Forsikring; men Søren Kagerup forsikrede mig, at han bestandig siden havde haft Lænker, som han kunde tage af sig om Natten, og at han vilde have anset det for en stor Skam, om han havde misbrugt, hvad han troede var en Dverbærelse af Opsigtsbetjenten, til at føre denne i nogen Slags Ulykke derfor.

Hos en Character som denne maatte naturligt viis al Evang og Strænghed virke irriterende og

forbittrende. Jeg har allerede ovenfor berørt, hvorledes deels Frederik Bævers, som ham syntes, uforholdne og fjendste Angivelse, deels en Dom, der forekom ham altfor streng, lagde Grunden til Bitterhed og Menneskefjendskab i hans Sjæl: og jeg har ligeledes omtalt, hvorledes disse Følelser ideligen holdtes vaagne og fornyedes ved hans Medfangers Opførsel i Tugthuset. Dette Had til Menneskene, denne inderlige Foragt for dem og for Livet i det Hele, denne Ulyst og Kjede ved sin hele Tilværelse, denne Mangel paa ethvert Baand, der skulde knytte ham til Verden, er vistnok fuldkommen tilstrækkelig til at forklare hans Forbrydelse: og Morten Christiansens Opførsel er saaledes mere at betragte som en Anledning end som en Uarsag. Uarsagen maatte søges langt længere tilbage i hans Liv, og fornemmeligen i den Skæbne, der bragte ham i Strid med den synlige Retfærdighed paa Jorden. Som saa ofte, saaledes var ogsaa her et helt Livs Skæbne afhængig af en ringe Omstændighed. Havde den første Steen, som han forsøgte at rokke i Muren, siddet fast, istedetfor at den var løs, saa vilde han rimeligviis være bleven afstrækket fra sit Forsøg og hans Liv kunde være henrunden som Tusindes, der ved lignende smaa Hindringer ere blevne

frelste i store Fristelser. Og havde Brødrene Nugaard, efterat de privatim havde straffet ham, ladet ham løs, istedetfor at overgive ham til Domsmeren, saa vilde de maaske have skjult Synders Mangfoldighed og frelst et Menneſke fra Døden. Dette er min præstelige Mening, skjøndt jeg nok veed, at Tyvssager efter Loven ikke maae forliges: Ord, som jeg dog stærkt tvivler om, skulle forstaaes saaledes, at Enhver, der er vidende om et Tyveri, skal være pligtig til at være Angiver deraf.

Den 1ste Mai var bestemt til hans Dødsdag. Efterat have communiceret Eftermiddagen i Forveien og taget Afſkeed med Brylle, spadserede han endnu i nogle Timer i Gaarden. Han pleiede ellers at falde i Søvn Kl. 9; men denne Gang laae han vaagen til Kl. 12. Da jeg spurgte ham, hvormed han havde beskæftiget sine Tanker, svarede han, at han havde tænkt paa Gud. Fra Kl. 12 til 5 sov han roligt og fast. Da han våagnede, blev han iført en ny Dragt, og pyntede sig, efter Leiligheden, saa godt han kunde. Secretair Bjerring ved Straffeanstalten sendte ham en Spølkum The og nogle Tvebakker over i Arresten, hvilket han fortærede med megen Appetit. Endnu $\frac{1}{2}$ Time førend han førtes ud paa Rettersstedet, drak han en Portion Kaffe og spiste endnu et Par Tvebakker, som Inspecteuren havde ladet bringe ham. Henimod Kl. 7 begav jeg mig med

ham op paa det Bærelse, hvor vi pleiede at tale med hinanden. Her forblev han, indtil den bestemte Commando af Bægtere, tilligemed 2 Assistentter fra Kongens Fogeds Contoir, kom for at afhente ham. Hans Stemning var aldeles som sædvanlig og det var ikke muligt at spore den mindste Forsagthed hos ham. Dengang der blev banket paa Døren, til Tegn paa, at Diebliffet var kommen, og jeg endnu med et Par Ord opmuntrede ham til at gaae sin Skæbne imøde med fast Tillid til Guds Barmhjertighed, afbrød han mig med et Spørgsmaal, der, naar det her fortælles, maaskee vil forekomme besynderligt og endog ansees for Tegn paa Forstokkelse, men dengang det fremførtes, kom saa gandske naturligt og uden Affectation, at det ikke allene ikke stødte mig, men endogsaa opvakte min Beundring, som det haandgribeligste Beviis paa, hvorlidet Tanken om Døden endogsaa i dette Dieblif formaede at beherske ham. Han spurgte mig nemlig: hvorledes han skulde gaae til Retterstedet, hurtigt eller langsomt? og om han skulde holde nogen Tale, naar han var kommen op paa Schafottet. Til det første svarede jeg, at jeg raadede ham til at gaae saa hurtigt som muligt, uden dog at løbe: og til det sidste, at han ikke skulde indlade sig paa at holde nogen Tale; thi for det Første vilde Folk neppe kunne høre eller forstaae ham formedelst Afstanden, og for det Andet passede det sig mindst for en dødsdømt Forbryder at ville formane Andre.

(Slutningen følger.)

C. H. W. S. b. y.

Borger = Bennen.

Fire og Fyrgetyvende Aargang.

Nr. 25.

Løverdagen den 23de Juni 1832.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos Andreas Seidelin,

Hof- og Universtets - Bogtrykker.

Psychologiske Bemærkninger over den,
med Dren henrettede, Morder Søren
Andersen Kagerup.

(Slutning.)

Efter derpaa endnu at have tilføiet nogle Ord om Nødvendigheden af at vende sine Tanker mod det Vigtigere og Væsentligere, forlod jeg ham og satte mig i Vognen, der skulde bringe mig i Forveien for ham ud paa Amager. Han tog imidlertid Afsted med de tilstedeværende Ovsigtbetjente ved Straffeanstalten, saavel som med Inspecteuren, Hr. Cancelliraad Lund, der uafbrudt havde beviist

ham al den Godhed, som lod sig forene med hans
 sikkre Bevogtning, og derved i høi Grad erhvervet
 sig hans Taknemmelighed. Den samme Mand's
 rige Erfaring og dybe Blik skylder jeg, som jeg
 her ikke kan undlade at tilføie, mange vigtige
 Bemærkninger saavel over Maaden overhovedet,
 hvorpaa Fangerne maae behandles, som i Sær-
 deleshed med Hensyn til den Maade, hvorpaa
 Søren Ragerup maatte tages. Sytten Aars
 trælsomme Arbeide i et Embede, som i flere Hens-
 seender kun kan ansees for lidet lønnende, kunde
 vel have været istand til at virke svækkende paa
 den legemlige Kraft, men have ikke formaaet at
 slove hans i høi Grad practiske Blik eller at for-
 hærde et Hjerte, der navnlig med Hensyn til
 Ragerup viste sig saa velvilligt og blødt, som det
 vanskeligen vil findes hos Mange, der i en lignende
 Række af Aar have prøvet alle de Skuffelser og
 Krænkelser, som den, der skal omgaaes med Fan-
 ger, rigeligen vil erfare.

Det var den Dag, da Executionen fandt Sted,
 et stærkt Regnveir. Veien fra Lugthuset til Ret-
 terstedet var derfor meget snævsæt og slibrig. Der-
 hos havde Delinquenten kun Trætøfler paa Fod-
 derne, hvorved hans Gang blev endnu besværlig-
 gere. Imidlertid gif han saa hurtigt, at han

neppe ankom 5 Minutter senere end os, der kjørte derud. Han havde paa hele Veien været meget rolig, og næsten med Munterhed talt med de Bægere, der vare ham nærmest. Mængden havde anseet dette for Frækhed og var forbittret derover; men jeg maa, i Henhold til det Foregaaende, finde dette Forhold meget begribeligt: han gif jo til sin Befrielse!

Da han ankom til Foden af Schaffottet, ilede han strax op ad Trappen med hurtige Trin. Man betydede ham imidlertid, at Lænkerne først skulde aftages ham ved Foden af Trappen. Han steg derfor ned igjen, efter først at have kastet et flygtigt Blik til den Blok, hvorpaa han sidstegang skulde lægge sit Hoved til Hvile. Imedens Lænkerne aftoges ham, steg Assistenten paa Kongens Fogeds Contoir tilligemed mig op paa Schaffottet. Da han selv var kommen derop, forelæste Assistenten ham Hviesteretsdommen tilligemed den af Hans Majestæt deri tilstaaede Formildelse, at hans Hoved efter 3 Gang 24 Timer maatte nedtages af Pælen. Da jeg derpaa havde sagt ham de faa Ord, som jeg ansaae for passende med Omstændighederne, udbrod han i en Tone, som jeg vanskeligen vil kunne glemme: "ja nu er da Altting forbi!" hvortil jeg svarede: "nei! min Søn! var

nu Altid forbi, saa var det ilde! Det Liv, som ikke længere kunde være Dig til nogen Glæde, Dit Fængsel, Din Elendighed — det er forbi! men et bedre og glædeligere Liv venter Dig af Guds Raade! beed ham derom nu, hvis Du ikke har bedet derom før, og vær vis paa, at han da ikke vil nægte Dig det!" Han greb derpaa min Haand, som han trykkede til sine Læber, og takkede mig, at jeg havde trøstet ham. Derpaa tog han Skarpretteren i Haanden med de Ord: "Farvel, Mester!" Endnu engang saae han sig om til alle Sider, og sagde derpaa: "er jeg saa færdig?" Da Mestermanden tøvede med at svare, tog jeg Ordet og sagde: "ja! Du er færdig til at knæle sidstegang for Din Gud!" Han tog nu selv sit Lorklæde og sin Trøie af; med en Fasthed, der maatte forbause, løste han et Bændel op, hvormed hans Skjorte var sammenbunden i Halsen; det var gaaet i Knude og vanskeligt at løse op: en Anden vilde maaskee have rykket det over; men med største Færdighed, og uden at hans Fingre bævede, løste han det op og blottede sine Skuldre. Derpaa kastede han sig paa Knæ og lagde Hovedet paa Blokken. I dette Dieblik, som han rimeligviis ansaae for sit sidste, var det, at han, efter at have lagt sit Hoved ned, endnu engang reiste

det op, og sagde til mig: "glem ikke Brylle!" hvortil jeg svarede: "jeg skal ikke glemme ham; men glem Du ikke Gud! det er vigtigere!" Derpaa nikkede han næsten umærkeligen med Hovedet og lagde det atter ned. Skarpretteren befæstede nu Boilen over hans Hals og beredede sig til sin Pligt. Boilen bestaaer af 2 Jern; Halvcirkler, med et Mellemrum af et Par Tommer, som befæstes over Deliquentens Hals, for at han ikke, som skundom er skeet, skal reise sig op, medens Hugget føres, og saaledes forvolde sig selv et unyttigt Saar. Det er altsaa vistnok en hensigtsmæssig Indretning; men det forekommer mig, som om den fordobler Dødsangesten; thi i det Dieblik, da den lægges over den blotte Hals, maa det upaatvivleligen forekomme Deliquenten, som om det dræbende Hug allerede nu førtes. Medens dette skeete oplæste jeg Begyndelsen af Davids 51 Psalme: "Gud! vær mig naadig efter Din Miskundhed! udslet mine Synder efter Din Barmhertighed! Skjul Dit Ansigt for mine Synder og udslet alle mine Misgjerninger!" Jeg havde imidlertid neppe sagt det Halve af disse Ord, før hans Hoved allerede var skilt fra Legemet og rullede hen for mine Fødder. En af Skarpretterens Medhjælpere, som frygtede for, at det skulde

trille ned af Schafottet, stodte det tilbage med Foden. Oxen stod fast i Blokken og forhindrede Blodet at sprøite ud: sagte rislede det ned i Sandet, paa hvilket Legemet hvilede: Hænderne laae bag paa Ryggen i samme Stilling, hvori han havde lagt dem: jeg betragtede dem nøie, men ikke den mindste Trækning eller Bevægelse forraadte nogen Følelse. Et Dieblif for Hugget førtes, bemærkede man, at han lukkede sine Dine. De forbleve lukkede, men jeg saa ikke den mindste Dirren i Ansigtets Muskler. Da Hovedet, saa Minutter efter, sattes paa Pælen, forekom det mig roligt, men meget blegt: de Fleste fandt det endog smukt. Det lignede paafaldende de sædvanlige Malerier, paa hvilke Johannes den Døbers Hoved forestilles frembaaret paa et Fad.

Saaledes løstes hans jordiske Livs Baand. Maaske undres Noget, at jeg saa nøie har lagt Mærke til alle de, her anførte, Enkeltheder. Jeg maa i den Anledning tilføie, at dette var den første Henrettelse, ved hvilken jeg var tilstede. Jeg frygtede meget for ikke at kunne udholde dette Syn, og Andres Fortællinger havde gjort mig endnu mere frygtsom. Da jeg nu vidste, at spændt Opmærksomhed er den kraftigste Modvægt mod Følelsen, fordi den giver For-

standen Herredømmet over Hjertet, besluttede jeg netop at være saa opmærksom som muligt, blot for at ikke mine Følelser for et Menneske, som jeg snarere beklagede end fordømte, snarere følte Velvillie for, end hadede, ikke skulde henrive mig og gjøre mig uskicket til at opfylde mit Kalds Pligter. Min egen Erfaring i dette Stykke stadfæster Hensigtsmæssigheden af det anvendte Middel.

Spørger Nogen forresten, hvad Indtryk denne Henrettelse gjorde paa mig selv, da maa jeg tilstaae, at min første Følelse ingenlunde var Rædsel: og den første Tanke, som blev mig klar, var denne: "en lettere og ønskeligere Død gives der dog ikke! en saa pludselig og vistnok smertefri Overgang fra fuldkommen Sundhed til fuldkommen Død!" Jeg maa derfor paa det stærkeste tiltræde deres Mening, som antage, at offentlige Henrettelser ikke opnaae den tilsigtede Virkning: at affrække. Ja jeg anseer det ingenlunde for umuligt, at jo Nogen tværtimod, ved at overvære en Henrettelse, kunde fristes til at begaae en Forbrydelse, blot for at komme til at miste Livet paa samme Maade!

C. H. Bisby.

Om Opførsel mod Tjenestefolk.

(Efter det Tydste.)

Overveier man nogenlunde nøie Hensigter med de fleste menneskelige Syssler, og ibeskynderlighed dem, som i Ungdommen beskæftige os, da vil det snart vise sig, hvorledes vi ved Alt hige efter at grunde vor Lykke, eller, som det hos de Fleste hedder, at fortjene vort Brød. Hvor megen Tid, Nøie og Guld bliver ikke af Bemidlede anvendt paa at forskaffe sig Færdighed i Sprog, i Videnskab, i Legemsøvelser o. s. v.! Hvor suurt lader ikke Haandværksmanden det blive sig, for ret at fatte sin Profession, og hvor mange Aar tilbringer han ikke dermed! Derimod bestræbe vi os næsten aldeles ikke for at lære de Pligter, som ere Enhver hvad Stand han end beklæder, aldeles mundværilige til hans virkelige Belsærd.

(Fortsættes.)

N. G. Wolf.

Borger = Bennen.

Fire og Fyrgetyvende Aargang.

Nr. 26.

Løverdagen den 30te Juni 1832.

Forlagt af Understøttelses- Selskabet.

Drykt hos Andreas Seidelin,

hof- og Universitets- Bogtrykker.

Om Dpførsel mod Tjenestefolk.

(Efter det Dydske.)

(Fortsættelse.)

Jungen driver sin Egentjærlighed saa vidt, at han troer, han f. Ex. kan være en god Skræder eller Skoemager, uden at have lært det Ringeste af det, der udfordres dertil. Men at være en god Vgtemand og Huusfader, en god Hustrue og Huusmoder, en god Herre eller et retskaffent Lyende, dertil anseer Enhver sig tilfulde stikket: ret som blev denne saa nødvendige, og det hele almene Væsen høifnyttige Videnskab indsuget med

Modermælken, eller som opvoxede det rolige Sagtmod, der fornemmeligen hører did, aldeles af sig selv, Ufrudtet ligt.

Denne eller hiin ubetænksomme Yngling træder ind i Egtestanden. Hvorfor skulde han ogsaa ikke gjøre det? Han har saa meget, at han kan føde sin Hustru. Denne eller hiin letsindige Ungmøe tager sig en Mand. Hvo vil fortænke hende deri? Hun eier en klæffelig Capital. Hiin bliver nu paa een Dag Mand og Herre, og, en kort Tid derefter, Fader. Denne bliver i lige saa kort Tid Hustru, Huusmoder, og, efter nogle Maaneders Forløb, Moder. Var det dog ikke ubilligt, hvis man tvivlede om, at de i det selvsamme Dieblis, da de rakte hinanden Haanden for Brudeffammelen, ogsaa ved en pludselig Indfyldelse af Stjernerne, erholdte al den Fornuft, Indsigt, Flid og Fordragelighed, som er saa nødvendig i Huusstanden? Thi at de forhen skulde have gjort sig den Nøie at tænke paa Sligt, det kan Ingen med Rette sige dem paa.

De sørgelige Følger nu, som have deres Udspring fra en saadan næsten almindelig Eftersladenhed, ere af saa stor Vigtighed, at jeg anseer det høistnødvendigt at indvende Et og Andet imod dem. Og da i slige Tilfælde Exemplet ofte frug-

ter mere end alle Beviisgrunde, vil jeg her fremstille Billedet af en fortræffelig Huusmoder i min Kjendskabskreds, forsaavidt hun i Omgang med Tyende synes mig at være et efterlignelsesværdigt Mønster. Jeg anseer dette saa meget desto vigtigere, jo mere denne Sag sædvanligen bliver forsomt, skjøndt den dog i vort Huusvæsen bidrager langt mere, end man forestiller sig, til Misnøie og Glæde, til Skade og Fordeel. Og nu — Haanden paa Billedet, kan jeg end ikke tegne det i dets hele Skjønhed.

Saa snart et Tyende har ytret Ønske om at antages i Tjeneste hos den nævnte Huusmoder, forespørger hun sig selv om dets Forhold hos dets forrige Herskab, og overlader ingenslunde sligt til den første den bedste gamle Qvinde; thi hun anseer det særdeles vigtigt, selv at overtøye sig om dens Fornuft, som skal afgive Vidnesbyrd, fordi det først da ret vil vise sig, om Had og Ondskab paa den ene, eller Ænsfoldighed og Lødhed paa den anden Side ere Kilderne til et ondt eller godt Vidnesbyrd; for ei at tale om forskjellige smaa Omstændigheder, som ved personlig Erkjendigelse lettere opdages.

Har Tyendet derefter tiltraadt sin Tjeneste hos hende, da søger hun, efter Muelighed, at

gjøre det Arbeidet let ved ordentlig Inddeling. Dog sørger hun fornemmeligen for, at det ingen sinde er ledigt, og følger heri Sirachs Lære, naar han siger: Hold din Svend til Arbeide, da haver du No for ham; lader du ham gaae vrkesløs, da vil han være en Junker. Thi intet Skadeligere kan, efter hendes Mening, vederfares Tjenestefolk, end naar de ved Lediggang lade Had til Arbeide fæste Rodder hos sig, et Had, som til den Tid, da de faae Foden under eget Bord, ikke drager andet efter sig end Ulykke, Armod og Jammer.

Fra at vredes paa Tyendet søger hun, saa vidt mueligt, at afholde sig; men fra Riven og Skjælden afholder hun sig ganske, og er fast overtydet om, at naar en Huusmoder selv har Die med, at hendes Befalinger fuldbyrdes, ikke befaler til anden Tid, end da Noget skal skee, derhos tydeligen udtaler sin Villie, og ikke fordrer mere af Tyendet, end det, der engang er paalagt det som Pligt, — da vil man kun sjeldent finde Anledning til at kives med det. Herskabers meeste Skjælden og Riven troer hun hidrører derfra, at de blive deres egne Svagheder vaer ved uordentlige Befalinger, og troe, at de have ingen Skyld men med høit Skrig ville overtale andre Folk, sig

selv, ja Tyendet til at troe, at det har forseet sig i alle Stykker. Mange Herskaber nære den forvendte Mening, at det geraader dem til Ære, naar de uafsladeligen klamres med deres Tyende, og troe, at man just da umueligen kan gjøre dem Navnet af gode Huusholdere stridigt. Den fromme Kvinde derimod, som vi her omtale søger ogsaa en god Huusholderskes hæderlige Navn, men paa en ganske anden Maade. Orden, Flid og Sagtmod ere de Dyder, som hun i sin Huusholdning især lægger Vind paa, og ibesyn: derlighed har hun Billighed til stadigt Die: mærke. Hun veed, at hendes Betjente ere Mens: nesker, og troer, at det maa behage alle Herrers Herre, naar deres Herskab gjør dem Livet for: drageligt, idet deres Bøn og glade Hjerte er hant ligesaa kjær et Offer som den Allerfornemstes Gudstjeneste.

Hun sørger selv for, at Tyendets Fødemidler ikke allene ere spiselige, men ogsaa nærende og sunde. Den Maade, hvorpaa en vis anden Huusmoder beværter sine Tjenestefolk, idet hun lader alle gode Madvarer med Flid fordærves, at de skulle nyde desto mindre af dem, anseer hun hoist uanstændig for et christeligt Herkab. Ja hun er forvisset om, at den ved Guds Gavers

Fordærvelse tilsigtede Besparelse ei engang opnaaes, men at Tyendet meget mere derved foranlediges til at erstatte saadan Skade paa anden Maade, og saavel at bringe det Fordærvede tilside, som paa alle Steder at bedrage og bestjæle den farrige Huusmoder.

Er noget forseet, hvorved ingen Ondskab er med i Spillet, da erindrer vor fromme Huusmoder sig, at ogsaa Herskaber ikke ere aldeles fuldkomne, skjøndt de have nydt en ganske anden Opdragelse, og have havt langt mere Leilighed til at uddanne deres Fornuft end Tyendet. Imidlertid lader hun det ikke fattes paa sagtmodige Erindringer, endog ikke, efter Omstændighedernes Medfør, paa alvorlige og skarpe Advarsler. Første Gang tilgiver hun forsættelig Ondskab. Men ytrer den sig, al Formaning uagtet, anden Gang, da opsigter hun det halsstarrige Tyende, skjøndt hun ellers ugjerne gjør nogen Forandring med sine Husfinder, og er af den Mening, at man, ved oftere at skifte Tyende, ikke forbedrer sin huuslige Stilling, men kun forandrer sine Byrder. Ved hendes faste Beslutning, ikke at taale nogensomhelst Halsstarrighed i sit Huus, bliver der tillige givet de øvrige Tjenestefolk et afstrækkende Exempel, skjøndt de iøvrigt vel vide, hvor godt en

Tjener eller Tærne har det hos en saadan Huusmoder.

J de første tre Aar giver hun dem den lovede Løn, men efter den Tids Forløb hvert Aar noget Tillæg; thi hun troer derved at skyde en fast Skaade for al Utrofskab. Hun taaler ikke, at de tale ilde om deres forrige Herskab, men pleier i saadant Tilfælde at give følgende Svar: "Vide J noget Godt om Eders forrige Herrer eller Madmødre, da siger det frem; hvis ikke, da tier stille. Jeg faaer overalt mere Ondt at høre, end jeg ønsker."

Jeg erindrer mig, at hun for nogle Dage siden kom i Samtale over denne Materie med et vist hidstigt Hoved, som hun paa en venlig og anstændig Maade tilkjendegav sin Misfornøielse over forskjelligt Folks Ubillighed mod deres Lyende. "Der gives," sagde hun iblandt andet, "talrige Exempler, som bevise, at saadan Dpførsel har tilføiet mangt et Herskab stor Skade saavel paa dets gode Rygte, som paa dets udvortes Velstand selv. Jeg kjender den Yngling, som, istedetfor det ventede Ja; Ord fra en skjon og rig Pige, erholdt ved hendes Frænder et haanligt, afflaaende Svar; og jeg kunde, om jeg vilde, nævne den fattige Pige, som faae sig en agtværdig, bemidlet,

hædret Brudgom berøvet, blot fordi Lyendet paa begge Sider forte høi men billig Klage over begges ustyrlige Hidfighed, Hovmod og Skjældesyge.”

”Skal man rette sig derefter,” svarede Bruus: hovedet, ”da vil jeg, for min Deel, heller være Tjener end Herre. Hvorfor giver jeg det Paf Koft og Løn? Jeg har ondt nok ved at tvinge mit Hoved hos dem, som ere fornemmere end jeg, og skulde ikke engang have Frihed til at gjennem: hegle mine ugudelige Tjenestefolk for deres Efterlæ: denhed? Zitre og bæve maa Alt i mit Huus, naar det ikke gaaer efter mit Sind. Vilde ellers ikke det Paf see mig over Hovedet? Jeg er til: fulde overtudet om, at naar man omgaaes ander: ledes med sit Lyende, da er Saadant ingenlunde at tilskrive hvad man kalder Billighed, men meget mere Ladhed eller Uvidenhed, eller begge til: sammen.”

(Slutningen følger.)

N. G. Wolf.

Borger = Bennen.

Fire og Fyrgetyvende Aargang.

Nr. 27.

Løverdagen den 7de Juli 1832.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos Andreas Seidelin,

Hof- og Universitets - Bogtrykker.

Om Opførsel mod Tjenestefolk.

(Efter det Tydste.)

(Slutning.)

”Skjøndt Mangen kunde troe,” svarede den blide Huusmoder med et yndigt Smil, ”at De, min Herre! ikke vil have Fortolkningen søgt langt borte, nærer jeg dog bedre Tanker om Deres Høflighed, og vil derfor endnu tale et Ord til Forsvar for dem, som i deres Huusvæsen vise nogen mindre Hidsighed. Jeg nægter ikke, at Frygt maa vækkes og næres hos Tyendet; kun ønsker jeg en saadan Frygt, som gruder sig i Kjærlighed.

Min salige Fader pleiede ogsaa i dette Stykke at give os allehaande gode Lærdomme; og følgende ere de vigtigste af dem: 1) Forglem ikke, at det havde været, ja endnu er Gud ligesaa let, at gjøre dig til en Tjener, som til en Herre. 2) Tyens dets Trostskab maa veie op mod mange Svagheder. 3) Herrens Dje gjør slittige Hænder."

Sirachs Ord," vedblev hun, "Vær ikke en Bjørn i dit Hus," ere mig stedse i Tanke; og et Hunsbæsen, hvori der ideligen klamres, forestiller jeg mig aldrig anderledes end som et Fængsel: da derimod Tyendet i et Hus, hvor Villighed hersker, tilbringer sit Liv med større Lyst, og Herskabet sit med mindre Byrde. Jeg veed dette af egen Erfaring, og besidder mine Folks Hengivenhed i en saadan Grad, at de heller tilføie sig selv Fortræd, end gjøre mig i mindste Naade imod. Deres Hengivenhed har jeg paa en god Naade vidst at vedligeholde, idet jeg undertiden, skjøndt uden Nødvendighed, spurgte dem tilraads, og anstillede mig, som kom det i Dette eller Hiint an paa deres Udsagn og Godtbefindende. Derved arbeidede de stedse gladere og villigere, thi de troede, at Alt var efter deres Phantasie gaaet lykkeligt fra Haanden."

Som Tilhører af denne Samtale blandede

jeg mig aldeles ikke i den, da jeg vel mærkede, at den venlige Huusmoder var det vilde Bruus's hoved tilfulde voksen. Men da jeg, efter min Sædvane, i den rolige Aftenstund tænkte over det, jeg havde hørt, faldt det mig ind, om det ikke, som i de fleste andre Sager, saaledes ogsaa heri, skulde falde vanskeligt at give almindelige Regler, da jo dog alle Gemytter ikke finde eens Glæde i at befale paa en sagtmodig Maade, og derhos mange ikke ufornuftige Mennesker agte det anstændigere at befale med Alvor, og see sig adlydte uden den ringeste Modstand.

Dog ansaae jeg følgende Sætninger for uimodsigelige Sandheder: 1) At almindelig Menneskekjærlighed billigen burde være Bevæggrunden til alle vore Handlinger, og at hine strænge Gemytter staae Fare for med Aarene at forhærdes i deres mørke Alvor, og at blive saavel sig selv, som deres Medmennesker skadelige. 2) At faa danne Mennesker, naar de kom i den Stilling, at de maatte tjene Andre, vilde, om Balget stod til dem, useilbarligen foretrække den billige og venlige Herre for den knarborne, haarde og ubillige; og endelig 3) At man ved Sagtmodighed, eller idetmindste ved Koldsindighed, fast stedse udretter mere end ved uafstadelig Riv.

En vis Herre med en meget opvakt Aand havde en Kudst, hvis eneste Feil var, at han undertiden drak sig en Ruus. En Aften var Herren ogsaa bestjænket, og begge kom i stor Fare. Den følgende Middag, da Herren havde et talrigt Selskab ved sit Taffel, lod han Kudsten kalde. "Hans!" sagde han, "vi vare begge igaar bestjænkede, og kunde let kommet galt affted. Herefter ville vi i det mindste skiftes; Vil du drikke, da vil jeg forblive ædrue, men lad mig det kun altid vide forud." Dette frugtede mere end al foregaaende Straf; og man har nu i en Række af Aar ikke seet Karlen drukken.

Jeg har endeligen lagt Mærke til, at blandt alle de Folk, jeg har kjendt, og som i deres høie Alder næsten intet vidste af Alderdoms: Svaghed, ikke var een Eneeste, som jo havde en vis Ligegyldighed i sit Temperament, og tillige besad en besynderlig Sindsmunterhed. Beviis nok for, at Sundhed fremavler Glæde, og denne igjen Sundhed; men at ogsaa begge ved Riv Uergrelse og Trætte blive afbrudte, svækkede, ja aldeles tilintetgjorte.

Beskæmmet Skinsyge og straffet Ufor- skammenhed.

(Af "Hamburgischer Patriot," 129stes Stücf.)

Min Hr. Patriot!

Iblandt alle de Sager, som De hidtil har skrevet til vor Fornøielse, erindrer jeg mig ikke, at have læst det allermindste om Skinsyge. Er De nu end selv, som gammel Ungkarl, frie fra denne Lidenskab, burde De dog betænke, at den volder mange af Deres Læsere megen Misfornøielse, og det blot af Mangel paa god Undervisning fra Dem.

Min Hensigt er ikke at falde Dem ind i Embesdet; og gjerne overlader jeg derfor til Dem, efter Deres større Kjendskab til det menneskelige Sind's Sygdomme, at foreskrive os tjenlige Midler til dette besværlige Ondes Forebyggelse og Udryddelse. Jeg er tilfreds med at meddele Dem en Fortælling om en ung, livlig Kone, som var saa lykkelig, ei allene at helbrede sin Mand for Skinsyge, men til samme Tid at befrie sig selv fra en ubestemten Elsker. Omstændighederne ere saa besynderlige, at den berømte William Shakespear af dem har taget Anledning at udarbeide et behageligt Skuespil.

Florella, saa kaldtes dette unge Fruentimmer, var gift med Castalio, en Mand af et meget alvorligt og indgetogent Væsen, som ofte fatte ham allehaande Skrupler i Hovedet over hendes muntre Leveviis. Det behagede ham ikke, at hun saa ofte kjorte ud, og at hendes Thee: Selskaber bleve forstærkede med saa mange Mandss: personer. Han fandt ofte hendes Maade at tale paa noget for letsindig, og troede, at nogle unge Herrer i Omgang med hende tillode sig lidt for megen Frihed. Florella var ogsaa virkelig at dadle, enten fordi hun havde ægtet Castalio, eller i det mindste, fordi hun, efter sin Forbindelse med ham, ikke søgte at rette sig efter hans Tilbøieligheder. Men Castalio gjorde hende den største Uret af Verden, idet han mistænkte hendes ægteskabelige Troskab. De fortrædelige Tiner, som herved forøgedes for ham, vare allene Frugter af hans Indbilding, der uafsladeligen var sysselsat med at volde ham nye Fortrædelighed. Han fandt en gruesom Fornøielse i at vedligeholde sin Skinsyge, og et modende Tilfælde bidrog uskyldigviis til at styrke ham i den.

I Naboelaugget opholdt sig en affskediget Officeer ved Navn Sclopeto, som tilbød alle Fruentimmer, der kom ham for Dine, sin Kjær:

lighed, og iblandt andet ogsaa havde sendt Florella et lille Kjærligheds-Brev, hvori der vist nok ikke indeholdtes andet, end hvad et Menneſte med hans Frækhed havde fundet ſkrive endog til det allerdydigſte Fruentimmer. Dette Brev gjemte Florella i ſit Kabinet, blot i den Henſigt, at gjøre ſig lyſtig over det med nogle af ſine Veninder, og at raadſøre ſig med dem om, paa hvad Maade hun bedſt ſkulde hævne ſig paa en ſaa uforſkammet Galan.

Caſtalia, ſom i ſin Skinsyges Hede hængmeligen havde tilliſtet ſig Nøglen til ſin Kones Kabinet, gjennemſøger imidlertid alle hendes Paſpirer, finder Officerens Brev, udtyder enhver Stavelse i det paa det allerværſte, og beſtemmer ſig til, ved følgende Liſt at komme efter hele Sagens Sammenhæng.

Han befaler ſin troeſte Tjener Hendrik at tilveiebringe en koſtbar Klædning, og derpaa at formelde hans Kones Elſker, Oberſt Sclopeto, den Compliment fra ham, under Navnet Baron von Høchberg, at han onſkede ſig den Gæde, efter Hr. Oberſtens Bequemmelighed, at gjøre ham ſin Opvartning. Men Hendrik levede i en alt for fortrolig Kjærlighed med Maria, Florellas Kammerpige, til, at han ikke ſkulde

aabenbare hende denne Hemmelighed; og Florella erfoer igjennem denne Kanal alt, hvad hendes Mand foretog sig. Hun mærkede strax af nogen Uorden i sit Kabinet, hvorfra hans Mistanke var opkommen, og indbød en hemmelig Forsamling af sine fortroligste Veninder, for at raadsføre sig med dem om denne Sag.

Først og fremmest forelagde hun dem Oberstens Brev, over hvilket de alle ikke i ringe Grad vrededes, fordi enhver af dem havde erholdt et saadant Brev fra ham. Den uforsvarlige Frihed, at en Mand gjennemsøgte sin Kones Kabinet, blev dadlet af dem alle, og med almindelig Istemmen blev det besluttet, at straffe Egtemanden ved at styrke ham i hans Mistanke, og Galanet ved at tildele ham et falskt Haab. Udfaldet af Alt var, at man sendte Bud til Obersten, endnu førend Castalio kunde komme derhen, med den Hilsen fra Florella, at hun ventede ham Kl. 6 om Aftenen, for at tale med ham om hans Brev; og vilde hendes Mand til den Tid være ude af Staden.

(Slutningen følger.)

N. G. Wolf.

Borger = Bennen.

Fire og Fyrgetyvende Aargang.

Nr. 28.

Løverdagen den 14de Juli 1832.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos Andreas Seidelin,
Hof- og Universitets - Bogtrykker.

Beskæmmet Skinsyge og straffet Ufor- stammenhed.

(Af "Hamburgischer Patriot," 129tes Stück.)

(Slutning.)

Sclopeto havde neppe erholdt denne behagelige Efterretning, før vor nye Baron von Hochberg, iført sine bebræmmede Klæder, kom for at besøge ham. Efter endte Complimenter, som hos Fremmede, der gjøre Bekjendtskab med hinanden, ere nødvendige, siger vor Baron til ham, at han ikke i ringe Grad misundte Hr. Obersten den Lykke, at staae i Yndest hos Castalios yndige Kone; at han for sin Deel havde

efterstræbt hendes haardnakkede Dyd, men uden mindste Virkning; at han derimod, troede, en Mand med Hr. Oberstens Duelighed og Indtagenhed vel vilde være istand til at naae det Maal, han havde forfeilet; at han iøvrigt allene bad ham, at unde sig nogen Deel i denne Fornøielse: hvorhos han tillige stak Obersten en temmelig vægzig Ducat: Børs i Haanden.

Denne, som i rum Tid ikke havde erholdt Gold, var Gaven alt for behagelig til, at han ikke skulde have antaget den. Han forsikrede Baronem, at han meget gjerne vilde være ham til Tjeneste, og at han glædede sig over at see ham hos sig paa saa beleilig en Tid. "Et Dieblif for Deres Besøg," sagde han, "har jeg fra Florella modtaget Indbydelse til iaften Kl. 6, da hendes mistænkelige Mand ikke længer er hjemme." "Hum," sagde Baronem; "men kjender De hendes Mand?" "Nei!" svarede Sclozpeto, "jeg veed intet mere om den Hanrei, end at han er rig, og at jeg agter at benytte hans Kone som Nøgle til hans Pengekiste. Hvad Dem angaaer, min Hr. Baron! da forlad Dem kun paa mig, og gjør Dem ingen Bekymring. Kom iaften til mig, saa vil jeg bringe Alt istand til Deres fuldkomne Fornøielse."

Vi kunne letteligen troe, at Oberstens saa hurtige Løfte, just ikke har bidraget meget til vor Barons Fornøielse. At finde Timen til Sammenkomst fastsat, at træffe sin Hustru i Utroskab, at see sin Egteseng skjændet og sine Pengekister tomme, at blive skjældet i Dinene for en Hanrei, og at betale som en Føielighed, at man af en Fremmed bliver sammenkoblet med sin egen Kone, det er saadanne Ting, som vel kunne jage en langt taalmodigere Mand en Castalio i Harnisk. Uopholdeligen iler han i høieste Hast til Acesto, sin Svigerfader, aabenbarer ham hans Datters Utroskab, og stævner ham til samme Tid, som var Sclopeto bestemt, at han selv kunde være Vidne til, hvor trosøs hun havde forholdt sig imod ham.

Obersten gif, efter gjentaget Bud fra Florella, lidt før den fastsatte Time til hende, og blev saare bestyrtet, da han i hendes Selskab traf tre andre Fruentimmer, mod hvilke han havde tilladt sig en lignende Frihed ved Tilsendelsen af sine Kjærligheds: Erklæringer. Han mærkede strax, at man havde lokket ham i Garnet, og maatte en Tidlang taalmodig udholde det hele Selskabs Spot. Den Ene læste en Deel af sit Brev, og den Anden en Deel af sit. Florella

takkede ham for hans Forsikring i den til hende stilede Skrivelse, at hun var den eneste Magnet for hans Affection. Ardelia udbad sig, at han dog vilde sige hende, hvilket af alle disse Breve der var Originalen, og hvilket der var Copie.

Midt under denne Spotten faae de allerede Die paa den forbitrede Egtemand og hans Svisgerfader. Fruentimmerne bede Obersten med paatagen Bestyrtselse, at han dog ikke ved sin Nærværelse vil paadrage sig nogen Ubehagelighed, og overtaler ham til at krybe i en stor Klædekuro med skident Linned, som allerede til denne Hensigt blev holdt i Beredskab. To Tjenere bære Kurven ud af Huset under den for Døren staaende Pompe. Florella raaber ned til dem fra Vinduet, at de endeligen maae poste ret meget Vand paa Skidentsiet, en Befaling, som Sclopeto vel ansaae for et Nødmiddel til at føre hendes arme Mand bag Lysen, men som Tjenerne paa det nøieste udførte. Castalio gjennemføger imidlertid det hele Huus, men forgjæves. Han finder Florella i intet andet Selskab end med de dydigste Fruentimmer, som vare indbudne til hende, for i hans Fraværelse at forkorte hende Aftenstunden; og istedet for at befkæmme sin Kone, udsætter han

sig meget mere for det hele Selskabs Latter, og for den gamle Acestor's Hevn.

I den største Fortvivlelse styrter han ud af Huset, antager paa nye Baron von Hochbergs Person, og iler til Sclopeto, som han endnu finder dyngvaad. "Seer De, min Hr. Baron!" siger denne, "Dette er Frugten af min Bestræbelse, at jeg, for at tjene Dem, har vildet forføre et Fruentimmer. Florellas's Indbydelse var blot en listig Plan til at bedrage mig. Hun havde sine Beninder hos sig; og af forstilt Frygt for hendes skinsyge Mand, pakkede hun mig i en Kurb med skidne Skjorter og Strømper indtil jeg næsten blev kvalt under Vægten af dette stinkende Lsi. Og da jeg i et saadant Bad var dryppet med mit eget Sædt, lod hun mig sætte under Pompen, for der igjen at affjøre mig. Jeg har neppe nok reddet mig fra at drukne, og i denne sælsomme Tilstand, til Spectakel for den hele Stad, maatte gaae hjem. Konen har virkelig mere Dyd, end den mistænkelige Nar, Castalio, er værd.

Castalio svarer vel, "at han haabede, dette mislykkede Forsøg ikke vilde betage Hr. Obersten Modet til at vove endnu et;" men Sagen var bekommet Denne saa ilde, at han bad om Tilgivelse, fordi han ikke mere kunde blande sig i den,

og da han desuden havde tjent hans Gave dyrt nok, maatte overlade til ham selv fremdeles at gjøre sin Lykke. Imidlertid anbefalede Castalio sig med skjult Glæde, og troede at have anvendt sine Penge vel, fordi han derved var blevet overbevist om Florellas Troskab og sin Mistankes Ugrund.

Det skedte med ikke ringe Beskæmmelse, at Castalio nu igjen gif hjem, for at bede sin fornærmede Hustrue og hendes forbittrede Fader om Tilgivelse. Den ærlige gamle Acesto benyttede denne Leilighed til fuldkomment at forlige det unge Par med hinanden. Han tog sin Svigersøn for sig i et særskilt Bærelse, og sagde ham, at han maatte vænne sig til at have Taalmodighed med den qvindelige Slægts Feil. Hans Datter var opdragen efter meget gode Grundsætninger, og hendes Moder havde selv foregaaet hende med et dydigt Exempel, saa at han ikke havde ringeste Marsag til at tvivle om hendes Troskab. At lade en Hustrue mærke, man holdt hende for utro, var aldeles ikke Veien til at finde hende troe. For det bedste Middel til at forsikre sig hendes Oprigtighed ansaae han det, at man mødte hendes roeseværdige Egenskaber med al Høflighed, var noget blind mod hendes Svagheder, og saa lidet som

mueligt lod hende føle, at hun var under nogen: somhelst Evang.

Til sin Datter sagde han atter affides, at hendes Mand's Skinsyge var en blot Birkning af hans sande Kjærlighed til hende; at dette maatte være hende en Bevæggrund til, saa meget mueligt at lempe sin Opførsel efter hans Sind; at hun maatte give Agt paa, naar hun roeste Nogen for Castalio, da ikke at rose det, som maaskee fattedes hendes Mand, og for Alting ikke dadle hos Andre, hvad der mueligen var at dadle hos ham selv; at hun maatte forholde sig ædelmodig og aabenhjertig imod ham, uden nogensinde at holde en Sag hemmelig for ham, var det end den ringeste Ubetydelighed; at hun endeligen stedse maatte udvise en fortrinlig Medlidenhed imod ham, og ingenlunde søge en Glæde i at give ham Anledning til Skinsyge.

Begge vare saa fornuftige at følge Acestos vise Raad, og leve indtil denne Dag i fuldkommen god Cendragt, til stor Glæde for deres bedagede Fader, og til uudtalelig Fornøielse for sig selv.

Jeg overlader til Dem, min høifærede Hr. Patriot! at udsmykke denne Fortælling med Deres lærerige Tanker, og er med største Hengivenhed

Deres o. s. v.

Redelighed og Høflighed.

(Af "Hamburgischer Patriot," 123tes Stück.)

(Localiseret.)

Man sig mig dog, hvorfor vi Danske nutildags have den Ulykke, at den skønne Forbindelse imellem de tvende fortræffelige Dyder, Redelighed og Høflighed, næsten vil begynde at ansees svær iblandt os, ja hos nogle at holdes for umuelig. Jeg er af den uforgribelige Mening, at vore gamle Forfædre, førend allehaande fremmede Sæder og Skikke paatrængte sig dem, ei have fundet den ringeste Besværlighed ved, efter deres egen sunde Fornufts Medfør, paa engang at være høflige og redelige. Men nu maa jeg med Bedrøvelse iblandt mine kjære Landsmænd see tvende Slags Folk i temmeligt Antal, af hvilke det ene troer, at man ikke kan handle ærligt, uden derhos at være djærv og usleben; medens det andet ikke vil antage, at man kan være ret høflig, uden at hænge Redeligheden paa Sømmet.

(Fortsættes.)

N. G. Wolf.

Borger = Bennen.

Fire og Fyrgetyvende Aargang.

Nr. 29.

Løverdagen den 21de Juli 1832.

Førlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos Andreas Seidelin,

Hof- og Universitets - Bogtrykker.

Redelighed og Høflighed.

(Af "Hamburgischer Patriot," 123tes Stück.)

(Fortsættelse.)

Den hele Feil paa begge Sider ligger haandgriabeligen deri, at de gode Folk ikke have noget rigtigt og fast Begreb om den sande Høflighed. Næsten kunde jeg ogsaa drage i Tvivl, at Nogle ret vidste hvad Redelighed var, hvis jeg ikke maatte tænke paa, at jeg har Danske for mig, for hvilke man saa lidt har nødigt at beskrive en redelig Mand, som at sige dem, hvad de selv ere; med mindre de nu føle sig tvungne til at fornægte deres medfødte Art, og at give Slip paa

deres arbede *Wre*, ifølge hvilke dansk og redelig stedse vare eenstyrdige Ord. Men endog blot at tænke en saadan *Banslægten* blandt mine Landsmænd, var vistnok *Synd*.

Men hvad *Høflighed* angaaer, da finder jeg det aldeles nødvendigt at sige mine Læsere, at den er en *Dyd*, i Kraft af hvilken vi, ifølge *Fornuften*, af en sand, indvortes *Kjærlighed*, udvortes bestræbe os for og vænne os til, med gjensidig *Belansthændighed* og *Utvungenhed* at gjøre andre *Mennesker* vor *Omgang* i Ord, Lader og *Gjæringer*, efter *Landskik*, ærbødigt, nyttigt og behageligt.

"Holla!" siger Hr. *Mimogallus*, "jeg beder tusinde Gange om *Forladelse!* Skal denne *Beskriivelse* holde *Stik*, da havde vi *Danske* ikke nødt, for *Høfligheds Skyld*, at sætte en *Fod* i *Frankerig*. Jeg giver mig derimod den *Wre*, at meddele Dem en anden af min *Portefeuille*, og det følgende:"

Høflighed er en ubedømt *Efterligging* af fremmede og fornemmeligen *franske Wresbeviisninger*, ifølge hvilke vi vænne os og vor *Næste* til i Ord og *Gebærder* at udvise og antage det, som

forstørstedelen er urimeligt og umueligt, undertiden endog unødvendigt og besværligt.

Jeg frygter for, at dette sidste Begreb om Høflighed har sat sig fast hos flere end alt for mange. I detmindste giver vort nutidige Ordprangs saft og kraftløse Stryderie og den besværlige Tvang af en her og der, endog i den borgerlige Stand, yndet, saa kaldet Etiquette, noksom at forstaae, hvor vigtigt det er, aldrig at tabe af Dine den sande Provesteen for enhver Høflighed, jeg mener den forhen givne, første, rigtige og usorfalskede Beskrivelse af denne ædle Dyd, eller letsindigen at forveyle den med en tilsyneladende Dientjeneste.

Det var mig vel en let Sag her at affærdige en lang Række af Misbrug og taabelige Ting, som den blinde Fordom har gjort til Høfligheder iblandt os, ved viensynlige Beviser for, at de ikke staae deres Prøve. Men, istedetfor dette, vil jeg af den nævnte Beskrivelse kun udlede nogle unægtelige Følger, lovende mig alle Fornuftiges Bisald, og henstillende til dem selv, hvor vidt de deraf ville uddrage sig noget til Regel.

1. Er Høflighed en Dyd, som viser sig ifølge Fornuften, da slutter jeg deraf

først og fremmest, at det, som man ingen fornuftig Aarsag har til, maa kaldes uhøfligt; at følgerigen en blot Esteraber af fremmede Sæder ingenlunde kan holde sig forsikret om Noes for sand Høflighed, saa længe han ikke veed at angive anden Grund til sin Udfærd end: on le fait ainsi en France. *)

2. Hidrører den rette Høflighed fra en indvortes, sand Kjærlighed, saa følger for det første deraf, at dette skjønne Navn ikke anderledes end ved et skjændigt Misbrug kan tillægges Det, som enten bestaaer i forsætlig Falskhed, eller i tvunget Smigrerie, eller vel endog i eenfoldig Bane. Men fremdeles viser det sig ogsaa soleklart, at Høflighed og Redelighed ei allene meget vel kunne bestaae med hinanden, men at de ogsaa næsten nødvendigviis maae være forenede, fordi den sande Mennekketjærlighed ingensinde tillader os, og ingen Omstændighed i Verden tvinger os til at være høflige med uredelige Hjerter. Høflighed ophører derfor ikke at være redelig, om den end med Vidende, for anden lovmæssig sig Nødvendigheds Skyld, maa bevises mod

*) Saa seer man sig i Frankrig.

en Uværdig. Men derimod forpligter den samme Kjærlighed os til, at vi i vore Handlinger ei allene maae vise os oprigtige, men ogsaa, saa vidt mueligt, behagelige for andre Mennesker; skjøndt jeg gjerne tilstaaer, visse Omstændigheder kunne i dette Tilfælde være til Hindring for at give den sande Redelighed Høfligheds udvortes Prydelse.

3. Forholder Høfligheden sig efter Landets Skik, da er Den intet mindre end høflig, som gjør sit Fødelands Sæder modbydelige, saa længe han ikke kan fratjende dem deres Grund i Fornuft og sand Menneskekjærlighed. Vel maa Ingen nægte, det jo meget vel er tilladeligt, at antage fra Udlændinger, og paa en beskeden Maade at meddele sit Fødeland det, som synes at komme Fornuft og Kjærlighed endnu noget nærmere end det Hjemlige. Men f. Ex. at ansee dansk Høflighed for et Eventyr, hverken erkjende eller bruge dansk Fornuft, og altsaa i Danmark ligefrem at ville være udansk, det er Daarers Indbilding og Abers Bærk.

4. Vil endeligen sand Høflighed udøves med gjensidig Belansthændighed og Utvungen-

hed, hvor kan jeg da kalde det Høflighed, hvorved jeg enten maa forglemme mit Navn og min Stand, eller mine menneskelige og christelige Pligter? Kaster dog ikke Mængden sig næsten til Enhvers Fodder? Hører man ikke Ord, som ingen Slave kan tale nederdrægtigere? Og hvad skal jeg sige om den usalige, med gjensidig, aabenbar Besværlighed forbundne Høflighed, hvorved den blinde Mode bliver til en modvillig Tyran mod vor Tilboielighed, vor Formue, vor kostbare Tid, ja endog mod vor uskatterlige Sundhed?

Jeg overlader en udførligere Estertænkten til mine forstandige Læsere, men maa her endnu tale et Par Ord med den kjære Eenfoldighed, som synes mig alt for tilboelig til at forkaste det Gode tilligemed det Onde.

Det kommer mig for, at Buffalo ryster Hovedet, og da han hører tale om saa mange Misbrug, troer at handle bedst, naar han overalt ikke befatter sig med Høflighed. En sagde nye- ligen til ham, at den Kunst at leve var ikke saa let, og at der udfordredes tilgavns Øvelse, førend den blev bragt til Fuldkommenhed. "Hvorledes?" gav han til Svar, "er det en Kunst at leve? da er jeg en Kunstner, og veed det selv ikke. Jeg har

"allerede levet en god Tid i Verden, men har
 "aldrig været saa forfængelig at gjøre mig en
 "Kunst deraf. Jeg veed vel, at Verden nuoms
 "stunder er gal med Høflighed. Alt, hvad der
 "skal være behageligt, maa have sin Puds; man
 "plager allerede de arme Børn dermed, ja man
 "lader her og der unge Mennesker reise paa Høf-
 "lighed, som Svende paa et Haandværk. Jeg
 "har ogsaa tilforn været udenfor Staden. Der
 "spiser man, der drikker man, der sover man,
 "som hos os. Hvorfor bliver man da ikke heller
 "hjemme? Jeg har fra min Ungdom af med et
 "redeligt Hjerte foragtet Alt, hvad man sælger
 "under Navn af Ceremonier. Naturen lærer mig
 "saa mange Væresord og Reberentser, som jeg
 "har behov at vide; og naar jeg kun ikke løber
 "Nogen lige i Sjæset, eller støder ham ned ad
 "Trappen, da har Ingen over mig at klage. Alle
 "øvrige Narrestreger ere ikke en Døit værd. Jeg
 "har imod min Villie saa mange mundtlige og
 "skriftlige Tjenerer, at det vilde falde mig vanske-
 "ligt at give dem alle endog kun Snore. Er jeg
 "derimod Ingens Tjener, saa er ogsaa Ingen
 "min Herre: og jeg vidner frit ud, at jeg er en
 "alt for sindig Mand til, at jeg skulde lade mig
 "drive hid og did af Høfligheds Vind."

Ja, mere end alt for sindig! Buffalo fører et Sprog, som et af de værdigste Medlemmer af hine plumpe Selskaber, der virkelig findes, og endnu fortsætte deres Sammenkomster, ofte der, hvor man mindst skulde falde paa at søge dem. Deres Bestræbelse gaaer endnu stedse ud paa, at befrie sig fra det Høflige, som endnu maaskee imod deres Villie klæber ved dem, og ved Vanen at gjøre sig det Modsatte naturligt. De synes ogsaa at have bragt det temmeligen vidt, og bringe det dagligen videre.

(Fortsættes.)

N. G. Wolf.

Extract

af

andet Kvartals Regnskab 1832,

for

det forenede Understøttelses Selskab.

I n d t æ g t.

	Sedler og Tegn.		Rede Sølv.	
	Rbd.	§.	Rbd.	§.
Beholdning fra forrige Kvartal, Restancer iberegnet	447	33	441	27
A. Ugentlige Indkomster for Ugebladets 44 ^{de} Aargang No. 14—26	528	24		
B. Contingent for 1 ^{te} og 2 ^{det} Kvartal ..	1857	54		
C. Laans Afbetaling i 2 ^{det} Kvartal	12	48	1126	48
D. Renter af 28,800 Rbd. Sølv			576	
Dito af 2,500 Rbd. Sølv for Caroline; Legatet			50	
E. Optaget Laan	800		400	
Rbd. 3645 63 2593 75				

U d g i v t.

	Sedler og Tegn.		Rede Sølv.	
	Rbd.	§.	Rbd.	§.
1. Pensioner for 2 ^{det} Kvartal: til de sædvanlige Pensionister	762	48	150	
Dito for det Brockske Legat			44	
Dito for Caroline; Legatet			25	
Pensionisterne af det Brockske Legat, det Overfyldende af dette Legat for Aaret 1831			24	65
Liv; Rente			50	
2. Archiv Leie			30	
3. Betalt det under Litr. E. Optagne Laan samt Renter med	806		400	
4. Et udbetalt Gratiale	20			
5. Uerholdelige Contingenter	15	56		
6. Tvende anviste Regninger	19	25		
7. Ugebladets Trykning med Papir	227	24		
8. Lønninger				355
Restancer af udsædte, ei endnu indfrieede Dvitteringer:				
G. og L. R. Sølv.				
for Laan	136	Rbd.	264	Rbd.
for Contingent .	201	- 12§.		
	337	12	264	
Saldo	1457	90	1251	10
Rbd. 3645 63 2593 75				

Kjøbenhavn den 30te Juni 1832.

C. G. Primon.

Overensstemmende med den af Administrationen førte Control.

C. Schram.

P. Friedenreich.

Bentley.

M. Bengen.

Borger = Bennen.

Fire og Fyrgetyvende Aargang.

Nr. 30.

Løverdagen den 28de Juli 1832.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos Andreas Seidelin,

Hof- og Universitets - Bogtrykker.

Redelighed og Høflighed.

(Af "Hamburgischer Patriot," 123tes Stüct.)

(Fortsættelse.)

Deres Stemme er allerede et levende Vefels: Skrig, og deres Latter en fuldkommen Brølen. Deres Skjemt kildrer med Hætyve, og deres Samtaler ere af et meget fugtigt Indhold. Jeg er endeligen kommen efter deres Love, og vil af disse kun anføre, at den iblandt dem, som kan overtydes om, at have uden den høieste Nødvendighed anbragt en eneste Compliment, eller en høflig Hilsen, ligesom og den, som i Lauget lod

sig berøbe den første Stoel, eller i Striden det sidste Ord, skal, efterat have givet en Kande Franskvæin til Priis, endnu til Straf lære tre Blade i Grobiano udenad. Den derimod, som i et halvt Aar forholdt sig saa vel i Selskabet at han aldrig blev fundet straffskyldig, erholder til Belønning dets Ordens: Tegn, et Stykke stemplet Blye, hvorpaa en Bjorn i den høire Lalle holder et Bundt Tobakspiber iveiret, med Overskrift: "Frihed."

Vare saadanne Folk i ret stort Antal, og fandtes de intetsteds uden i Danmark, da maatte man ængstes ved at paastaae, at dansk Høflighed ikke er noget Hjernespind, og at der, som ethvert Land har sine egne Regler for Belansthændighed, derfor ogsaa ligesaavel gives en dansk, som en fransk, italiensk, spansk, eller anden Art af udvortes Behagelighed. Men da der kun findes saa af saadanne grove Folk, og man derimod iblandt os dagligen har et stort Antal belevne Mennesker for Dine, som, have de end aldrig betraadt fremmed Grund, eller nogensinde føelt Lyst til blindt hen at efterabe et udansk Exempel, dog udmærke sig ved en indtagende og roesværdig Høflighed, saa viser det sig klarligen, at det vilde være et meget latterligt og flaut Spørgsmaal, om en

Dansk ogsaa, som Dansk, kan være høflig? Ingen af alle Udlændinge har nogensinde besvaret det med "Nei," uden maaskee den, som Uergjerrighed eller Egennytte regjerede; og ingen indfødt Dansk har nogensinde eftersladret dette udenlandske "Nei," uden den, som var hjertelig eenfoldig. Intet klogt Menneske har derimod nogensinde nægtet, at de Danske jo, ligesaa godt som noget andet Folk i Verden, ere skikkede til sund Fornuft og sand Menneskekjærlighed, den sande Høfligheds Kilder.

Imidlertid erkjender enhver fornuftig Dansk, at man maa holde ethvert Folk dets Lands vanlige Sæder tilgode. Han skikker sig derfor udenlands i Alt, og paatrænger Ingen sit Fødelands Etik; men han lader sig ogsaa ikke i sit Fødeland, uden alvorlig Prøvelse, paabyrde nogen fremmed Etik. Han byder ingen Fornemmere den venstre Side, fordi det er Brug blandt alle Østerlændinge. Han tager ikke Skoen af Foden, fordi Japaneserne pleie at gjøre det, naar de bevidne en Ven deres Uresfrygt. Og det maa vel have holdet haardt nok, før den Danske i Tidens Løb vænnede sig til at være paa rede Haand mod Enhver med Navnet af "underdanig Tjener," naar man tager Hensyn til, at dette maa i gamle Dage være

forsømt den Kunst at leve, ere saadanne Folk, som saa ivrigen have klattret efter andre saa kaldte speculative Videnskaber, at de derover have efterladt alle anstændige Sæder hængende paa Helikons Stakit, have faaet Parykken ned over det ene Dre, Klæderne belagte med Støv, og ere selv blevne af saa slet et Udseende, at jo nærmere de komme Wiisdommens Linde, desto mindre synes de at høre til det menneskelige Selskab.

Iblandt Uærde tilgiver man fornemmeligen gjerne saadanne Folk en dum Grovhed, som, formedlst deres lave Herkomst og bestandige svære Arbeide, næsten have ligesaa tyk en Forstand som Babler i Hænderne. De vide ofte neppe selv, at de besidde en Fornuft, meget mindre, hvorledes den paa engang maa gjøre deres Handlinger nyttige og behagelige. Det er derfor intet Under, at de vel endog mangengang ansee det for deres Skyldighed, ved en ret haandgribelig Raahed at lægge deres Stand for Dagen.

Hvad nu den hovmodige Grovhed angaaer, da kan den aldeles ikke undskyldes, men den har useilbarligen den hele Menneskehed imod sig. Thi er det en unægtelig Sandhed, at Ydmyghed og Venlighed ere Gemytternes fasteste Baand, og at deres Virkninger føre os til Nydelsen af det Gode,

Naturen har lagt i Omgang med andre Mennesker, som med vore Lige, saa er der ogsaa ingen værre Pest i det daglige Liv, og ingen farligere Forstyrrende af al No og god Forstaaelse, end hovmodig Grovhed.

Mod alle andre Laster har Medmennesket den Fordeel, at de ikke i alle Tilfælde yttre sig til hans Krænkelse. En Gjerrig kan der, hvor han intet seer at vinde eller tabe, skjule sin herskende Tilbøielighed; en Bagtaler kan afholde sig fra at tale ilde om andre, naar enten Tiden eller Stedet forbyder ham at tale: Men Grovhed, som ansprores af Hovmod, viser sig til alle Tider, og paa alle Steder. Ethvert Ord, ethvert Skridt, ja — ethvert Blik røber Hjertets indvortes Beskaffenhed, og Banen gjør disse Sæder naturlige, men ogsaa tillige desto mere forhadte.

Vi føle alle i os en naturlig Egentjærlighed. Denne, er den end nok saa ringe, tillader os ikke at elske den, af hvem vi see os, uden Aarsag, paa en grov Maade foragtede. Vi ville affstye hans Dyrkelse, flye hans Omgang, ja vel endog, om den fordærvede Natur spiller Mester hos os, paa alle Maader søge at skade ham. Hovmod allene er allerede i og for sig selv Menneskeligheden imod, dog tæmmer den undertiden sit Udbrud,

faa at den ikke synes at fornærme, eller at vende op og ned paa al Belansthændighed. Men søger den ved grove Sæder og ved forsættelig Krænkelſe af alle en pligtmæssig Belevenheds Regler at lægge sig for Dagen, da gjør den sig dobbelt hæslig. Er det nu vel fornødent at give videre Opmuntring til Høflighed? Hvo som gjør sig den Møie, at tage det sande Udkast til denne skjøne Dyd i moden Overveielse, og at stille dens ædle Kilde tilligemed dens behagelige Fortjeneste i Sammenligning med den modsatte Lasts giftige Kilder og forhadte Virkninger, han vil overflødigen vide at bestemme for sig selv saavel sine menneskelige, som ibespynderlighed sine danske Pligter.

Helbredet qvindeligt Hovmod.

(Af Hamburgischer Patriot 124tes Stük.)

Tanaquilla von Stolzbergen en skjøn, men meget hovmodig Dame, levede i Ægteskab med en Adelsmand, som besad mere Formue end Mod, var følgerigen meget fattig paa Beslutning og af en alt for fredelig Natur. Over denne sin Ægteherre havde hun anmasst sig et saadant

Herredømme, at han af hende næsten ikke blev anseet anderledes end en Tjener.

Hun havde anvist ham et Kammer paa Loftet. Hun tillod aldeles ikke, at han befaledede hendes Børn noget; ja han turde neppe tale frit med dem. "Der er ingen Sammenligning," sagde hun, "imellem dem og Eder; tag Eder ikke saa mange Friheder." Allevegne lod hun sit Standsvaaben saavel male som ophænge paa hvore Haand. Kort: man vidste ikke, om man meest skulde beundre Konens udsørvende Hoffærdighed, eller Mandens uovervindelige Taalmod. Dog gjorde hun det tilsidst for slemt, og drev det saa vidt, at Manden ikke længe derefter døde.

Neppe var Sorgaaret henrundet, før hun andetstedsfra ægtede en Oberst. Denne, som ikke fandt sin Kones herskesyge Udsærd sommelig, fastede den Beslutning at tæmme hendes Overmod.

Han tog derfor strax paa den første Dag efter Brylluppet Anledning til at gjøre Begyndelsen dermed, og sagde: "Min Skat! jeg vil idag reise til mit Landgods; gjør Dem færdig til at reise med." Just fordi dette syntes hende lidet magtspaaliggende, foer han med desto større Alvor fort: "Jeg vil endeligen derhen, og have Dem med. Modsigelse er jeg ikke vant til at taale. Vil De

ikke med, Madam! da faaer De min Brede, ja, ikke blot min Brede, min Forbittrelse, mit Naserie faaer De at føle.

Herpaa steg han tilhest, lod sin Kone gribe af sine Folk, og, hvor meget hun end modsatte sig, sætte op bag paa Hesten. "Jeg beder Dem, Madam!" sagde han med en spodsk og alvorlig Mine, idet han red fort med hende, "tving mig ikke til at drive det til det yderste med Dem." Neppes havde han talet disse Ord, da løb en overmaade skjon Jagthund, som han satte stor Priis paa, iveien for Hesten, og yttrede sin Glæde ved mange Krumspring og høi Bjæffen. "Paf dig," skreg dens Herre; og da Hunden ikke strax adlød, tog han en Pistol frem, og skjød den død paa Stedet.

Herved blev Damens Stivind en Smule bøiet. Hun estertænkte Sagen, og begyndte at frygte noget, hvis hun fremdeles modsatte sig sin Mand. Hun lod sig altsaa føre af ham, og sagde ikke et eneste Ord.

Da de endnu vare 200 Skridt fra hans Slot, steg han af Hesten, hjalp ligeledes sin Kone ned, og under den Forevending, at Hesten forskjellige Gange havde snublet, skjød han den, ligesom Hunden, igjennem Hovedet.

Bed disse tvende Exempler paa en usædvanlig Brutalitet blev Fruen aldeles bøiet. Manden, for at benytte sin Seier, og forebygge, at hun ikke igjen skulde komme paa sit forrige Spoer, befalede hende, at tage Sadelen af Hesten og at bære den. Hun adlød, og under den Angst, hvori hun stak, da hun nu frygtede Alt af sin Mand, som hun var allene med, spurgte hun med ydmyg Tone, "Skal jeg gaae hurtigt eller langsomt?" "Trave skal De," sagde Manden med ivrig Stemme. Og paa denne Maade ankom de endelig, skjøndt Fruen var meget udmattet.

Efter Aftensmaaltidet gik de i Sovestuen, og da han havde lukket det, befalede han hende at trække sig Støvlerne af, som hun ogsaa gjorde, uden at løfte Dinene iveiret, eller gjøre endog kun een eneste Bevægelse, som han ikke befalede hende.

Dervaa sagde han: "Sæt Dem, min Skat!" Saasnart hun havde nedladt sig, trak han ogsaa hende Skoe og Strømper af med disse Ord, "Det er mig særdeles kjært, min Engel! at jeg kan give Dem Forsikring om, hvorledes jeg har isinde at udvise al den Høflighed mod Dem, som De udviser imod mig. Jeg vil ikke herstke over Dem; men jeg vil heller ikke beherstkes af Dem. Jeg vil

intet Hovmod og intet Egenfind taale, men ei heller lade Sligt see hos mig. Er De fornustig, da er jeg det ogsaa. Er De ufornustig, da er jeg den værste Karl i Verden. Jeg vil afmaale min Sjielighed efter Deres; og De skal selv være det Mønster, efter hvilket jeg har isinde at føie min gode Dpførsel.

Neppes havde han endt disse Ord, saa spillede han, efter den endte brutale Rolle, en høflig og forelsket Egtmands Person. Herved erfoer nu Damen saa meget, at hun kunde leve særdeles lykkelig, naar hun kun vilde følge Fornuften. Dertil bestemte hun sig, og var efter den Dag ligesaa høit agtet af alle Mennesker, som hun forhen havde været foragtet og udleet af Enhver.

N. G. Wolf.

Borger = Bennen.

Fire og Fyrgetyvende Aargang.

Nr. 32.

Løverdagen den 11te August 1832.

Forlagt af Understøttelses - Selskabet.

Trykt hos Andreas Seidelin,
Hof- og Universitets - Bogtrykker.

Persisk Retfærdighed.

(Af Addison.)

Da een af de persiske Sultaner havde leiret sig i Avas Dale, brød en vis stor Mand af Krigshæren med Bold ind i en Bondes Huus, og da han fandt hans Kone smuk, jog han den arme Mand ud af hans Bolig, og besteg hans Seng. Bonden klagede Morgenen derpaa for Sultanen, og krævede Hevn; men det var ham ikke mueligt at opdage Forbryderen. Keiseren, som var meget forbittret over den Uret, man havde tilføiet den fattige Mand, sagde til ham, at Skurken useil:

barligen endnu engang vilde komme til hans Kone, og naar det skedte, befalede han ham, vlieblikkelig at ile til hans Telt og mælde det. Befalingsmanden kom ogsaa virkelig to eller tre Dage derefter til Bondens Huus, og fastede Eiermanden paa Doren; men denne henvendte sig strax, ifølge Befalingen, til Keiseren. Sultanen kom strax med sin Bagt i den fattige Mand's Huus, og indtraf der ved Midnatstid. Da nu Enhver af Folget bar en Fakkel i Haanden, saa befalede Sultanen, efter at alle Fakler vare slukkede, at man skulde gaae ind i Huset, opsoge Forbryderen, og dræbe ham. Dette blev ufortøvet iværksat, og Legemet blev, efter Keiserens Befaling, lagt paa Jorden foran ham. Herpaa befalede han enhver især igjen at tænde sin Fakkel, og at træde omkring det døde Legeme. Sultanen nærmede sig, saae Liget i Ansigtet, og faldt vlieblikkelig paa sine Knæe til Bøn. Saa snart han stod op, befalede han Bonden at fremsætte Alt, hvad han af Episevarer havde i Forraad. Bonden bragte en Mængde slet Mad, hvoraf Keiseren nød meget. Da nu Bonden saae, at han var vel oprømt, dristede han sig til at spørge ham: hvorfor han havde ladet Fakterne slukke, førend han befalede at dræbe Hoerkarlen? hvorfor han, da de igjen

vare tændte, havde seet det døde Legeme i Ansigtet og boiet sig til Bøn? og hvorfor han endeligen, efter alt dette, havde befalet ham at bringe Mad, hvoraf han ogsaa havde spist saa tappert? Sultansnen, som var tilbøielig til at tilfredsstillen sin Bertss Nysgjerrighed, svarede ham paa følgende Maade.

”Da jeg hørte den store Forbrydelse, som skulde være begaaet af En i min Krigshær, havde jeg Grund til at troe, det maatte være een af mine egne Sønner; thi hvo skulde vel ellers være saa fræk og forvoven? Derfor lod jeg Faklerne slukke, at ikke Partiskhed eller Medlidenhed skulde afholde mig fra at lade Forbryderen vedersfaes, hvad han havde forskyldt. Da nu Faklerne igjen vare tændte, saae jeg den Døde i Ansigtet, og fandt til min uudtalelige Glæde, at han ikke var min Søn. Derfor faldt jeg øieblikkeligen paa Knæ og takkede Gud. Men at jeg har spist saa graadigen af den Mad, du satte for mig, kan ikke undre dig, naar jeg forsikrer, at den store Sindssuroe, i hvilken jeg siden din første Klage levede, var Uarsag til, at jeg fra den Dag af og indtil denne Midnatsstund ikke har kunnet nyde det mindste.”

Et mærkværdigt Skuespil.

Det var i Aaret 1530 at man for Keiser Carl den femte opførte en bekjendt, sindrig Comedie, som i Korthed forestillede den hele Reformationens Historie. Da nemlig Keiseren engang tilligemed sin Broder Ferdinand sad til Taffels, lode nogle Personer sig melde, og udbade sig Tilladelse til at forlyste hans Majestæt med et lille Skuespil. Det blev dem tilladt; og nu treen først en af Acteurerne ind, klædt som en Doctor, med en Mængde smaa Træestykker, hvoraf nogle vare lige og andre frogede. Han kastede dem i Ilden, og gif bort. Paa hans Ryg stod Navnet "Neuchlin." Saasnart han var borte, kom en anden Doctor ind, som tog sig for at gjøre et Knippe af Træestykkerne, og at danne de frogede lige. Da han længe forgjæves havde anstrængt sig dermed, rystede han paa Hovedet, og gif ud. Paa hans Ryg var tegnet "Erasmus." Den Tredie kom ind i Munkedragt med et Fyrbæcken, paa hvilket han lagde de frogede Træestykker, og blæste paa dem, indtil de bleve antændte. Da han vendte sig, for at gaae bort, saa man paa hans Ryg Navnet "Luther." Efter ham fremtreen den Fjerde, som stillede sig bedrøvet an, da

han saae de frogede Stykker brænde. For, som det syntes, at forhindre deres fuldkomne Tilintetgjørelse, slog han med sit Sværd i Ilden, menende at kunne slukke den, men forarsagede derved, at Luften blussede desto høiere ibrædet. Han gik derpaa forbittet ud; og saae man paa hans Ryg regnet: "Carl den femte." Endeligen kom En ind i pavelig Dragt, med en tredobbelt Krone, og anstillede sig forfærdet over at see de frogede Stykker brænde. I sin Angst saae han sig om efter Vand, for at slukke Ilden, og blev tvende Flasker vaer, af hvilke den ene var fyldt med Olie, den anden med Vand. Uden at give sig Tid til Undersøgelse greb han den første, og udgjød Olien i Ilden, som nu greb saa voldsomt om sig, at han selv maatte bortsjerne sig. Paa hans Ryg stod skrevet: "Leo den tiende." Dette Skuespils Betydning kunde Enhver letteligen gætte.

Den danske Konge Christian den første's Besøg hos Paven i Rom.

I Aaret 1474 havde Pave Sixtus den fjerde et Besøg af den danske Konge, Christian den første.

Hans Majestæt blev modtaget med stor Pomp. Cardinalen af Pania, som til samme Tid opholdt sig i Rom, skildrer ham som en ikke mindre gudsfrygtig end stor Konge. Iblandt andet fortæller han, at Kongen maatte give sin Mening tilkjende ved en Tolk, fordi han ikke forstod Latin, Og hvad han især ophoier, er Kongens Ydmyghed. Den var saa stor, at han holdt Vandbækkenet for Paven, medens hans Hellighed vadskede sig, og at han hverken vilde sidde ned, eller bedække sit Hoved, før alle Kardinaler vare komne til Sæde. Derved, siger bemeldte Cardinal, har hans Majestæt givet Verden et stort Exempel paa, hvorledes man skal ære Geistligheden. *)

*) Kunde den gode Cardinal af Pania seet op af sin Grav, da Pave Pius den syvende i Aaret 1804 drog til Paris, for at krone Napoleon til de Francks Keiser, hvad mon han da vilde sagt?

N. G. Wolf.

Modernes Klædning.

I et glimrende Selskab af ældre og yngre Koner og Piger, hvis Pynt var saa blendende og skinnende, som vilde man høitideligholde en Fest til Ære for Pragtens og Modens Gudinde, befandt sig den elskværdige, hulde, skønne *Mariane Meier*. Men hendes hele Paaklædning var lige saa fjern fra kostbar Stads, som dens fornemste Deel fra Moden. Hun var indtagende ved Reenslighed, Anstand, sund Smag, ved egen Flid og egen Kunst, men hendes Pynt var ubekostelig og simpel; og saa smukt ogsaa hendes mørkebrune Silke-Rjole klædte hende, mod hvilken hendes blændende hvide, fintrødmende Ansigtssfarve og de lange blonde Haarlokker stak saa henrivende af, som *Auriklens* sølvhvide Bæger mod dens Blades sortagtige Fløiel; saa var dog just dette Klædningsstykke af et Slags Løi fra Fortiden, hvis rette Navn jeg ikke kan angive, fordi jeg ikke har en Veninde i Nærheden, hvis Hukommelse jeg kunde raadføre mig med som en *Kronike* om, hvad der for meer end 40 Aar siden var Mode. Saa gammelt var Løiet virkeligen, og hvo der kun nogenslunde kjendte den nyeste Smag, og den fjender man i Almindelighed bedre end den bedste

Smag, maatte let falde paa den Tanke, at Marianes Klædning maaskee maatte være kun en omsyret Kjole af hendes Moders. Og anderledes forholdt det sig heller ikke.

Mariane var et, af, forlænge siden ogsaa moderløst Barn af en for tolv Aar siden afdød fortjenstfuld Skolelærer. Nu veed enhver, at der mellem de uanseelige Bænke og Borde i de fattige, støvede Skolestuer, og i den fortroelige Dmgang med Fortidens Bise og Nutidens Uvise, vel lader sig erhverve mangan en ubemærket Fortjeneste af Samtid, Nutid og Eftertid, mangan en Tak af skjonsomme Sjele, mangan Belsignelse for den fordringsløse Stræben efter at fremme det Sande, Skjonne og Gode, ja i Sandhed mangan sød Sjeleglæde, men — ingen Formue. Mariane var altsaa fattig, ja meget fattig paa udvortes Goder, men rig og tilfreds ved hendes rene, glade og fromme Hjerte, ligesom en fattig Lærer ved sine høiere Skatte.

(Fortsættes.)

N. L. Nissen.

Borger = Bennen.

Fire og Fyrgetyvende Aargang.

Nr. 33.

Løverdagen den 18de August 1832.

Forlagt af Understøttelses ; Selskabet.

Trykt hos Andreas Seidelin,

Hof- og Univerfitets - Bogtrykker.

Moderens Klædning.

(Fortsættelse.)

Naar en redelig Ungdoms ; Leder overveier , hvors
ledes han skal komme ud af det med sine sparsomme
Indkomster , saa vilde jeg ønske at kunne tilraabe
ham den Betsignelse : "vær fattig som Ma-
rianes Fader , naar du kun har en Dat-
ter som Mariane ! Naar en Ungdomslærer
tidligere , end han meente , staaer ved Maalet af sin
møisommelige Løbebane ; naar hans Hustru staaer
med tilhyllet Ansigt hulkende ved hans Leie ; naar
hans smaae Børn omvanke i deres Sorg , og

det Ene af dem tænker, "nu vil Fader ikke mere om Aftenen gynge mig paa sit Skjod," det Andet, "snart vil han nu ingen Historier mere kunne fortælle os," og et Tredie, "nu vil han ikke mere gaae i Skolen og fortjene Brodet til os," naar den Døendes Dine taareblændes ved den Tanke, "hvorledes dog vel den Fader, som giver Navnen Gode, vil ernære hans Børn," naar han ved et Blik paa sin hulde, ymme Datter sorgfuld tænker, "hvordan vil din Lod blive, du min elskede Datter! naar du snart, i din blomstrende Vaar, gaaer Træng og Forførelse imøde?" da gribe en Trøster med et Blik mod Himlen hans Haand, og tilhviſte ham de Ord: "din Datter vil worde en Mariane Meier."

I stille og beskeden Eensomhed levede Mariane tilfreds i Simpelteds og Uskylds Arme, og beboende en lille reenlig Stue ernærede hun sig ved finere qvindelige Arbeider, især ved Brodering, hvori hun var berømt som Mesterinde; men det gif hende som saa mange Andre, der forfærdige skjonne Kunstarbeider. De gode Menneſker pleie derved at have saa Meget af Beundring og Mangel, at de gjerne vilde modtage noget Mindre af begge Dele. Mariane havde det ædle Kunstnersind, stedse at ville arbeide fortrinligen. Hun kunde

altsaa ikke arbeide meget, og, endskjøndt hun kun helligede et Par Aftentimer til Læsning af dannende Bøger, hvormed een af hendes salig Faders Venner forsynede hende, saa havde hun dog ved utrættelig Virksomhed fra den tidlige Morgenstund til sildige Aftendæmring, ved al Nøie, Kunst og Anstrængelse af sine vidunderligt skjøne blaae Dine, ikke Mere end tarveligt Udkomme, og var i de Pigekredse, i hvilke hun inddroges, vel ofte skjønnere, men stedse sparsommeligere og tarveligere, pyntet end de Dvrige.

Nøisom og beskeden mynstrede hun ofte de moderlige Klæders Forraad, for at undgaae at kjøbe Nytt, forkastede eller skilte sig ifkun ved de gammeldags guldgule, spraglede, med store Blomster besatte, Herligheder, og forsmaaede Intet af hvad der blot nogenlunde lod sig bringe i Dvereensstemmelse med Tidens Aand. Saaledes bar hun da ogsaa paa den Dag, hvis Tildragelser jeg her vil beskrive, en Klædning af hendes Moders.

Hun var derfor i Hjertet ikke mindre agtet end alle Andre af Nogen i hele Selskabet, om man i den udbortes Opførsel mod hende ogsaa kunde bemærke en Forskjel og en noget nedstemt Tone. En saadan undslipper ofte endogsaa forstandige og velsindede Mennesker. Saa inderligt

man altsaa og det med Føie agtede Mariane, saa tiltalte og behandlede man hende dog ikke aldeles paa samme Maade som de øvrige Medlemmer af Selskabet, jeg veed ikke, om af Medlidenhed og godmodig Sorg over Pigenes ikke glimrende Udsigter; thi det var sandeligen paa ingen Maade paa Grund af hendes ringere Klæder eller i den Hensigt ved større Fortroelighed mindre at lade hende føle hendes Udvortes. Kort sagt, de Ord: "gode Pige," eller: "mit Barn," hvormed man sædvanligen tiltalte hende, havde dog Noget af den Aand, hvormed en Fornemmere kalder den Ringere min gode Mand, eller min kjære Ven. I det mindste forekom det den værdige Hr. Seefeld saaledes, en fortræffelig Mand, der meer end nogen anden af de her tilstedeværende Mænd, af hvilke de fleste vare fordybede i Kortspil, holdt sig til Damerne, og uafsladeligen havde bemærket Mariane og alle de Andre kun med Hensyn til hende. Denne unge retskafne og samvittighedsfulde Mand havde i to Aar opholdt sig i Marianes Fødebye som Hovmester hos en ung Greve, der skulde begynde at øve sig i Forretninger; og han havde, siden han lærte at kjende denne Elskværdige, saa ofte han traf sammen i Selskab med hende, ifkun bemærket hende. Skjøndt

der vel endnu hvilede en temmelig tyk Taage over dette hans Hjertes Anliggende, saa fulte han dog tydeligen, at Mariane drog ham hver Gang stærkere til sig. Naturligviis laae det Taagede kun i hans Forventninger, da han i sin nærværende Stilling ikke turde frit yttre sit Ønske, at Mariane maatte blive hans Kone; thi isvrigt er intet begribeligere, end at Gud har indrettet det saaledes med de unge Mandfolk, at deres Kjærlighed til en smuk og god Pige, eller til en god Pige, vilde jeg sige, om hun end ikke er saa smuk som Mariane, bliver varmere, hver Gang de see hende igjen. Kort sagt, han havde ikke et Dieblis tabt den Hulde med Alt, hvad der var sagt og viist hende, af Die, og troede nu at have gjort den ovenfor anførte Bemærkning. Han blev bestyrket i Overbeviisningen om Sammes Rigtighed ved en Omstændighed, der bandt hans hele Sjel endnu stærkere, end den før var det. Mariane havde medbragt i sin Syepose en Stambog, som hun i fortrolig Samtale beskeden og halv hemmelig fuld tilbagegav den Veninde, som den tilhørte. Hurtigen slog Veninden den op; thi hun havde allerede længe været nysgjerrig efter det Skønne, hvormed Mariane vilde pryde den, og beskuede med det overtrufne Haabs glade Forbau-

felse det mesterlige Broderie. I Sandhed, som malet med de fineste Farver, udraabte hun, rakte det ganske henrykt til sin Naboe, og inden faa Minuter gik Bogen omkring i hele Kredsen under en uhykklet Beundrings fyrigste Lovtaler. Virkeligen var Arbeidet uovergaaeligen sandt og skjønt. En hvid Rose med et Par Forglemmigeier, sammenbundne ved et rødt lille Baand, syntes at leve; Forglemmigeien var saa frisk, og den nederste Deel af Rosen saa næsten umærkeligen paaandret af en fin, rødlig Glands, ligesom de Blomster, Mariane bar paa sit Bryst. Paa Bladet lige over for stod den korte Tanke: "Ustkylt og Benskab forsmaaer ikke Armod's Hytte."

"Skjønt! begyndte endeligen, da den blans dede Lovtale næsten havde tabt sig, en god, rig gammel Kone, "meget skjønt, mit Barn! det maa hele deres Levetid komme Dem til Nytte." Seefeld tænkte, at dette Tilraab maaskee kunde være hjerteligt vel meent, men kunde være finere udtrykt, og maatte vel virke paa Marianes Indre omtrent som et Buntt Torne, ombundet med et Silkebaand, paa den udvortes Følelse. Han troede Dette saa meget mere, som Mariane stærkt rødmande først flygtig saae rundt om paa

de Piger, som ikke behøvede nogen Kunst, der skulde komme dem til Nytte til deres Underholdning, derpaa en Stund slog Dinene ned, og pludseligen vendte sig om, for at holde en Taare tilbage, der, som en Dugdraabe paa en Forglem-migei, svømmede i hendes Dø.

Nei, Uskyld og Venfkab forsmaaer ikke Armøds Hytte! gjentog Seefeld just hos sig selv, Gud veed hvor ofte i Forveien, da en Tjener traad ind med det uvelkomne Budskab, at Hr. Hovmesteren strax maatte komme hjem, da en Fremmed vilde tale med ham. Med den uglade Tanke, at den Fremmede dog gjerne kunde være kommen en anden Gang, og med det alvorlige Løfte og endnu alvorligere Forsæt, ret snart at komme igjen, ilede han bort.

Den Fremmede er just gaaet ud med Greben, om et Qvarters Tid ville de begge være her igjen, sagde man ham, da han kom til sin Boelig. Udspreedt og uroelig — thi hans Noelighed havde kun hjemme der, hvor Mariane var — med et hurtigt Blik paa sit Uhr, og med det utydeligen tænkte Spørgsmaal, endnu et Qvarteer? gik han et Par Gange op og ned i Værelset, og blev derpaa staaende i dybe Tanker foran Grebens aabne Skriverpult. Her saae han, paa et formodentlis

gen for ubemærket anseet Sted, indskudt og sammentrykket mellem andre Sager, et Papiir, hvis yderste Rand ragede frem med den Underskrift: ”Mariane Meier.”

Marianes Haandskrift var siden Betragtningens af Stambogen bleven Seefeld uforglemmelig. ”Mariane Meier! kjender min Greve hende, og hvad har hun at tilskrive ham om?” raabte han, og foer tilbage, ligesom gjennemrystet af et electrick Stød, forskrækket, forvirret, ja ude af sig selv. Strax derpaa sprang han igjen frem ad, og havde Brevet alt i Haanden, før han var istand til at erindre sig, at han, som Grevens Ledsager, var aldeles berettiget til at vaage over hans Brevveksling. Ubeskrivelig, men let tænkelig, er den Følelse, hvormed han læste Følgende.

(Slutningen følger.)

M. L. Nissen.

Trykfeil i No. 32.

Side 239, bedes i Doverskriften over denne Fortælling, istedet for: Modernes Klædning, læst: Moderens Klædning.

Borger = Bennen.

Fire og Fyrgetyvende Aargang.

Nr. 34.

Løverdagen den 25de August 1832.

Forlagt af Understøttelses ; Selskabet.

Trykt hos Andreas Seidelin,
Hof- og Universtets - Bogtrykker.

Moderens Klædning.

(Fortsættelse.)

Min Hr. Greve!

Det forstaaer sig, at Deres Tjener havde bragt Dem deres Brev ubrækket tilbage, naar ikke det Foregivende, at det indeholdt Noget om det Broderie, som De for nogle Dage siden bestilte hos mig, og dertil Deres Dpførsel mod mig da havde vildledet mig; thi jeg troede deri at bemærke Beskedenhed og Agtelse, som De er ogsaa mig skyldig. Jeg seer nu vel, at jeg har taget Feil. De faaer altsaa Deres Brev tilbage til Deres Bestjæmmelse,

og med den Efterretning, at jeg allerede har lovet en Kjøbmand, for hvem jeg sædvanligen arbejder, hiint Broderie, og at følgelig al mundtlig og skriftlig Forhandling mellem os er afbrudt. De forekommer mig ikke uædel; derfor endnu et Par Ord: hvad vil De en fattig, harmløs, i sin skjulte Virksomhed lykkelig Pige? Vil De forstyrre den lille Kreds, i hvilken hun befunder sig saa vel, og dræbe hendes fordringsfrie Roelighed?

De taler om Deres Følelser for mig, og forlanger en Kjerlighed, som jeg isandhed ikke turde føle for nogen Mand uden en tilkommende Ægtefælle. At de hverken kan eller vil være det, vil De dog vel endnu tilstaae, eller snarere, De har vist følt det ved et Sted i Deres Brev, som jeg allermindst kan forglemme. De omtaler med aldeles unødvendig Noes en bruun Klædning, i hvilken De saae mig for nogen Tid siden, og tilføier, at De ønskede, at jeg paa Deres Bekostning vilde vælge mig en lignende af Løi, saaledes som det nu bæres. Thi det er dog det, som hiint Sted vil sige, i hvor fiint og kunstigt det end er fordreiet. O min Hr. Greve! en Tanke om min Lyst til Arbeide og om den Gud, som tidligen kaldte min ærværdige Moder bort fra mig, til hvis Ihusommelse jeg bærer hiin Klædning, og

som jeg ingensinde vil beskjæmme, lader mig dristigen svare Dem: jeg haaber, ingensinde at behøve saadanne Gaver. Der ligger mig saare lidet Magt paa, om min Paaklædning er moderne eller ikke; hvad ere vel Klæder? O Hr. Greve, lige fra en Fyrstindes blendende og pragtfulde Pynt indtil de usle Pjalter, som falde fra den fattigste Tiggerste paa Veien, fra de uvurdeerlige Kostbarheder, som en Konge efterlader sine Arvinger, indtil Pjalterne af den Raaste, som en Betler testamenterer Landeveien, er Alt dog kun Klæder. Betænk De dog dette, gaae i Dem selv, agt Menneskeheden endog i en ringe Klædning! og aldrig vorde nogen Pige krænket af Dem, som

”Mariane Meier.”

O Mariane, ædle Pige! O Greve, forblindede Yngling! har jeg da ikke ængsteligen vaaget, ligesom Skildvagten ved et Krudttaarn, at du ikke skulde fordærves? Saa vare da alle mine flaarige Sorger og Bekymringer forgjeves, og Du er, uden at jeg befrygtede det, allerede sjunken saa dybt, at Du søger at forføre Uskyldigheden selv? O Redelighed og Rettskaffenhed, hvilke Kampe have I ikke at bestaae, naar en rig Ynglings Veiledning bliver Eder betroet! Saaledes tænkte

Seefeldt, i det han hævede Diet mod Himlen, og med Armene slyngede fast i hinanden læste, som i en halv bedrøvet, halv salig Drøm, Marianes Brev flere Gange, og lagde det ikke tilbage paa sit Sted, førend han hørte sin unge Ven og den Fremmede at nærme sig. Hvor overraskedes han ikke, da i den Fremmede en Betjent hos den gamle Greve skyndsomst ilede i hans Arme, og overbragte ham i et Brev de vigtigste Efterretninger, han i sit Liv nogensinde havde modtaget.

Det vigtigste af dette Brevs Indhold var, at den unge Greve, da just en meget gunstig Leilighed havde tilbudt sig, skulde ansættes ved et Gesandtskab, at Seefeld nu skulde forlade sin Post, som Unglingens altid redelige, faderlige og troe Fører, hvis Veiledning aldrig skulde forglemmes, og at ham herved tillige tilfagdes den just ledigblevne meget indbringende Post, som Justitiarius paa det grevelige Gods, hvis Bestyrelse han maatte tiltræde, saasnart det var ham mueligt.

At Mariane var den første Tanke ved Alt, hvad han læste og hørte, at Mariane ved Alt, hvad der gjennemkrydsede hans Hoved og Hjerte, var den fornemste Tanke, at hun ved nogle Foranstaltninger, som han endnu havde at

gjøre, stod i Tanken som levende for ham, og at han, saasnart disse Forretninger tillode det, ilede tilbage til Selskabet, vil enhver kunne forestille sig. Han blev ordentligen bange, da han fandt sin Elskede saa tet omgiven, at han ikke strax kunde nærme sig hende, uden at det maatte blive paafaldende; og han ventede, som et Menneske, der seer Afgjørelsen af hele sin Lykke i Møde, paa det Dieblif, da den hende indsluttende Kreds vilde adskille sig, og tillade ham at nærme sig. Førend denne Lykke blev ham til Deel, skulde han endnu først have en uudsigelig stor Glæde. Han blev kaldet ud, og en Tjener overrakte ham følgende Skrivelse fra hans unge Greve.

91

Dyrebareste, indtil Døden elskede Ven!

Jeg er nær ved at fortvivle; hjælp De mig! Jeg har faaet at vide, at De er i Selskab med den fortræffelige Mariane Meier. Denne VEdle har jeg fornærmet ved en Paatrængenhed, om hvilken jeg vil give Dem nøiere Underretning i Aften. Nu kun saa Ord: Fordøm mig ikke, ansee mig ikke for en foragtelig Belystling! Jeg har sandeligen aldrig udsvævet; derfor takker jeg i Besynderlighed Deres Formaninger, og mit første Feiltrin skal og blive det sidste. Paa denne Maade vil jeg vise,

at jeg har nydt Deres forstandige og gode Veiledning; derom forsikkrer jeg Dem. De havde vel Ret i at advare mig mod Baron Steinau. Han lever, som De veed, paa en fortroelig Fod med en meget smuk, men fræk Pige, hvis Skjønhed han roste saa længe for mig, indtil han vakte min Sandselighed.

Jeg havde alt længe kjendt og beundret Marianes Skjønhed; og min oprigtige Agtelse var endnu ikke vanhelliget ved nogen uværdig Tanke. Men Steinaus letsindige Tale, som søgte at gjøre mig al qvindelig Dyd tvivlsom, forledede mig for nogle Dage siden til at bestille et Broderie hos hende og idag at skrive hende til. Gud være lovet! Mariane har hvimodig afviißt mig og ført mig tilbage i Dydens Arme, i hvilke jeg nu ubrodeligen vil vandre. Ved Gud, min Ven! ved Gud, det vil jeg. Men roelig kan jeg ikke blive, førend Mariane har tilgivet mig. Ved De, anraab De den Agtværdige i mit Navn om Tilgivelse! aflad ikke, før De har erhvervet mig Samme, og kan forsikre mig om den! Om mit Forsæt engang, naar jeg er borte herfra, at sende hende et kostbart Smykke til Amindelse om en Angrende, som fornærmede hende, vil De vel ikke finde det passende at tale. Jeg selv føler mig jo endnu ikke værdig

nok til af Mariane at bæres med Modtagelsen af en Gave fra mig. Bring De dog i aften Trøst med for deres

Frederik Greve af Walldorf.

Først efter Bordet, til hvilket man strax deraf gik, lykkedes det Seefeldt at nærme sig Mariane og at fordybe sig alene med hende i en uforstyrret Samtale. Henrykt ved Nydelsen af saa mangfoldige Saligheder, talte Manden saa begejstret, saa varmt, med en saa opvakt Virksomhed af alle Sjelekræfter, saa livfuldt og inderligt, at det syntes ham, som om han i Pigenes gode, venlige og forstandige Tale saae strax udvikle sig en synlig Lillid, vel endog en Spire af begyndende Kjerlighed. Og visseligen, han saae endnu for Lidet. Virkeligen var Seefeldt den første Mandsperson, som allerede undertiden i den Godes Sjel havde opvakt stille, blide, snart igjen neddæmpede Ønsker. Med uskyldig, sød, ahnende Undseelse og Forvirring hørte hun altsaa, hvorledes han meddeelte hende alene, hvad han endnu ikke havde sagt Nogen af de Tilstedeværende, den usformodede, lykkelige Forandring i hans Stilling og de Følelser, med hvilke han skuede hen i de for ham nu aabnede Udsigter til huuslig Lyksalighed; og hens

des Hjerte bankede vældigen, da han meget betydende bad hende om at maatte siden ledsage hende hjem.

Det var først Selskabets Opmærksomhed, som, meddeelt fra Een til Anden, begyndte at blive almindeligere, og hist og her begyndte at forraade sig ved en Hviſken, og nogle Gjesters Foranstaltning til at tage Afſkeed, der gjorde det sandsynligt for de Lykkelige, at de maatte have talt længe med hinanden. Seefeldt havde troet, at Aftenens Nydelse nu først ret ſkulde begynde; og ſee! Aftenen med ſine Scener, med ſine forſkjellige Indtryk paa de forſkjellige Gemytter, var forbi. Den almindelige Sammensamlen, Dmløben, Skraben, Støien, Lalen, Bukken, Laksen, Dnsken begyndte; og ſnart gif Selskabet opløst hver ſin Vej, paa hvilken de Fleste med Vigtighed talte om de to Elſkendes (ſaaledes kaldte man dem) vigtige Samtale.

(Slutningen følger.)

N. L. Niſſen.

Borger = Bennen.

Fire og Fyrgetyvende Aargang.

Nr. 35.

Løverdagen den 1ste September 1832.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos Andreas Seidelin,

Hof- og Universitets - Bogtrykker.

Anneldelse.

De af Selskabets Medlemmer, som i indeværende Aar agte at søge Laan eller Gratificationer, have at iagttage følgende Fremgangsmaade, som herved bringes i Erindring, med hosføiet Bemærkning, at de, der nyde aarlig Pension af Selskabet, kunne, ifølge Generalforsamlingens Beslutning af 11 Februar 1828, ikke vente at blive tilstaaet Gratification, da begge Dele, formedelt den efterhaanden og til en vis Høide stigende Pension, ikke som tilforn maae forenes.

Efter Lovens 20 §. skal enhver Classes Repræsentanter undersøge de Vedkommendes Ansøgninger om Understøttelse, og derover afgive Be-

tænkning til endelig Bedømmelse i Generalforsamlingen.

For altsaa at sætte Repræsentanterne i Stand til at kunne opfylde Bestemmelsen, er det nødvendigt, at Følgende nøie iagttages:

A. Af dem, der søge rentefrie Laan:

1. At der i Ansøgningen ikke alene opgives en antagelig Selvskyldner; Cautionist, men at Dennes Paategning om, at han er villig til at indestaae som Cautionist og Selvskyldner, dersom Laanet bevilges, tilføies;
2. At Ansøgningen bilægges med Interessensens Lovbog.

B. Af dem, der søge Gratification:

1. At Ansøgningen, der ligeledes bilægges med Lovbogen, forsynes med troværdige Attester om Værdighed og Trang til Understøttelse, samt indeholder Opgivende af, hvorvidt Pension eller anden Hjælp af offentlige Indretninger nydes;
2. At der i Tilfælde af Sygdom fremlægges Læge; Attest; ligesom ogsaa den Søgendes Alder, og om der have uforsørgede Børn, samt hvormange, maa oplyses;
3. Den søgende Enke maa opgive, om hun sidder i sin afdøde Mand's Næringsvei eller hvorved hun ernærer sig; og endelig

4. Den Ugifte opgive sin Faders Navn, Betjening eller Haandtering.

De, som efterlade Noget af det her Forefrevne eller gjøre urigtige Angivelser, skulle ifølge Lovens 19 §. enten aldeles tilsidesættes eller komme i mindre Betragtning mod dem, hvis Ansøgninger indeholde fyldestgjørende og rigtige Oplysninger; ligesom og de Søgendes Attester, hvad enten disse ere Beviisligheder om Trang og Værdighed eller om Sygdom og Svagelighed, maae være udstedte paa den Tid, da Ansøgningen indgives, da ældre og forhen indleverede Attester ikke kunne ansees gjældende.

Iøvrigt skulde Administrationen have enhver Ansøgende erindret om, at opgive Eieren af Stedet, hvor han eller hun er boende, og at indlevere Ansøgningen til Selskabets Bogholder, Benzen, boende i St. Pederstræde No. 116 første Sal, der modtager saadanne Ansøgninger fra den 10de til 30de d. M. alle Sognedage til Kl. 12; men efter den 30de September blive ingen Ansøgninger under nogetsomhelst Paaskud modtagne.

Administrationen for det forenede Understøttelses-
Selskab den 1te September 1832.

Schram. Friedenreich. Bentley.

M. Benzen.

Moderens Klædning.

(Slutning.)

Mariane skjælvede, da Seefeldt ved hendes Boelig udbad sig Tilladelse til at turde forebringe hende endnu en Afbigt og en Bøn; og forstrækket og beflemt, som hun endnu aldrig var, lod den Gode sig ledsage af ham op paa hendes Bærelse. Med Laarer talte Seefeldt for Greven, hvis Brev han for største Delen forelæste, og med Laarer forsikkrede Mariane, at hun ikke mere nærede nogen Uvillie mod ham, at hun vilde glemme hans Overiselse, at hun endog agtede ham. Men nu, min Tilbedede! begyndte Seefeldt høitideligen, en Smule bleg og med skjælvende, ofte afbrudt Stemme, endnu een Bøn, af hvis Optagelse mit hele Vel paa Jorden afhænger, en Bøn, med hvilken jeg ikke vilde ile saaledes, uden foreløbigen at have udforsket Sandsynligheden af min Lykke, der som jeg endnu kunde opholde mig længere her end nogle faa Uger. Har de endnu ikke lovet nogen Lykkeligere Deres Haand til Ledslagelse gjennem Livet, saa beder jeg, o saa beder jeg om denne Haand.

Mariane. (Med Laarer i Diet) Ak Hr. Jusitiarius! hvilken Overraskelse.

Seefeld. Denne Overraskelse forskrækker, fornærmer Dem dog ikke, min Bedste?

Mariane. (Med hulkende Stemme) o Gud! har De ogsaa vel overlagt det? Jeg kan jo ikke bringe Dem Andet end Armod i Deres Huus.

Seefeld. Og denne Deres Moders Klædning, som stedse vil være mig en Helligdom. Jeg har læst Deres Brev til Greven, min Dyrebare! Deres Moder maa vel have været en fortræffelig Kone.

Mariane. (Med Strømme af Taares) Ak! det var hun, ja vel, det var hun. See! der hænger hendes Billede. Det er kun grovt malet, men godt truffet. Og der ved Siden min rets skafne Faders Billede.

Seefeld. (Trædende nærmere) Et Par ædle Ansigter. (Han rækker Mariane, der staaer noget tilbage, sin Høire, og hæver den Benstre mod Himlen) Dersom J kunde skue ned fra Eders forklarede Tilstand, hellige, forevigede Salige! om hvem jeg hørte saa meget Godt sige, — dersom J kunde skue ned og læse i min Sjæl, hvor inderligen jeg agter Eders Datter, — hvorledes jeg ikke ønsker noget hjerteligere end at kunne gjøre hende lykkelig, og hvorledes jeg i denne Forstand beder om

hendes Kjærlighed, O! I gode Forklarede, I vilde ikke nægte mig Eders Belsignelse.

Mariane. O min Seefeld! (stammende) O min kjære Seefeld! Hun synker til hans Bryst.

(Af Starkes Gemåhlde aus dem häuslichen Leben, dritte Sammlung.)

Rødkjellerne.

(En Fortælling.)

Nøgne og tomme stode Markerne rundt om, gennem hvis knarkende Stubber en Hyrde drev sin Hjord hid og did. Travlheden havde nu vendt sig til Frugt; Haugerne, i hvilke Blommerne raslende faldt ned fra de rystede Træer, og rødkindede Æbler og gule Pærer fyldte de klattrende Samleres Kurve, da den fattige Dreng Anthon, rig som en Konge, og fornøiet, — saa fornøiet, som kun sorgløse Drengene kunne være det — stod i den halvt tilgroede Indgang til en salmende Kratkov. Fattig var Anthon som den nøgne Naturs Barn. Ogsaa figede den nøgne Natur allevegne frem gennem hans pjaltede Klæder. Fra den lusludte rødligte Hat fremskinnede hist og her hans hvide

Haar; mellem de nyligen paa syede Lapper trængte sig allerede atter modigen Albuerne ud i det Frie, og paa Strømper tænkte den haardsføre Dreng i denne Aarstid ligesaa lidt som paa Uhre og Ringe. Der manglede ham intet af Liggerdrenge, uden det, at han ei tiggede.

Det tillod hans gode Moder ei. Saa sygelig den stakkels fattige Kone var siden hendes Mand's Død, saa spandt hun dog dagligen, saa længe hun kunde, og holdt hendes Dreng til ringe Glid og ringe Haandtering. Et Par Timer om Dagen maatte han gaae i Skole, og siden dreie Udhjulet. Dog sagde hun ogsaa ofte til Drengen: "Hold nu op med dit Arbeide, for at du ei skal blive syg! gaae en Smule ud, og løb og spring og leg, at din arme Skjelm dog ogsaa kan vide, hvorledes en Dreng er tilmode."

Hvorledes en Dreng er tilmode, følte Anthon just tilfulde i den efteraarsagtige Krattskov. Det var den Drengene velkomne Tid, i hvilken Svaslerne samle sig til at trække bort, Muskevitterne lokke hinanden med skingrende Fløiter, og Rødkjælkerne falde i Drengenes Snarer. Da havde Anthon Astenen i Forveien opsat en Række af Snarer i Krattet; og see! 2 Rødkjælker slagrede ham nu, da han nærmede sig, pludseligen ængste:

lige i Møde. O J Kige, J kunne uventet vinde Tusender, uden at blive saa lykkelige, som Anthon følte sig ved dette Syn. Baersom løste han Fuglene ud af Garnet, og bar dem derpaa i begge Hænder bort med en triumferende Mine.

J kjære, smaae, nydelige, bløde Dyr, sagde han ved sig selv, med Eders grønliggraae Rygge og med Eders gule Bryster, saa guulrødlige som en Eggeblomme, og med Eders klare, sorte Smaasine! hvor jeg holder af Jer, og hvilken Lykke, at ingen af Jer har brækket det lille tynde Been.

(Slutningen følger.)

N. L. Nissen.

Borger = Bennen.

Fire og Fyrgetyvende Aargang.

Nr. 36.

Løverdagen den 8de September 1832.

Forlagt af Understøttelses - Selskabet.

Trykt hos Andreas Seidelin,

Hof- og Universitets - Bogtrykker.

Rødkjelkerne.

(En Fortælling.)

(Slutning.)

Dig, vedblev han at smaasnakke med sig selv, og trykkede den Ene til sine Læber, dig skal Kammeraadens Vilhelm have, der altid har saa mange Penge i Lommen. Otte Skilling har han lovet mig for en Rødkjelf. Otte Skilling! ih hvilke mange Penge! Det kan jeg længe spinde for; det kan vi leve af mere end een Dag. Hvor vil Moder glæde sig over den uventede Binding! Hun havde i Dag ikke en Skilling mere. Otte

Skilling — og dem giver han mig strax. Uffjøbte han mig ikke i Foraaret den første Oldenborre, jeg fangede, for 4 Skilling! — og du, dig vil jeg selv beholde, og give dig af mit eget Brød den Tøde, som du behøver. Med disse Ord kysfede han den Anden endnu længere og hjerteligere, og ilede, som et Menneske, der har Lykke og Fred at forkynde, afsted henimod Staden. Af fuld Bryst udraabte han sin Glæde i følgende Sang, som han havde lært i Skolen.

”Som Fuglen i Luften, flink og let, jeg sjunger min Barndomsfang; og Livets Sorger bortfugte, som paa Fuglevinger, af det glade, barnlige Sind. O vel mig, at Barn jeg end er!”

”I Aarets den skønneste Tid i Bustatsen jeg søger Fuglereder, og Reder jeg finder vidt og bredt. De Fugle, dem har jeg saa kjær! De Fugle de ligne mit glade, mit barnlige Sind. O vel mig, at Barn jeg end er!”

”Med Høsten jeg strax føler Lysten, at fange alt, hvad bortflyve vil. O hvor banker da Drengens Barm, naar Fuglen sees hænge i Garnet! Let fryder sig barnlige Sind. O vel mig, at Barn jeg end er!”

”Selv i Vinterens Tider I ere end smukke, I søde Smaadyr! hvilken Glæde at se de Fugle at hoppe omkring sig, de Fugle paa Haanden at vugge! Let fryder sig barnlige Sind. O vel mig, at Barn jeg end er!”

Saaledes lettede han sit Hjerte i Sangens høie Triller, da med eet han saae Kongen ei langt fra sig at ride forbi. Greben af den uvante Nærhed og af Vrefrygt for Majestæten foer han hastigen med Haanden til den lustige lille Hat, og — o vee, da fløi den ene Rødkjælk sin Vej. Stivnende af pludselig Skræk og ude af sig selv forglemte han, at han endnu havde een Haand, og, — o vee! bort fløi ogsaa den anden Fugl. Der stod den arme Skjelm som nedfalden fra Himlen. Den glade, herlige Verden syntes ham nu sørgelig og øde. Munterheden i hans Anslyn formørkedes, forvandlet til Graad; og frembrydende Laarer perlede ham ned over Kinderne. "Ak, mine Rødkjælker! ak min Moder! ak Kongen!" skreg han eengang oven paa den anden, gabede hen i den vide Luft, hvor hans Smaafugle vare henfløine, betragtede og vred sine tomme Hænder i hinanden, og trak paa Skuldrene, og udgjød sin Sorg i lange Klager, under hvilke altid paa ny de Ord: "ak, mine Rødkjælker, ak min Moder, ak Kongen!" hjerterørende gjensløde.

"Spørg Barnet, og spørg det fornemmeligen om dets Moder," befalede den menneskekjærlige Fyrste den medfølgende Laqvai. Og denne bragte siebliffeligen saa fuldstændige Efterretnin:

ger, som den bedøvede Dreng havde kunnet give, tilbage til Kongen, og var snart derpaa med ham i Staden.

Men dybt bekymret, hulkende og grædende, sneg Anthon sig bag efter, og tilbage til sin Moders Hytte. Hvor forundret blev han, da han allerede langt borte saae Laqvaien at komme ud af Hytten, at løse sin Hest og ile bort paa den! Hvor undrede og glædede han sig ei, da hans Moder tilraabte ham, og spurgte ham, hvad det var, som han havde talet med Landsfaderen om. Der havde just i dette Dieblik været et Bud fra Kongen, som havde erkyndiget sig om hendes Omstændigheder, oplyst om hendes Armod havde bragt hende en Gave og lovet hende en rigelig Ugepenge, indtil hun ganske fik sin Helbred igjen. Og, tilføiede hun i Hast, forestil dig, Kongen vil, naar du vil være god og flittig, lade dig lære et Haandværk. Anthon var strax igjen som i Paradiis, slog, med et Blik mod Himlen, Hænderne sammen og sprang med ustyrlig Glæde omkring, og kunde ei høre op at fortælle Moderen om Rødkjelkerne og at velsigne sin Velgjører, Kongen.

(Af G. B. C. Starcks Gemählde, 3 Sammling.)

S k a t t e n .

(En Fortælling af en lille Dreng.)

Endnu en god halv Time maatte jeg vente, fortæller Pastor Grabe, paa en Reise til mit Hjem, førend jeg kunde reise videre. Fuld af Længsel efter at naae Maalet for min Reise, stod jeg uden for Gjestgiverstedet ved Landsbyens Ende, og saae snart frem i det fjerne Blaae, snart ned for mig i Dalen og Krattet, om jeg ikke nogensteds kunde finde en Lighed med en Egn, jeg tilforn havde seet, og betragtede opmærksom alle forbigaaende Mænd og Koner og Børn, om jeg ikke skulde træffe et Ansigt, hvis Træk jeg maaskee allerede havde kjære i eet eller andet mig bekjendt Menneske, som jeg elskede.

Det havde ei villet lykkes mig, at kunne knytte de nye Indtryk til gamle, eller med Varme at slutte mig til nogensomhelst Gjenstand, da et venligt, hvidhaaret Barn glad og bevert kom springende ud fra Bertshuset, og hoppede omkring paa den frie Plads. Drengen bar saaledes i sit friske, muntre Ansyn de overalt kjendelige og yndige Træk af Uskyld og Godmodighed, at han i Diebliffet var mig bekjendt og kjær, som om han var mig en Søn af en Broder. Jeg behø-

vede kun at tistale ham med et venligt Ord, for at see Drengen ved min Side, og et flygtigt Spørgsmaal, for at faae at vide af ham, hvad han hed, hvorhen han vilde, og at han først om et Par Timer skulde igjen reise med sin Moder, som var inde i et Bærelse i Vertshuset, og som han elskede meget høit.

Fortæl mig dog endnu Noget, kjære Frits, sagde jeg, da han havde tiet nogle Dieblif. Fortælle — svarede den Lille — jo det kan jeg, og det ret meget. Min Moder giver mig ofte en god Lærdom, og saa fortæller hun mig oven i Kjøbet en lille Historie. Saadan en lille Historie forglemmer jeg aldrig, og saa husker jeg da Lærdommen med. Endnu i Dag har hun underveis fortalt mig noget, som jeg endnu veed Ord for Ord. En gammel, fattig Mand med snehvide Haar gif forbi vor Bogn, og tog sin Hat af, og min Moder takkede ham, og saae ret ærbødig ud. Naar, sagde min Moder, en saadan Olding engang igjen møder dig, saa maa du tage din Hat ret dybt af for ham; i hvor ringe end hans Kjole er, saa har han dog mere Erfaring end baade jeg og du. Selv den meest Trængende maa man ei ringeagte. Det er urigtigt og ofte ogsaa meget skadeligt. Og — nu kom da den lille Historie. Hør engang!

”Hvad jeg vil fortælle, har tilbraget sig i min Fødebye i 30 Aars Krig. Trediveaarskrigen maa vel allerede have været for længe siden; thi jeg veed intet om den. Men meget sørgelig har min Moder beskrevet mig den Tid. Laarerne kom mig i Dinene, og jeg raabte een Gang efter den anden; Moder! der skal ei være nogen 30 Aars Krig igjen. Tænk engang. Da kom altid Soldaterne med Bøsser, med Sabler og Landser og med store Knebelssbarter, og sloge Dørene ind, trængte ind i Folks Huse, foer løs paa dem, ja sloge dem vel endogsaa, og trængte sig ind i deres Værelser og i Kjeldere og Spisekamre, og borttog, hvad de behagede, og hvad der dog slet ikke var hensat der for dem. De reve Skabe og Kister op, og udtog Penge og Alt, hvad de kunde føre med sig, omendskjondt det ei tilhørte dem. Hvorfor de gjorde det, og hvem der havde befalet dem det, det veed jeg ikke; men Moder sagde, at saaledes gif det til i Krig. Ikke sandt? der skal ei mere være Krig. Ak, Folkene i min Fødebye vare ret i Skræk for de frygtelige Soldater.

Men ganske særdeles ængstede sig en rig Frue, som var svag og sygelig, og derfor troede, at hun snart skulde døe. Hun havde en eneste Datter, som var meget ung, og for hvis Skyld den

gode Moder havde mange Befymringer; thi hun tænkte, at, hvis hun døde, og Fjenderne kom og borttog Alt, saa vilde hendes Barn dog være ret ilde deran. Hun kom derfor paa den Tanke, at nedgrave en stor Mængde Penge. Tilforn skal man ofte have nedgravet Penge; men nu er det ei mere saa sædvanligt; og jeg har heller ikke nedgravet nogen endnu.

(Slutningen følger.)

N. L. Nissen.

Borger = Bennen.

Fire og Fyrgetyvende Aargang.

Nr. 37.

Løverdagen den 15de September 1832.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos Andreas Seidelin,

Hof- og Univerfitets - Bogtrykker.

Anneldelse.

De af Selskabets Medlemmer, som agte at søge Laan eller Gratificationer, kunne erfare Fremgangsmaden af Bekjendtgjørelsen i Bladet No. 35, hvortil herved henvises.

Administrationen for det forenede Understøttelses = Selskab.

Schram. Friedenreich. Bentley.

N. Bengen.

S k a t t e n .

(En Fortælling af en lille Dreng.)

(Slutning.)

Moderen lod en fattig, men gudsfrygtig og redelig Dagleier, der næsten hver Dag kom i deres Huus, kalde til sig, for at han skulde grave hende en Grube i Jorden og ordentligen beklæde den med en Muur af Steen. Ak, Dagleieren maa have været en ret agtværdig Mand, og, naar jeg engang møder ham i Himlen, saa vil jeg ogsaa tage min Hat ret dybt af for ham. Nu slæbte Moderen med denne Mand i den mørke Nat den hele Grube fuld af Penge og Sølvtoi; og, da Dagleieren havde ret fast og forsvarligt tildækket Alt igjen, saa maatte han helligen love hende, at han, naar Datteren blev stor og fornuftig, vilde opdage hende den skjulte Skat, som hendes Eiendom.

Kort derefter døde Moderen, og, da Datteren allerede var bleven temmelig stor, men endnu ikke temmelig fornuftig, blev Dagleieren, den ærlige, fromme Mand, ogsaa syg, og allerede anden Dagen var hans Sygdom meget farlig. Da sendte han Bud til Jomfruen, hun maatte dog engang komme til ham, han havde Noget at sige hende. Men Jomfruen havde overmaade

megen Stolthed, men overmaade lidt Fornuft, og indbildte sig ordentligen, det vilde være uanstændigt, om man besøgte fattige Folk, og at man smudsede sig til, naar man gik ind i et ringe Huus, og gav ham til Svar: "hvad hun vel skulde hos ham i hans Hytte?"

"Løb hurtigen," stammede den afmægtige Mand med svag Stemme, "og sig hende, at hun maa skynde sig, hendes Moder har nedgravet Penge for hende, jeg vilde sige hende, hvor de ligge." Nu foer Jomfruen aandeløs afsted; men, da hun kom til Dagleierens Hytte, var den arme Mand just død. Af Skræk var hun nu som ude af sig selv, og var færdig at døe af Uergrelse over, at hun havde kunnet være saa dum og saa hovmodig; men nu hjalp det hende ikke mere, og, saa meget hun ogsaa har søgt, har hun dog endnu ikke fundet Pengene. "Af den Hovmod, den Hovmod!"

Bed disse Ord afbrødes min lille Fortæller af Foermanden, som mældte mig, at jeg om et Dieblif kunde reise. Med en hjertelig Omfavnelse forlod jeg den kjære Dreng, ilede ind i Huset, afgjorde, hvad jeg havde at betale, og traad derpaa, medens Rudsken blev færdig med at spænde

for, til Vinduet, for endnu engang at see den vakke Dreng.

See, da stod en ædel og smuk Kone, fuld af Mildhed og Bærdighed, ved Siden af ham. Kom, min Søn! sagde hun — jeg har just i dette Dier blif hørt af Bærtinden, at her i Byen boer en fattig, meget duelig Bæver, der kan gjøre et Slags Løi, som ingen i hele vor Bye forstaaer at forfærdige. Jeg vil bestille Noget hos ham, og du kan følge med mig. See, det er allerede igjen en Mand, der forstaaer mere, end man efter hans udbortes Stilling skulde formode. Imidlertid kom Pigen, som skulde vise Konen Bei, og hun gif nu Haand i Haand med Drengen derhen.

Alt er færdigt, raabte nu Foermandskarlen, og jeg steg i Bognen. Men mit Hjerte hang ved det kjære Barn, og længe forfulgte jeg den Tanke, hvormeget en Moder med saadanne Smaaehistorier kan udrette ved en saadan Opdragelse.

(Af Starkes Gemählde und Erzählungen, 3 Samml.)

N. L. Nissen.

De forslagte Dødningebreen i Gallway.

(En irsk Fortælling.)

James Lynch, en Mand af gammel Familie og stor Rigdom, var i det 15de Aarhundrede bleven valgt til Borgermester (Maire) paa Livstid i Gallway, hvilken Værdighed dengang i Anseelse og Magt fast lignede en Konges. Baade hans uroffelige Retfærdighed og hans Medlidenhed og milde Sæder gjorde ham almindelig agtet og elsket. Men endnu i høiere Grad var hans Søn det, hvem Krøniken nævner som sin Tids meest udmærkede unge Mand, og hvem Gallways bolde Sønner og skønne Døttre næsten tilbød. Med den mandigste Skjønhed og ædleste Anstand forbandt han et usoranderligt muntert Lune, den venlige Egefremhed, som undertvinger idet den synes at give efter, og den Ynde i Udfærd og Lader, der uden at vide det indtager alle Hjerter. Det gunstige Indtryk, som han øieblikkeligen gjorde paa Enhver, der saae ham, forvandlede til Høiagtelse, naar man lærte næriere at kjende hans prøvede Fædrelandskjærlighed, hans romantiske Tap- perhed, hans Edelmødighed, hans, for hiin Tid, sjældne Aandsdannelse ligesom hans fuldendte Mesterfærd i alle Vaabenøvelser. Men saameget Lys

var heller ikke uden Skygge. Blødende Lidenskab, belighed, Stolthed, Skinsyge mod ethvert medbeilende Talent, og en vild uregjerlig Tilbøielighed for det smukke Kjøn, gjorde alle hans Fortrin til ligesaa mange Farer for ham selv og andre. Hans strenge Fader, skjøndt stolt over en saadan Søn og Arving, havde saaledes dog ofte Anledning til bitter Daddel og endmere til ængstelig Befymring for hans Fremtid, men selv for ham syntes den feilende og hurtig angrende Søns Elskværdighed uimodstaaelig, thi idetmindste mod sin Fader var han uforanderlig i sin Kjærlighed og Underdanighed. Naar den første Brede var forsvunden, var Sønnens Feil derfor ligesaa vel i Faderens som i alle Andres Dine kun Pletter i Solen. Men til dennes Beroligelse bidrog isærdeleshed den ligesaa heftige som inderlige Kjærlighed, der opblussede i Sønnens Sjæl til Anna Blake, en Datter af den gamle Lynchs bedste Ven og en i enhver Henseende fortreffelig Pige. Af denne Forbindelse ventede Faderen tillidsfuld alle sine næreste Onskers Opfyldelse. Men det stod anderledes skrevet i den dunkle Skjæbnes urandsagelige Bøger.

Medens det faldt den unge Lynch vanskeligere at erobre det Hjerte, som han nu tilbød, end alle hans tidligere Erobringer havde været for ham,

saae Faderen sig nødsaget til i Handelsforretninger at gjøre en uopsættelig Reise til Cadix. Som Svøstædernes Adel i Middelalderen overhovedet, saaledes ansaae Gallways Adel heller ikke Handelen i det Store for en Adelskabets fornedrende Beskjæftigelse. Og Gallway var dengang saa mægtig og vidtbekjendt, at Krøniken fortæller, hvorledes en arabisk Kjøbmand, der længe havde drevet Handel paa hine Kyster, engang spurgte om, i hvilken Deel af Gallway Irland laae?

Efterat James Lynch havde overdraget Stas- tens Roer under sin Fraværelse i sikke Hænder, og havde forberedet alt til den lange Reise, velsig- nede han med overstrømmende Faderkjærlighed sin Søn, og ønskede denne, at hans Hjertes Haab snart maatte worde opfyldt. Derpaa seilede han freidigen til det fjerne Spanien. Ogsaa der smis- lede Lykken ham ved alle hans Foretagender imøde. For en stor Deel skyldte han dette til de Tjenester, som en spansk Kjøbmand ved Navn Gomez udviste ham, og som derved vandt Krav paa den ædle Lynchs inderlige Taknemmelighed. Denne Gomez havde ogsaa en Søn, der, liig Edvard Lynch, blev tilbedet af sin Familie og var hele Stadens Ynd- ling, men der forresten saavel i Character som i det Udvortes var hiin aldeles uliig. Vel vare de

begge skønne, men Edvard var en Apollo, Gonzalvo en Johannes. Den ene var en blomsterdækket Klippe, den anden en af Stormen omhviret Rosenhvi. Hedenkabet's Kraft luede i hiin, christelig Ydmyghed straaede i denne. Hans yppige Skabning forraadte snarere Blødhed end Mandighed, hans smægtende mørkeblaae Dine snarere Kjærlighed og Længsel end Stolthed og Haab — om hans Pande svævede Melancholiets blide Skygger, og om hans svulmende Læber bølgede sig et Træk af lidende Belystfuldhed, der kun sjeldent gjorde Plads for et halvt undseeligt Smil.

(Fortsættes.)

N. David.

Borger = Bennen.

Fire og Fyrgetyvende Aargang.

Nr. 38.

Løverdagen den 22de September 1832.

Forlagt af Understøttelses- Selskabet.

Trykt hos Andreas Seidelin,

Hof- og Universitets- Bogtrykker.

Anneldelse.

De af Selskabets Medlemmer, som agte at søge Laan eller Gratificationer, kunne erfare Fremgangsmåden af Bekjendtgjørelsen i Bladet No. 35, hvortil herved henvises.

Administrationen for det forenede Understøttelses-
Selskab.

Schram. Friedenreich. Bentley.

M. Bentzen.

De forslagte Dødningebreen i Gallway.

(En irsk Fortælling.)

(Fortsættelse.)

Hans Indre svarede til dette Ydre; elskende og lidende, tungsindig i sin Fryd, Blikket mere vendt indad end ud imod Verden, foretrak han Eensomhed for den larmende Brimmel, men sluttede sig dog med den trofasteste Hengivenhed til hver den, som skjænkede ham Venkab og Fortrolighed. Hans Sjæls Jnderste blev saaledes gjenneaglødet af en Jld, der lignede Vulkanens Flamme, som ligger for dybe for at kunne bryde frem, men som skjænke den dem bedækkende Jord en befrugtende Varme, og klæde den med skjønnere Grønt og herligere Blomster end enhver anden Jordens Plet. Forsførende og selv let forført — var det at undres over at en saadan Yngling kunde vriste selv en Edvard Lynch Palmen af Hænderne? Dog herom anede Edwards Fader intet. Han følte kun Taknemlighed for Faderen, saae kun i Sønnen det elskværdige unge Menneske, og fattede den Beslutning at tilbyde den gamle Gomez sin Datter i Ægte for denne Søn. Tilbuddet var altfor ærefuldt til at han kunde befrygte et Afslag. Fædrene bleve ogsaa snart enige, og det blev besluttet at

Gonzalvo skulde følge med sin faderlige Ven tilbage til Irland, og hvis de unge Mennesker følte Tilbøielighed for hinanden, da skulde deres Forbindelse høitideligholdes paa samme Tid som Edwards og Annes, og derpaa skulde de vende tilbage til Spanien. Den nittenaarige Gonzalvo fulgte sin Faders ærværdige Ven med Glæde. I stille Henrykkelse berusede hans romantiske Aand sig ved Tanken om de fremmede Landes Mærkværdigheder, som han skulde see, om Havet, som han skulde befare, om de ham ubekjendte Folkes færds Liv og Sæder, som han snart nærmere skulde lære at forstaae og kjende; og hans elskende Hjerter slog allerede høit for den Pige, om hvis Skjønhed og Yndigheder Faderen havde gjort en maastee ikke ganske upartisk Beskrivelse.

Søreiser vare dengang forbundne med flere Farer, og krævede længere Tid end nu, og under den lange Fart tiltog den gjensidige Fortrolighed og Hengivenhed med hver Dag mellem de Reisende. Da Skibet derfor styrede ind mod Gallway, troede den gamle Lynch fuldt og fast, at Gud paa denne Reise havde skjænket ham en anden Søn, og glædede sig dobbelt ved denne Tanke, fordi han haabede, at den elskværdige Ynglings uforanderlige Blidhed og Mildhed vilde have en heldig Ind-

fyndelse paa Edwards vilde og utæmmelige Gemnt. Og dette Haab syntes ogsaa virkelig i Begyndelsen at gaae i Opfyldelse. Alt hvad Edvard saae nede hos sig selv, fandt han i den unge Gomez, og hans egen Natur forekom ham saaledes først nu fuldstændiggjort; da han nu desuden, efter hvad hans Fader havde betroet ham, allerede ansaae Gonzalvo for sin Broder, saa syntes en inderlig og uudslettelig Tilbøielighed snart at grundfæste deres Venstabs.

Efter nogle Maaneders Forløb forstyrrede ubehagelige Følelser i Edwards Sjel Venstabs rene Harmonie. Gonzalvo var imidlertid bleven hans Svoger, men havde opsat Tilbagereisen til Spanien paa ubestemt Tid. Alle bare Gonzalvo paa Hænderne, alle kappedes om at vise ham Yndest og Kjærlighed. Edvard følte sig for første Gang tilfidesat — han kunde ikke fordølge sig, at han havde faaet en farlig Medbeiler til Folkets Gunst — allerede herover var han forstemt — men hvad der end mere var ham frænkende, hvad der ligesaa meget saarede hans Hjerte som det beredede hans Følsomhed med hver Dag nye og ufordragelige Qualer, det var den Bemærkning, som med hver Dag tiltog i Klarhed for ham — det var, at Anna, som han allerede ansaae for sin, omend:

Skjøndt hun hidindtil havde vægret sig for at erklære sig, — at hans Anna, siden den Fremmedes Ankomst med hver Dag var bleven foldere imod ham. Det forekom ham selv, som om han havde seet Annas sjelfulde Blik i ubevogtede Døies blikke at tabe sig i Beskuelsen af den huldsalige skjønne Gomez, og at en Skygge af Rødme da spillede paa hendes ellers blege Kinder, — og mødte i et saadant Moment hans Døie hendes, da blussede Febergloed paa hendes Kinder. At hendes hele Opførsel var forandret, var ham indlysende. Guld af Luner, uden No, snart hensjunken i mørk Lungsind, snart tabende sig i lystig Overgivenhed havde hun kun de ydre Træk af den ellers eens blide og venlige Pige, som hun havde været. Skinsygens speidende Døie maatte snart opdage, at en uovervindelig Lidenskab var Herre over hende, og for hvem kunde hun brænde undtagen for Gomez, for ham, der ved sit Komme som ved sin Bortgang fremkaldte den forandrede Stemning i hendes Sjel?

Et gammelt Ordsprog siger, at Kjærlighed grændser nærmere til Had end til Hengivenhed, og Edvard bekræftede Sandheden heraf; det blev fra nu af hans eneste Nydelse at quæle den Elskede, som han troede ene skyldig. Smaaligen søgte

han Leilighed til at sætte hende i Forlegenhed, til at ydmyge hende, til at krænke hende med oprørende Stolthed og at overøse hende med fornærmende Bebrejdelser, indtil den arme Pige, i Følelsen af at hun ikke var skyldfri, nedbøjet af Undseelse og Harme hensmeltede i Taarer; et Syn der alene formaaede at skjænke Edwards Qvæler, om ikke Mættelse, saa dog lindrende Tilfredsstillelse. Men aldrig endte en saadan Scene med en velgjørende Forsoning, som Tilfældet er mellem Elskende, naar Dissonancen opløses i Harmonie — enhver saadan Scene var kun ny Næring for hans Brede, indtil denne tilsidst blev til Raserie. Og da han ogsaa af Gomez's Sjæl, der saa lidet kjendte til Forstillelse, saa den samme Flamme, som brændte i Annas Døie, at bryde frem; da han saa sin Søster behandlet med Ligegyldighed, og sig selv forraadt af den Slange, som han havde næret ved sin egen Barm — da paaede hans Tilstand den Grad af menneskelig Skrøbelighed, om hvilken den Alvidende kun kan dømme, hvorvidt vi deri handle i Bannid, eller hvorvidt vi endnu ere Herrer over vore Handlinger.

I den samme Nat da Skinsygen drev Edvard i sin evige Uro fra sit Leie, havde de Elskende havt deres — maaske første — hemmelige Sam-

menkomst. Efter hans senere Udsagn, saae Edvard, skjult bag en Søile, Gomez indhyllt i sin Raabe, med usikre Skridt og frygtsom, snige sig ud af Blakes Huus — igjennem en Sidedør, som han vidste førte til Annas Bærelser. Den skrækkelige Bished fremmanede Helvede i hans Sjæl. I hans Døie brændte Smertens Ild, i hans Bryst rasede Skinsygens Marter; hans Blod strømmede søndersprængende igjennem hans Arer, og som den af Tørst Martrede higer efter en eneste Draabe Vand, saaledes higede hans Hævn efter Blod. Som en rovbegjærlig Tiger kastede han sig over den ulykkelige Yngling, der forgjæves stræbte efter at flye, saasnart han saae ham. Neppes havde han naaet ham førend hans Dolk med Lynets Fart gjennemborede ham, og med satanisk Lyst søgte den Rasende med Morderstaalet at tilintetgjøre ethvert Spor af den Skjonhed og Ynde, der havde ranet hans Hjertes Elskede og hans Livsro fra ham. Først da Maanen pludselig treen ud af den mørke Skye, der havde indhyllt dens Skin, og kastede sit blege Lys over det græsfelige Skuespil, og viste ham den Døde næsten ukjendelig af hans Mishandling, og sig selv og Jorden hvorpaa han stod rygende af Bennis levrede Blod — først da vaagnede han af sin Helveds

Drøm til frygtelig Gysen. Misgjerningen var fuldendt — Straffen begyndte.

Selvopholdelsens Drift vaagnede i ham, og han flygtede, som Cain, til den nære Skov — hvor længe han vandrede der omkring, kunde han selv ikke erindre — Angest, Fortvivlelse, Kjærlighed, Unger og tilsidst Banvid forfulgte ham, indtil han tabte Besindelsen, og det Tilkommende og Forbigangnes Skrækbilleder forsvandt i Bevidstløshedens Nat — thi den medlidende Natur gyder over Sjælens som over Legemets Lidelser, naar Støvet bugner under deres Byrde, Afsnagrens Hvile.

(Slutningen følger.)

N. David.

Borger = Bennen.

Fire og Fyrgetyvende Aargang.

Nr. 39.

Løverdagen den 29de September 1832.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos Andreas Seidelin,

Hof- og Universitets - Bogtrykker.

De forslagte Dødningebeen i Gallway.

(En irsk Fortælling.)

(Slutning.)

26.

Ordet var imidlertid blevet bekendt i Byen — den elskede Ynglings sørgelige Endeligt hørtes med Smerte og Afsky af Alle, der i ham saae en Fremmedt, der havde betroet sig til deres Gæstes venskab. Ved Siden af Spanierens Fløielkaabe havde man fundet en blodig Dolk, og ikke langt derfra en Hat, smykket med Fjeder og en Agraf af Brillanter; ogsaa havde man opdaget Fodspor af et Menneske, der var flygtet ud til Skoven.

Hatten blev snart erkjendt at tilhøre Edvard Lynch, og da han intetsteds selv var at finde, begyndte man at frygte for hans Liv, og at troe at han var bleven myrdet tilligemed sin Ven. Den bestyrkede Fader steg til Hest, og, fulgt af det efter Hævn snysende Folk, sværte han høit og helligt, at Morderen skulde blive opdaget og straffet, og skulde han end med egen Haand knytte ham op i Galgen.

Man tænke sig først Mængdens siebliffelige Glæde, og siden dens Rædsel — man tænke sig den gamle Lynchs Folelser, da man om Morgenen tidlig fandt Edvard Lynch nedsjunken under et Træ, blodig men levende, og som det syntes ikke engang farlig saaret — og da man kort derpaa hørte ham selv, idet han omslyngede sin Faders Knæ, anklage sig som Gonzalvos Morder, og rolig forlange sin Straf.

Han blev ført tilbage i Lænker; Raadet forsamlede sig, og Faderen dømte Sønnen til Døden. — Men Folket vilde ikke, at dets Yndling skulde berøves det. Snart fyldte det Torvet og Gaderne og bølgede frem som det oprørte Havs Brændinger; det forglemte Sønnens Brøde over Faderens kolde Retfærdighed, og i vild Tummel forlangte det, at Fængselet skulde aabnes og Morderen

benaades. Kun med Nøie lykkedes det den for-
doblede Vagt i den derpaa følgende Nat at holde
Folket fra Raadhuset, og at tilintetgjøre dets For-
søg paa at befrie Fangen. Men ved den frem-
brydende Dag, da endogsaa en Deel af Tropperne
vilde gjøre fælleds Sag med de oprørte Borgere,
syntes dette ikke længer muligt, og man meldte
nu Mairen, den gamle Lynch, at kun de hvervede
Tropper holdt Stand, og at hele Byen, som
rasende, forlangte den unge Mand's Befrielse. Da
fattede den urokkelige Mand en Beslutning, som
Mange maaskee ville fordømme som umenneske-
lig, men som upaatvivleligen var den frygteligste
Selvovervindelses Frugt, og et af de sjeldneste
Exempler paa stoisk Characterfasthed. Ledsaget
af en Præst gik den gamle Lynch til sin Søn,
igjennem en underjordisk Gang, som førte til
Fængslet. Hævet af sit dybe Fald i sin egen
Samvittighed ved den Deeltagelse, som hans
Fødebye skjænkede ham, var Livslysten atter vaag-
net hos ham, og paa sine Knæ spurgte han sin Fa-
der, forventningsfuld og bedende, om han bragde
ham Raade og Tilgivelse. Men den gamle Mand
svarede med fast Stemme: "Nei min Søn, paa
denne Jord gives der ingen Raade mere for
dig — dit Liv er Lovens Eiendom, ved Solens

Opgang skal du betale Loven, hvad du er den skyldig. I 22 Aar har jeg bedet og vaaget for din jordiske Lyksalighed, dog det er forbi — vend dine Tanker nu mod Evigheden, og er der Haab der for dig, saa lad os i Forening bede til Gud om Naade for dig der — men er det skeet, saa haaber jeg, at min Søn, der ikke har vidst at leve sin Fader værdig, idetmindste vil vide at døe ham værdig." Ved disse Ord vaagnede endnu engang den, af fordum, saa modige Ynglings hele Stolthed, og efter en kort Bøn fandt han sig med heltemodig Resignation i sin strenge Faders ubarmhjertige Billie.

Da Borgerne og Soldaterne, hvis vilde Skrig og Trudsel med hvert Dieblik vare stegne, netop belavede sig paa at storme Fængslet, traadte James Lynch frem i det høie Vindue paa den gamle gothiske Taarnbygning. Ved Siden af ham stod hans Søn, med Strikken om Halsen, og Faderen talte saa til den undrende Hob: "Jeg har svoret høit og helligt, at Gonzalvos Morder skal døe, om jeg ogsaa selv skulde knytte ham op i Galgen. Forsynet har taget mig paa Ordet; og I, vildtledede Borgere, lærer, at Intet tør standse Lovens Herredømme, og skulde Naturrens helligste Baand end derfor sønderlides."

Dg mens han talede saa, havde han slynget Strikken om en Jernkrog i Muren, og i det han stødte Sonnen ud af Vinduet, fuldendte han det Græsselige. Dg ubevæget stod han som en Steens støtte i Vinduet, indtil Sonnen under det sidste Krampetræk havde opgivet sin Aand.

Som truffet af Lynstraalen havde Folket med ængstelig Laushed, der havde indtaget den larvende Stois Plads, været Vidne til den frygtelige Daad, og Enhver sneg sig derpaa bedrøvet og forvirret hjem. Men Borgermesteren i Gallway nedlagde i den samme Stund sin Værdighed, og frasagde sig sin Magt, og ingen uden hans Familie har siden den Dag seet ham, og førend han blev baaren til Graven, kom han fra den Dag af ikke uden for sit Hus. Anna Blake døde i Kloster, og Tiden har udslukket begge Familier, men de forslagte Dødningebenen i Gallway antyde endnu det Sted, hvor den gyselige Daad for Aarhundreder siden fuldbragdes.

(Af: Briefe eines Verstorbenen 1 D. P. 268 og følgende.)

David Heinrich Chassé.

Denne mærkværdige Mand har ved Udholdenhed og Bestemthed i det farefuldeste og vigtigste Dieblik reddet sit Fædrelands tryggeste Bolværk, og derved oplivet Hollændernes dybsjunkne Mod og givet deres Anliggender en uformodet gunstig Vending. Han er født 1765 i Thiel i Geldern; hans Fader var Major i münsterisk Tjeneste. Allerede i en meget ung Alder helligede han sig den militaire Løbebane, og blev Cadet i nederlandsk Krigstjeneste. Den fyrrige Ynglings fremadstræbende Aand drog ham over paa Patrioternes Partie, da politiske Factioner deelte og adspalttede hans Fædreland; og da dette Partie ved Preussernes Mellemkomst var slaaet, flygtede han til Frankrig, hvor han snart tog Tjeneste. Revolutionen tilbød ham en gunstig Leilighed til at udmærke sig, og allerede i 1793 blev han Oberstlieutenant. Ved Mouqueron, Stade og Hooglade beviste han sin Tapperhed. I hiint Aar vendte han med Pichegrus Armee tilbage til sit Fædreland, og Aaret derpaa gjorde han Campagnen i Tydskland under General Daendels. Tre Aar derefter ved Englændernes Indfald i Nordholland havde han Leilighed til paa ny at udmærke

fig, idet han i Spidsen for en Jæger-Afdeling i flere Timer gjorde en overlegen Fjende en haardnakket Modstand. Efter Englændernes Tilbagetog blev han igjen ansat ved Armeen i Tydskland. I Maren 1805 og 1806 stred han under Dumonceau imod Preusserne; men meest udmærkede han sig i den spanske Krig ved det sjeldne Mod og den usædvanlige Duelighed, som han beviste i Bajonetsfægtninger, hvorfor han ogsaa erholdt Tilnavnet "Bajonetgeneralen," som man siger af Napoleon selv. Chassé havde af Kong Ludvig Napoleon faaet Overcommandoen over de hollandske Tropper, som deeltog i den spanske Krig. Trods de største Besværigheder paa de deels ubanedede deels ødelagde Veie over steile Klipper, utilgjængelige Bjerge og igjennem farefulde Kløfter, blottet for Levnetsmidler og dagligen udsat for de forbittrede Insurgenters kjække og dristige Angreb, banede han sig ikke destomindre Veien til Madrid, efter at han havde besejret Biscaias Modstand. Den 15de Mai ved Almanerez og Metos de Jvoy og den 27de og 28de ved Ciudad Real vare Seiersdage, som gjøre ham den største Ære. Slaget ved Ocanna forskaffede ham Titlen af Baron, et Krongods af 5000 Gylden Indkomster og Commandeurkorset af Unionsordenen. Disse Beviser paa Anerkjendelse

opmuntrede ham til end større Heltedaa'd. I en Bjergkloft i Pyrenæerne reddede han ved sin Snildhed og sit Mod General Erlons Corps, og Napoleon gjorde ham derpaa til Officeer af Cres-legionen. Under de Allieredes første Feldttog i Frankrig gjorde han al den Modstand, som han kunde, sloges tappert i Egnen af Paris og blev haardt saaret i en Skjærmydsel med Preusserne. Han vedligeholdte den gamle Overlegenhed i Bajonetfægtninger, og gjorde virkelig undertiden heri Underværk. Da endelig hans egentlige Fædrelands Tropper, efter det oraniske Husets Gjenindsættelse, deeltog i den almindelige Kamp mod Napoleon, vandt Casé nye Laurbær, og commanderede tilligemed van der Smiszen et Armee-corps i Slaget ved Waterloo. Det lykkedes ham mod en overlegen Magt at redde et engelsk Batterie, og denne herlige Kampdaad bidrog ikke lidet til det vigtige Slags lykkelige Udfald. Hans nye Monark, Kong Ludvig, gjorde ham til Generallieutenant, og gav ham fra 1815 til 1830 mere end eet Beviis paa hans særdeles Tillid og Agtelse. Da endelig Revolutionen af 1830 udbrød, og forstyrrede den Orden og Ro, som en viis og liberal Regjering saa længe havde skjænket Landet, fik Chassé ny Leilighed til at lægge sit Mod, sin Erfarenhed og sin Trostfab for Dagen.

(Slutningen følger.)

N. David.

Borger = Bennen.

Fire og Fyrgetyvende Aargang.

Nr. 40.

Løverdagen den 6te October 1832.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos Andreas Seidelin,

hof. og Universitets - Bogtrykker.

David Heinrich Chasfé.

(Slutning.)

Bed Insurrectionens Udbrud havde Chasfé med megen Frimodighed erklæret sig med Hensyn til det System, som man burde følge, og som de bydende Omstændigheder foreskrev; men hans Stemme formaaede Intet imod den militairiske Camarillas Raad, og han saae nu med Uvillie og Rummer paa den hele Række af feilfulde Operationer og fornedrende halve Forholdsregler, hvormed man mødte den ligesaa energisk som systematisk fremtrædende Insurrection, hvilken han

vilde have undertvungen med et eneste kraftfuldt Slag. Man havde oftere tilbudt Generalen betydelige Poster, men han vægrede sig for at modtage dem, da man ikke vilde give ham den uindskrænkede Fuldmagt, som han forlangte. General Büllandts mislige Opførsel oprørte ham, da denne, i et afgjørende Dieblisk afviste den ham af Chassé tilsendte Forstærkning, og hellere indgik en vanærende Capitulation med de første Dages Seirherrer i Brüssel. Chassé's Sprog og Forhold imod Prindsen af Oranien, da denne endnu spillede den bekjendte tvetydige Mæglerrolle i Brüssel og Antwerpen, var gammel Nederlands Kjønneste Dage værdig; ja han havde endogsaa, i sin Tver for Konge og Fædreland, truet Prindsen med at lade ham fængsles, naar han lod sig tilshyne i Citadellet. Man er i Almindelighed i Holland enig om, at Toget mod Brüssel i September burde have været betroet til ham og ikke til Prinds Frederik, eller at det i det mindste burde have været udført i Overensstemmelse med Chassé og understøttet af denne. Hans Konge havde betroet ham Antwerpen, og frygtet af Sjenden og elsket af Indvaanerne, som i Almindelighed blot kaldte ham "Papa Chassé," holdt han sig der med den ham egne Narvaagenhed og Fasthed, og bevarede

Staden saavel mod den udbortes som indvortes Fjende. Da endeligen en Faction havde vidst, ved en bestukken og ophidset Pøbel, at antænde Revolutionens Flamme ogsaa i denne Stad, der længst var bleven Forfatningen og Kongen tro, og at indbringe indenfor dens Mure et Corps Belgier, anført af Hassels, Mellinet og andre Partigjængere, sluttede han, for at undgaae Blodsudgydelse, et for begge Partier ærefuldt og nyttigt Forlig, som imidlertid blev brudt paa den skjændigste Maade. Først da enhver Udsigt var forsvunden til at Fjenden og den sammensvorne Deel af Befolkningen vilde vise en mere loyal og besindig Opførsel, gav Chassé Ordre til Tilbage-toget til Fæstningen, og der til Forræderiets exemplariske Tugtelse. Imidlertid har man villet forsikre, at Chassé, paa den Tid, var syg, og at det egentligen var Hertugen af Sachsens Weimar, der kommanderede under ham, som gav Befalingen til Antwerpens Bombardement. Navnet Chassé er fra den Tid af blevet hædret som det berømteste i Hollands nyere Historie. Kongen og Folket kappedes om at udmærke ham, og hans uroffelige og alligevel humane Opførsel har hos Partierne sikket ham en Erkjendelse, der kun sjelden bliver en Krieger tildeel i en af begge Par-

tier saa lidenskabelig ført Kamp. — Med megen Godmodighed og Humanitet er en vis militairisk Iver og en ubsielig Strengthed, i alt hvad der angaaer Tjenesten, ham egen.

Emanuel, Marquis af Chaves.

Allerede som Grev Amarante var Chaves Hovedet for de miguelistiske Insurgenter, der først omstyrkede Cortes-Constitutionen, og siden hævede Don Miguel paa Portugals Throne. Aristocraterne, Clerus og Munkene hadede den Constitution, som Johan VI havde besvoret 1ste October 1822. Dronningen, en Søster til Ferdinand VII i Spanien, stod i Spidsen for hiint Partie, og hendes Son, Infanten Don Miguel tilbød, med meer end ungdommeligt og mindre end ridderligt Mod, sin Arm til ethvert voldsomt Middel, for at omstyrte Frimurerens Værk (thi saaledes kaldte man Constitutionen) og for at gjenoprette Absolutismen. Den apostoliske og absolutistiske Faction forberedede i Stilhed Alt, for at organisere Opstanden paa hele Halvøen. Beslutningerne paa Congressen i

Verona, og Efterretningen om de Franskes Angreb paa Spanien fremskyndte Contrarevolutionens Udbrud. Den forfængelige og fanatiske Grev Amarante blev nu Factionens Hovedværktøi. I Forstaaelse med sine Venner i Lissabon, og opmuntret dertil af sin kamplystne og stolte Gemal, inde reiste han, omgivet af Soldater og Bønder, den 23de Februari 1823 Insurrectionens Fane i Villa Real, i Provindsen Tras og Montes. Ved en Proclamation af 1te Marts kaldte han alle Portugisere til Vaaben, "for at befrie Landet fra de gudsforgaaende Despoter, som undertrykke det."

Men da Amarante vilde gaae over Duero Floden, for at besætte Braga og insurgere Provindsen Entre Minhoe Duero, blev han af den constitutionelle General Luiz de Rego trængt tilbage til Bjergene i Tras og Montes. Johan VI erklærede Amarante for Landsforræder og berøvede ham hans Titler og Embede. Rego benyttede imidlertid ikke den Fordeel, han havde vundet, og Amarante, som havde forstærket sig med Bjergbeboerne, der ere ypperlige Skarpskyttere, overfaldt og bemægtigede sig Chaves, en befæstet Plads i Tras og Montes ved Galliziens Grændse. Denne blev hans Vaabenplads. Han oprettede her et Regentskab, og udstædte Decreter. Braganza

deeltog i Insurrectionen, og flere Regimenter gik over til Amarante. Herpaa overfaldt han den 13de Marts i Dalen Chaves Brigadøren Pampluna, og trængte Regos Corps tilbage over Duero. Generalerne Silveira, Linto og Suza toge derpaa hans Partie, men da Rego imidlertid havde faaet betydelige Forstærkninger, lykkedes det ham at slaae Amarante den 23de Marts, og at trænge ham over den spanske Grændse, hvorhen han forfulgte ham. Her, i Kongeriget Leon, holdt sig de spanske Constitutionelle under Murillo og Quiroga. Amarantes Corps adspalttede sig derfor, og selv drog han med en liden Skare til Burgos. Men ogsaa Rego maatte trække sig tilbage fra Leon til Portugal, fordi Hertugen af Angouleme, der commanderede den Franske Hær i Spanien, erklærede at han ikke taalte noget Brud af Freden med Portugal. Ikke destomindre nærmede Amarante fra Benavente sig den portugisiske Grændse, hvor flere Tusinde Bønder stødte til ham; det portugisiske Regentskab, som havde valgt den fra Lissabon fordrevne Patriark til Præsident, oprettede ogsaa sit Sæde i Valladolid. I Lissabon herskede paa den Tid det ultraliberale Partie; det affatte General Rego, og dets hele Opførsel formerede de Misfornøiedes Antal. Nu syntes det

Dronningen, at det gunstige Dieblif var kommet, hvor Don Miguel kunde stille sig i Spidsen for Contrarevolutionen. Dette skete ogsaa den 27de Mai.

Constitutionen blev tilintetgjort og Kongen igjen proclameret som absolut. Som denne Contrarevolutionens første Helt drog nu Grev Amarante i Spidsen for 3000 Mand ind i Coimbra, og holdt sit høitidelige Indtog i Lissabon den 28de Juni. Grev Amarante blev udnævnt til Marquis af Chaves med en Dotation af 6000 Crusader. Kongen stiftede ogsaa et Værestegn for alle Tropper, som havde kæmpet under Legitimitetens Fane i Tras og Montes. Denne bestod i en Guld- eller Sølv- Skuepenge, paa hvis ene Side Kongens Billede var, og paa hvis anden Side stod: heroica fedelidade transmontana. Imellem de to Partier, det under Dronningen og Infantens Beskyttelse nu herskende Absolutistiske, og det undertrykte Constitutionelle, dannede der sig et tredje Partie, det pacifatoriske, under den nye Minister Grev Palmela. At Chaves sluttede sig til det første var naturligt, men hans Officerer og Soldater gjorde det langtfra. Misfornøielsen iblandt dem tiltog, da de ikke blot saae sig skuffede i deres Forventninger, men da deres tredobbelte Sold ogsaa blev nedsat til den sædvanlige. Selv Chaves var

misfornøiet over at man nægtede de Promotioner, som han havde gjort i Armeen, at stadfæstes, og fandt kun en Slags Erstatning i den Anerkjendelse som Ludvig XVIII viste ham, idet han af Frankrigs Konge modtog Storkorset af den hellige Ludvigorden. Det maa rimeligviis tilskrives hiin Omstændighed, at Chaves forholdt sig roelig under de i 1824 og 25 mod Absolutisterne, ikke blot i Lissabon, men i hele Landet, rettede Bevælgelser. Som bekjendt seirede Palmelas Partie. Don Miguel blev sendt til Østerrig og Dronningen blev sat under Bevogtning i Queluz. Men efter Johan VI's Død (10de Marts 1826) reiste sig atter det absolutistiske Partie for at omstyrte tillige med det af Don Pedro indsatte Regentskab den Constitution, som han havde givet Portugal, og for at hæve Don Miguel paa Kongerigets Trone.

(Slutningen følger.)

N. David.

Borger = Bennen.

Fire og Fyrgetyvende Aargang.

Nr. 41.

Løverdagen den 13de October 1832.

Forlagt af Understøttelses - Selskabet.

Trykt hos Andreas Seidelin,

Hof- og Universtets - Bogtrykker.

Emanuel, Marquis af Chaves.

(Slutning.)

Præsterne og Munkene bearbejdede nu Folket for at bringe det til Oprør, og Chaves og Marquien af Abrantes ilede med at stille sig i Spidsen for Insurrectionen. De kjendte heelt vel Don Riguels sande Sindelag, og stode i Forbindelse med Dronningen. Et Oprørsmanifest under Don Riguels Navn og det foregivne Datum, Wien den 29de Juni 1826, blev udspreedt over hele Portugal. Det lykkedes det hurtigt at dæmpe de første Uroligheder i Tras og Montes; men de fanatiserede Bønder samlede sig snart atter i Nærheden af Byen Cha:

ves. Deres Feltskrig var: "leve Spanien! det
 skjænke os den absolute Konge! Ned med Eng-
 lænderne, ned med alle dem, som have besvoret
 Constitutionen!" Chaves reiste Oprørs Fanen i
 Villa Real og proclamerede der Don Miguel som
 Miguel I, Portugals absolute Konge. Han udraabte
 Enkedronningen til Regentinde og oprettede en
 Regjeringsjunta i Chavia. Imidlertid havde
 Marquien af Abrantes bragt Algarvien til Op-
 stand. Denne Opstand blev vel snart undertrykt,
 og selv Chaves maatte flygte til Gallizien; men
 ved sin Onkel, General Silveiras, Hjælp samlede
 han atter i Toro, i det spanske Kongerige Leon,
 de portugisiske Flygtninge. Efterat han rigeligt
 var forsynet med Vaaben, Munition, Penge
 og Transportmidler af den apostoliske Junta i
 Spanien, gik han igjen tilbage over Grændsen
 (i November 1826) og proclamerede paany Don
 Miguel I og hans Moder som Regentinde; ogsaa
 sammenkaldte han i Braganza en Regjerings-
 junta, til hvis Præsident han blev udnævnt.
 Denne Junta forlagde siden sit Sæde til Lamego.
 Dens Medlemmer vare: Vicomte Montalegro,
 Vicomte Villa Garcia, Baron Cartano de Mello
 og Dr. Agostinho. Derpaa besatte en Skare Roya-
 lister Staden Chaves; en anden under General

Silveiras Kommando Staden Miranda; Besætningerne erklærede sig for Insurgenterne. Saaledes kom Villaviciosa, Braganza (den 22de November) og Lamego (den 2^{den} December) i deres Bold. Allerede var Chaves i Begyndelsen af 1827 rykket imod Oporto, da det lykkedes de constitutionelle Generaler Mello, Claudino, Villastor og Augeja at omgaae ham og besætte Duero-Linien. General Stubbs dækkede Oporto, da endelig den 23de December engelske Skibe med Tropper løbe ind i Havnen. Dog, før det brittiske Hjelpecorps rykkede frem fra Lissabon, vare allerede Insurgenterne saavel i Alenteio, som i det nordlige Portugal under Chaves (den 9de Januar af Villastor ved Pennaverde) slagne, adspredte og kastede tilbage til Spanien. Chaves tabte nu sit Partis Lillid; han maatte aftræde Overbefalingen til Vicomte Montalegro, og i Silveiras Sted traadte Moellos. Den constitutionelle Hær under Marquis d'Andeja stod nu paa den spanske Grændse, ligeoverfor en spansk Observationsarmee. Imidlertid foretog den berymtede Telles Jordao idelige Streiftog fra Spanien over den portugisiske Grændse. Hos ham befandt Chaves sig, medens dennes heroiske Gemalinde ilede til Madrid, for hos den apostoliske Junta at bevirke ny Under-

støttelse for de portugisiske Insurgenter. Snart trængte Chaves med flere forenede Guerillaer og andre Bandedførere igjen ind i Portugal. Han stod allerede kun 2 Mile fra Oporto og truede Braga; men General Stubbs forenede sig med Villastor ved Penaful og begge sloge Insurgenterne den 5te Februar i Nærheden af Broerne over Prado og Porto. Chaves flygtede nu med Faae af sine troe Tilhængere til Havnen Guardia, og frelste sig atter ind paa det spanske Gebeet. Her bleve Insurgenterne paa den spanske Regjerings Befaling afsvæbnede; thi England erklærede, at det vilde ansee enhver Intervention fra Spaniens Side til Fordeel for de portugisiske Rebeller for en fjendtlig Handling. Imidlertid fuldbyrdede de spanske Generalcapitainer (Eguia, Monnet o. A.) ickun tilsyneladende de erholdte Afsvæbningsbefalinger, og Chaves blev indtil Midten af Marts Maaned staaende med sit Rytterie i Egnen af Zamora. Senere blev han, for at betage den portugisiske Regjering al Mistanke, tilligemed sin Gemalinde forviist til Trun, hvorfra han begav sig til Bajonne*). Men den constitutionelle Regjer

*) I engelske Blade finder man angivet, at Don Miguel, for at skjule sine Planer, fra Wien har

ring blev svækket ved Intriguer i selve Ministeriet, og Enkedronningen vidste bestandig at nære det absolutistiske Parties Forhaabninger. For end kraftigere at beskytte sit Værk, sin Datters constitutionelle Throne, udnævnte da Don Pedro sin Broder Don Miguel til sin Statholder (5te Juli 1827). Omvendt nu Infanten antog sin Broders Udnævnelse, saa udbredte dog Chaves gennem de Apostoliske et Slags Manifest, hvori enhver Indskrænkning af Don MIGUELS absolute Magt var betegnet som Høiforræderie mod Erorens Majestæt. Selv havde han bestandig fortsat sin Brevvevling med Dronningen og Infanten. I Portugal blev derfor Alt forberedet til at ophøje Don Miguel til absolut Konge. Chaves virkede især fra Spanien til dette Maal. Da endelig Don MIGUELS Generaler ved Banga havde tilintetgjort de sidste Anstrængelser af de Constitutionelle under Palmela, Saldanha og Villafior (2^{den} og 3^{die} Juli 1828) og kastet Levningerne af dem tilbage til Spanien, kaldte Don Miguel Marquis af Chaves's Bander under Tellez For-

skrevet til Kongen af Spanien, og bedet ham om saameget som muligt at standse Marquien af Chaves og hans portugisiske Benneres oprørske Foretagender.

dao*), 900 Mand stærke, tilbage til Portugal. Chaves blev i Lissabon modtaget med Udmærkelse; men han fik snart Usurpatorens Uafnæmmelighed at føle. Don Miguel tildelte ingen af hans Officerer de lovede Belønninger; han fratog dem endogsaa de Grader, som Chaves havde tillagt dem. Den stolte Marquis selv kunde ikkun erholde en eneste kort Audients af Don Miguel, og blev i denne behandlet meget ligegyldigt. Han følte at man ikke mere behøvede hans Tjeneste; man gav ham ogsaa at forstaae, at man kunde fordre Regnskab af ham for de til hans Raadighed stillede Summer, og at han kunde anklages for Høiforræderie, fordi han taabeligt nok engang havde tilladt, at hans Bander havde udraabt ham selv til Portugals Konge under Navn af Emmanuel II. Chaves trak sig nu tilbage; alle hans Forhaabninger vare tilintetgjorte; han saae sig foragtet og forhaanet ved Don Miguel's Hof. Derover henfaldt han til Melancholie. Imidlertid forblev Enkes

*) Denne Tellez blev siden, da han havde opdaget flere Sammensværgelser mod Don Miguel, udnævnt til Gouverneur og Overinspecteur ved Statsfængslet San-Juliao, hvor han af Grusomhed og Bindsyge endnu mishandler de fængte Malhados (Constitutionelle).

dronningen hans Beskytterinde. Da nu Infanten som Følge af et Fald (i November 1828) laae farligt syg, raad slog hun med Marquien om, hvorledes Infanten Sebastian i Spanien kunde blive udnævnt til Don Miguels Efterfølger, og hun selv til Regentinde. Men Don Miguel kom sig, Marquien af Chaves forblev i Unaade, og man talte ikke mere om ham. Enkedronningen døde den 6te Januar 1830, og Chaves, den apostoliske Fac-tions foragtede Værktøi, i Lisfabon den 7de Marts 1830.

(Af: "Conversations-Lexicon der neuesten Zeit.")

N. David.

Emigranternes Reise til Canada.

(Af: Morgenblatt für gebildete Stände 1822.)

Det var i Begyndelsen af Sommeren, da jeg seilede fra Skotland til Dnebek, i Selskab med en stor Mængde Udvandrende. De hørte alle til den fattigere Folkeclasse og havde deres Ophold i Skibets mellemste Rum, hvor flere Afstikker vare anbragte til større Bequemmelighed for Familierne.

I Begyndelsen syntes disse Indretninger overflø-
dige, da man fra alle Sider yttrede det venstabe-
ligste Sindelag imod hinanden; thi hos disse Folk,
som ellers vare uden Bekjendtskab eller Forbindelse
indbyrdes, havde det Nye i den fælles Stilling
givet Følelserne en overeensstemmende Retning;
og omendskjøndt de fleste af dem vare Skotlændere,
syntes de dog at have aflagt den dem ellers sær-
egne Forsigtighed og Tilbageholdenhed. Saasnart
de vare komne ombord, hørtès fra alle Sider Til-
budet om gjensidig Bistand paa den forestaaende
Reise, og mange aabenhjertige Meddelelser fandt
Sted over Bedkommendes Formuesomstændigheder
og de Aarsager, som havde bevæget dem til Udvand-
ring. De, som meest følte Adskillelsen fra deres
Fædreland, søgte især at beskæftige sig med den
Lykke, der ventede dem paa hiin Side af Oceanet,
hvorimod Andre, hvem Hjemtet ikke syntes at
ligge paa Hjertet, uophørligen talte om den
Smerte, de havde følt ved at forlade det. Man
gjorde sig derhos Umage for at dæmpe enhver
Tanke om Fare, og man omtalte altid det smukke
Veir som enhver Søreises uadskillige Ledfager.

(Fortsættes.)

J. N. Fibiger.

Borger = Bennen.

Fire og Fyrgetyvende Aargang.

Nr. 42.

Løverdagen den 20de October 1832.

Forlagt af Understøttelses - Selskabet.

Trykt hos Andreas Seidelin,

Hof- og Universitets - Bogtrykker.

Emigranternes Reise til Canada.

(Fortsættelse.)

I de to første Dage var Veiret særdeles gunstigt; let og jævnt gled Skibet hen over Bølgerne, imens det førte os forbi de høilandste Kystbjerge. Emigranterne opholdt sig næsten bestandigt paa Dækket, hvor de, i en ret behagelig Uvirkosomhed, gjorde deres Bemærkninger over Alt, hvad de saae. Nogle nævnte de forskjellige Bjerge ved Navn og beskrev Egnene omkring dem; Andre udbredte sig over de Fordele, som de havde opoffret ved at forlade Hjemmet, og talte om deres Paarørendes Velstand, Anseelse og Indflydelse,

hvorimod nogle Enkelte, som syntes at have gode
 Grunde til ikke at omtale deres egne Anliggender,
 gik frem og tilbage imellem de forskjellige Grupper
 og hørte uden Deeltagelse paa de Andres Fortæl-
 linger. En Mand gjorde sig, ved Besiddelsen af
 en Bog over Nordamerica, vigtig for Selskabet.
 Han stillede sig med den paa en ophøiet Plads og
 oplæste nu og da de mærkeligste Steder. Mange
 holdt ham for et sandt Orakel, til hvem man
 tyede i Anledning af enhver Strid over nogen til
 den ny Verden hørende Gjenstand. En gammel
 Kone, ved Navn Burrel, og hendes Datter
 anmasfede sig Herredømmet i den qvindelige Kreds.
 De talte meget om en Søreisens Ubehageligheder,
 og beklagede sig over, ikke at have taget Plads i
 Kabinen. Ingen paa Skibet fandt de ret pas-
 sende for deres Selskab, og de kunde ikke noksom
 beskrive, hvor stor Angst og hvormange Bekym-
 ringe deres Venner nu lede for deres Skyld.
 Deres Gladder blev ikke afbrudt, thi Enhver syn-
 tes gjerne at lade sine ledsagere snakke efter Hjer-
 tens Lyst, for derved at lære dem nærmere at
 kjende. Den anden Dags Aften meente, som det
 syntes, de fleste Emigranter, at de alt nu havde
 seet ret meget af en Søreise. Nogle gave sig
 Udseende af at være ret hjemme i Solivet; Andre

spottede over enhver Tanke om Fare, og ønskede intet mere, end at forsøge en Storm, for tilfulde at overbevise sig om det Overdrevne i de Søfarendes Beretninger. Ved Solens Nedgang gik Vinden, som hidtil kun havde vistet spøgende i Seilene, over til en frisk Kuling; Bølgerne begyndte at hæve sig og Skibet slingrede en Smule. Først listede Emigranterne sig med usikre Skridt omkring, og holdt sig ofte fast ved Lougværket; men snart bleve de fleste staaende og lænede sig til Rækværkerne. Samtalerne bleve efterhaanden kortere og mere afbrudte; de som før havde været de meest høirostede bleve nu de ordknappeste og gik snart over til en fuldkommen Laushed. Enhver iagttog sin Naboes Miner, men syntes gjerne at ville selv undgaae de Andres Blikke. De Grupper, som havde opfyldt Dækket, forsvandt efterhaanden igjennem Nedgangen til Skibsrummet, saa at det ikke varede langt ud paa Aftenen førend Søfolkene befandt sig alene paa Dækket. Vinden tog bestandigt til; om Morgenen gik Søen høit, og der faldt en stærk Regn. Nogle Emigranter vovede sig, krybende paa alle Fire, op paa Dækket, hvor de saae sig omkring med ængstelige Blikke. En af dem fordristede sig til at gjøre Styrmanden det Spørgsmaal: om han vel nogensinde tilforn

havde været ude i et saadant Veir? Denne svarte
 med en alvorlig Mine og et betydningsfuldt Blik:
 han vilde haabe, ikke tiere at opleve et Veir som
 dette; men Gud var naadig, han selv fortvilede
 aldrig, saa længe Skibets Planker holdt sammen.
 Dette skjelmste Svar blev af de Reisende modtar-
 get med den største Forsærdelse, og nogle af dem
 gik strax ned for at give Selskabet Underretning
 om den store Fare hvori man svævede. Alt derv
 nede kom derved i den største Angst og Forvirring;
 Forældrene kaldte deres Børn til sig; de gamle
 Koner ledte efter deres Bibler, de unge søgte Trøst
 hos deres Mænd; Bønner og Udraab bleve blanz-
 dede med Spørgsmaal, paa hvilke de Spørgende
 selv syntes at give sig Svar. Fra Tid til anden
 blev der sendt Bud op paa Dækket, for at ind-
 hente Efterretning, og Nogle gjorde det Forslag,
 at man skulde bede Capitainen om, strax at søge
 den nærmeste Havn. Styrmanden uddeelte hver
 Morgen efter Frokosten Levnetsmidler til Emigran-
 terne; ogsaa nu lod han, til den sædvanlige Tid,
 de Fade hvori Provianten opbevaredes, tillige
 med en Bægt til at afveie Portionerne, bringe
 op paa Dækket. Den Støi, som disse Forbered-
 delser forarsagede, bragte Folkene i Rummiet paa
 den Mening, at Matroserne vare isærd med at

sætte Baadene ud, og at altsaa Skibet maatte være synkefærdigt. Denne deres Frygt blev fuld; komment bekræftet ved Styrmandens Raab: "Alle Mand op paa Dækket!" — Mænd og Qvinder, Oldinger og Børn styrtede nu med rasende Jil op af Trappen, og i et Dieblik var Rummet tomt. Alle skyndte sig hen til Rælingen, for snarest muligt at komme i Baadene. Men da Skrækken havde sat sig lidt, og de saae Styrmanden staaende imellem tvende Fade, hvor han ganske roligt afveiede Portionerne, bleve de heelt forvirrede og saae paa hverandre med et af Undseelse og Frygt blandet Udtryk. Matrosernes Latter beviste dem snart, at deres Indbildningskraft havde spillet dem et Puds. Styrmanden bad dem, kun at modtage deres Mundportioner, da Skibet dog neppe vilde forgaae førend Middagsstunden; tillige forsikkrede han dem, med Villie at have bidraget sit for at indjage dem lidt Skræk, og derved, til Gavn for deres Sundhed, at bringe dem alle op paa Dækket. Denne Erklæring beroligede igjen Gemytterne, og Enhver taalte nu godmodigt den Andens Spot, da han saae sig istand til, at betale ham med samme Mønt.

Længere op paa Dagen tog Binden igjen af, saa at vi snart kunde haabe smukt Veir. Mange

af Emigranterne kom atter tilsyne paa Dækket og underholdt sig der paa forskjellige Maader; dog kunde man tydeligt see, at de havde tabt meget af deres forrige Munterhed og Selvtillid. Om Estermiddagen derimod blev Selskabeligheden igjen forstyrret ved Vindens paany tiltagende Hestighed. Søen gik meget høit, og Capitainen stillede sig selv ved Roret; Passagererne, der ansaae dette som et Legn paa den høieste Fare, kom derover i den største Angest og Fortvivlelse. Skibet slingrede saa stærkt, at de maatte holde sig fast for at kunne blive paa Benene; men de vilde alligevel ikke forlade Dækket. Matroserne havde travlt allevegne; de stode Passagererne, som stode dem iveien, ublidt tilside, idet de kun med Eder og foragtelige Blik besvarede deres Spørgsmaal og Udraab. Endelig slog en Bølge over Skibet; dreven af Angsten begave Alle sig nu ned i Rummet, og Nedgangen til samme blev strax tilspærret efter dem. Jeg laae søsyg i min Koie, som var anbragt tæt ved en tynd Brædevæg, der adskilte mit Kammer fra det store Rum, hvor de Udvandrede laae. Forgjeves længtes jeg efter Rolighed. Med frygtelig Kraft sloge Bølgerne imod Skibet, som knasgede i alle sine Fuger; og naar det ogsaa af og til blev lidt stille udvendigt, saa naaede mine

Raboers Sukke og Klager mit Dre. Den største Urolighed og Forvirring syntes at herske iblandt dem; ved enhver heftig Slingring hørtes et blandt Skrig af Mænd, Qvinder og Børn, og til samme Tid frembragtes den frygteligste Støi ved rullende Tønder, ved Kar, som med Brag og Klang sønderfloges og ved Raslen af Møbler, som kastedes imellem hverandre.

Jmedens jeg laae saaledes, kom Styrmanden ned i Kabytten og sagde mig, at en Mand var falden ned af Trappen og havde stærkt beskadiget sig. Jeg forglemte min Søsyge og stod strax op for at ile ham til Hjelp. I det store Rum blev jeg nu Vidne til et Optrin, der var ligesaa latterligt, som beklagelsesværdigt; alle Emigranterne havde trukket sig tilbage i deres forskjellige Afstøker, hvoraf nogle vare saa fuldpakkede, at Folkene i samme virkeligen laae ovenpaa hverandre, og hvorhos tillige Enhver i sin Ungstselighed kun bestræbte sig for at beholde sin Plads, uden Hensyn til sine Ledsageres Beqvemmelighed. Saasnart Ekibets Bevægelse tilkjendegav, at det vilde falde meget over til Siden, søgte man at sikke sig imod det paafølgende Stød, deels ved at holde sig fast ved de nærmeste Gjenstande, deels ved at lægge sig udstrakt paa Gulvet, deels ogsaa derved, at nogle

Personer klemte sig ret fast til hinanden indbyrdes. Alle disse Forsigtighedsregler uagtet, kastede en pludselig Slingring ofte hele Familier ud af deres Liggeplads og styrtede dem over Hals og Hoved ind paa de ligeoverfor liggende Reisefæller. Begge Partier skrege, klagede og bandede da i Forening, imedens de indtrængte Gjester igjen forsigtigt krøb tilbage til deres Leie. Disse Folks blege Ansigter, nedslagne Blikke og zittrende Bevægelser gjorde en skarp Modsatning til de blomstrende Kinder, det skjæffe Bæsen og den faste Holdning, man havde seet hos dem paa de første Dage af Reisen.

(Fortsættes.)

J. A. Fibiger.

Extract

af
trede Quartals Regnskab 1832,

for

det forenede Understøttelses Selskab.

I n d t æ g t.	Sedler og Teg.		Rede Sælv.		
	Rbd.	ß.	Rbd.	ß.	
Beholdning fra forrige Kvartal, Restancer iberegnet	1795	6	1515	10	
A. Ugentlige Indkomster for Ugebladets 44 ^{de} Aargang No. 27—39	540	50			
B. Laans Afbetaling i 3 ^{die} Kvartal	12	48	966	48	
	Rbd.	2348	8	2481	58

U d g i v t.	Sedler og Teg.		Rede Sælv.		
	Rbd.	ß.	Rbd.	ß.	
1. Pensioner for 3 ^{die} Kvartal: til de sædvanlige Pensionister	727	48	150		
Pensionister for det Brockske Legat			44		
Dito for Caroline: Legatet			25		
2. Indkjøbt $\frac{1}{4}$ Species; Bank; Actier med Renter			931	43	
3. Tvende anviste Regninger	1	85	6		
4. Ugebladets Trykning med Papir	182				
5. Lønninger			355		
Restancer af udstedte, ei endnu indfrieede Qvitteringer:					
	<u>S. og L.</u>		<u>R. Sælv.</u>		
for Laan	136	Rbd.	285	Rbd.	
for Contingent .	119	- 52ß.			
			255	52	285
Saldo	1181	15	685	15	
	Rbd.	2348	8	2481	58

Kjøbenhavn den 30te September 1832.

C. G. Primon.

Overeensstemmende med den af Administrationen førte Control.

C. Schram.

P. Friedenreich.

Bentley.

M. Bentzen.

Borger = Bennen.

Fire og Fyrgetyvende Aargang.

Nr. 43.

Løverdagen den 27de October 1832.

Forlagt af Understøttelses - Selskabet.

Trykt hos Andreas Seidelin,

Hof- og Universitets - Bogtrykker.

Emigranternes Reise til Canada.

(Fortsættelse.)

Deres Reiselyst havde aldeles forladt dem; mange af dem udstødte de bittreste Forbandelser over Udvandringen og svore, at dersom de kun endnu engang kunde komme tilbage til deres Hjem, saa vilde de hellere der sulte ihjel, end oftere vove deres Liv paa en saadan Reise. En Mand tumlede med foldede Hænder og taaresyldte Dine frem og tilbage. Han havde paa Landet efterladt sig en Kone og fem Børn, som nu sikkert troede ham paa Havets Bund; thi der hjemme

havde engang en meget svagere Vind fastet
 tre Skorstene omfuld. En gammel Kone svar-
 rede, da en af Selskabet vilde trøste hende med
 Udsigten til bedre Veir, at det nu var hende lige-
 gyldigt, hvorledes det vilde gaae, thi hendes
 Søndagsklæder vare nu eengang spolerede, da en
 Potte med Honning, som hun havde havt den
 Uforsigtighed at pakke ind imellem dem, var gaaet
 itu. En ung Pige ønskede at vide, hvorledes man
 vilde bære sig ad naar det blev mørkt og det hændte
 sig, at Vinden blæste Lysene ud paa Dækket, thi
 da kunde Capitainen jo ikke længere vide, hvilken
 Bei Skibet skulde tage; hendes Moder, Enke
 efter en Fisker, forsikkrede at vide af egen Erfar-
 ring i Søvæsenet, at Skibet, naar det ikke blev
 bedre regjert, snart maatte gaae i Stykker. Intet
 Menneske bekymrede sig om den Mand, som var
 falden ned af Trappen, og jeg maatte ved to Mas-
 trosers lade ham bringe paa sit Leie. Men da jeg
 ved nærmere Undersøgelse fandt, at han ikke havde
 taget nogen betydelig Skade, saa overleverede jeg
 ham til hans Paarvørendes Omfarg og forlod Rum-
 met. Stormen vedblev at rase og jeg maatte
 igjen søge mit Leie. Ratten brød nu frem og
 gjorde vor Stilling end mere ubehagelig og ængste-
 lig. Ud paa Aftenen blev jeg pludselig vækket ved

et lydeligt Bulder; en Moder og hendes Datter styrtede, forvildede af Skræk, ind i Kahytten, hvor de faldt paa Knæ og udraabte, at deres sidste Time nu ikke var langt borte, da Skibet allerede to Gange havde været halvt under Vandet. Til samme Tid flød der noget Vand ned til os, hvoraf jeg sluttede, at en Bølge maatte have slaaet over Skibet; imidlertid søgte jeg at berolige Fruentimmerne, i hvilket Niemed jeg stod op, tog en Flaske Brændeviin og et Glas frem, gav hiin til Moderen og dette til Datteren, og tilraadte dem at tage en Snaps for at oplive Modet. Deri fandt de sig gjerne, og Moderen vilde just til at skjænke i, da Skibet krængede saa stærkt, at hun og Datteren glæde over Gulvet hen til den modsatte Side af Kahytten; strax efter kastede Skibet sig med en frygtelig Magt over paa den anden Side, og de to Fruentimmer bleve nu igjen kastede tilbage, i Selskab med et Bord, to Stole og en Kuffert. Den Alarm, som derved forarsagedes, blev ikke lidet forøget ved Fruentimmernes Skrig, hvorhos de dog ikke glemte at holde fast paa det, jeg nylig havde givet dem i Hænderne; Moderen gled hen over Gulvet, holdende Brændeviinsflasken, og tæt bag efter hende fulgte Datteren med Glasset. Endelig drev Kufferten imod Moderen, saa at

hun kom til at ligge udstrakt paa Gulvet, og nu bleve de to Stole kastede ovenpaa hende, hvorved hun kom i en Stilling, som gjorde det aldeles umuligt for hende, at reise sig igjen. I dette Dieblig traadte Capitainen ind og brød, ved dette comiske Syn, ud i en høi Latter. Han forløste den Gamle af hendes tvungne Stilling, gav saavel hende, som Datteren en god Hjertestyrkning, tilligemed den Forsikkring, at det Værste nu var overstaaet og at Stormen snart vilde lægge sig. Med denne gode Efterretning krøb de tilbage til det store Rum, og Capitainens Forudsigelse gif ogsaa strax derefter i Opfyldelse: Binden forandrede sin Retning og tabte sin Styrke, saa at endnu længe før Midnat Alt blev roligt paa og under Dækket.

(Fortsættes.)

J. A. Fibiger.

Borger = Bennen.

Fire og Fyrgetyvende Aargang.

Nr. 44.

Løverdagen den 3^{die} November 1832.

Forlagt af Understøttelses - Selskabet.

Trykt hos Andreas Seidelin,

Hof- og Universitets - Bogtrykker.

Emigranternes Reise til Canada.

(Fortsættelse.)

Den følgende Morgen fortsattes Reisen med gunstig Vind; de fleste Emigranter, efter at have forvundet deres Skræk og overstaaet Søsygen, kom igjen op paa Dækket og begyndte nu, mere end tilforn, at give Prøver paa deres Særegenheder. En Mand, ved Navn Mac Arthur, af Profession en Brændeviinsbrænder, syntes at ville tilegne sig den største Anseelse. Han var en stor, stærkknoklet Mand, med noget Lunefuldt i sit Ansigt og hele Væsen. Han vandrede bestandigt med Hænderne i Lommen omkring paa Dækket.

ket, iagttog Alt, hvad foregik, hvorover han aldrig undlod at meddele de Tilstedeværende sine Bemærkninger; og hvo som vovede, at drage Rigtigheden af hans Meninger i Tvivl, maatte finde sig i at blive affærdiget med Spot og Haan. Den vigtigste Person efter ham hedte Spiers og udgav sig ikke alene for en Garnspinder, men tillige for en Mand af Opdragelse og Verdenskundskab, hvem ulykkelige Tilfælde havde tvunget til at udvandre. Han opkastede sig til at være Cereemoniemester paa Skibet, og fældte altsaa en afgjørende Dom over Alt, den gode Opførsel og Levemaade betræffende. En Bodker, som havde tilvendt sig den tredie Rang i Selskabet, skyldte kun sin grove Bittighed og dumdriftige Gemeenhed dette Fortrin. Iblandt de Dyrige var der en Mand, som udmærkede sig ved nogle Kundskaber i Astronomien og Nautiken, hvorfor han ogsaa almindeligviis hver Middag lod sig see paa Dækket med en Kvadrant i Haanden. Saasnart han saae Capitainen beskæftiget med Observationer, lagde han strax ogsaa selv Haand paa Værket, optegnede Resultatet af sine Jagttagelser og forblev derpaa i lang Tid fordybet i Estertanke. Derpaa skred han med en vigtig Mine frem og tilbage og værdigede sine Rejsesæller neppe et Svar,

naar en af dem ønskede at vide, paa hvilken Brede vi befandt os, eller hvor langt vi i en vis Tid vare komne fremad. Den tilforn omtalte Madame Burrel var med sin Datter kommen fra en Landsby, hvor de havde staaet i nogen Anseelse, hvilken de, som det syntes, ogsaa vilde hævde iblandt deres Reisefæller. Saa ofte det lod sig gjøre søgte de at indlade sig i Samtale med Capitainen og Styrmanden; imod alle Andre antog de en nedladende og tilbageholdende Mine, og ringeagtede Alt, som forundrede og interesserede de andre Udvandrede. Den første Søndag efter vor Afreise havde vi et herligt Veir. Emigranterne opholdt sig paa Dækket og nogle af dem læste i Bibelen. Henimod Middag kom en Mand op paa Dækket; efter at have seet sig omkring, som vilde han forviise sig om, at Alle vare tilstede, steg han op paa en stor Tønde, opgav en Text og begyndte at forklare den. Dette frembragte en almindelig Bevægelse iblandt Emigranterne, hvis Forundring syntes at afholde dem fra at afbryde Taleren; dog beroligede de sig snart og hørte paa ham med største Opmærksomhed. Prædikantens Begeistring tiltog efterhaanden, og hans Beltaalenhed svarede ganske til den ham omgivende Scene. Alarmen, som de imod Mønstjerne staaende

Seil undertiden gjorde, formaaede ikke at overdøve hans stærke, velklingende Stemme. Tilhørerne havde flokket sig omkring ham, og nogle af de ivrigste vare endog klavrede op i Lougværket, for bedre at kunne see ham. Efter at have prædiket i nogen Tid, begyndte han at udvikle en ny Lære, som syntes at mishage de Fleste; dog lod han sig herved ikke forstyrre, men vedblev med tiltagende Iver at forsvare sin Mening, indtil en Bevægelse af Skibet berøvede ham Ligevægten og kastede ham gennem en Luge ned i Skibsrummet, Lønden fulgte efter ham, i Faldet gik Bunden ud, og den stakkels Prædikant blev saa indpudret med Meel, at han næsten var ganske ukjendelig, da han igjen krøb op paa Dækket. Capitainen, som nu kom til, svor, at vilde kaste ham over Bord, dersom han ikke betalte det Meel, som for hans Skyld var blevet spildt. "Kan De vente noget Godt uden Ondt, naar det skeer af Mennesker?" svarede Prædikanten. "Jeg er ikke istand til at betale hvad der er gaaet tabt, men vil gjerne paa Reisen lade mig det aftrække af min Portion." Dette Forslag blev af hans Reisefæller optaget med stort Bisald og mange tilbøde ham Andeel i deres Portioner; imidlertid gav Capitainen sig tilfreds og den hele Strid ophørte. Da nu de,

som vare flavrede op i Tongværket, igjen vilde stige ned, stillede Matroserne sig iveien for dem og forlangte en Flaske Rum, som Bod for deres Anmasselse. De stakkels Folk protesterede, men de andre Emigranter loe dem ud og opmuntrede Matroserne til at staae paa deres Ret. Da endelig Vinden begyndte at blæse op og gynge Skibet en Smule, maatte Fangerne indgaae Alt og fik derpaa Lov til at komme ned paa Dækket.

Omtrent en Uge efter vor Afreise begyndte Matroserne at klage over, at de om Natten bleve forstyrrede af en Alarm, som hørtes i det nederste Rum, hvor Godsset laae og hvortil Ingen havde Udgang. En af dem paastod endog, at have i Morgendæmringen seet en hvid Skikkelse staaende ved Bongsprydet; men den var igjen forsvunden, førend han havde faaet sine halvsovende Kameras ter muntre. En Anden sagde, at han undertiden, naar han laae i sin Koie, kunde høre en Hvisken under sig, omendskjøndt han ikke tydeligt kunde forstaae noget, og Stemmerne syntes at være idetmindste en Favn dybt under Bunden af det mellemste Rum. Matrosernes Spøgelsefrygt udbredte sig snart iblandt Passagererne, og Historien kom endelig ogsaa til Capitainen, som loe deraf. Styrmanden var derimod af en anden

Mening; han tog mig til Side og opfordrede mig til, næste Nat at gjøre ham Selskab, da han vilde vaage paa Dækket for at erfare, om Synet vilde komme igjen.

Henimod Klokken tolv indtog vi vore Poster. Passagererne havde begivet sig til Ro, det vagt havende Mandskab laae halvt slumrende hist og her, og Nattens Stilhed blev kun afbrudt ved Bølgernes Brydning, der var saa larmfuld, at vore Stemmer ikke kunde høres i den anden Ende af Skibet. Uden Frygt for at blive beluret fortalte derfor Styrmanden mig følgende Spøges-
 fehistorie.

Engang, da jeg i lang Tid intet Arbeide havde kunnet finde, paatog jeg mig Opsynet over et stort Skib, som allerede i flere Aar havde været ubrugt. Det laae i en affides Deel af Havnen, bortfjernet fra alle andre Fartøier, og Ingen boede deri, mig undtagen. I de første Dage gik alting godt, omendstjændt jeg rigtignok følte om Natten min Eensomhed og ønskede mig en Staldbroder. En Morgen saae jeg i det nederste Rum et gammelt Rat*) ligge iblandt andet Skramlerie. Jeg

*) Et paa Omkredsen med flere Gaandsfang eller udstaaende Tapper forsynet Hjul, ved hvis Hjelp Røret regjeres af den Styrende.

tog det op og foer forskrækket tilbage, da jeg saae, at en udtorret Menneſtearm var surret fast dertil. Alt Kjød var forsvundet, men Nerver og Knokler vedligeholdt, og Haanden holdt endnu stedse paa en af Tapperne. En Gysen gjennemgik mig, jeg kastede det Hele hen i en mørk Krog og tog fat paa mit sædvanlige Arbeide; men mit Sind var sat i Uro og jeg kunde ikke ophøre at tænke paa min selsomme Finding. Den paafølgende Nat var stormende; Skibet bragede og slingrede frygteligt. Forgjeves prøvede jeg paa at sove; Vinden hylede grueligt imellem de gamle Longe og nøgne Master; jeg blev tilsidst kjed af at blive længere søvnløs i Koien og steg derfor op paa Dækket, for at undersøge Veirets Beskaffenhed. Maanen stod vel midt paa Himlen, men var saa indhyllt i Skyer, at den næsten slet intet Lys gav, og kun nu og da, naar de aabnede sig lidt, nedskød den en Straale, som belyste Gjenstandene rundt omkring. Da dette skete anden Gang, forekom det mig, som om jeg saae et Menneſte staae ved Koret; forskrækket udstødte jeg et høit Raab, men Ingen svarede, og jeg begyndte at troe, at mine Sandser havde bedraget mig; men da jeg endnu engang saae hen til Stedet, blev jeg overbeviist om, at jeg ikke havde taget

feil. Manden var klædt som en Matros, stod tæt ved Rattet, paa hvis Lapper hans Hænder hvilede, og han forblev ubevægelig, til Trods for Skibets stærke Svingring. Han havde et blegt og sørgeligt Udseende og holdt Blikket stadigt rettet paa Stortoppen, som en opmærksom og erfaren Sømand; omendstjøndt jeg flere Gange tilraabte ham, forandrede han ikke sin Stilling og syntes overhovedet slet ikke at bemærke mig. Jeg stillede mig i nogle faa Skridts Afstand fra ham, hvor jeg blev staaende, ligesom fortryllet af Frygt og Nysgjerrighed. Efterhaanden forekom det mig, at vi befandt os midt i det store Ocean, hvor en rasende Storm drev Skibet afsted; Bølgerne syntes at optaarne sig frygteligt omkring os, men min hemmelighedsfulde Styrmand førte Skibet velbeholdent frem imellem dem, og naar jeg kastede et Blik tilbage, saae jeg Alt i rolig Tilstand og omgivet af klart Solskin, imedens foran os Alt var bedækket med sorte Skyer, fra hvilke Lynildnen nedflynge sine Straaler, imedens den heftigste Orkan rasede.

(Fortsættes.)

S. A. Fibiger.

Borger = Bennen.

Fire og Fyrgetyvende Aargang.

Nr. 45.

Løverdagen den 10de November 1832.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos Andreas Seidelin,

Hof- og Universitets - Bogtrykker.

U n m e l d e l s e.

Onsdagen den 14de November d. A., om Eftermiddagen Kl. 5, holdes Generalforsamling paa Prindsens Palais bag Slottet, til hvilken Tid de Herrrer Repræsentantere behageligen ville møde.

Administrationen for det forenede Understøttelses = Selskab.

Schram. Friedenreich. Bentley.

M. Bentzen.

Emigranternes Reise til Canada.

(Fortsættelse.)

Da jeg igjen kom til mig selv, befandt jeg mig endnu paa det samme Sted, hvor jeg stod førend Besindelsen forlod mig; men Spørgselt var forsvundet og havde intet Spor efterladt sig. Der forløb nu, til min store Trøst, en heel Uge, uden at min natlige Gjest igjen kom tilsyne, omend: skjøndt jeg hver Nat holdt Vagt paa Dækket. Men omsider begyndte Veiret igjen at blive uroligt og nu saae jeg ham atter, ligesom den første Gang, staae ved Roret, uden at jeg havde kunnet bemærke, hvorledes han var kommen did; strax derefter havde jeg det samme Syn som sidst, og da jeg kom til Besindelse, befandt jeg mig alene. Alt dette indtraf hver Nat, saalænge Stormen varede. De kan tænke Dem, hvor glad jeg var, da Veiret omsider opklaredes, og jeg zittrede mere, end om jeg havde været i aaben Sø, saa ofte jeg saae en mørk Himmel. Frygten for dette Spørgselte indvirkede saa stærkt paa min Sundhed, at jeg for Alvor tænkte paa, at see mig om efter en anden Tjeneste, da en Morgen nogle Folk kom ombord, iblandt hvilke jeg gjenkjendte en gammel Ven: Bill Waters, som jeg over:

talte til at blive Natten over hos mig; thi jeg vidste, at han havde seilet med dette Skib og haabede derfor, af ham at kunne faae nogen Underretning om det, der var haændet mig, hvilket jeg meddeelte ham, saasnart de Andre vare roede tilbage med Baaden, som havde bragt dem. Min Fortælling gjorde ham forundret og eftertænkksom, og paa hans Begjering maatte jeg vise ham Hjulet med den fortørrede Arm, hvilken han med stor Opmærksomhed undersøgte. Ved at bemærke en lille Ring paa en af Fingrene udraabte han: "paa min Sjæl, denne Arm har tilhørt en af mine Kamerater ved Ravn Henley! Jeg skal fortælle Dig den hele Historie. O, var kun vor daværende Capitain nu her tilstede! det var en sand Djevel!" — Han fortalte mig nu, at Skibet havde for omtrent fem Aar siden gjort en Reise, hvor Henley var med som Matros. Neppe havde man forladt Havnen, førend der reiste sig en frygtelig Storm, som holdt ved i hele otte Dage, i hvilken Tid den ufladelige Anstregelse udmattede Matroserne i den Grad, at de tilsidst neppe formaadede at holde sig paa Benene. En Nat, efterat Henley havde styret den sædvanlige Tid, lod han den Mand, som skulde afløse ham, tage Roret. Capitainen kjendte Henley

som en fortræffelig Styrmand, men havde, af en eller anden Aarsag, fattet Nag til ham, og da han nu saae ham gaae bort fra sin Post, befalede han ham, strax igjen at vende tilbage til den. Henley protesterede, men Capitainen blev rasende og swoer, at han fordrede Lydighed. Den arme Skjelm maatte, saa træt han end var, igjen tage fat paa Roret. Imidlertid drak den ubarmhjerlige Tyran sig en Ruus og vilde paa ingen Maade tilstede, at Henley blev afløst, og Denne blev snart saa svag, at han maatte bindes til Rattet, for ikke at falde omkuld eller kastes overbord. Men nu slog en Bølge saa voldsomt mod Roret, at det Ryk, som derved meddeeltes Rattet, rev Armen af Styrmanden, der strax efter opgav Aanden. Den følgende Dag naaede Skibet en Havn og blev snart igjen sat istand til at stikke i Søen; men Capitainen nedlagde sin Post, som af Rhederne blev givet til en Anden, der førte Skibet paa denne Reise, men derpaa forlod det. Fra den Tid af havde man stedse Vanskelighed med at finde en Befalingsmand til dette Skib, og de, som gave sig af dermed, frasagde sig, efter nogle Ugers Forløb, igjen denne Post; dog vilde ingen af dem angive Aarsagen til en saa besynderlig Fremfærd."

Underofficerens Spøgelsehistorie blev her afbrudt ved en Matros, som kom tililende med den Meldning, at han var bleven vækket ved en Alarm og Stønnen, der syntes at komme fra det nederste Rum. Vi begav os derned med en Lygte; efter at have noie gennemspøgt alle Kroge, uden at opdage noget, vilde vi atter forlade Rummet, da Lyset hændelsesviis faldt ind i en snever Gang mellem to Rækker Vandfade og viste os en Mand, som sad der. Forstrækkede fore vi tilbage ved Synet af hans udtørede Skikkelse, hans forrevne og med Blod besudlede Klæder, hans frygtsomme og forvildede Ansigtstræk, som de sammenfildrede Haar gave et end frygteligere Udseende. "I Himlens Navn," raabte Underofficeren, "hvem er I, og hvad gjør I her?" Skikkelsen svarede intet, men kastede mørke Blikke paa os, og vi vilde netop gaae løs paa den, da Matrosen, som bar Lygten, snublede og lod den falde, hvorved den gik ud. Ingen af os havde nu Lust til at blive tilbage i det bælmørke Rum, og vi gik derfor Alle op, for igjen at faae Lyset tændt, hvorpaa vi atter vendte tilbage til vor Undersøgelse. Den hemmelighedsfulde Gjest blev gjensunden paa det samme Sted, hvor vi havde forladt ham; men i det vi vilde fornøye vore

Spørgsmaal til ham, blev vor Opmærksomhed tiltrukken af en anden, lignende Skikkelse, som krøb omkring imellem Bæreballerne. Hans Udseende forraadte den samme Grad af Nedværdighed og Elendighed, og paa den ene Kind havde han en stor, blodig Skramme. Dette andet Syn satte os Alle i Skræk; dog greb Underofficeren et Spyd, hævede det truende mod den første Ubekjendte og befalede ham at sige, hvor han kom fra. "Jeg ønskede at reise til Amerika," svarede han stammende, med en hæst Røst, "men jeg havde ingen Penge til at betale Overfarten og skjulte mig derfor iblandt disse Varer." "Og hvo er han der bagved Dig?" — "En af mine Venner," lød Svaret, "der kom ombord paa samme Maade, som jeg." "De Skurker," raabte Underofficeren, "maa have begaaet en eller anden stor Forbrydelse og ere derfor paa denne Maade undstyede Retfærdigheden. See engang hvilke Ansigter! jeg maa strax melde dette til Capitainen og imidlertid lade nogle Folk komme herved for at bevogte dem." Dette skete og Capitainen befalede, at Fangerne skulde bringes op paa Dækket. Imidlertid erfarede ogsaa Passagererne, hvad der var foregaaet, og endnu forend Capitainen var kommen op fra sin Kahyt havde Gamle og Unge

forsamlet sig paa Dækket og omringet de to Fanger, som med forhærdet Egegyldighed saae sig omkring i Kredsen. Emigranterne gjorde imidlertid deres Bemærkninger over dem og syntes at kappes med hinanden om at fælde de haardeste Domme, idet de takkede Himlen, at de ikke vare blevne myrdede og at dette var den første Gang, de befandt sig i Selskab med Mordere. Da Capitainen kom op, blev Alt stille. Efter at have nøie betragtet dem, spurgte han om deres Navn og Fødested. "Jeg hedder Isaaq Hurder," svarede den først Opdagede, "og er født i Irland." — "Mit Navn er Michael Willans," sagde den Anden, "men mit Fødested er mig ubekjendt." — "Dg hvorledes have I fristet Livet, siden I kom her ombord?" — "Som vi kunde, naadige Herre," svarede Hurder. "Vi toge, hvor vi fandt noget." — "Var det da Eders Hensigt, at holde Eder skjulte, indtil vi vare komne til Qvebek?" spurgte Capitainen fremdeles. "Nei," gjensvarede Hiin, "vi havde besluttet at komme frem og bede Dem om Tilgivelse, men vi frygtede for at gjøre det saa længe Landet endnu var i Sigte, fordi De da maaskee havde sendt os tilbage med en Baad." — "Dg hvad har Du at fremføre?" raabte Capitainen til Willans, der holdt sig skjult bagved sin Kamerat. "Hvorledes har Du faaet dette Saar i Ansigtet?" — "Jeg vil være evig fordømt,"

svarede Denne, "om ikke Hurder har givet mig det i denne Nat! — Han havde nær taget Livet af mig. Da vi kom her ombord forpligtede vi os til, at dele med hinanden alle Levnetsmidler, som faldt os i Hænderne; men han stjal inat to Lvebakker og vilde nu ikke give mig den ene. Jeg var halv død af Sult og vilde have min Andeel, hvad det end skulde koste. Vi sloges derom, han saarede mig i Ansigtet og vilde have slaaet mig ihjel, dersom der ikke vare komne Folk til med en Lygte." — "Sie, Elendige!" afbrød Capitainen ham, men spurgte dem strax derpaa, i en streng Tone, hvorfor de havde forladt Engelland. "Fordi," svarede Willans, "vi der intet havde at leve af. Hurder overtalte mig til, at ledsage ham til Amerika, hvilket han beskrev mig som Frihedens Land." — "I lyver!" raabte Capitainen. "Jeg tvivler ikke paa, at I jo have begaaet en eller anden svær Forbrydelse. I ere enten Røvere, Mordere, eller Falsknere; men I skulle ikke undgaae den fortjente Straf; saasnart jeg kommer til Quebek skal jeg overlevere Eder i Rettens Hænder, og det var derfor bedre for Eder, om I strax sprang over Bord. Gaaer mig nu af Syne, og vogter Eder vel for at komme, imedens Reisen varer, længere agter ud, end til Stormasten." Capitainen gav dernæst Befaling til at passe paa de to Karle og holde dem fjernede fra de øvrige Passagerer, hvorimod der dagligen skulde gives dem en lille Mundportion til Livets Ophold, og han trak sig derpaa tilbage til sin Kahyt.

(Fortsættes.)

J. N. Fibiger.

Borger = Bennen.

Fire og Fyrgetyvende Aargang.

Nr. 46.

Løverdagen den 17de November 1832.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos Andreas Seidelin,

Hof- og Universtitets - Bogtrykker.

Emigranternes Reise til Canada.

(Fortsættelse.)

Emigranterne begyndte strax at gjøre deres Anmærkning over denne Rats Begivenheder, og Alle bleve enige om, at Capitainen havde behandlet Forbryderne (som man kaldte dem) alt for mildt, da han burde have ladet dem usfortøvet hænge, eller kaste overbord.

Søndagen derpaa holdt den allerede omtalte Prædikant atter en Tale, som fandt stort Bifald. Dette gjorde ham saa modig, at han fra nu af tillod sig at sætte sine Reisesfæller irette for deres Synders Skyld og at dadle deres Morstaber.

En Tidlang fandt de sig heri, men hans Populæritet aftog hurtigt; man begyndte at criticere hans Prædikener, og Mange meente, at han var selv langt fra ikke nogen Helgen. En Aften, da Beiret var godt og Euen rolig, opfordrede en ung Mand, som spillede Violin, sine Rejsesæller til at dandse. Forslaget fandt Bifald, Dækket gjordes ryddeligt og snart var Alt i munter Bevægelse. Da lod Prædikanten sig see og befalede Enhver, som ønskede at komme velbeholden over Havet og siden i Himlen, at frasiqe sig en saa syndig Fornøielse. Denne Tale opvakte almindelig Uvillie og Latter, og en munter Pige greb Glædens Forstyrrer og slæbte ham omkring i Kredsen, forsikkrende, at han skulde være hendes Dandser. Musikanten spillede op, og under Tilskuernes lydelige Latter blev den forbausede Moralist, al hans Modstand uagtet, trukken omkring indtil Amazonen selv blev kjed deraf. Saasnart hun slap ham løb han ned i Skibsrummyet, hvor han forblev hele den følgende Dag; og han forsøgte, fra den Tid af, ikke mere at prædike paa Skibet. Nu bragte man tillige i Erfaring, at han var en Skrædder og kunde hverken læse, eller skrive. Neppe blev dette bekjendt, førend netop de, som havde været hans ivrigste Tilhørere,

spottede ham allermest og forsikkrede, at de allerede længe havde bemærket, hvor uvidende han var, men havde ikke villet nedsætte ham i de Andres Dødsdomme.

Reisen fortsattes imidlertid med Held, men faare eensformigt, saa at enhver Ubetydelighed, f. Ex. Synet af nogle Fugle eller Fiske, eller af en Smule Tang, ofte blev Gjenstanden for de alvorligste Undersøgelser. De Theorier, som Emigranterne anvendte for at forklare slige Særsyn, vare stundom virkelig underholdende. Forefaldt der Stridigheder over den Afstand hvori vi befandt os fra Qvebek, saa tog man sin Tilflugt til Manden med Quadranten, som da altid med megen Vigtighed angav, hvormange Mile vi endnu havde tilbage, hvorved det dog ofte hændtes, at hans Beregninger fjernede os fra Maalet, istedetfor at føre os det nærmere.

De i det nederste Rum fundne Mennesker ophørte snart at være en Gjenstand for den almindelige Opmærksomhed. Emigranterne skjyede al Dmngang med dem; sædvanligen opholdt de sig om Dagen forrest i Skibet og gik om Natten, naar de Andre havde begivet sig til Ro, omkring paa Dækket, indtil de lagde sig til at sove under den store Baad.

Medens vi passerede den store Newfoundland's-Bank var Veiret saa roligt og begunstigende, at Capitainen lod lægge bi i nogle Timer, for at skaffe os Leilighed til at more os med Rabliaus-fangsten. Emigranterne fremsøgte strax de Fisker-redskaber, som de havde bragt med hjemme fra, men fandt snart, at de ikke vare skikkede til denne Fangst, og da de Skibet tilhørende Redskaber vare fordeelte iblandt Søfolkene, saa kunde kun saa af de Reisende tage Deel i denne Fornøielse; men de, som vare istand dertil, yttrede den meest overdrevne Glæde, naar de fangede noget, og vilde paa ingen Maade tilstede, at deres Fisk bleve henlagte iblandt de andre, omendskjøndt Capitainen havde befalet, at det hele Udbytte skulde ligeligen fordeles. Styrmanden udførte dette med den største Upartiskhed; men desuagtet hørte man intet uden Knurren og Beflagelser, saa at den Morskab, man havde lovet sig, endte med Nag og Misundelse. Imidlertid blæste det atter op, og vi seilede videre.

Imedens vi passerede St. Lorenz; Bugten opkom der Uenighed mellem Capitainen og Styrmanden. Denne havde Nøglen til Forraadskammeret og uddeelte de daglige Portioner; men Capitainen fattede Mistanke om, at han hemmeligen

fulgte Levnetsmidler til Emigranterne. Nogle Sager savnedes, som han ikke kunde gjøre Rede for, og Capitainen, der var en meget hidsig Mand, beskylde ham nu i Alles Paahør for Besdrageri, og paastod, at der fandtes Folk ombord, hvis Vidnesbyrd kunde bevise det. Dette gav Anledning til en heftig Strid, som endtes dermed, at Styrmanden frasagde sig sin Post og lod strax sin Kuffert bringe ud fra Kabytten og ind i det Afstykke, som beboedes af Matroserne, med hvem han nu forenede sig.

Passagererne toge Alle den meest levende Andeel i denne Strid, fordi de ansaae Capitainens Bink, at nogle af de Tilstedeværende kunde bevise hans Paastand, som et Angreb paa deres egen Character. De vare Alle enige om Styrmandens Uskyldighed, og han blev især paa det ivrigste tagen i Forsvar af Fruentimmerne, hvis Tilboielighed han havde erhvervet sig ved sin Høflighed, sit smukke Udortes og sin Ulykke. Iblandt mange andre Forhandlinger i denne Anledning fremkom, fra en Mand, der hverken havde Sko paa Fødderne, eller Hat paa Hovedet, det Forslag, at man skulde lade en Collect gaae omkring for Styrmanden; dog blev man tilsidst enig om, at en af samtlige Passagerer undertegnet Attest om hans

gode Opførelse vilde være det bedste, man kunde gjøre for ham. Dette Vidnesbyrd blev ufortøvet affattet, og Ingen vægrede sig for at underskrive det, undtagen Manden med Kvadranten, som kun vilde tilføie sit Navn under den Betingelse, at Længden og Bredden af det Sted, hvor man paa den Tid befandt sig, blev tilføiet. Ingen modsatte sig en saa billig Fordring og Sagen blev saaledes snart afgjort til Alles Tilfredshed. Skibet havde nu i to hele Dage ingen Næstcommanderende, som dog ikke mærkeligen savnedes, da Beiret vedblev at være særdeles gunstigt; men paa den tredie Dag gjorde man tilfældigviis den Opdagelse, at Hurder og hans Staldbroder havde, ved at opbrække nogle Bræder, skaffet sig Udgang til Forraadskammeret, og da man desuden hos dem foresandt flere af de savnede Fødemidler, saa forsvandt al Mistanke imod Styrmanden, og Capitainen bad ham, igjen at indtræde paa sin forrige Plads. Dette gjorde han, til Glæde for Emigranterne, med Undtagelse af dem, som havde udkastet Attesten om hans gode Forhold; thi disse meente nu, at Capitainen først skulde have ladet ham bevise sin Uskyldighed, førend han igjen satte ham ind i hans Embede.

Ved St. Lorenzflodens Munding bleve vi ved Blikstille opholdt i Nærheden af et stort Skib, over hvilket Emigranterne strax anstillede deres Bemærkninger. Allerede havde de fordybet sig i en Labyrinth af Formodninger, da man fra det fremmede Skib udsatte en Baad, i hvilken flere Mandfolk steg ned og roede hen imod os. Vore qvindelige Passagerer havde neppe bemærket dette, førend de skyndte sig ned i Rummet, hvorfra de, iserte deres bedste Søndagsstads, snart igjen kom op paa Dækket, hvor de lænende sig ud over Rælingen og talte ret lydeligt med hinanden, for at tiltrække sig de Ankommendes Opmærksomhed, imedens Mændene betragtede dem fra Siden af, med det tilbagestødende, monstrende og mistænksomme Blik, som er Mandfolkene af den skotske Almue egen, naar de befinde sig i Nærheden af Fremmede. Saasnart Baaden var kommen paa Siden af vort Skib, sprang en Deel Passagerer, som den havde hidbragt, uden at hilse eller iagttage nogen videre Ceremonie, op paa Dækket. Det var Englændere, hvilket man strax kunde slutte sig til af deres røde Kinder og fyldige Ansigter, hvorved de i høi Grad udmærkede sig til deres Fordeel, naar man sammenlignede dem med vore Passagerers haarde, tynde og udtærede

Ansigtet. Vore Gjester fortalte os, at de ligeledes vare Emigranter, som reiste til Canada. Denne Esterretning mishagede vore Folk, og en af dem spurgte strax, om der iblandt dem var en Bødker. Da dette blev benegtet, yttrede han med megen Glæde det Haab, at blive i sin Profession den første tit at samle Kunder. Denne Snak opvakte almindelig Latter og hidrog en Deel til at hidføre en fortroligere Samtale. Man forsamlede sig omkring Englænderne, og de maatte fortælle, hvilke Haandværkere der vare ombord hos dem. Naar det nu viste sig, at Folk af samme Profession fandtes paa begge Skibe, saa reiste der sig en spottende Latter og hundrede Fingre pegede hen paa den stakkels Mand, som havde fundet en Medbeiler allerede førend han var kommen til sit Bestemmelsessted, hvorimod en Opdagelse af modsat Art syntes at opvække Misundelse imod den Heldigere.

(Slutningen følger.)

J. A. Fibiger.

Borger = Bennen.

Fire og Fyrgetyvende Aargang.

Nr. 47.

Løverdagen den 24de November 1832.

Forlagt af Understøttelses - Selskabet.

Trykt hos Andreas Seidelin,

Hof- og Universitets - Bogtrykker.

Emigranternes Reise til Canada.

(Slutning.)

Englænderne forlode os snart igjen, og da vi om Natten fik stærkere Vind, gled Skibet for fulde Seil ind i Floden. Vore Passagerer glædede sig især ved den Overbeviisning, at de, naar de kom først til Quebec, vilde faae deres Forder anviste i Nærheden af Staden. Al Umage, som anvendtes for at overbevise dem om, at denne Forventning var urigtig og at det for dem bestemte Land laae i det Indre, var forgjeves; de rystede med Hovedet og paastode, at være herom bedre under-

rettede af en Mand, som havde forklaret alt dette for dem ved Hjælp af Bøger. Efterhaanden som Floden blev smallere, viste Landskabet sig paa begge Sider, og ved Synet af Marker, Træer og Bønderhuse blev det vore Emigranter let om Hjertet; de ønskede sig hen paa Bredden, for at kunne drikke Mælk og lægge sig i Græsset. Samtalen faldt nu paa Agerdyrkning, og en Bøver, der aldrig før havde været udenfor sin Fødeby Glasgow, talte meget lærd over dette Emne. Det var langt ud paa en Eftermiddag, da vi ankrede udenfor Staden Nuebef. Emigranterne stirrede paa Klipperne, Fæstningen og paa Baadene, som fore frem og tilbage. Nogle, som havde nogen historisk Kundskab, talte om det berømte Slag, hvor General Wolf faldt. Andre beklagede, at see sig skuffede i deres Forventninger, da Nuebef slet ikke var anderledes, end en Stad i Skotland. En Mand forsikrede, at Fæstningsværkerne omkring Slottet i Edinborg vare meget stærkere, end dem man her saae, hvilket gav Anledning til en Strid, som først ophørte da Havnemesteren ankom i en smuk, med franske Canadier bemanded Baad. Han holdt Mønstring over Emigranterne, for at undersøge Rigtigheden af den til Toldvæsenet indgivne Fortegnelse, befa-

Iede, at begge de blinde Passagerer skulde, indtil videre, holdes under Bevogtning, og anbefalede sig, efterat hans Folk havde imodtaget de Levnetsmidler, som de ere berettigede til at indkræve af ethvert ankommende Skib.

Ingen af Emigranterne vilde denne Aften gaae i Land. Bort Skib var bestemt til Montreal, og da de fleste skuede Dampskibsfartens Bekostelighed, saa besluttede de at forblive ombord indtil Ankomsten til denne By. Den næste Morgen sagde Capitainen dem, at han vilde forblive her i to Dage, og at de gjerne kunde see sig om i Staden, naar de kun passede at vende tilbage til bestemt Tid. Mange unge Mænd og Qvinder, iførte deres bedste Stads, begave sig derfor i Land. Derimod syntes de, der hidindtil havde yttret sig lydeligst om Ubefalingskrivelser, som vare dem medgivne til ansete Personer i Quebec, nu at have glemt disse Breve, og de vilde ikke engang bese en By, hvor de, ifølge deres tidligere Forsikringer, kunde gjøre Regning paa den vensskabeligste Modtagelse. Andre, hvis Garderobe ikke tillod dem at vise sig paa en fordeelagtig Maade, sagde, at de ei kunde indsee, hvorfor de skulde løbe omkring i Byens smudsige Gader. For denne Afholdenhed havde de om Aftenen den

Glæde, at triumphere over de Andre, som trætte og nedslagne kom tilbage, trøstende sig med det Haab, at Montreal sikkert maatte være en større, smukkere og muntreere By, end Quebec.

Den følgende Morgen forlod jeg Skibet, og Dagen derpaa saae jeg det seile med gunstig Vind opad Strømmen. Emigranterne tilbinkede mig med deres Hatte, og jeg ledsagede min Besvarelse af deres Hilsen med det oprigtige Ønske, at de maatte finde det Land, som de nu ilede imøde, ligesaa fordeelagtigt og behageligt, som deres varmeste Forhaabninger og tidligere Forventninger havde faaet dem til at troe.

Tobakspungen.

Under Syvaarskrigen stode engang, i Sommeren 1758, Østerrigernes og Preussernes Forposter i Egnen ved Dippoldiswalde i de sachsiske Bjerge, saaledes, at de havde Godset Reinhardtsgrimme imellem sig. Paa dette Gods levede en meget gjestfri adelig Familie, hos hvilken der stedse vare nogle Venner eller Paarørende i Besøg, saa at

man her kunde være sikker paa at finde et udsøgt Selskab af unge og elskværdige Damer og Herrer. Dette Selskab blev ofte besøgt af Officerer fra Forposterne, snart preussiske, og snart østerrigiske; thi man iagttog gjensidigen et Slags Baabenhvile, som ikke sjelden finder Sted under Omstændigheder, hvor Smaafægtninger dog intet Resultat vilde tilveiebringe. Dette var Tilfældet her; man indsaae fra begge Sider, at det ene Parti intet vilde vinde ved at dræbe et Par Husarer af Modpartiet, og man indskrænkede sig derfor, ligesom ifølge en stiltiende Overenskomst, paa begge Sider til at udføre Tjenesten med fornøden Narvaagenhed, men uden modvilligen at opsoge Faren.

Den daværende preussiske Husarritmester von Trebra var ogsaa iblandt dem, som ofte besøgte Reinhardtsgrimme, for der at glæde sig i den muntre Kreds af dannede Mennesker. Dog skete dette altid med megen Forsigtighed; Trebra havde bragt Landsbyens Skolemester paa sin Side, og saa ofte Hiin var paa Herregaarden, stod Denne paa Udkig i det tærved værende Kirketaarn, hvorfra han kunde overskue hele Omegnen og tilslige give Signal til en med Ritmesterens Hest i Gaarden holdende Ordonnants, saafremt der viste

sig noget Mistænkeligt. Ved et andet aftalt Tegn fra Ordonnantsen blev da Ritmesteren ufortøvet advaret.

Trebra fandt Fornøielse i at disputere med de unge Damer i Selskabet, og især bebreidede han dem ofte paa en lunefuld Maade, at de østerrigste Officerer vare mere yndede af dem, end de preussiske, hvilket Damerne altid ivrigt modsigde, idet de erklærede sig for fuldkomment neutrale, idetmindste hvad de Herrer Husarofficerer af begge Armeer angik. Engang fandt Trebra en af Frøkenerne beskæftiget med at lægge den sidste Haand paa en særdeles smukt broderet Tobakspung. Han bønfuldt om at erholde den til en Erindring; men da den haardnakket blev ham negtet, tog han omsider Afsked med de Ord: "Denne Pung er sikkert bestemt for en Østerriger."

Nogle Dage senere var Trebra igjen i Besøg paa Reinhardtsgrimme, hvor han dengang ikke traf nogen af sine Kamerater, hvilket ellers sædvanligen var Tilfældet. Han havde netop lagt Sabelen fra sig og taget Plads blandt Damerne, for atter at foreholde dem deres Forkjærlighed mod Østerrigerne og more dem med muntre Anekdoter af Feltlivet, da han pludseligen blev afbrudt ved det aftalte Tegn, som Ordonnantsen gav to

Gange efter hinanden, hvilket betydede, at Hastværk var nødvendigt.

At gribe Sabelen, springe ned af Trapperne og op paa Hesten var derfor et Diebligs Sag, og dog fandt han allerede Porten spærret af et østerrigsk Commando. Men ogsaa dette Tilfælde var iforveien betænkt af vor forsigtige Ritmester. Uden at betænke sig, lod han sin lille behændige Hest stige op ad nogle Trappetrin i Baggaarden og kom saaledes hurtigt igjennem en Gang ud i det Frie, paa den modsatte Side af Indtjørnen. Hans Husar fulgte ham, og Sjenden, hvem de ved et Par Pistolskud sendte deres Afskedshilsen, fik ikke Tid til at følge efter førend de alt havde vundet et Forspring, som sikrede dem for at blive indhentede.

Ritmesteren fandt sin Escadron under Baaben tilligemed hele Regimentet, og han erfarede nu af Chefen, at Østerrigerne vare udrykkede med betydelig Styrke, hvorfor man havde fundet det raadeligt, at sætte sig i slagfærdig Stand. Efter at man en Tidlang havde ventet forgjeves paa Sjendens Fremrykning, befalede Chefen, at Regimentet atter skulde rykke tilbage til sine Quartierer, dog med Undtagelse af Trebra, som havde udbedet sig Tilladelse at sværme lidt omkring med

sin Escadron, for om muligt at tilføie Fjenden en eller anden Fortred, til Gjengjeld for den Uleilighed, han nyligen havde forvoldet Preusserne og i Særdeleshed ham selv.

I al Stilhed drog Ritmesteren, i Epidfen for sine vakkre Husarer, ind i en nærliggende Landsby, hvor han skjulte dem bagved en stor Lade, imedens han selv, ledsaget af sin Lieutenant, listede sig til Fods op paa en med Krat bevoxet Høi tæt foran Byen, for at see sig omkring efter Østerrigerne. Lige neden for Høien opdagede han strax en Trop af deres lette Rytteri, som var stegen af Hestene.

(Slutningen følger.)

J. A. Fibiger.

Borger = Bennen.

Fire og Fyrgetyvende Aargang.

Nr. 48.

Løverdagen den 1ste December 1832.

Forlagt af Understøttelses ; Selskabet.

Trykt hos Andreas Seidelin,

Hof- og Universitets - Bogtrykker.

Tobakspungen.

(Slutning.)

Paa en udbredt Kappe, ved Foden af Høien, laae et Par Officerer, beskæftigede med at fæste Lærninger. Dem maae vi have sat paa, hvidskede Trebra til sin ledsager, og vendte sig om, for igjen at glide ned paa den Side, hvorfra han var kommen. Men idet han nu saae ud over Landsbyen, øinede han paa hiin Side af denne en Mængde fjendtlige Officerer, som drog omkring i Eggen, under Bedækning af nogle Ryttere. Han indsaae strax, at dette maatte være en Recognoscering, som den fjendtlige General foretog, ledsaget af sin Stab, og at Rytterne ved Foden af

Høien formodentligen vare bestemte til, i paa: kommende Tilfælde at sikke deres Tilbagetog, hvilket Hverv de imidlertid, som man saae, meget slet udførte.

Ritmeisteren besluttede derfor, at lade dem forblive uforstyrrede, og hellere at gjøre Jagt paa Generalen. Hans Plan var snart lagt: Escadronen rykkede i al Stilhed ud af Landsbyen og naaede ubemærket en Bondeggaard, ved hvilken de Recognoscerende snart maatte komme forbi. Skjult bagved denne oppebiede Trebra det rette Dieblif, for at styrte løs paa deres Bedækning, adsplitte den og tage dens Anfører til Fange, imedens han tillige affaar Flugten for Adjutanterne. Alt blev udført efter Ønske. Den fjendtlige General, som ganske rigtig var i Spidsen for de Recognoscerende, tilbød Trebra, der selv bemægtigede sig hans Person, sin Børs og sit Uhr; men denne afviste begge Dele, og forlangte kun et smukt tyrkisk Pibehoved med den tilhørende Tobakspung, som han saae hænge ved Knappen af Generalens Sadel, da han ved første Dietkast gjenkjendte Pungen, den samme nemlig, som Frøfenen i Reinhardsgrimme havde negtet ham.

Dagen efter denne Begivenhed aflagde Trebra atter et Besøg paa sidstnævnte Herresæde; omrin:

get af de til hans Fortællinger lyttende Damer tog han sin nyligen erhvervede Pibe og Tobakspung frem og undlod ikke, med et triumpherende Smil at betragte Frøkenen, som havde broderet den. Ved Gjensynet af sine Hænders Arbeide blegnede hun; de Ord; Ak! min Onkel! fore over hendes Læber. "Altsaa deres Onkel!" — gjenmælede Trebra — "nu, hvad han angaaer, da kan De, min naadige Frøken, være ganske rolig; thi han er ved god Sundhed, men har rigtignok igaar haft det Uheld, at blive tagen til Fange. Hvad denne Pung angaaer, da seer De nu, at Skjebnen dog havde udseet mig til at blive dens Besidder. Hvad min ydmyge Bøn ikke kunde forskaffe mig, har Krigslykken bragt i mine Hænder. Og nu forklarede han de forundrede Damer Sagens hele Sammenhæng.

"Krigen er dog ret noget Gyseligt," udbrød en af de yngste Damer, da Ritmesteren havde tilendebragt sin Fortælling. "Deri kan De have Ret, min Frøken," svarede han, "men iøvrigt maa jeg dog tillade mig den Bemærkning, at Krigen netop i dette Dieblif viser sig for Dem i en munter og spøgefuld Skikkelse, hvilken desværre ikke er dens sædvanlige."

S. A. Fibiger.

Bidrag til Natur- og Menneskekundskab.

Muldvarpen.

(Frorieps Notizen für 1829, No. 5.)

Jeg havde sat tvende til physiologiske Experimenter bestemte Muldvarpe i et Kar, der fornedet indeholdt Jord, for at gjøre dem Opholdet deri mere indbydende; og i denne havde jeg igjen lagt nogle Koer og Røddiker, for at de ikke skulde lide Hunger. Da jeg den følgende Morgen søgte mine to Muldvarpe, fandt jeg kun een; men jeg saae til samme Tid, at Intet af Rødderne var fortæret. Efterat jeg havde overbeviist mig om, at den manglende Muldvarp ikke havde kunnet komme ud af Karret, rystede jeg den samtlige deri indeholdte Jord ud og fandt endelig det tomme Skind af Dyret. Dette Skind var paa Bug siden efter hele Længden opsprettet, og Kjødet og Benene ædte ud deraf.

Denne Kjendsgjerning var mig paafaldende. I alle naturhistoriske Værker læser man, at Muldvarpen æder Alt, en Paastand, der saalidet stemmer overens med den iøvrigt saa mærkværdige Beskaffenhed af dette Dyrs Fordvielses- og Landle System. At slutte efter Svælgets Korthed og de

skarpe, med koniske Spidser besatte Tænder, skulde man meget snarere holde Muldvarpen for et allene fjødædende Dyr. Ved hiin Jagttagelse foranledigedes jeg til nærmere at undersøge denne Sag, og kom derfor den endnu levende Muldvarp i et tomt Kar. Den var meget urolig, løb frem og tilbage, og syntes i høieste Grad hungrig. Diebliffet syntes mig gunstigt; jeg tog en levende Spurv, rev Svingsfjedrene af den og satte den ind til Muldvarpen. I Begyndelsen pikkede Spurven Muldvarpen paa Snuden, saa ofte den sidste nærmede sig til den. Dette skete to til tre Gange; men endelig styrtede Muldvarpen rasende løs paa Spurven, beed sig med Snuden ind i Dyrets Indvolde, og rev med sine Forpoter Huden fra hinanden, hvorpaa den aad sig endnu dybere ind.

Halvdelen af Spurven var snart nedslugt med den største Graadighed. Jeg satte herpaa en Skaal med Vand ind i Karret, og Muldvarpen drak med største Hast. Herpaa aad den endnu en Smule af Spurvens Legem og lod den derpaa ligge. Jeg rykkede Karret med Vand hen til Muldvarpens Snude; den drak endnu en Smule og syntes derpaa at være ganske mæt. Dens Legem var virkelig meget udvidet. Jeg maa endnu bemærke, at jeg i Muldvarpens hele Udfærd

aldeles ikke bemærkede Noget, hvoraf man kunde slutte, at min Nærværelse havde forstyrret den.

Da jeg ønskede endnu en Gang at gjentage det samme Experiment, tog jeg Bandet og Kisten af Spurven bort, saa at Muldvarpen under min Fraværelse maatte faste. En Time derefter saae jeg til den, og fandt den liggende ubevægelig paa Bunden af Karret; men fem til sex Timer senere fandt jeg den overordenligt urolig og meget svag; den slæbte Bagdelen besværlig efter sig, Bug og Sider vare indfaldne, og Snuden i en beständig snusende Bevægelse; med eet Ord, Dyret syntes at være ualmindelig sultent og paa Kippet at døe af Hunger. Jeg satte atter en levende Spurv ind i Karret; denne Gang styrtede Muldvarpen sig øieblikkeligen paa sit Offer og beed sig igjen først ind i Indvoldene. Efterat den havde ædt omtrent Halvdelen af Dyret, drak den igjen begjerlig. Dens Bug var nu igjen udvidet og Dyret roligt. Jeg lod Bandet og Kisten af Dyret blive i Karret, og fandt den følgende Dag Spurven gandske opædt og kun endnu dens Skind med indad vendte Hjedre. Desuagtet fandtes Dyret dog meget hungrigt; jeg kom nu en Frø i Karret; Muldvarpen styrtede rasende løs paa den

og aad den, idet den andengang gjorde Begyndelsen med Indvoldene.

Jeg ventede denne Dag igjen, til Muldvarpen paany var bleven yderst hungrig, og kom nu en levende Skruptudse i Karret. Muldvarpen stødte, idet den løb omkring, snart paa denne, men saa ofte dette skete, pustede Skruptudsen sig op, og Muldvarpen vendte, som tvungen af en uimodstaaelig Vælsked, Snuden bort. Jeg lagde nu Roer, Raal og Salatrødder i Karret og lod den blive Natten over, allene forsynet med disse Vegetabilier. Den følgende Morgen fandt jeg den død. Den havde vel hist og her gnavet paa Rødderne, men sandsynligviis allene for at søge de deri indeholdte Insecter eller Larver; thi der laae afgnavede Stykker rundt omkring i Karret. Jeg forskaffede mig tre andre Muldvarpe, og kom dem, hver i sit Kar, efter at have forsynet dem med Rødder. Den ene af dem døde, uden i ringeste Maade at have rørt derved; de andre døde ligeledes, men havde imidlertid gnavet paa Rødderne, dog igjen, som det syntes, blot i den Hensigt at søge efter animalisk Næring. Derimod har jeg meget længe holdt nogle Muldvarpe i Live, som jeg forede med Spurve og Frøer: ilige maade andre, som jeg blot nærede med Drefjød;

nogle fodrede jeg bestandig med Regnorme, der ere en sand Lækkerbidstjen for dem.

Jeg kom en anden Gang to Muldvarpe i et Bærelse, hvor der aldeles ikke var Noget for dem at æde. Nogle Timer derefter saae jeg til dem, og fandt, at den ene bestandig forfulgte den anden. Jagten vedblev uforstyrret i min Nærværelse. Om Natten aad den ene den anden op.

Jeg har hos flere Muldvarpe forsøgt, hvor længe de kunde være uden Næring, og stedse fundet, at de ikke kunde leve en Nat tilende uden Næring. Fra 10 til 12 Timer er vel den længste Tid, som en Muldvarp kan leve, uden at æde. Naar dette Dyr har fastet 3 til 4 Timer, viser det sig stedse yderst hungrigt, og efter 5 til 6 Timers Forløb overordentlig svagt.

(Fortsættes.)

C. H. Wisby.

Borger = Bennen.

Fire og Fyrgetyvende Aargang.

Nr. 49.

Løverdagen den 8de December 1832.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos Andreas Seidelin,
Hof- og Universitets - Bogtrykker.

Bidrag til Natur- og Menneskekundskab.

Muldvarpen.

(Froriep's Notizen für 1829, No. 5.)

(Fortsættelse.)

At Muldvarpen er hungrig, kjender man let paa dens overordentlige Livlighed. Naar den er mæt, er den rolig. Naar den har hungret i nogle Timer, falde Siderne sammen, og man seer, at den er udmattet. Medens den æder, bliver den viensynlig kraftigere, og naar den er mæt, synker den hen i en Slags Dødsighed. Jeg har stedse bemærket, at Muldvarpene, ligesom alle Dyr, der nære sig af Kjød og Blod — Rovfuglene undtagne —, drikke med den yderste Begjærlighed.

Hos de græsædende Dyr bemærker man det Modsatte. Jeg veed ikke, om der gives noget andet Dyr, der saa hurtigt efter sin Mættelse igjen føler Trang til at æde. Hvo der ikke selv har seet det, gjør sig intet Begreb om den Graadighed, med hvilken den hungrige Muldvarp styrter sig paa sit Bytte. Jeg fangedede en Gang en Muldvarp, som jeg bar hjem i Haanden. I Begyndelsen forholdt Dyret sig roligt, og gjorde ikke den mindste Mine til at bide. Men et Quarters Tid efter blev det meget uroligt; og da jeg tilskrev denne Urolighed dets, ved Haandens Varme opvakte, Løst, vilde jeg lædste det med noget Spyt. Men Dyret meente formodentligen at have et Dyr for sig, der kunde tjene det til Næring; det beed med største Graadighed i Tungen og kunde kun med Noie blive gjort løst derfra igjen.

Uf Ovenstaaende følger altsaa, at Muldvarpen ikke — som man almindeligviis troer — er et planteædende, men derimod et kjødædende Dyr, ja et sandt Rovdyr.

Cay:Aben fra Paraguay.

(Frorieps Notizen für 1830 No. 7.)

Cay:Aben lærer allerede i sit Fangenskab forste Dage at kjende sin Herre eller Opvarter,

søger Mæring og Varme hos ham, og henvender til ham sine Klagetoner, naar den befinder sig ilde. Behandles den godt, bliver den ham meget hengiven. Den er da aldrig muntreere, end naar den befinder sig i sin Herres Selskab, leger hele Timer igjennem med ham, og finder sig i allehaande Drillerier af ham. Forlader han den i nogle Dage, saa viser den ved hans Hjemkomst en overgiven Glæde, flattrer strax op paa hans Skuldre, omfavner hans Ansigt med begge sine Hænder og lader et Glædeskrig høre. Denne Hengivenhed kan blive saa stor, at Cayen derved endog taber sin Frihedsdrift og bliver ligesom et Huusdyr. Jeg eiede saaledes en gammel Han af denne Aart, der undertiden rev sig løs fra sit Reeb og i sin første Glæde over Friheden løb bort. Men efter 2 til 3 Dages Forløb vendte den stedse igjen tilbage til min Bolig, opsogte sin Opvarter, som den elskede meget høit, og lod sig uden Omstændigheder binde igjen af ham. Slige tamme Individuer, som derhos aldrig ere blevne mishandlede, vise ogsaa Tillid til Fremmede, især til Negre, hvem disse Aber i det Hele taget ere langt mere hengivne end de Hvide.

Men Cayen fatter ikke blot Godhed for Mennesker, men selv for de Huusdyr, med hvilke den

bliver opdragen. Det skeer saaledes ikke sjeldent i Paraguay, at man opdrager den med en Hund, der da maa tjene den til Ridehest. Bliver den nu adskilt fra denne, udbryder den i et ynkeligt Klageskrig og viser den, ved Gjensynet, de ømmeste Kjærtegn. Den viser derhos sit Venstreb ikke blot ved tomme Demonstrationer men i Gjerningen, idet den modigen forsvarer ham, naar han slaaes med andre Hunde.

En gandske anden Character antager Cayen, naar den ofte maa lide Mishandlinger. Føler den sig da stærk nok dertil, saa driver den Magt tilbage ved Magt og bider de Mennesker eller Dyr, som have fornærmet den. Men frygter den sine Modstandere, saa tager den sin Tilflugt til Forskillelse, og søger først da at hævne sig paa dem, naar den uformodentligen kan overfalde dem. Jeg havde saaledes en Cay, der i et Dieblig, da de troede at staae paa den bedste Fod med ham, beed flere Personer, der tidt havde drillet ham paa en plump Maade. Efter Gjerningen klattrede han hurtigt op paa en Bjelke, hvor man ikke kunde naae ham, og grinede skadefro ad Gjenstanden for sin Hævn. Slige Aber ere yderst mistroiske mod Enhver, og man kan ikke engang røre ved dem, uden at staae Fare for at blive bidt af dem.

Drillede af Andre, lære de selv at drille, og lade ikke noget Huusdyr, der kommer i Nærheden af dem, slippe fri derfor. Hunde og Ratter trække de i Halen, paa Høns og Vænder rive de Fjerene ud, og trække selv Hesten, der er bunden i Nærheden af dem, i Tvilen, hvorhos de stedse vise desto større Glæde, jo mere de have kunnet drille Dyret.

Som de fleste andre Aber er ogsaa Cayen yderst slikburn og tilegner sig enhver spiselig Gjenstand, som den kan faae fat paa. Blicher den straffet for disse Rovrier, saa begynder den at stjæle hemmelig, hvorved den, for ikke at blive opdaget, bruger den største Forsigtighed og Forsikkelse. Den synes da at see de bedste Lækkelibidstener med fuldkommen Ligegyldighed, saa længe dens Herre er i Nærheden; men saasnart denne vender Ryggen, eller forresten ikke agter paa den, nærmer den sig sagte, medens den stedse giver Agt paa sin Herres Bevægelser, og stjæler noget af dem. Blicher den greben i Gjerningen, begynder den, af Frygt for Straf, strax at skribe. Men kan den useet fortære sit Rov, saa gebærder den sig sidenefter saa uskyldig og frygtløs, som om Intet var passeret. Er den stjaalne Gjenstand af ringe Omfang, men dog saaledes, at den ikke usormærket kan fortære den, saa beholder den

samme i Munden, indtil den ikke mere troer sig paapasstet, og spiser den først sidenester.

Ligesaa stor som dens Slikvurnhed er ogsaa denne Ubers Havesyge. Hvad den eengang besidder, giver den ikke gjerne Slip paa igjen. Den maa allerede have en meget hoi Grad af Hengivenhed for sin Herre, hvis den uden Magt skal lade ham fratage sig en Gjenstand. Men paa Personer, som den hader, er den i denne Henseende saaklinsyg, at den forsværer Besiddelsen, endog af de unyttigste og for den ubrugeligste, Ting imod dem. Jeg havde saaledes en Cay, der ikke engang lod en Neger, som tidt drillede den, fratage sig et gloende Kul, omendskjøndt den, ved at forsvare det, hvert Dieblik forbrændte sig Tingrene. Hvorvidt disse Ubers Havesyge gaaer, viser følgende Maade, paa hvilken man undertiden fanger dem i Skovene. Jægeren skjærer et Hul af en Lommes Gjennemsnit i et udhulet Græskar, fylder det med Mais og befæster det til et Træ, forbi hvilket han veed, at Uberne ville komme: hvorpaa han skjuler sig i et Baghold. Bemærk Uberne Græskarret, saa undersøge de først noie denne, for dem nye, Gjenstand, og saa snart En af dem bliver den, deri indeholdte, Sæd vaer, putter den een af Forhænderne gjennem Abningen, for at bemægtige

sig den. Naar nu den med Mais fyldte Haand ikke kan komme ud igjen, søger Aben at udvide Aabningen med sine Tænder. I dette Dieblif springer Jægeren frem fra sit Baghold, og Aben lader sig for fange, end den skulde aabne sin Haand og give Slip paa Maisen. Med alt dette viser Cayen alligevel ikke den ringeste Forsynlighed, og sparer aldrig nogen Næring sammen.

Endelig er endnu Nysgjerrighed og Lyst til at ødelægge to Lidenskaber, som Cayen i høi Grad er underkastet. Begge synes mig at have deres Oprindelse i dens Slikvorenhed, da den i sine yngre Aar kun undersøger og ødelægger de Gjenstande, hvori den troer at finde Noget for sin Gane. Men med tiltagende Alder bliver Nysgjerrighed og Ødelæggelseslyst den til en Bane, saa at den udstrækker begge Dele til alle Gjenstande, som den kan naae.

Cayen har en selvstændig Character, saa at den ikke let underkaster sig Menneskenes Herredømme. Ved Magt kan den vel blive afholdt fra en Gjerning, men ikke tvungen til at gjøre den. Den modsætter sig ikke allene haardnakket enhver fremmed Villie og følger blot sin egen, men den søger endogsaa at gjøre sig andre Skabninger underdanige. Mennesket søger den, deels ved Kjær-

tegn, deels ved truende Gebærder, at bevæge til Opfyldelse af sine Begjæringer. Smaa Pattedyr, hvem den overgaaer i Kraft og Behændighed, ere gandske afhængige af dens Luner. Er den f. Ex. koblet sammen med en Hund, saa betjener den sig af ham som Hest, og forstaaer, som den bedste Rytter, at faae ham til at gaae, og staae, og betræde den ene eller den anden Wei.

Med saadan Character kan man ikke vente, at Cayen skal vise megen Lærvillighed. Den lader sig ogsaa næsten slet ikke afrette til Noget, og efterligner Mennesket sædvanligviis kun i Handlinger, hvorved dens Lyster, fornemmelig dens Slikvornhed, kan tilfredsstilles. Saaledes lærer den at aabne Kæffer og Flasker, at undersøge sin Herres Lommer, o. s. v., naar den dermed kan forskaffe sig Lækkerbidstener. I faa Dage lærte jeg en gammel Cay at knække smaa Palmenodder, hvis Kjerne den holdt meget af, med en Steen.

(Fortsættes.)

C. H. Wisby.

Borger = Bennen.

Fire og Fyrgetyvende Aargang.

Nr. 50.

Løverdagen den 15de December 1832.

Førlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos Andreas Seidelin,

Hof- og Universitets- Bogtrykker.

Bidrag til Natur- og Menneſtekundskab.

Cay = Aben fra Paraguay.

(Frorleps Notizen für 1830 No. 7.)

(Fortsættelse.)

Men Handlinger, som ikke bringe den nogen Nytte, efterligner denne Abe kun sjelden. Denne Uærvillighed erstatter Cayen ved en Slags Selvsdannelse, hvis større eller ringere Grad er afhængig af de Omstændigheder, under hvilke Dyret lever. Erfaringen er her dens eneste Læremester, som følgende Exempel beviser: giver man den førstegang et Æg, saa sønderbryder den det saa

ubehændigt, at den spiller største Delen af Indholdet. Men siden anvender den stedse mere Omhu i at aabne Eggene, i det den gandske sagte med den spidse Ende slaaer dem mod et eller andet haardt Legeme, og derpaa piller den knuste Deel af Skallen bort med Fingrene. Har den endog kun en eneste Gang saaret sig med et stærrende Redskab, saa berører den det senere enten slet ikke, eller kun med den største Forsigtighed. Er den undertiden bleven narret af sine Omgivelser, bliver den forsigtig og mistroisk, og lader sig ikke saa let igjen narre. Mine Cayer vare vante til ofte at faae et Stykke Sukker, indsvøbt i Papiir, af mig. Nu lagde jeg undertiden i Stedet for et Stykke Sukker en levende Gjedeham i Papiret, af hvilken de den første Gang, naar de, som sædvanligt, begjerligen grebe derefter, bleve stukne. Af Skade bleve de kloge og holdt sidenester bestandig Kræmmerhuset til Dret, for at høre, om der var nogen Bevægelse i det; i sidste Fald aabnede de det da ikke. Ikke heller lykkedes det mig nogensinde meer end een Gang, paa den ovenfor beskrevne Maade, at fange een og samme Cay i et udhulet Græskar. Disse Aber lære snart at skjelne de forskjellige Udtryk i deres Herres Miner og Stemme, og vise Frygt eller Glæde, eftersom

han taler haardt eller blidt, seer vredt eller venligt til dem. De gamle Cayen kunne imidlertid ikke lide, at man leer ad dem, efterdi de derved uden Tvivl erindres om tidligere Drillerier, ved hvilke man har leet over dem.

Men den største Forstand viser Cayen endnu deri, at han ikke sjelden overfører de, ved een Gjenstand gjorte, Erfaringer paa en anden for ham selv ganske ny, Gjenstand og bringer dem i Anvendelse ved samme. Saaledes benyttede den Cay, hvem jeg havde lært at knække smaa Palme-nødder, denne Færdighed for at aabne enhver anden Nød, hvis Skal var for haard for dens Tænder, eller af ubehagelig Smag for dens Gane. Ogsaa andre Ting, saasom Væsker og Kar, som det ikke vilde lykkes for den at aabne med Hænderne, slog den i Stykker med en Steen. En anden Cay, hvem man havde lært at betjene sig af en Stok, for at bryde en Kiste op, anvendte siden ved enhver Leilighed, hvor hans Hænders Kraft var utilstrækkelig, Løftestangen. Saaledes saae jeg den stikke sin Stok ind under et Stykke Træ og vælte det om.

Ved Dvelse og Erfaring opnaaer Cayen et saa rigtigt Diemaal, at den er istand til at sammenligne Dimensioner med hinanden og at vurdere

Afstande. Dette bemærkede jeg blandt andet hos en Cay, der sædvanligviis opholdt sig paa en Hanebjelke, til hvilken den var befæstet ved et Loug. I Begyndelsen flattede den ned ad Louget, naar den vilde søge sin Næring paa Gulvet; men snart omfattede den Louget i en Frastand fra dets Befæstelsespunkt ved Bjelken, der ikke ganske beløb sig til Høiden over Gulvet, og lod sig derpaa falde ned i en Pendulsvingning, saa at den kun berørte Jorden med Bagsødderne. Jeg bandt derpaa en anden Cay til Bjelken, og ogsaa denne opnaaede efter nogle mislykkede Forsøg, hvorved den havde taget for langt et Stykke af Louget og derfor stødte sig paa Gulvet, den samme Færdighed.

En tro Hukommelse og en vis Grad af Demme-kraft lade sig altsaa ikke frakjende Cayen. Men disse to Evner ere langt fra ikke i lige Grad tilstede hos alle Individuer, hvilket deels er en Følge af de oprindelige Anlæg, deels fornemmeligen af deres Uddannelse. Derfor ere unge Cayer og saadanne, som have levet i Eensomhed, aldrig saa fløgtige som gamle Cayer og saadanne, der have levet blandt mange Mennesker og tidt skiftet Omgivelse.

Lægevidenskabens Tilstand i Constantinopel.

(Et Brev fra Dr. Madden, dat. Constantinopel den
25de October 1824.)

Lægernes Praxis i dette Land er af en saa eiendommelig Art, at en Meddelelse af det Laabelige i samme tør formodes ikke at ville være uden Interesse.

Der leve omtrent 50 Læger i Constantinopel, fornemmelig Franker fra Italien og Malta, et Par Græker fra de joniske Øer, nogle Armeniere og Copter; deriblandt er der maaskee 5, der virkelig have studeret Lægevidenskab, og 2 af disse ere Englændere, som staae i stor Anseelse saavel hos Frankerne som hos Tyrkerne. Enhver Læge har sit bestemte anviste Distrikt; indenfor dette løber han dagligen om efter Patienter og besøger alle dets Kaffeuse i Selskab med en græsk Dragoman som Tolk, hvis Forretning det er at opspore Syge og anprise Doctoren. Man finder dem stedse paa den meest besøgte Bænk i Kaffeuset, hvor de med megen Alvor sidde og ryge, og speide i de Tilstædeværendes Ansigter, om de ikke nogetsteds kunne opdage en Sygdom. Jeg tilstaaer det: saavidt maatte jeg nedlade mig for at erholde Praxis og saaledes blive bekendt med

Folkets huuslige Indretninger. Den første Dag søgte min Dragoman — der nylig havde forladt en romersk Doctors Tjeneste og siden practiseret paa egen Haand; thi alle Dragomaner blive Doctorer — at gjøre mig begribeligt, hvori mine Pligter som Læge bestod. Jeg skulde nemlig aldrig meddele noget Raad, førend jeg havde faaet min Løn. Dernæst skulde jeg aldrig spørge den Syge om Noget, og aldrig give hans Venner bestemte Svar. For at lære Symptomerne at kjende skulde jeg blot beføle Pulsen, og min Uttring om Sygdommens rimelige Udfald skulde jeg i tvivlsomme Tilfælde indskrænke til de Ord: Inshalla (Gid det maa behage Gud!) og i fortvivlede Tilfælde til: Allakerim (Gud er barmhjertig). Jeg tog min Plads i Kaffehuset ved Pibe og Kaffe, medens min Dragoman underholdt sig med Tyrkerne rundt omkring os. Jeg hørte snart, hvorledes han fortalte om en forunderlig Helbredelse, som han for faa Dage siden havde seet mig forrette paa en døende Effendi; jeg havde nemlig taget Leveren ud af ham og igjen puttet den ind, efterat jeg først havde affkrabet Sygdommen; den Syge havde den næste Dag været ganske rask og givet mig 5 Punge. Jeg ærgrede mig over denne Fortælling; men Knægten syntes ikke at bryde sig

Noget om min Ergrelse; han bebreidede mig endogsaa min Mangel paa Klogskab ved et skjævt Dietkast. Foranledning til denne Fortælling havde iøvrigt rimeligvis den Omstændighed givet, at jeg Dagen iforveien havde aabnet en Byld paa Ryggen af en Patient. Lyrkerne slugte denne Historie; havde den været endnu forunderligere, vilde de endnu lettere have fordøiet den. Den Ene vendte Dinene mod Himlen og raabte: "der er kun een Gud!" den Anden priste min Dytighed og sagde: "Mahomed er Guds Ven!" den Tredie rakte mig Haanden, for at jeg skulde føle hans Puls, og sagde i en venlig Tone til mig: "kom, Du Hund!" Med dette smukke Tilnavn forbinde Lyrkerne iøvrigt ingen fornærmende Hensigt, da det mere er en Ulykke for en Mand end en Feil hos ham, at være født som en Hund, det er: som en Christen.

Min Græker, hvis Fortrolighed begyndte at blive mig noget besværlig, hvidskede mig nu i Dret: "Føl ikke hans Puls! han betaler aldrig!" Imidlertid gav jeg Manden mit Raad og fik derfor en Kop Kaffe.

En velklædt Mand, som en halv Times Tid havde siddet taus ved Siden af mig, erindrede sig endelig, at to af hans Koner vare upasfelige, og

spurgte mig meget høitideligt, høormeget jeg vilde have for at curere et sygt Fruentimmer. Jeg spurgte efter hendes Sygdom. "Hun er syg." Hvoraf er hun syg? "Hun kan ikke spise." Med disse Præmisses maatte jeg paatage mig at helbrede en Syg, der maaskee allerede laae i Døds-kampen. Jeg kunde ikke beqvemme mig til at afslutte denne Handel, men overlod den til min fortørnede Dragoman. Jeg hørte, at han forlangte 100 Pjastre og svor ved sin Faders Hoved og sin Moders Sjel, at jeg aldrig tog mindre. Efter næsten en Times Prutten saae jeg Manden trykke ham 50 Pjastre i Haanden; desuden lovede han endnu 100, naar den Syge kom sig; men dette Løfte blev med Rette behandlet med Foragt; thi Ingen gjør større Løfter end en Tyrk, der er syg, men Ingen tænke mindre paa at holde dem end en Tyrk, der begynder at komme sig.

(Fortsættes.)

C. H. Wisby.

B o r g e r = B e n n e n .

Fire og Fyrgetyvende Aargang.

Nr. 51.

Løverdagen den 22de December 1832.

Forlagt af Understøttelses- Selskabet.

Trykt hos Andreas Seidelin,

Dof. og Universitets- Bogtrykker.

Bidrag til Natur- og Menneſtekundſkab.

Lægevidenſkabens Tilſtand i Conſtantinopel.

(Et Brev fra Dr. Madden, dat. Conſtantinopel den
25de October 1824.)

(Fortsættelse.)

Jeg beſøgte min Syge, en hæſlig gammel Kone, ſom jeg ſenere fandt; thi ved vor første Sammenskomſt ſkulde jeg ikke ſaae Noget af hende at ſee. Hun forlangte, at jeg ſkulde lære hendes Sygdom at kjende, medens vi vare adſkilte ved en Dør, ſaa at hun beſandt ſig i eet Bærelſe, jeg i et andet. Døren var halvaaben, og hun ſtaf undertiden ſit,

i et Klæde indhyllede, Hoved imellem, for at svare mig; men dette var ogsaa den eneste Deel af hende, som jeg saae. Forresten var hun det eneste af alle de Fruentimmer, som jeg behandlede her eller paa Derne, der ikke vilde tillade, at jeg med mine uværdige Fingre berørte hendes Haand, for at føle Pulsen. Imidlertid kunde jeg lige netop erfare Nok af Tjenestefolkene, for at formode Tilværelsen af en Kræstskade; jeg gjorde Alt, hvad der under disse Omstændigheder lod sig gjøre: jeg gav hende et Opiat.

Neppe havde jeg skrevet en Recept for denne Kone, førend min Opmærksomhed blev henvendt paa den yngste, der ogsaa skulde trænge til mit Raad, skjøndt hendes straalende Dine og yndige Læber kun forraadte liden Sygdom. Hun var meget søielig og slog, uden mange Omstændigheder, Sløret tilbage; men Pulsen lod hun mig kun føle gjennem et Stykke Gaze, der var tyndt nok til at føle Arteriens Banken derigjennem. Jeg foreskrev hende nogle Medicamenter, som hun neppe har ladet hente og vistnok ikke taget ind. Efterat jeg havde røget en Pibe og drukkert Scherbet, begav jeg mig bort.

Taa Dage efter dette mit første Sygebesøg blev jeg kaldet i en fornem Mands Huus, hvor der

blev holdt en Consultation angaaende en anseet Pascha. Den Syge laae midt i et stort Bærelse paa en Madratse, der var udbredt paa Gulvet; thi Senge med 4 Been under gives der ikke i Tyrkiet, og baade Mænd og Koner sove i deres daglige Klæder, som de ikke afføre sig, paa Madratser, der ere udbredte paa Gulvet.

En Skare af Doctorer, Jøder, Græker, Italienerne, Musselmænd, stode i en tæt Klynge om den Syge, dertil kom hans Venner, Slaver og Bekjendtere; disse sagde, ligesaa godt som Doctorerne, deres Mening om Sygdommen og toge virkelig Andeel i Consultationen. Men den Mand, som havde paataget sig at lede Forhandlingerne, var en tyrkisk Præst, der her ikke alene havde paataget sig Omsorgen for Sjelen, men ogsaa for Legemet. Som Forord til sin Tale benyttede han den sædvanlige Begyndelse ved alle Ting og sagde:

”J Begyndelsen skabte Gud Verden og skjænkede alle Jordens Folkeslag Islamiens Lys. Mahomed, (hvis Navn være evig velsignet!) blev udkaaret til at modtage den useilbare Koran af Engelen Gabriels Hænder. Denne Bog blev skreven af Guds Fingre før Verdens Skabelse; i den befinder sig Wiisdommen af enhver Viden

skab, saavel med Hensyn til de guddommelige Ting som til Lægekunstens Hemmeligheder, derfor er ogsaa al Lærdom, udenfor Koranens, forsængelig og ugudelig; derfor har jeg adspurgt Koranen i nærværende Tilfælde og fundet, at Gjentagelsen af Ordet Honning passer med Antallet af de Dage, i hvilke hans Hoied (hvem Gud give Sundhed!) har ligget syg; derfor er Honning et Hovedmiddel, og et af sammes Bestanddele er Bøx, et sandt Specificum for nærværende Sygdom. Har ikke Bien indsuget Saften af enhver Urte? findes ikke Bøxet i Honningen? indeholder Bøxet ikke Olie? derfor lad os forsøge Bøxolie! Ja, berømte Doctorer! lad os troe paa Gud og anvende dette Mittel! Bør Syge har ligget i 36 Dage: lad os derfor give ham 36 Draaber hver 36de Time. Da der kun er een Gud, og Mahomed er hans Prophet, saa lad os give ham Bøxolien!"

Reybe var denne Galimathias til ende, saa skjænkede alle Slaverne, og selv nogle af Doctorerne, den deres Bifald. Til videre Samtale lodes ingen Tid; samme Præst sørgede for, at Doctorerne fik at spise; enhver af os erholdt derpaa 4 spanske Dollars og den ulykkelige Syge blev overladt til sin Skjæbne. Da jeg imidlertid,

idet jeg gif ud, yttrede min Forundring over dette nye Middel for en af Doctorerne, en gammel Armenier, saae denne sig forsigtig omkring og hvidskede mig Ordet: Gift, i Dret. Ved videre Efterforskning erfoer jeg, at den Syges store Formue var gjemt i en Moskue. Naagtet min Dragomans Modstand vendte jeg tilbage til den nys forladte Dør og betydede en af Tjenerne, at hans Herre vilde døe, dersom han tog Lægemiddelet. Imidlertid døde han dog, som jeg en Maaned sildigere erfoer.

Kort efter blev jeg kaldet til en Mand, der skulde have en Feber. Jeg spurgte ham, hvorledes det stod sig med ham, og hvor han følede Smerte. "Det vil vi just vide af Dem," var Svaret; "føl Pulsen og sig os det da!" Jeg gjorde dette; Pulsen var hurtig, Aandedrættet besværligt, Huden haard; men hverken af Patientten eller hans Omgivelse kunde jeg bringe noget Symptom ud. Tyrkerne nære den latterlige Forestilling, at en Doctor maa kunne kjende enhver Sygdom, naar han lægger Fingeren paa Haanden. Efter hvad jeg havde fundet, troede jeg i dette Tilfælde at borde anvende Aareladning. Jeg gjorde det; men neppe havde jeg forbundet Armen, saa blev jeg første Gang opfordret til at undersøge den

anden Haand, og til min største Forundring fandt jeg her to Fingre afrevne, saa at Venene stak frem. Nu sagde man mig blot saameget, at den Syge stod ved Artilleriet, og for en Uges Tid siden havde han, ved et Gevær's Springning, mistet sine Fingre. Jeg tænkte strax paa en Mundklemme; jeg besøede Halsen og fandt den haard som en Jernstang; Manden leed allerede i 3 Dage af Tetanus og den næste Morgen døde han. De kan let tænke Dem min Uvillie over hans Omgivelses utrolige Daarlighed og min Brede, da man yttrede, "at hans Død havde været indført i den store Livsbog," og havde hverken kunnet undgaaes eller forhales. Lad nu det være, som det vil: jeg vilde dog vistnok ikke have aareladt ham, hvis jeg kun kunde have haft en Idee om den Sygdom, af hvilken Manden døde.

De kan forestille Dem, hvor vanskeligt det er for en Læge at behandle slige Folk, og hvor sjældent han derfor kan blive dem nyttig. Der gives kun faa Mahomedanere, som ikke troe paa Amuletter; jeg har fundet dem anvendte ved sønderbrudte Knokler, ved Hovedpine, ja selv ved elskovssyge Hjerter. Amuleten for det sidste Tilfælde, der bliver baaren af unge Damer, bestaaer af et Par Hyacinthblade, der hos Tyrkerne

hedde mus-charumi. I det den Elskende rækker dem søger han at fuldstændiggjøre Rimet idskerumi d. e. "gid mine sømme Duffer maae opfyldes!"

Ofte bestaae saadanne Amuleter af intet betydende Ord, liig Grækernes Abracadabra ved Fesbre, og Jødernes Abracalans ved andre Sygdomme. Andre Gange er det kun en Papiirstrimmel med Ordet Bismilla d. e. "i den naadige Guds Navn!" og et Par cabbalistiske Tegne af den tyrkiske Astrolog Jaffer; men for det meste staaer der et Vers af Koranen derpaa.

Høiest agtede i farlige Sygdomme ere, saavidt jeg troer, Stykker af den Pillegrims; Cameels Paaklædning, der aarligen af Sultanen bliver sendt den hellige Stad til Foræring. De ere tidt mere søgte end Lægen, og hjælpe ogsaa hyppigen mere end denne, formedelst den stærkere Tro til dem.

Det sædvanligste blandt alle disse Tryllemidler er Ambrakuglen, med en trekantet Strimmel over Panden, der bliver forfærdiget af Marabauterne og de arabiske Scheiker; det er sandsynligviis en Efterligning af Phylacterierne, hvilke Jøderne skulde binde sig som et Tegne paa Hænderne og som Pandebaand mellem Dinene. Det vilde være ret godt, om man ikke anvendte mere for:

ferre og urimelige Midler; men jeg har en Gang taget en stegt Muns ud af et Skudskaar, hvor af den, som man alvorligen forsikrede mig, skulde trække Ruglen ud.

En mindre skadelig og derfor ogsaa hyppigere anvendt Fremgangsmaade er det, at lægge en stegt Figen paa Saar; gamle Kjællinger i England fore: skrive, saavidt jeg veed, Figener for Bylder, og denne Lægemethode naaer tilbage til Esaias's Tider; thi denne befalede at lægge en Mængde Figener paa Ezechias's Bylder.

(Slutningen følger.)

C. H. Wisby.

Borger = Bennen.

Fire og Fyrgetyvende Aargang.

Nr. 52.

Løverdagen den 29de December 1832.

Forlagt af Understøttelses = Selskabet.

Trykt hos Andreas Seidelin,

hof- og Universtets - Bogtrykker.

Bidrag til Natur- og Menneſtekuudſkab.

Lægevidenſkabens Tilſtand i Conſtantiuopel.

(Et Brev fra Dr. Madden, dat. Conſtantiuopel den
25de October 1824.)

(Slutning.)

I blandt alle tyrkiſke Midler er Dampbadet det
førſte og virkſomſte ved rheumatiſke eller Hud-
Sygdomme. Jeg har ſeet diſſe læges i fjerde
Delen af den Tid, ſom hos os ſædvanligviis an-
vendes dertil. I ſlige Tilfælde kan jeg ikke nok
anpriſe Fordelene af det tyrkiſke Bad; den an-
vendte Gnidning er den halve Helbredelſe og Ledes-
modene i ethvert Been i Legemet blive ſaaledes

dreiede og æstede, at selv de stiveste deriblandt blive bøielige.

Jeg har skjælvbet, naar jeg saae, hvorledes de trak Hænderne og Skuldrene af Leed, men ogsaa strax paa Diebliffet satte dem i Leed igjen. Deres Færdighed heri er beundringsværdig. Det er et Spørgsmaal, om ikke Gigten kunde helbredes ved dette Middel, hvis det lod sig saaledes udføre i England, som det bruges i Tyrkiet. Som Gjensstand for Luxus betragtet kan jeg ikke beskrive det bedre end med John Sinclairs Ord: "hvis Livet ikke er andet end en fort Række af Tanke, der følge ovenpaa hinanden, kunde Nogen troe, at han i de saa Minuter, som han tilbringer i Badet, har levet et Antal Aar, saa hurtigt gaede de nu forbi hans Tanke."

Stedsse fandt jeg, at den syge Tyrk er Hoflighed og Artigheden selv, saalænge hans Liv befinder sig i Fare; men fra det Diebliff af, da han begyndte at komme sig, behandlede han mig med fuldkommen Anmasselse, ligesom om han skammede sig ved at lade en Bantro see, at ogsaa en Muselman er underkastet de menneskelige Svagheder. Mine Tjenester vare forglemte, saa snart man ikke længer behøvede dem. Alle andre Læger beklagede sig over den samme Utafnemmelighed,

og ingen Læge aabnede derfor sin Mund, før den Syge aabnede sin Pung. Grækerne ere i denne Henseende vistnok bedre; imidlertid staae de med Hensyn til Moralen saa dybt, at jeg, naar en Græker kom mig venligen imøde og rakte mig den ene Haand, ikke kunde afholde mig fra den Tanke, at han med den anden Haand sølte i mine Lommer.

Saa dybt staaer Lægevidenskaben i dette Land, og saa dybt stod den sandsynligviis i hele Europa indtil det tiende Aarhundrede. Man har gjort den rigtige Bemærkning, at det Punkt, paa hvilket Lægevidenskaben staaer hos et Folk, lader sig betragte som en Høidemaal for dets videnskabelige Tilstand. Saalangt som Videnskabens og Culturens Indflydelse strækker sig, holdes ogsaa Medicinen i Ære; thi den er forenet med Menneskehedens Interesse og befordrer dens Lykke.

(Froriep's Notizen für 1829, No. 17.)

Brændende Kilder i America.

(Froriep's Notizen für 1829, No. 4.)

Kilder, svangre med brændbar Gas, ere meget sædvanlige i den sydlige Deel af Staten Ny-York. De af dem, som ligge ved Bristol, befinde sig i en Kluft af Leerstener, hvorigjennem der løber en liden Bæk. Gasen stiger op af

Sprækkerne i Leret til begge Sider, saavel som af Bækkens Seng selv. Naar den stiger i Veiret gennem Vandet, danner den Blærer, der danne en vlieblikkelig Flamme, naar de antændes. Men hvis den stiger i veiret umiddelbart fra Klippen selv, brænder den med eensformig, skjon Lue, indtil den udslukkes, enten af Stormen eller med Forsæt. Kilderne ved Middlesex ligge deels i en Dal, der er henved en engelsk Mil lang, deels paa en Banke ved sammes sydlige Ende, der er 40 til 50 Fod høi. Disse sidste ere først for faa Aar siden blevne opdagede og ere meget talrige. Deres Nærværelse betegnes ved smaa bitte Høie af faa Fods Gjennemsnit og nogle Tommers Høide; disse bestaae af en mørk, bituminøs Jord, der synes at skylde Gassen sin Oprindelse og gennem hvilken den tager sin Vej til Overfladen i en eller flere Strømme. Disse Gasstrømme kunne antændes og brænde da med eensformig Lue. Om Vinteren danne de Abninger gennem Sneen, og naar de da antændes, yde de det nye og interessante Syn af en Flamme, der ikke staaer i Berørelse med andet end med Sneen. I meget koldt Veir skulle der danne sig Rør af Is omkring disse Gasstrømme — formodentligen naar det deri indeholdte Vand fryser —; naar nu paa en stille

Aften den, af sammes øverste Åbning udstrømmede, Gas antændes, skal den frembyde et ganske særdeles skjønt Syn. — I den senere Tid have Eierne af disse Marker søgt at benytte Gassen til oeconomicke Diemed. Fra en Schacht, der blev gravet i een af Hviene, ledes Gassen ved hule Træror ind i et Kjøkken og trænger gjennem en Åbning af $\frac{1}{2}$ Tommes Gjennemsnit ud i Kogeovnen. Naar den antændes, forårsager Blandingen af Gas og atmosfærisk Luft i Kogeovnen i Begyndelsen en Explosion, men siden vedbliver Gassen roligt at brænde. Den derved udviklede Hede er saa betydelig, at selv denne lille Gasstrøm er tilstrækkelig for at kunne koge derved. I en anden Deel af Bærelset strømmer Gassen ligeledes ud af en Åbning, der er en $\frac{1}{8}$ Tomme i Gjennemsnit; den antændes om Åstene og forskaffer en Lysning liig den af 3 andre Lys. Nyheden af dette Skuespil har hiddraget en saa betydelig Mængde Besøgere, at Eierne have fundet for godt at forvandle deres Bolig til et offentlig Værtshuus.

Sæl hunden.

(Froriep's Notizen für 1829, No. 10.)

Naar en Sælhund ikke mere kan undslye, bider den vel til Selvforsvar, men gjør det kun i

den yderste Nød, og naar man truer at slaae den med en Knippel, bestræber den sig snarere for at gribe Knippelen end for at bide Angriberen. Det første lykkes den undertiden og da valtrer den afsted til Vandet, hvor den, legende og triumpherende, svømmer om med Knippelen i Munden.

Den bliver lettere tæmmet end noget andet Dyr, er istand til at vise betydelig Hengivenhed og synes at elske Menneskenes Selskab. Til den Tid, da Englands Kyster overalt befæstedes i Anledning af Trudselen med en fransk Landgang, morede et lille Parti paa en af de smaa Der i Nærheden af Edinborg sig med at tæmme en Sælhund. Den havde al en Hunds Hengivenhed og Legelyst, fiskede baade for sig og for sine Herrer, gned sig op ad dem som en Hund, slikkede deres Hænder, og naar han ikke ledsagede dem paa en Udflugt ved Baaden, tog han i det Mindste imod dem, naar de kom tilbage. Han kom altid til deres Hytte for at sove, og opførte sig, som om han følte, at han hørte med til Partiet. Undertiden snappede han en Knippel eller en Kost og begav sig dermed til Vandet, hvor han svømmede omkring med sit Bytte i Munden, ofte kom lige hen til Strandsbredden, og da hurtig igjen var langt borte. Men omendstjøndt det syntes at more ham, saaledes

at drille sine Herrer, kom han dog altid tilbage med det, som han havde taget, og lagde det logsrende og legende ned for deres Fodder. Ja, naar de ikke fulgte efter ham, blev han sjelden længe i Vandet men kom snart tilbage, tilsyneladende fortrædelig over at være bleven skuffet i sin Forventning om en Leeg. Naar de fore til Leith, for at indhente Ordre eller tage Proviant ind, ledsagede Sælhunden dem sædvanlig, idet han altid svømmede ved Siden af eller bagved Baaden; og naar Baaden i Leith blev befæstet ved Landingsstedet, steg Sælhunden ind i den og holdt Vagt, indtil Partiet kom tilbage igjen. Fisk var ikke hans eneste Føde, han kunde spise mange Slags og holdt isærdeleshed af Mælk og Brød. Det lader sig ikke angive, hvorvidt denne Tamhed kunde være bleven dreven; men endnu ung faldt han ud af en Baad og mistede Livet.

Kamp mellem Vindene.

(Froriep's Notizen für 1830, No. 12.)

Et Skuespil af denne Art oplevede den russiske Flaadecapitain Otto v. Kozebue paa sin Reise fra Ny : Archangel til Californien i September 1824. "Det havde et Par Dage," fortæller han, "blæst temmeligt stærkt fra Sonden af, da der

pludseligt i Nordkanten stege Skyer op, og man paa Vandets Bevægelse kunde mærke en stærk Storm komme derfra. Bølgerne larmede og skummede snart fra to modsatte Verdensdele som frygteligt Krigsbulder; men derimellem var en Strækning af 50 Favnes Brede og en uoverseelig Længde mod Vest og Ost fuldkommen neutral og nød Fredens Rolighed og Stilhed. Intet Vindpust krusede her den jevne Speilflade. Men efter nogen Tid begyndte Seiren at erklære sig for Nordens vinden, og den drev nu det neutrale Strøg foran sig henimod os, der endnu havde ligesaa stærk Søndenvind som forhen. Snart geraadede vi selv i det blikstille Rum og saae, medens vi selv ikke kunde seile af Stedet, Vindens Rasen paa begge Sider. Omtrent i et Qvarteer nød vi dette sælsomme Syn: da naaede den stedse stærkere fremstormende Nordenvind os og førte os hurtigt bort med sig."

C. H. Wisby.